Murakami Haruki

Birkakergető nagy kaland

Geopen Könyvkiadó
2007

A mű eredeti címe: *Hitsuji o meguru bóken*

First published by Kodansha International Ltd.
Tokyom in 1982

Copyright © Haruki Murakami
All rights reserved

Hungarian translation from Japan © Erdős György, 2007

Fordította: ERDŐS GYÖRGY

Kiadja a Geopen Könyvkiadó. 2007
Felelős kiadó: a kiadó ügyvezető igazgatója
Szerkesztette: Balázs Éva
Nyomdai előkészítés, borító: Geografika

ISBN 978-963-9765-15-3

www.geopen.hu

Nyomta és kötötte az Alföldi Nyomda Zrt., Debrecen
Felelős vezető: György Géza vezérigazgató

első fejezet

– 1970. NOVEMBER 25.

1 | Piknik szerda délután

A lány haláláról az újságból értesült a barátom, aztán megtelefonálta nekem. A reggeli lap rövid híradását lassan, érthetően beolvasta. Hétköznapi, apró cikk volt, ilyeneket szoktak gyakorlás céljából íratni az egyetemről frissen kikerült újdondászokkal.

Adott hónap bizonyos napján, ilyen és ilyen utcasarkon, ez és ez a tehergépkocsi-vezető elgázolt egy gyalogost. A jármű vezetőjét foglalkozás közben gondatlanságból elkövetett emberölés gyanújával kihallgatják.

Akárcsak egy rövid vers egy folyóirat margóján, olyan volt. – És hol lesz a temetés? – kérdeztem.

– Hát… azt nem tudom. – válaszolt a barátom. – Egyáltalán volt neki családja?

*

Persze, hogy volt.

Mint ilyenkor szokás, telefon a rendőrségre, megtudni a címet, telefonszámot, feltárcsázni, megkérdezni, mikor lesz a temetés. Aki veszi a fáradságot, hogy találjon valakit, akivel szót lehet érteni, többnyire minden megtudhat.

A lány otthona az alsóvárosban volt. Kiteregettem a tokiói kerületek térképét, a címet kikeresve megjelöltem a háztömböt pirossal. Igazi alsóvárosi környék. A sok földalatti, a villamos- és buszvonal nagy összevisszaságban gubancolódott össze, mint egy szédült pók hálója. Csatornák kanyarogtak, sűrű úthálózat lepte be a terepet, akár dinnyehéjat az erezet.

*

A temetés napján villamossal mentem a Vaszeda egyetemtől. A végállomáshoz közel leszálltam és kiteregettem a kerület

térképét, de csak annyi hasznát vettem, mintha egy iskolai földgömböt vizsgálgattam volna. Ennek köszönhetően több doboz cigarettát kellett vásárolnom a folytonos kérdezősködésben, míg a lány egykori otthonához nem értem.

Régi, fából épült ház volt, sárga palánkkal körülvéve. A kapun belül balról semmirevaló, szűk kis kert, sarkában egy használaton kívüli öreg cserép parazsasbödön hevert, benne egy arasznyi összegyűlt esővíz, a kert fekete földje is átázott.

A lány még tizenhat éves korában elköltözött otthonról, azért aztán a búcsúztatás is csendben, a közeli családtagok jelenlétében zajlott. A gyászolók többnyire öregek voltak, épp hogy harmincas bátyja, vagy talán a sógora intézte a temetést.

Az apa ötvenes éveinek derekán járthatott, alacsony kis ember, fekete öltönyben, gyászkarszalaggal állt a kapuban, úgyszólván mozdulatlanul. Aszfaltútra emlékeztetett, ahonnan levonult az árvíz.

Amikor elmenőben fejet hajtottam előtte, ő is meghajolt.

*

A lánnyal 1969 őszén találkoztam először, én húszéves voltam akkor, ő tizenhét. Volt az egyetem közelében egy kis pres--szó, ahol gyakran összejöttünk a barátaimmal. Nem volt benne semmi különös, kemény rockot lehetett hallgatni és inni az elképesztően pocsék kávét.

A lány mindig ugyanott ült, az asztalra könyökölve belemerült az olvasásba. Olyasféle szemüveget viselt, mint egy fogszabályzó, kezei csontosak voltak, mégis volt benne valami rokonszenves. Kávéja már kihűlt, hamutartója tele csikkel. Csak a könyvek címe változott. Egyszer Mickey Spillane, máskor Óe Kendzaburó, olykor Ginsberg kötete volt előtte, egyszóval mindent olvasott, csak könyv legyen. A presszóba járó diákok oda-

adták neki az olvasnivalót, ő meg sorra falt mindent, ahogyan a főtt kukoricát rágja végig az ember. Akkoriban szívesen kölcsönöztek könyvet, így a lány sohasem szenvedett hiányt.

Szólt a zene, Doors, Rolling Stones, Byrds, Deep Purple és a Moody Blues. Ilyen idők is voltak egykor. A hely hangulata mérsékelten izgatott volt, többnyire, úgy ahogy volt, az egészet egy jól irányzott rúgással nagy hirtelen el lehetett volna röpíteni a fenébe.

Olcsó whiskyt ittunk, olykor összejött egy kóbor numcsi, parttalan vitákkal, könyvek kölcsönözgetésével teltek mindennapjaink. Végezetül recsegve-ropogva leereszkedett a függöny az idétlen hatvanas évek végén.

*

Szóval a nevét elfelejtettem.

Igaz, előkaparhatnám az újságkivágást a halálhírével, benne volt a neve, de ma már oly mindegy. A csaj nevét tehát nem tudom már. Mindössze ennyiről van szó.

Néha, amikor a régiek közül valakivel találkozom, szóba jön valami Hakuko, vagy ilyesmi, de persze valójában senki sem emlékszik pontosan, hogy is hívták. Figyelj, mondják, az a csaj, aki mindenkivel lefeküdt.

Velem is jó néhányszor, de bajban lennék, ha most jönne velem szemben az utcán és fel kellene ismernem… alkalmilag bárkivel lefeküdt… Ez volt a neve.

Dehogyis bárkivel, teszem hozzá a pontosság kedvéért. Megvoltak neki erre nézve a maga sajátos elvei. Mindazonáltal, tényszerűen vizsgálva a dolgot, többnyire tényleg majdnem mindenkivel lefeküdt.

Előfordult, igaz, csak egyetlen alkalommal, hogy puszta kíváncsiságból rákérdeztem az alapelveire.

– Tényleg… – mondta erre, majd harminc másodpercnyi gondolkodás után folytatta: – Nyilván nem akárkivel. Van úgy, hogy megutálok valakit. De hát végül is, azt hiszem, szeretnék minél több embert megismerni, vagy az is lehet, hogy a dolgok számomra már csak így alakultak.

– …hogy mindig lefekszel valakivel?

– Aha.

Most rajtam volt a gondolkodás sora.

– És akkor egy kicsit… jobban megérted őket? – kérdeztem.

– Egy kicsit igen.

*

Hatvankilenc telétől hetven nyaráig jóformán színét se láttam. Az egyetemet hol bezárták, hol megnyitották, ettől függetlenül magam is kisebb, magánjellegű válságon estem át.

Amikor hetven őszért ismét benéztem a presszóba, az arcok teljesen kicserélődtek, egyetlen ismerős maradt, a lány. A zene még mindig a régi hard rock, de a légkör izgatottsága akkorra már a múlté volt. Csak ő és a kávé minősége maradt változatlan. Leültem az asztalához, és kávé mellett beszélgettünk a régiekről.

Legtöbbjük kimaradt az egyetemről. Az egyik öngyilkos lett, a másik eltűnt. Ilyesmikről folyt a szó.

– És te mit csináltál az elmúlt évben? – kérdezett a lány.

– Hát ezt-azt.

– Kicsit okosabb lettél?

– Egy kicsit.

Azon az estén feküdtem le vele először.

*

Nem tudok semmi részleteset addigi életéről. Pedig, mintha valakitől hallottam volna róla, esetleg ő maga mesélhetett nekem az ágyban. Elsős gimnazista korában, nyáron csúnyán összeveszett az apjával, elszökött otthonról, majd kimaradt az iskolából is. Senki sem tudta, hogy hol lakik, egyáltalán miből is él. Ott ült egész nap a presszóban akárhány kávé mellett, szakadatlanul cigarettázott, lapozta a könyvet és arra várt, hogy valaki kifizesse a kávéját-cigarettáját (ez nem volt akkoriban túl nagy összeg), akivel azután többnyire le is feküdt.

Ez volt minden, amit tudtam róla.

Attól az ősztől a következő tavaszig minden kedden meglátogatott mitakai lakásomon. Megette az egyszerű vacsorát, amit adtam neki, teletömte a hamutartót cigarettacsikkel, és az amerikai katonai adón (FEN) bömbölő rockzene mellett szeretkeztünk. Szerdán reggel, ébredés után a közeli ligeten át elsétáltunk a nemzetközi keresztény egyetem (ICU) parkjáig. Ott az étteremben ebédeltünk, délután meg az aulában híg kávét kortyolgattunk. Amikor jó volt az idő, leheveredtünk odakint a fűre és néztük az eget.

Ezt nevezte ő szerdai pikniknek.

– Ilyenkor mindig úgy érzem magam, mintha kiránduláson lennék... – mondta.

– Tényleg?

– Aha, hatalmas pázsit, amerre csak a szem ellát, és mindenki boldognak látszik…

Leült a fűre és a sokadik gyufával végre sikerült meggyújtani a cigarettáját.

– Fölmegy a nap, azután lenyugszik, előjönnek az emberek, majd eltűnnek, telik-múlik az idő, láthatatlanul, mint a levegő. Ez valahogy olyan piknikszerű, nem?

*

Huszonegy éves voltam, néhány hét múlva már huszonkettő. Reménytelennek tűnt, hogy belátható időn belül elvégezzem az egyetemet, de arra sem volt semmi komolyabb indok, hogy abbahagyjam. Összezavart és reménytelen állapotomban, hónapok óta nem tettem előre egy árva lépést sem. Az egész világ mozgott körülöttem, és úgy éreztem, hogy eközben csak én maradtam egyhelyben. 1970 őszéri mindent, de mindent szomorúnak láttam, színét vesztette a világ. Nyugtalanított a napfény, a dohányfüst szaga, még a csendes eső pergése is idegesített.

Egy folyton visszatérő álmomban éjjeli járaton utaztam. Füstös, vécészagú, emberekkel telezsúfolt éjszakai vonaton, annyi hely sincs rajta, ahol a lábamat megvethetném, az ülések összehányva. Nem bírom tovább. Összeszedem magam és leszállok egy következő állomáson. Köröskörül kietlen pusztaság, sehol egy emberi lakhely fénye nem pislákol a környéken. Az állomás személyzetének se híre, se hamva. Se óra, se menetrend. Semmi az égvilágon – ezt álmodtam.

Abban az időben néha észrevettem, hogy a lányt valami bántja, de hogy miből gondoltam ezt, arra ma már nem emlékszem. Az is lehet, hogy talán csak én találtam ki. De akárhogy is volt, úgy látszott, ő maga sem törődik vele különösebben. Legalábbis úgy tett. Vagy talán (végletesen szólva) éppen ez szórakoztatta. A miértjét most sem tudom. Vajon nem valami szomorúságra, nosztalgiára vágyott-e a kapcsolatunkból? Ha rágon-

dolok, ma is furcsa érzés fog el. Az a fajta szomorú érzés ez, amely akkor támad az emberben, mikor láthatatlan falba ütközik.

*

Ma is jól emlékszem, egy fura délutánon történt, 1970. november 25-én. Az erős szél megtépázta a páfrányfenyőket, a sűrűn benőtt pagony fái között a temérdek levél, mint kiszáradt, sárguló folyó lepte el a gyalogösvény t, ahol zsebre vágott kézzel bandukoltunk körbe-körbe, újból és újból. Semmi egyéb nem hallatszott, csak lépteink zaja az avarban, éles madárfütty.

– Min rágódsz folyton? – fordult felém hirtelen a lány.

– Nem fontos.

Előrement egy kicsit, leült az út szélén, rágyújtott. Én is letelepedtem mellé.

– Még mindig azt a szörnyűt álmodod?

– Van úgy, hogy igen. De inkább azt, hogy az automata nem adja vissza az aprót.

Elnevette magát, a térdemre tette a kezét, de azután vis--szahúzta.

– Biztosan nem akarsz róla beszélni, igaz?

– Az a biztos, hogy magam sem tudom jól megfogalmazni.

Földre dobta a félig szívott cigarettát és tornacipőjével gondosan eltaposta.

– Úgy gondolod, hogy azt nem tudod elmondani, amit igazán szeretnél?

– Nem is tudom.

Szárnycsapkodás hallatszott, két madár rebbent föl és tűnt el a felhőtlen ég magasában. Egy darabig néztem utánuk, míg

láttam őket. Ezután a lány egy száraz ággal érthetetlen ábrákat rajzolt a földre, majd ismét megszólalt.

– Néha elfog a szomorúság, amikor lefekszem veled.

– Sajnálom, ne haragudj.

– Nem a te hibád, és nem is azért van, mert amíg engem ölelsz, valaki más jár a fejedben. Az úgyis mindegy nekem – elhallgatott és három vonalat rótt a botjával –, vagy nem is tudom.

– Nem akarok előtted semmit elhallgatni – mondtam kicsit később. – Csak nekem is olyan megfoghatatlan, ami történt velem. Mindent szeretnék, amennyire csak lehet, igazságosan csinálni. Nem akarom magam szükségtelenül felizgatni, meg túl gyakorlatias sem szeretnék lenni. Még idő kell ehhez.

– Mennyi idő?

Megráztam a fejem.

– Tudomisén, egy évbe telik, vagy tízbe?

A lány ledobta a földre a botot, felállt és leseperte magáról a faleveleket.

– Nem gondolod, hogy tíz év egy örökkévalóság? – kérdezte.

– Az lehet.

*

Kimentünk a ligetből és szokásunk szerint az ICU hatalmas aulájában üldögélve rágcsáltuk a hot dogot. Délután kettő volt, és a teremben lévő tévé folyton Misima Jukio képére tért vissza. A szöveget alig lehetett hallani, mert a hangerőszabályzó elromlott, de nekünk édes mindegy volt az. A hot dog után ittunk még kólát.

Az egyik diák felállt egy székre, egy darabig matatott a kapcsolón, de azután feladta, leszállt a székről és eltűnt.

– Megkívántalak – mondtam.

– Azt lehet – válaszolta és elmosolyodott.

Zsebre vágott kézzel elballagtunk a lakáshoz.

*

Arra ébredtem, hogy a lány hangtalanul sír. Keskeny válla enyhén rázkódott a takaró alatt. Bekapcsoltam a fűtést, és az órámra néztem. Hajnali kettőt mutatott. Az ég közepén hófehéren lebegett a Hold.

Amíg vártam, hogy a lány kisírja magát, vizet forraltam, zacskós teát tettem bele, azt ittuk. Cukor, citrom, tej nélkül, csak a forró teát. Aztán rágyújtottam két szál cigarettára és az egyiket odaadtam neki. Három mohó szippantás után elfogta a köhögés.

– Figyelj csak, gondoltál te már arra, hogy megölj engem? – kérdezte.

– Téged?

– Aha.

– Miért kérdezel ilyet?

Cigarettával a szájában a szemhéját dörzsölgette az ujja hegyével.

– Csak úgy – mondta.

– Nem én.

– Tényleg?

– Tényleg.

– Miért kellett volna nekem téged megölnöm?

– Igaz is – mondta és ingerülten bólintott. – Csak néha arra gondolok, hogy nem lenne rossz, ha valaki megölne. Mondjuk, amikor mélyen alszom.

– Nem vagyok gyilkos típus.

– Nem?

– Talán nem.

Elnevette magát, elnyomta félig szívott cigarettáját, kortyolt egyet a tea maradékából, majd megint rágyújtott.

– Élek huszonöt évet – mondta. – Aztán meghalok.

*

Meghalt 1978 júliusában, huszonhat éves volt.

második fejezet

– 1978. JÚLIUS

1 | Arról, hogy tizenhatot lépek

Miután meggyőződtem róla, hogy a hátam mögött a lift ajtaja surrogva bezárult, szép csendesen lecsuktam a szememet. Ezután összeszedtem tudatom szilánkjait, és a folyosón megtettem tizenhat lépést a lakásajtóig. Csukott szemmel tizenhat lépés, se több, se kevesebb. A whiskynek köszönhetően az agyam sík, mint egy lekopott menetű facsavar, a szám pedig tele a cigarettakátrány bűzével.

Akármennyire berúgtam, mégis csukott szemmel, nyílegyenesen odatalálok az ajtóhoz, mintha zsinóron húznának. Több éves, értelmetlen önnevelés eredményeképp. Amikor részeg vagyok, kihúzom magam, fejemet fölszegve letüdőzöm a folyosó betonbűzű levegőjét. És akkor becsukom a szememet, és a whisky ködében megteszem azt a bizonyos nyílegyenes tizenhat lépést.

A tisztességtudó részegség netovábbja – a lakásajtóig terjedő térség tüntet ki ezzel e címmel. Egyszerű ez, ha az ember tényszerűen fogadja el azt a helyzetet, hogy be van nyomva. Nincs ***ámbár, vagyis, mégis***, nincs apelláta, csak részeg vagyok, semmi több.

Így leszek én illemtudóan ittas. Így leszek a legeslegkorábban kelő, vidékről jött fickó, továbbá én leszek a vashídon átdübörgő vonat utolsó teherkocsija is.

Öt. Hat. Hét.

A nyolcadiknál megállás, szemek kinyílnak, mély sóhaj tör fel belülről. Enyhe fülzúgás, mint amikor a rozsdás szögesdróton fütyülve átsüvít a szilaj tengeri szél. Igaz is, régen nem láttam már a tengert.

Július huszonegyedike, délután hat harminc. Tengert szemlélni ez a legalkalmasabb évszak, a legmegfelelőbb idő.

Még senki sem szennyez te be a partot, a hullám verte fövenyen a tengeri madarak lábnyomai mint szerteszórt fenyőtűk hevernek.

Mi? Tenger?

Újra indulok, és már el is van felejtve. A tenger már eltűnik valahol az ősidőkben.

Ahogy a tizenhatodiknál megállva kinyílik a szem, ott vagyok pontosan az ajtó kilincse előtt, mint mindig. Kiveszem a két nap alatt felgyűlt újságot, meg két borítékot a levelesláda hasadékából és a hónom alá gyűröm. Elő a kulcsot zsebek útvesztőjéből, megvan, a homlokot a hűvös vasajtóhoz. A fül mögött valami halkan bekattan. A test, mint az ázott vatta, teleszívta magát alkohollal. Viszonylag még észnél vagyok.

A mindenit!

Harmadjára nyitva az ajtó, besurranás, ajtó zárul. Az előszobában néma csönd. Túlságosan is.

Azután lent, a lábaimnál felfigyelek a két piros körömcipő ordító jelenlétére. Ismerős darabok ezek nekem. Sáros teniszcipők, olcsó strandpapucsok közé szorulva, olyan, mint egy szép, de szezont tévesztett karácsonyi ajándék. A némaság finom, lebegő pora lepi.

*

A nő a konyhában, az asztalra borulva. Homloka a karján nyugodott, arcélét lelógó fekete szöghaja takarta, amely kis részt látni engedett fehér nyakszirtjéből, ahová a nap nem ért. Kartonruhájának kivágásában, a vállán a melltartó vékony pánt ja. Levettem a kabátomat, a fekete nyakkendőt, a karórámat, de ezalatt ő meg sem moccant. A hátának vonala pedig valami régi dologra emlékeztetett abból az időből, amikor még nem nagyon ismertük egymást.

– Hallod? – szólítottam meg, de a hangom, mintha egyáltalán nem is az enyém lett volna. Olyannak hallatszott, mintha szántszándékkal valahonnan a messziségből szólna. Ahogy várható is volt: semmi válasz. Talán aludt, vagy sírt, esetleg meghalt.

Leültem vele szemben és a szememet dörzsölgettem. Közöttünk a konyhaasztal lapját verőfény borította el, rám éppen ő vetett könnyű árnyékot. Az asztalon elszáradt muskátli cserépben. Odakint valaki mintha vízzel locsolta volna az utat. Hallatszott, ahogy a vízcseppek az aszfaltra hullanak, és érezni is lehetett a vizes burkolat szagát.

– Ihatnál egy kávét, nem? – ajánlottam.

Persze nem jött válasz.

Erről megbizonyosodva felálltam kávét darálni kettőnknek, bekapcsoltam a tranzisztoros rádiót is. Mire a daráló befejezte, kiderült, hogy én inkább mégis jeges teára vágyom. Mindig későn jövök rá mindenfélére. A rádió sorjában sugározta a napszakhoz illő könnyű dalocskákat. A szövegük eszembe juttatta, hogy a világ tíz év alatt mit sem változott. Csak az énekes és a cím módosult. Meg tíz évvel idősebb lettem.

Láttam, hogy a teáskanna már emelgeti a fedelét, felforrt benne a víz, elzártam a gázt alatta, harminc másodpercet hűtve ráöntöttem a megőrölt kávéra. Az pedig, amennyire csak tudta, megszívta magát a forró vízzel, és ahogy csepegni kezdett, a konyhában máris bársonyos kávéillat terjengett. Kint pedig rázendített a kabócák kara.

Kezemben a kannával megkérdeztem.

– Már tegnap este óta itt vagy?

Mintha egy cseppet megrezzent volna a haja.

– Jó sokat várhattál… – kockáztattam meg.

Erre sem válaszolt semmit.

A párálló vízforraló meg a betűző napfény tette, egyszerre fülledt meleg lett a helyiségben. Becsuktam az ablakot a mosogató felett és elindítottam a légkondit, aztán két kávéscsészét tettem az asztalra.

– Igyál… – mondtam, és kissé már visszatért a saját hangom is.

Semmi.

– Igyál csak, jó lesz…

Bő fél perc múltán csak megmozdult, arcát lassan, óvatosan felemelte az asztalról és kifejezéstelen tekintettel a muskátlira meredt, amely ott kornyadozott előtte az asztalon. Néhány szál haja nedvesen tapadt az arcára. Amúgy is enyhén nyirkos aura lebegett körülötte.

– Ne is törődj velem – szólalt meg. – Nem akartam itt bőgni.

Előszedtem egy doboz szalvétát, a lány hangtalanul kifújta az orrát és idegesen elsimította az arcára tapadt hajszálakat.

– Valójában már el akartam menni, mielőtt hazaérsz, nem is akartalak látni.

– De meggondoltad magad, igaz?

– Dehogyis. Csak már nem akartam sehova se menni… De ne félj, megyek mindjárt.

– Azért csak idd meg a kávét.

Kitöltöttem neki, majd egy ollóval felbontottam a leveleket. Az egyikben bútorüzlet értesít róla, hogy ha megfelelő időben vásárolok náluk, húsz százalék engedményt adnak. A má-

sik olyantól érkezett, akire gondolni sem szeretek és arra sem vagyok kíváncsi, mit írhatott. Gombóccá gyűrtem mindkét levelet és a papírkosárba hajítottam.

Maradt valami sajtos keksz, azt kezdtem ropogtatni. A lány tenyerébe fogta a kávésfindzsát, mintha melegedni akarna. Ajkát a bögre széléhez illesztve rám szögezte a tekintetét.

– Van saláta a hűtőben – közölte.

– Saláta? – kaptam fel a fejem és ránéztem.

– Paradicsom és zsenge zöldbab. Más nem volt. Az uborka megromlott, kidobtam.

– Aha.

Elővettem a hűtőből az okinavai kék üvegből készült mélytányért, a salátára ráöntöttem azt a kanálnyi lét, amelyet a dresszinges palack alján még találtam. A salátában a paradicsom és a zöldbab egy árnyalatnyit fagyos volt már. Nem éreztem az ízét. A sajtos ropinak meg a kávénak sem. Valószínűleg a reggeli verőfény miatt. Az ugyanis olyan erős, hogy mindent, de mindent elemeire bont szét. Ott is hagytam a kávét, előkotortam egy szál gyűrött cigarettát a zsebemből és rágyújtottam egy ki tudja honnan hozzám került reklámgyufával. A dohány sercegve gyulladt meg, a lila színű füst geometrikus ábrákat rajzolt a reggeli fénysugarakba.

– Temetésen voltam. Utána meg Sindzsukuban ittam sokáig magamban.

Valahonnan előkerült a macska, ásított egy nagyot, majd egy iramodással ott termett a nő térdén, aki megvakargatta az állat füle tövét.

– Nem kell magyarázkodnod – mondta a nő. – Már semmi közöm hozzád.

– Nem magyarázkodtam, csak fecsegek.

Vállat vont, megigazította a melltartója pántját, hogy ne látszódjon. Rezzenéstelen arcán semmi sem látszott. Arra a tengerbe süllyedt városra emlékeztetett, amit egyszer fényképen láttam. Folytattam a beszélgetést.

– A régi időkből futólag ismertem csak a megboldogultat, te már nem is találkozhattál vele.

– Ne mondd.

A macska a térdén kinyújtózkodott és fújt egyet.

Csücsörített szájjal nézem a cigaretta parazsát.

– Miben halt meg?

– Közlekedési balesetben. Tizenhárom bordája tört el.

– Lány volt?

– Aha.

A hétórás hírekben éppen véget ért a közlekedési balesetekről szóló rész, és a rádió ismét könnyű rockot sugárzott. A nő visszatette a tálcára a kávéscsészét, és a szemembe nézett.

– Figyelj, ha én halnék meg, akkor is így leinnád magad?

– Az ivásnak semmi köze sem volt a temetéshez, legföljebb az első, vagy a második pohárnak.

Odakint új nap kezdődött. Megint egy új, meleg nap. A mosogató fölötti ablakon a magasházakra nyílt kilátás. A fény erősebb volt, mint lenni szokott, képrázott tőle a szemem.

– Iszol valami hideget? – kérdeztem.

Megrázta a fejét.

Én meg kivettem egy jól lehűlt kólát a hűtőből, ki sem töltöttem pohárba, csak azonmód lehúztam.

– Az a lány mindenkinek odaadta magát – közöltem, mintha csak búcsúztatót mondanék. – Vagyis hogy olyan lány szenderült jobblétre, aki életében fűvel-fával hentergett.

– Ezt meg miért mondod nekem?

Magam sem tudtam, hogy miért.

– Vagyis azt akartad mondani, hogy ez mindenkivel összefeküdt, nem?

– Azt.

– Te meg, ugye, kivétel voltál, mi? – Ezúttal némi furcsamellékzöngéje is volt a kérdésének. Felnéztem a tányérból, az elszáradt muskátlin át ráemeltem a tekintetem.

– Úgy gondolod?

– Valahogy úgy – mondta halkan. – A magadfajta már csak olyan.

– A magamfajta?

– Az. Van benned valami abból a fajtából, amelyik már csak olyan, mint a homokóra. Ha lepergett a homok, biztos jön valaki és megint fejre állít.

– Tényleg?

A nő kissé elhúzta a száját, majd arckifejezése megint a szokásos lett.

– A holmimért jöttem, ami itt maradt. Télikabát, sapka meg ilyesmi. Betettem mindent egy nagy kartondobozba, ha van időd, feladod nekem?

– Én magam viszem el hozzád. A nő csendesen megrázta a fejét.

– Nem kell. Nem akarlak látni többé. Érted, ugye?

Biztos úgy volt, ahogy mondta. Meggondolatlanul fecsegtem.

– Tudod a címet? – kérdezte.

– Tudom.

– Ez minden. Elnézést, hogy ilyen sokáig időztem nálad.

– A papírok rendben vannak?

– Aha. Mindennel végeztünk.

– Milyen egyszerűen ment. Azt hittem, sokkal körülményesebb lesz.

– Aki nem próbálta, mind azt hiszi, pedig igazán könnyen megy. Különösen, ha már túl vagyunk rajta – mondta, és megint a macska fejét kezdte simogatni. – Másodszorra válni már úgy megy, mint a karikacsapás.

A macska lehunyt szemmel gömbölyítette neki a hátát, majd odafúrta a fejét a nő karja alá, hogy dédelgesse. Fogtam a tálat meg a csészéket, betettem a mosogatóba, egy számlát arra használtam, hogy összesöpörjem vele az asztalról a morzsákat. A napfénytől már majd kiugrott a szemem. Ő még néhány szóval eligazított.

– Mindent részletesen leírtam egy lapra, ott van az asztalon.

Hol találod a papírokat, melyik nap jön a szemetes, meg minden. Ha valami nem világos, hívj csak fel telefonon.

– Köszönöm.

– Mondd, te szerettél volna gyereket? – váltott témát.

– Áh, dehogy – feleltem –, nekem nem kell olyasmi.

– Ezt eddig nem is tudtam. De ha már így esett, jobb, hogy nincs gyerek… Vagy ha lenne, gondolod, hogy idáig jutottunk volna?

– Sok házaspár válik gyerekkel is.

– Az igaz – hagyta rám.

Egy pillanatra fellobbantottam az öngyújtómat.

– Én még mindig szeretlek – mondtam –, de nem erről van szó. Ezt én is pontosan tudom.

2 | Oda az asszony, a fényképe, a kombinéja

Miután elment, megittam még egy kólát, forró zuhanyt vettem, megborotválkoztam. A szappan, a sampon, a borotvahab, egyáltalán minden a végét járta.

Fürdés után hajszárítás, hajszesz, fültisztítás. Aztán kimentem a konyhába, megmelegítettem a kávé maradékát. Ezúttal már senki sem ült az asztal túlsó oldalán. Ahogy a székre meredtem, hirtelen furcsa érzés lepett meg, mintha gyerekkoromban otthagytak volna egy különös, ismeretlen, De Chirico képen látható városban. Persze már nem vagyok kisgyerek. Egy darabig semmire sem gondolva csak szürcsölgettem a kávét, aztán lézengtem ide-oda, majd rágyújtottam.

Ahhoz képest, hogy huszonnégy órája fent voltam, furcsa módon nem éreztem álmosságot. A testem belülről elbágyadt, de mintha egy kezes vízi lény bújt volna a fejembe, valami ide-oda keringett a tudatom csatornáiban.

Egy régen olvasott amerikai regény jutott az eszembe, miközben a magányos széket bámultam velem szemben. Abban volt leírva, hogy az elhagyott férj az ebédlőben a székre teríti felesége kombinéját és hónapokig otthagyja. Rövid gondolkodás után rájöttem, hogy ez nem is olyan rossz ötlet. Nem mintha bármi haszna lenne, de mégiscsak jobb, mint egy hervadt muskátli. Ha a macska az övé lett volna, az megnyugtató lenne egy darabig.

A hálószobában kihuzigáltam a fiókjait, egytől-egyig mind üres volt. Mindössze egy molyette sál, három ruhaakasztó, molyirtózacskó maradt utána. Kirámolt, az égvilágon mindent magával vitt. A fürdőszobában szerteszét dobált festéket, alapozót, göndörítőt, fogkefét, hajszárítót, ki tudja, miféle gyógyszereket, betéteket, a csizmáktól kezdve a szandál okon át a pa-

pucsokig mindent. A kalapdobozokat, egy fióknyi smukkot, kiegészítőt, kézitáskákat, válltáskákat, bőröndöt, pénztárcát, a mindig példás rendben tartott alsóneműt, zoknikat, harisnyákat, leveleket. Semmit sem hagyott, amin megmaradt volna az illata. Az volt az érzésem, hogy talán még az ujjlenyomatait is letörölte. Nagyjából a könyvespolc és a lemeztartó harmada is eltűnt. A könyvek és a lemezek, amelyeket maga vásárolt, vagy tőlem kapott, mind.

Kinyitottam a fényképalbumot, abból is minden képe hiányzott, kiszedte és elvitte őket. A közös fotóinkról szépen levágta a maga részét, a többit, ahol magam voltam, meg tájak, vagy állatok – meghagyta nekem. Íme háromkötetnyi tökéletesen kozmetikázott múlt. A házasságom előtti, magányosan eltelt időkben sokat jártam a hegyeket, folyókat meg szarvasokat, macskákat is fényképeztem. Becsuktam az albumokat és elszívtam két cigarettát.

Gondoltam, legalább egy kombinét hagyhatott volna, mindjárt jobb lenne, de persze ha így döntött, én nem szólhattam rá egy szót sem. Nem akart semmit se maga után hagyni. Nem volt más hátra, mint beletörődni, vagy pedig – hiszen ez lehetett a szándéka – úgy tenni, mintha kezdetektől fogva nem is létezett volna.

Kevés vizet löttyintettem a hamutartóba, elzártam a légkondit meg a rádiót, még egy kicsit tűnődtem a kombinén, azután ráuntam és elmentem aludni.

*

Már belenyugodtam a válásba, és már egy hónapja múlt annak, hogy a volt feleségem elhagyta a lakást. Olyan semmilyen hónap volt ez. Úgyszólván semmi megfogható nem történt, merő langyos kocsonya volt az egész. Nem gondoltam a változásra, és tulajdonképpen nem változott semmi.

Felkeltem reggel hétkor, kávéfőzés, pirítós, azután indulás dolgozni, este vacsora, egy-két pohárka ital, egy óra leforgása alatt már az ágyban is voltam, olvasgattam, majd villanyoltás és alvás következett. Szombat-vasárnap a munka helyett azzal ütöttem el az időt, hogy moziról-mozira jártam, és mint mindig, egyedül költöttem el vacsorámat, aztán könyv, majd az alvás következett. Vannak, akik a falinaptáron áthúzzák az eltelt napokat, hát így éltem meg én is azt a hónapot.

Úgy éreztem, hogy asszonyom távozása bizonyos értelemben elkerülhetetlen volt. Az következett be, ami már amúgy is régen megtörtént. Ez akkor sem volt kérdéses, amikor éppen jól kijöttünk a négy év során. Mindig is olyanok voltunk, mint az a megtépázott fényképalbum.

Az sem volt számomra gond, hogy hosszú időn át rendszeresen lefeküdt a barátommal, és egy nap bevette magát hozzá. Az ilyesmi jócskán előfordul, nem gondolhattam hát, hogy velem valami különleges történt volna. Végső soron az egész az asszony problémája. Mondtam is neki.

– Végül is a te dolgod.

Ez akkor történt, amikor egy júniusi vasárnap délután kibökte: el akar válni tőlem. Én közben szórakozásból pengettem ujjammal egy dobozos sör fedelén a fület.

– Szóval, neked mindegy? – kérdezte nagyon lassan.

– Nem arról van szó, hogy mindegy lenne – válaszoltam.

– Én csak azt mondtam, hogy ez a te problémád.

– Őszintén szólva, nem akarok külön élni tőled – vallotta be némi szünet után.

– Akkor ne élj külön.

– De akkor nem mehetek innen többé sehová.

Többet nem beszélt erről, és én abban a hiszemben voltam, hogy értem, mit akart mondani. Néhány hónappal azután lettem harmincéves. Ő huszonhat lehetett. Azt hiszem, igen csekély volt az, amit összehoztunk négy év alatt, ahhoz képest, amit kellett volna. Sőt, egyenlő a nullával. Négy év alatt feléltük a tartalékainkat.

A felelősség jórészt engem terhelt. Valószínűleg senkivel sem kellett volna házasságot kötnöm. Legalábbis vele nem.

Eleinte azt gondolta, hogy ő nem alkalmas a házaséletre, mert összeférhetetlen, én meg, mint társas lény játszottam a szerepemet, és ebben az értelemben viszonylag jól megvoltunk. Amikor már mindketten azt hittük, hogy ez végig így mehet tovább, valami eltört. Valami igazán csekély dolog, de többé már nem lehetett helyrehozni. Egy kellemes, hosszantartó zsákutcában találtuk magunkat. Bekövetkezett a vég.

Számára én már elveszett ember voltam. Más kérdés, hogy még akkor is szeretett-e engem valamelyest. Ekkorra már mindketten túlságosan is belejöttünk új szerepünkbe. Már amúgy sem volt semmi, amit adhattam volna neki. Ezt ösztönösen sejtette, én meg tapasztalatból tudtam. Akár így, akár úgy, nem lehetett rajtunk segíteni.

Így azután az asszony örökre eltűnt a szemem elől mindahány kombinéjával együtt. Van felejtés, eltűnés, halál. Mindebben szinte szemernyi sincsen a tragédiákból.

*

Július 24., nyolc óra huszonöt.

Miután erről a karórám kijelzőjén meggyőződtem, behunytam a szemem és álomba merültem.

harmadik fejezet

– 1978. SZEPTEMBER

1 | Cetfa(llo)sz, lány háromféle foglalkozással

Gondolhatnánk, egy lánnyal lefeküdni nem csekélység, ellenben az is lehet, hogy nem nagy ügy. Van öngyógyító szex, van olyan is, amellyel az ember elüti az időt. Némelyik elejétől végig öngyógyítás, másik meg kezdettől fogva a befejezésig tiszta időtöltés. Előfordul, hogy a szex önterápiával kezdődik és a végén csupán csak agyonütjük vele az időt, vagy fordítva. Hiába, a mi nemi életünk alapjaiban különbözik a bálnákétól.

Nem vagyunk mi cethalak! Szerelmi életemre nézve ez az egyik alaptézis.

*

Gyerekkoromban, biciklivel félórányira tőlünk volt egy tengeri akvárium. Ahogy ez illett az intézményhez, mindig borzongatóan hideg. Néma csend uralkodott benne, melyet csak néha tört meg innen-onnan egy loccsanás. A homályos folyosószögletekben mintha félig halemberek kuksoltak volna visszafojtott lélegzettel. Tonhalak raja keringett a hatalmas medencében, kecsege igyekezett meredek útján felfelé, a nyers húst marcangoló piranják vicsorogtak éles fogaikkal, elektromos ráják villantottak kis lámpásaikkal.

Tömérdek hal volt ott, különböző nevekkel ellátva, más volt rajtuk a pikkely, a kopoltyú. Sokszor már azt se tudtam, hogy minek is annyi hal a világon.

Természetesen bálna nem volt, nyilván nem lehetett volna teljes terjedelmében egy medencébe szorítani, túl nagy volt, hiszen még szétcsapta volna maga körül a tartály falát. Helyette viszont megvolt a múzeumban a cethal fa(llo)sza. Tulajdonképp pótszerként. Így azután fogékony ifjúi korban végig egy bálnahímvesszőt nézegettem az igazi állat helyett. Amikor beleuntam a járkálásba a szűk, hűvös akváriumfolyosókon, kimentem a

magas mennyezetű, tágas múzeumi csarnokba, leültem egy pamlagra, és órákig képes voltam elmélázni a cethal fa(llo)sza előtt.

Néha olyan volt, mint egy törpepálma, olykor meg mint egy hatalmas kukoricacső. Kétségtelen: ha nem lett volna kiírva, hogy „a hím bálna szaporítószerve", nincs az az ember, aki magától rájött volna. Inkább egy közép-ázsiai sivatagból kiásott műtárgynak látszott. Más volt ez a szerv, mint a magamé, vagy bármi ilyesmi, amit addig láthattam. Valami sajátos, megmagyarázhatatlan szomorúság lengte körül ezt a levágott fa(llo)szt.

Amikor először voltam nővel, utána rögtön ez a hatalmas szerv jutott eszembe. Elszorult a szívem arra gondolva: milyen sorsa is lehetett, milyen tapasztalatokon ment keresztül, míg a múzeum elhagyatott tárlójába érkezett. Éreztem, hogy rajta már az égvilágon semmi sem segíthet. Csakhogy akkor tizenhét éves voltam és nyilván túl fiatal ahhoz, hogy kétségbeessem emiatt. Ezért azután megállapítottam magamban valamit.

Nem vagyunk mi bálnák. Ennyi.

Az ágyban új barátnőm haját babrálva végig a bálnáról elmélkedtem magamban.

Emlékeimben az akváriumot mindig késő ősszel képzeltem magam elé. Az üveg olyan hideg volt, mint a jég, magam is vastag pulóverben voltam. A kiállítócsarnokból kiláttam a sötétszürke, ónszínű tengerre, a fehér, tarajos hullámok a lányok csipkegallérjára emlékeztettek.

– Mire gondolsz? – kérdezte a lány.

– Régi ügy… – válaszoltam.

*

Huszonegy éves volt, alakja karcsú, formás, és volt neki két elbűvölően tökéletes fülkagylója. Korrektor volt egy kis kiadónál részmunkaidőben, kereskedelmi reklámokban szerepelt mint fülspecialista modell és call-girlként is tevékenykedett egy kis zártkörű klubban. Nem tudtam rájönni, hogy a három közül melyik a főfoglalkozása. Ő maga sem tudta. Ám abból a szempontból nézve, hogy melyik illik hozzá a legjobban, biztosan a fülmodellkedésben talált leginkább önmagára. Én is így vélekedtem, ő is így gondolta, ám e hivatás kifejtésének lehetősége szűkösnek mondható, elismertsége és az ezzel járó tiszteletdíj pedig szörnyen csekély. A reklámszerzők, fényképészek, sminkesek, vagy a képes folyóiratoknál dolgozó újságírók egyszerűen csak úgy bántak vele, mint két fülének jogos tulajdonosával. Testét-lelkét tökéletesen leválasztották ezekről a kagylókról, a felesleges részre senki sem tartott igényt.

– De igazából ez nincs rendjén – mondta a lány. – A fülem én vagyok, és én a fülemé.

Viszont amikor éppen korrektor volt, vagy call-girl, füleit egy pillanatra sem tette közszemlére.

– Mert akkor ott igazán nem én vagyok az – magyarázta.

Akaszakában, Tokió belvárosában volt a call-girl iroda (úgynevezett Talent Club), ahova a lány tartozott, a tulajdonosnő egy fehér hajú angol nő, akit csak Madám X-nek hívott mindenki. Már harminc éve élt Japánban, folyékonyan beszélte a nyelvet és alapjában véve a japán írást is ki tudta betűzni.

Az irodától csupán ötszáz méternyi távolságra esett X asszonyság nyelviskolája, amelyet angolul tanulni kívánó leányzók számára létesített, és ahonnan is a jobb kiállásúakat átirányította a fent említett intézménybe, és fordítva, a call-girl csapatból is jártak az angol nyelviskolába, és nyilván bizonyos mértékű tandíj kedvezményt is élvezhettek.

Őket különben a Madám drágáimnak szólította, olyan hangsúllyal, amely lágy volt, akár egy tavaszi kora délután. Szép csipkés fehérneműt viseljen, drágám, a harisnyanadrág tilos!" Vagy „A teába ugyebár tejszínt tesz, drágám." Meg hasonlókat mondott. Nagy gondot fordított vendégkörének kialakítására is, többnyire a negyvenes, ötvenes, üzletileg beérkezett urakat részesítette előnyben. Kétharmad részt külföldiek voltak, a maradék japán. Madám X utálta a politikusokat, a vénembereket, a perverzeket, valamint a szegényeket.

Az én új barátnőm átlagos külsejével a leggyengébb volt a tucatnyi szépséges leányzó között. Ha ugyanis eltakarta a fülét, nem tett az emberre az átlagosnál jobb benyomást. Nem is értem, hogyan akadhatott meg rajta a Madám szeme. Talán megsejtette, hogy a jelentéktelen külső mögött valami sajátos érték rejtőzik, vagy egyszerűen csak szüksége volt a kínálatban egy ilyen hétköznapi darabra is. Mindenesetre jól választott, mert jó néhány tehetős kliens mutatott érdeklődést a lány iránt. Egyszerű ruhában, leheletnyi sminkben, tiszta szappanillatot árasztva jelent meg olyan előkelő szállodákban, mint a Hilton, az Ókura vagy a Prince, és egy hónapig megélt abból a bevételből, amit a heti két-három férfival való lefekvésből megkeresett.

Azonkívül, hogy a fél éjszakát velem töltötte ingyen és bérmentve, mit tudom én, mit művelt a másik felében.

Kiadói korrektorként még közönségesebb életet élt. A hivatal az irodalmi negyedben, a Kandán volt egy kis épület harmadik emeletén, oda járt be csupán a hét három napján. Reggel kilenctől délután ötig kéziratokat javítgatott, teát főzött, lépcsőzött (mert lift nem volt), amikor radírért szalajtották. Egyszerű szingli volt csak, és különösebben senki sem akarta beleütni az orrát a dolgaiba. Úgy tudta valóságos kaméleon módjára fényezni vagy tompítani magát, ahogy a helyzet megkívánta.

*

A lánnyal (vagyis a fülével) közvetlenül azután találkoztam, hogy a feleségem és én augusztus elején elváltunk egymástól. Alvállalkozóként egy számítógépes szoftvergyártó vállalatnak kellett hirdetést írnom, és akkor jöttem össze a füles lánnyal.

A reklámiroda igazgatója, asztalán a munka terveivel és néhány kinagyított fekete-fehér fotóval felkért, hogy egy hét alatt írjak feliratot a képekhez, három változatban. Átadta a három hatalmas fényképet, mindegyiken egy-egy füllel.

Fül?

– Mit kezdjek én ezekkel?

– Tudom is én? Ez van és kész. Van egy heted, törheted rajta a fejed.

Ezért aztán hét napon át azzal telt az életem, hogy egyre csak a fotókat bámultam. Kiszegeztem őket a falra, szemben az asztalommal, s miközben sorra szívtam a cigarettákat, kávéztam, szendvicset ettem, vagy éppen körmöt vágtam, csak néztem és néztem őket.

Egy hét leforgása alatt valahogy végére jártam a munkának, de a fényképek azonmód a falon maradtak, ahogy kiraktam őket. Nem nagyon akaródzott leszednem őket onnan, másrészt már szokásommá vált nézegetni őket. Valójában azért történhetett ez így, mert nem dobtam be a képeket valamelyik fiókomba, ugyanis a fülek minden vonatkozásban elvarázsoltak. Teljesen álomszerűen voltak megformálva. Mondhatnám 100 százalékos fülek voltak. Először éltem át, hogy egy kinagyított emberi testrész (természetesen a genitáliákat is beleértve) ekkora hatást gyakorol rám. Megformálásuk valami hatalmas, sorsszerű örvényre emlékeztetett.

Az egyik kép minden fantáziát felülmúlva, merészen, egyetlen lendülettel szelte át a képmezőt, a másik intim aprólékossággal érzékeltette a hajlatok bársonyos sötétjét, a harmadik, mint az ősi falképek, számtalan legendáról mesélt. A vonalvezetésen túl a fülcimpa lágysága, gömbölyded húsossága minden eleven formát felülmúlt.

Néhány nap múlva felhívtam a fényképet készítő fotóst, hogy megtudjam tőle a fül tulajdonosának telefonszámát.

– Mi kell még, már túl vagyunk rajta, nem? – lepődött meg.

– Érdekelne ez a remekbe szabott fül.

– Meg kell adni, ami igaz, az igaz – dünnyögte a fényképész, miközben megadta a kért számot. – De mondhatom, a lány nem valami nagy szám. Ha valami jobb fiatal csajjal akarsz találkozni, bemutathatlak egy másiknak, van itt egy, akivel fürdőruhareklámot csináltam a múltkor.

– Kösz, nem kell – mondtam és letettem a telefont.

*

Többször is próbáltam a lánynak telefonálni: kettőkor, hatkor, tízkor is felhívtam, úgy látszott, hogy sokféle foglalkozásához híven igen zsúfoltak a mindennapjai.

Csak másnap délelőtt tízkor sikerült végre utolérnem. Röviden bemutatkoztam és meghívtam vacsorára, mondván, hogy a múltkori munkáról lenne szó.

– De hát úgy hallottam, hogy annak már vége van.

– Igen, az már befejeződött – hagytam helyben. Nem nagyon értette a dolgot, de nem kérdezett többet. Megállapodtunk, hogy az Aoyama sugárúton találkozunk egy vendéglőben. Telefonon asztalt foglaltam az abban az időben az általam is-

mert legjobb francia luxusétteremben. Vadonatúj inget vettem föl, sokáig bíbelődtem a nyakkendő kiválasztásával, és egy olyan zakó mellett döntöttem, amelyik még csak kétszer volt rajtam.

*

A lány, híven a fényképész előrejelzéséhez, tényleg nem volt különösebb jelenség. Ruhára, arcra is olyan hétköznapi, akár egy kórista valamelyik másodrangú női egyetem énekkarából. Persze nekem ez édes mindegy volt. Inkább amiatt voltam csalódott, hogy egyenes haját leeresztve fikarcnyit sem engedett látni a füleiből.

– El vannak takarva a füleid – vetettem oda mintegy mellékesen.

– Aha – válaszolta ő is úgy, mintha valami érdektelen dologról lenne szó.

Kicsit hamarabb érkeztünk a megbeszéltnél, így azután mi voltunk az első vacsoravendégek. Ilyenkor visszafogottak a fények, a pincérek hosszú gyufaszálakkal járnak körbe, hogy meggyújtsák a piros díszgyertyákat az asztalokon, a főpincér halszeme az evőeszközök, terítékek elrendezését vizsgálgatja aprólékos gonddal. A személyzet tagjainak cipősarka finoman kopogott a ragyogóra fényesített, halszálkás mintájú tölgyfapadlón. A pincérek drágább cipőkben jártak, mint én, a vendég. Friss virág a vázákban, a fehér falakon eredetinek látszó modern festmények.

Az itallapról valami könnyű, száraz fehérbort választottam, előételnek vadkacsamell-pástétomot és tengerisügérterrine-t meg horgászhal máját tejszínnel. A lány az étlap alapos tanulmányozását követően tengeri teknőclevest, zöldsalátát és nyelvhal mousse-t rendelt. Erre én még kértem tengeri sün-

velőből készült levest, borjúérméket petrezselymes szószban meg paradicsomsalátát. Mindezt félhavi kosztpénzem bánta.

– Kellemes hely – mondta a lány –, gyakran jársz ide?

– Csak ha a munka úgy hozza. Egyedül nem nagyon járok én vendéglőbe, meg efféle helyekre, többnyire beérem azzal, ami a bárban az ital mellé kerül. Nekem úgy kényelmesebb. Nem kell vesződni vele, készen van, nem igaz?

– Mit szoktak adni egy bárban?

– Ezt-azt. Többnyire omlettet, szendvicset…

– Tojás, szendvics – gondolkozott el a lány –, és ezt eszed mindennap?

– Nem mindennap, harmadnaponként főzök magamnak.

– Akkor két napig a bárban jön a szendvics, meg a rántotta?

– Úgy van.

– Miért éppen ezeket eszed?

– Az egyik jó bárban finoman készítik.

– Hát – mondta a lány, – különös.

– Ugyan, nincs ebben semmi – válaszoltam, de fogalmam sem volt, hogyan kászálódom ki a témából, így hát egy ideig csak némán bámultam az asztali hamutálban gyülekező cigarettacsikkeket.

– A munkáról akartál beszélni… – dobott felém mentőövet a lány.

– Tegnap megbeszéltük, hogy annak már vége van, nincs vele semmi baj. Szóra sem érdemes.

A lány válltáskája zsebéből vékony mentolos cigarettát vett elő, rágyújtott az étterem gyufájával, mintha csak azt akarná mondani, hogy „hát akkor…?”.

Már-már kiböktem, mit akarok, de bizalmas cipőkopogással odajött a főpincér és azzal a mosolygós arckifejezéssel mutatta a borosüveg címkéjét, mintha egyetlen leánygyermekének fényképe lett volna. Bólintottam, mire kellemes kis pukkanással ki is húzta a dugót és töltött egy keveset a pohárba. Egyetlen kortyba sűrítve érezni lehetett az ételsor árát. Amint a főpincér odébbállt, helyébe léptek a felszolgálók, három nagy tálat és két tányért tettek elénk az asztalra. Amikor ők is elmentek, és magunkra maradtunk, végre őszintén bevallhattam, mit akarok:

– A füledet szerettem volna látni.

Ő mit sem mondott erre, csak szedett a nyelvhal májából készült pástétomból és ivott egy kortyot a borból.

– Tolakodó voltam? – kérdeztem.

Erre halványan elmosolyodott.

– Az ilyen nagyszerű vendéglátást nem lehet annak nevezni.

– Nem indiszkréció a füledről beszélni?

– Ahogy vesszük.

– Vegyük úgy, ahogy neked tetszik.

A lány, miközben a villával az ételt a szájához emelte, megrázta a fejét.

– Nekem az őszinte beszéd tetszik a legjobban.

Ezután egy darabig csak ettünk-ittunk tovább.

– Vegyük úgy, hogy megkerülök egy sarkot – mondom. – Közben valaki már előttem kanyarodik a következőben. De az

alakját nem látom. Fehér ruhájának szegélye a szemembe villan, a fehérsége kitörölhetetlenül belém vésődik, ott marad a tudatom mélyén. Ismered ezt az érzést?

– Azt hiszem, igen.

– Így vagyok én a te füleddel.

Megint hallgattunk egyet és falatozunk tovább. Töltöttem a poharába meg a magamába is.

– Szóval nem maga a látvány maradt meg, hanem annak az érzete?

– Úgy van.

– És ilyet még nem nagyon tapasztaltál eddig?

Rövid gondolkodás után megráztam a fejemet.

– Nem, még nem.

– És ezt akkor az én fülem tette veled?

– Valójában ebben nem vagyok olyan bizonyos. Mitől is lehetnék? Soha nem hallottam még arról, hogy egy fül formája bizonyos meghatározott érzetet keltsen valakiben.

– Úgy tudom, vannak, akikből tüsszentést vált ki Farrah Fawcett-Majors orrának látványa, tudod, annak szőkének a ***Charlie angyalai***ból. A tüsszentésnek sokféle lelki oka lehet. Ha egyszer összekapcsolódik az ok és okozat, már nincs menekvés.

– Nem ismerem Farrah Fawcett-Majors orrának az esetét… – mondtam és kortyoltam egyet a borból, feledve, hogy tulajdonképp mit is akartam mondani eredetileg.

– De most kissé másról van szó, igaz? – kérdezte.

– Aha. Ez most kicsit más. Ami bennem van, az egészen tétova, de valahogy mégis szörnyen makacs érzet. – Két kezemet széttártam vagy egy méterre, azután öt centire egymáshoz

közelítettem a tenyeremet. – Nem is tudom pontosan elmagyarázni.

– Bizonytalan indítékú szublimált jelenség – határozta meg a lány meglepő szakszerűséggel.

– Úgy van! – vágtam rá. – Te legalább hétszer olyan okos vagy, mint én.

– Internetes távoktató tagozaton tanulok.

– Interneten?

– Aha. Pszichológiát.

Végül elfeleztük a pástétomot. Megint elfelejtettem, mit is akartam mondani.

– Szóval te az én fülem és a te érzeted kölcsönös viszonyát még nem tudod igazán meghatározni?

– Aha – mondtam. – Vagyis nem tudom igazándiból eldönteni, hogy a te füled a maga mivoltában bűvöl-e el, vagy valami közvetítő eszközön keresztül.

A lány az asztalra tette a kezét és alig láthatóan megvonta a vállát.

– Na és ez a varázslat a kellemes vagy a kellemetlen fajtából való?

– Egyik sem. Vagyis mindkettő. Nem tudom. Két tenyerébe fogta a borospoharat, rám nézett.

– Te, azt hiszem, rád férne egy kis tanulás a kifejezéskészség terén.

– Nem tudom rendesen leírni a jelenségeket – tettem még hozzá.

Ezen mosolygott egy kicsit.

– Na mindegy. Nagyjából értem, mi akarsz mondani.

– Akkor hát mitévő legyek?

A lány elhallgatott. Úgy tűnt, mintha valami egészen más jutott volna eszébe. Az asztalon ekkor már öt tányér feküdt üresen, mint öt bolygó megsemmisült pályáinak körei. A hosszú csendet végül a lány törte meg.

– Figyelj csak, jobb lenne ha barátok lennénk. Persze csak akkor, ha ez neked is megfelel.

– Természetesen.

– És nagyon bensőséges barátok, jó? – toldotta meg a lány.

Bólintottam.

Így aztán tényleg összemelegedtünk, pedig még csak fél óra telt el azóta, hogy először láttuk egymást.

*

– Ha már ennyire közeli barátok lettünk, hadd kérdezzek valamit.

– Tessék.

– Az első az, hogy miért nem mutatod a füledet. A másik, hogy rajtam kívül volt-e már olyan, akire ilyen különös hatást tett?

Erre egy darabig nem szólt semmit, csak az asztalon nyugvó kezeit szemlélte, aztán halkan megszólalt.

– Megesett egy s más.

– Egy s más?

– Aha. Azért egyszerűbb úgy mondani, hogy azt az énemet szoktam meg, amelyik elrejti a füleit.

– Szóval más vagy, ha mutatod, megint más, ha nem.

– Úgy van.

Két pincér leszedte az asztalt és hozta a levest.

– Beszélnél arról az énedről, amelyik a fülét mutogatja?

– Régi történet már ez. Őszintén szólva már tizenkét éves korom óta sohasem mutatom meg.

– Na és amikor modell vagy? Akkor csak látják, nem?

– Igen – válaszolt. – De az nem a valódi.

– Micsoda? Nem igazi?

– Az a zárt fülem.

Kanalaztam egy keveset a levesből, majd ráemeltem a szememet.

– Megtudhatnék valami részletesebbet erről?

– A csukott fül halott. Én magam ölöm meg. Vagyis tudatosan leválasztom a járatait. Érted, mire gondolok.

– Nem nagyon.

– Kérdezz akkor.

– Azt jelenti a halott fül, hogy nem hallasz vele?

– Dehogy. Nem vagyok én süket. Csak a fülem elhal. Te is meg tudod csinálni.

Azzal letette a kanalat, kihúzta magát, vállait úgy öt centivel feljebb vonta, állkapcsát előre szegezte, vagy öt másod percig maradt így, majd hirtelen megint leejtette a vállait.

– Így kell ezt csinálni, és a fül meghal. Próbáld csak meg.

Magam is utánozva őt, lassan megismételtem ezt a műveletet háromszor is, de nem éreztem, hogy bármi is meghalt vol-

na a fülemben. Talán csak a bor keveredett fel bennem gyorsabban. Csalódottan jegyeztem meg.

– Az enyém sehogy sem akar kimúlni.

A lány a fejét rázta.

– Nem is baj. Ha nincs szükséged rá, persze, hogy nem akar elhalni.

– Kérdezhetek még?

– Csak tessék.

– Akkor rakjuk össze, amit eddig mondtál. Vagyis tizenkét éves korodig mutattad a füledet, ezután eldugtad és mindmáig egyszer sem tetted közszemlére. Ha mégis rászorultál, akkor is tudatosan lezártad a járatokat. Így van?

A lány elnevette magát.

– Bizony így.

– Valami történt a füleddel tizenkét éves korodban?

– Ne siess annyira! – figyelmeztetett a lány, és jobb karját kinyújtva az asztal fűlött megérintette a bal kezemet. – Kérlek!

Elosztottam a maradék bort és a magam poharát kiittam. A lány folytatta.

– Előbb téged szeretnélek megismerni.

– Mit szeretnél tudni?

– Mindent. Hogyan neveltek, hány éves vagy, mivel foglalkozol… ilyesmit.

– Közönséges történet. Olyannyira, hogy esetleg el is aludnál közben az unalomtól.

– Szeretem a szokványos dolgokat.

– De az enyémeket senki sem szereti hallgatni.

– Jól van, mondjad csak.

– 1948. december 24-én születtem. Karácsony éjszakáján. Nem túl jó születésnap, hiszen egybeesik a karácsonyi ajándék a születésnapival. Mindenki ezen akart takarékoskodni. A Bak jegyében születtem, „A” vércsoportú vagyok. Így éppen beválnék banktisztviselőnek vagy hivatalnoknak. Rossz viszonyban vagyok a Nyilassal, a Mérleggel és a Vízöntővel. Unalmas pasas vagyok, mi?

– Dehogy, nagyon érdekes.

– Egy közönséges kisvárosban nevelkedtem, átlagos iskolába jártam. Kicsinek szótlan gyerek voltam, nagyobbacska koromban unalmas. Találkoztam egy közönséges lánnyal és átéltem életem első, jelentéktelen szerelmét. Tizennyolc voltam, amikor Tokióba kerültem az egyetemre. Utána az egyik társammal kis fordítóirodát alapítottunk, abból megéltem valahogy. Három éve kibővítettem a tevékenységet folyóiratokban megjelenő PR cikkekre, hirdetésekre, az is egész jól megy. Egy kolléganőmet vettem el, akivel a vállalatnál együtt dolgoztunk. Négy éve házasodtunk össze, két hónapja váltunk el. Az okot lehetetlen egy szóval megjelölni. Tartok otthon egy öreg kandúrmacskát. Napi negyven cigarettát szívok, sehogy sem tudok leszokni. Három öltönyömhöz hat nyakkendőm van. Van ötszáz divatjamúlt lemezem. Név szerint emlékszem Ellery Queen detektívregényeinek összes gyilkosára. Prousttól megvan nekem ***Az eltűnt idő nyomában***, de csak a felét olvastam. Nyáron sört, télen pedig whiskyt iszom.

– És három napból kettőben szendvics és rántotta a bárban.

– Igen.

– Érdekesnek tűnik.

– Egyhangú volt idáig, és ezután sem lesz másként. Nem tehetek róla.

Az órámra pillantottam: 9 perc, 20 másodpercet mutatott.

– Ez nyilván nem minden, amit most elmondtál.

Ezúttal én nézegettem egy darabig az asztalon nyugvó kezemet.

– Persze, hogy nem. Nincs olyan unalmas élet, amiről mindent el lehetne mondani.

– Elmondhatom, milyen érzést keltettél bennem? – kérdezte.

– Mondd.

– Ha először találkozom valakivel, először vagy tíz percig beszéltetem, aztán pedig teljesen ellentétes szempontból mérem fel, mint ahogy ő beállítja magát, és így objektívebben tudom megítélni. Szerinted tévedek?

– Dehogy – válaszoltam és megráztam a fejemet. – Az hiszem, ez lehet a helyes eljárás.

Közben egy pincér cserélte a terítéket, a másik hozta az ételt, az öntetek mestere pedig a szószokat. Bonyolult mozgásukat figyelve úgy éreztük, mintha a baseballpályán lennénk.

– Ha ezt a módszert rád alkalmazzuk, az eredmény a következő lesz – mondta a lány, miközben a nyelvhal mousse-ba mártotta halkését, majd folytatta: – Nem a te életed unalmas, hanem te szeretnél unalmasan élni. Tévednek?

– Lehet, hogy úgy van, ahogy mondod. Nem az életem, hanem talán csak a vágyaim, de a végeredmény ugyanaz az unalom. Akár így, akár úgy, már annál kötöttem ki. Mindenki

az unalom elől menekül, én meg éppen abba merültem el. Mint amikor valaki éppen a csúcsforgalom felé igyekszik. Ezért azután nem panaszkodhatom, hogy eluntam az életemet. Olyannyira, hogy már a feleségem is itt hagyott miatta.

– Ezért vált el tőled?

– Már az előbb is mondtam, hogy egy szóval nem tudom megfogalmazni, de Nietzsche mondott valami olyat, hogy az unalom előtt még az istenek is meghajtják és összecsavarják a zászlóikat.

Közben azért lassan eszegettünk is. Ő a mártásból kért még, én meg fölös mennyiségben pusztítottam a kenyeret. Amíg meg nem ettük a főételt, külön-külön gondolatainkba mélyedtünk. Felszolgálták az áfonyasörbetet, majd az eszpresszó kávét, utána rágyújtottam. A füst tekergett egy darabig, amíg a hangtalanul működő elszívó el nem tüntette. A vendéglő kezdett megtelni. A mennyezeti hangszórókból egy Mozart versenymű áradt.

– Szeretnék még hallani a füledről – mondtam.

– Vagyis hogy van-e neki valami különös varázsereje?

Bólintottam.

– Szeretném, ha erről magad bizonyosodnál meg – mondta a lány. – Beszélhetek én neked erről, de megvannak a maga határai, meg nem is hiszem, hogy hasznodra lenne.

Megint bólintottam.

– Neked megmutathatom – mondta erre –, de nem tudom, hogy tényleg jó lesz-e ez. Lehet, hogy meg fogod bánni.

– De miért?

– Azt hiszem, nem is unatkozol te olyan megátalkodottan, mint amennyire szeretnéd.

– Nem tehetek róla – védekeztem.

Átnyúlt az asztalon, és kezét az enyémre tette.

– És még valamit – mondta –, egy darabig, mostantól fogva jó néhány napig maradj mellettem, jó?

– Rendben.

Azzal kézitáskájából hajtűt vett elő, a szájában tartotta, míg ügyesen és gyorsan felcsavarta a haját, majd összetűzte.

– Na, milyen?

Elállt a lélegzetem a meglepetéstől, ahogy ránéztem. Kiszáradt a szám, egy szót sem tudtam kinyögni. Mintha rám borult volna egy fehérre meszelt fal. A vendéglői alapzaj, a beszélgetés, a tányércsörgés egy ideig mintha egy vastag felhőn túlról jött volna, majd megint fölerősödött. Hullámverés zsongása, kellemes esték illata érződött. Ám mindez bennem tényleg nem tartott tovább egy századmásodpercnyi időnél.

– Elképesztő – nyögtem ki. – Mintha nem is ugyanaz az ember lennél.

– Úgy van.

2 | A fül felszabadításáról

– Úgy van – mondta és kifejezhetetlenül megszépült, olyannyira, hogy ilyet addig még életemben nem láttam. Az a fajta gyönyörűség sugárzott róla, amilyet elképzelni sem lehet. Végtelen, mint a világegyetem, ugyanakkor sűrű, mint egy mély gleccserfolyó. Szétáradó és egyben tömör, mint az eszencia. Ez az élmény mindent felülmúlt, amiről valaha is fogalmat alkothattam. A fül és a lány összeolvadt, mint egy hatalmas fénykéve az ősidőkből, amely a korok végtelen lejtőjén lesiklott hozzám.

– Csodálatos vagy – mondtam, mihelyt lélegzethez jutottam megint.

– Tudom én azt – válaszolta. – Ilyen a fülem felszabadult állapotban.

Néhány vendég az asztalunk felé bámult, a pincér kezében megállt a kávéskancsó, képtelen volt tölteni belőle. Egyetlen szó sem hangzott el, csak a hangszalag forgott lassan az orsón.

A lány újabb mentolos cigarettát vett elő és a szájához emelte. Azonnal pattantam, hogy tüzet adjak neki.

– Szeretnék lefeküdni veled – mondta.

Így azután lefeküdtünk egymással.

3 | A fül felszabadításáról – folytatás

A lány fénykora egyelőre még nem köszöntött be. Innen számítva néhány napig közszemlére tette a fülét, majd hajzata alá rejtette ezt a ragyogó, tüneményes remekművet és visszasüppedt szokványos önmagába. Ez a rövid idő éppen olyan volt, mint amikor március elején néhány napig megpróbálunk kabát nélkül járni.

– Még nem jött el az ideje, hogy kitakarjam a füleimet mondta. – Még nem tudom jól felmérni saját erőimet.

– Nekem így is jó – nyugtattam meg, mert nekem így sem volt rossz nő, eltakart füllel.

*

Néha kitakarta, többnyire a szeretkezés idején, ettől egészen különös varázsa lett a dolognak. Olyan volt, mint az eső mindent elárasztó friss illata, vagy a madarak énekének kristály tisztán csengő hangja. Nem tudom jól elmagyarázni, de valahogy így hatott rám.

– Ha mással fekszel le, nem mutatod a füledet? – kérdeztem tőle egyszer.

– Persze, hogy nem – válaszolt. – Talán azt sem tudják, hogy egyáltalán van-e fülem.

– És ha eltakarod közben, milyen akkor a szex?

– Kötelességszerű. Egészen olyan érzés, mintha újságpapírt rágnék. De így van jól. Nem rossz, ha az ember jól teszi a dolgát.

– De ha kint van a füled, akkor sokkal jobb, nem?

– Borzasztó jó.

– Hát akkor vedd csak elő – mondtam. – Minek rontanánk az élvezetet szántszándékkal?

A lány hosszan nézett és sóhajtva mondta. – Te valójában nem értesz semmit.

*

Azt hiszem, tényleg nem is értettem.

Először is miért kivételez velem? Ugyan milyen tulajdonságommal múlhatok én felül másokat, mi lehet bennem, amiben különböznék másoktól? Sehogy sem jöttem rá. Amikor ezt mondtam neki, elnevette magát.

– Pedig nagyon egyszerű oka van. Kellettem neked, számot tartottál rám.

– És ha más fordul hozzád?

– Legalábbis jelenleg csak te folyamodtál hozzám, ráadásul saját kedves elhatározásodból.

– Miért is gondolhattam erre? – tűnődtem.

– Mert most fél életet élsz – mondta a lány keményen. – A másik fél még valahol érintetlenül maradt.

– Hm – mondtam erre.

– Ebben az értelemben nem mondhatnám, hogy nem hasonlítunk egymásra, én a fülemet védem, te meg csak az életed felét éled át. Nem gondolod?

– Ha félre is van téve a fél életem, az nem tündökölhet úgy, mint a te füled.

– Mondjuk – mosolyodott el. – Te igazán nem értesz semmit.

Ugyanezzel a mosollyal hátrafogta a haját, a blúzát meg kigombolta.

*

Véget ért a nyár, egy szeptemberi délutánon, a munkát elhanyagolva, ágyban heverésztünk, és lánya hajával játszadozva folyton csak a bálna fa(llo)sza járt az eszemben. Odakint a sötét, ónszínű tenger, heves vihar veri az ablak üvegét. A múzeum mennyezete a magasban, rajtam kívül senki sem jár a teremben. A szerv pedig örökre leválasztva a gazdájáról, s így tulajdonképp bálnafa(llo)szi mivoltában tökéletesen megsemmisült.

Ezután megint csak a feleségem kombinéjára tévedt a gondolatom. De képtelen voltam visszaemlékezni, vajon volt-e neki egyáltalán. Az a valótlan kép, amelyben a kombiné ott lóg a konyhai széken, én meg mélázom rajta, csak valahol a fejem egyik rejtett zugában tapadt meg. Az sem jut eszembe, hogy mit is jelenthetett ez az egész. Úgy érzem, hogy egész hosszú időn át egy másik ember életét éltem.

– Mondd csak, viselsz te kombinét? – kérdeztem barátnőmet, minden különösebb indok nélkül.

Felemelte vállamról a fejét, és tétován rám nézett.

– Nem én.

– Aha.

– De ha neked úgy jobb lenne…

– Áh, dehogy. Nem azért kérdeztem.

– Ugyan már, ne zavartasd magad. Munka közben már meglehetősen hozzászoktam az ilyen igényekhez, nem látok benne semmi kivetnivalót.

– Dehogy, nem kell semmi – mondtam. – Te a füleddel igazán bőven elég vagy nekem.

Kissé csalódottan csóválta meg a fejét, aztán ismét a vállamhoz bújt. Néhány másodpercre rá újból felnézett rám.

– Figyelj csak, egy nagyon fontos telefonhívást várok tíz percen belül.

– Hívnak telefonon? – pillantottam az ágy melletti fekete telefonra.

– Az. A telefon. Csörögni fog.

– Fölveszed?

– Föl.

A lány meztelen mellemre fektetve a fejét szívta mentolos cigijét, amikor a köldököm szélére esett a hamu, csücsörített szájjal lefújta róla. Ujjaim közé csíptem a fülét. Remek tapintása volt.

A fejem egészen kiürült, mindenféle alaktalan képzetek kavarogtak és enyésztek el benne.

– A birkák – szólt a lány. – A sok birka és főleg egy birka.

– Birkák?

– Azok – mondta és félig elszívott cigarettáját nekem nyújtotta. Szívtam belőle egyet és el is nyomtam a hamutartóban.

– Kezdődik a nagy kaland – jelentette ki.

*

Kisvártatva csengett a telefon az ágy fejénél. Rápillantottam a lányra, de ő már elaludt a mellemen. Vártam négy csengetést, majd felvettem a kagylót.

– Idejönnél most azonnal? – szólt bele üzlettársam reszelős hangon. – Nagyon fontos dologról van szó.

– Mégis, mennyire fontos?

– Ha idejössz, megérted – mondta.

– Csak nem valami birkáról van szó?

– Te meg honnan tudod? – kérdezte a barátom.

Ezzel kezdetét vette a birkakergető nagy kaland.

negyedik fejezet

– BIRKAKERGETŐ NAGY KALAND 1

1 | Egy furcsa férfi – bevezetés

Sokféle oka lehet annak, ha valaki hozzászokik ahhoz, hogy rendszeresen sokat igyék. Az indok sokféle, a következmény azonban többnyire ugyanaz.

1973-ban az én üzlettársam még kedvtelésből rúgott be. 1976-ban már enyhe gondok adódtak a részegeskedés miatt, és 1978 nyarán már a kezdődő alkoholizmus ajtaján kopogtatott szerencsétlen fejével. Mint a legtöbb megrögzött nagyivóra, senki sem mondta volna rá józan állapotában, hogy kötekedő volna, rendes, jóravaló embernek tartották. Ő is önmagát. Ezért is ivott nyugodt lélekkel. Úgy érezte, az alkoholizálás egészen jól összeegyeztethető azzal, hogy őt rendes embernek tartsák.

Természetesen a kezdetekben ez igen jól is ment. De ahogy telt-múlt az idő és növekedett a fejadag, furcsa félreértések adódtak, amelyek a továbbiakban aztán eldurvultak. A derék, jóravaló ember eszményétől olyannyira eltávolodott, hogy képtelen volt ismét visszanyerni. Gyakran megesik az ilyesmi. A legtöbb ember mégsem hiszi, hogy ez vele is megtörténhet. Különösen az, aki nem izgága természetű. Ezután azt keresve, hogy ismét találkozzék azzal, ami elveszett, még inkább eltéved az alkoholos ködben bolyongva. Az állapota pedig egyre romlott.

Üzlettársam – legalábbis sötétedésig – normális volt. Mivel én magam szántszándékkal kerültem vele a találkozást alkonyat után – amennyire nekem dolgom volt vele –, számomra rendes, jóravaló ember maradt. Soha nem esett szó közöttünk erről, de mindketten tisztában voltunk azzal, hogy kölcsönösen tudjuk, mi a helyzet. Változatlanul jól mentek a dolgaink, de már nem voltunk olyan jó barátságban, mint azelőtt.

Ha nem is volt százszázalékos megértés közöttünk (valószínűleg még hetven sem), de mégis egyetlen barátom volt az egyetemi időkből, és fájdalmas volt nézni közvetlen közelről, ahogy egyre jobban kivetkőzik önmagából. De így van ez, ha öregszik az ember.

Mire beértem az irodába, ő már túl volt az első adag whiskyjén. Ezzel rendben is lett volna, feltéve, ha beéri egyetlen pohárral, de várható volt, hogy át fog térni a reggeli kettőre. Akkor talán már ki is kell lépnem, másik munkahelyet keresnem.

Ott állt a légkondi hideg légáramlatában, szárítgatta a verítéket magáról és itta a jeges gabonateát, amit a titkárnő hozott neki. Nem szólt egy szót sem, és én is hallgattam. Az erős délutáni napfény káprázatában csillogott-villogott a linóleumpadló. Alattunk a mélyben park zöldellt, a pázsiton heverésző, napozó emberek figurája egészen aprónak látszott. Üzlettársam a golyóstollával böködte bal tenyerét.

– Hallom, elváltál.

– Magánügy.

– Tudom – mondta türelmesen –, még nem hallottam olyan válásról, ami ne az lett volna.

Nem szóltam. Évek óta hallgatólagos megállapodás volt köztünk, hogy ilyesmit nem bolygatunk.

– Ne firtassuk, felesleges lenne – mentegetőzött. – De a feleséged nekem is barátom volt, és így egy kissé megrázott a hír. Ugyanis azt hittem, minden rendben van nálatok.

– Végig jóban voltunk, nem haraggal váltunk el.

Partnerem erre talányos képpel elhallgatott és tovább bökdöste golyóstollával a tenyerét. Új, mélykék ingéhez fekete nyakkendőt viselt, fekete haja jólfésült. Kölni illata lengte körül.

Rajtam egy trikó, amelyen Snoopy szörfdeszkát cipel, fakóra mosott Levi's farmer, sáros edzőcipő. Akárki láthatta, hogy ő a rendes ember.

– Emlékszel, amikor még hárman dolgoztunk itt a feleségeddel? – kérdezte.

– Jól emlékszem.

– Kellemes idők voltak azok. – Az üzlettársam, odébbállt a légkondi alól, leereszkedett a kényelmes, világoskék, puha fotelba, kivett az asztali cigarettatartóból egy filteres Pall Mallt, rágyújtott a súlyos, asztali öngyújtóval.

– És?

– Végül is nekem most úgy tűnik, hogy egy kicsit túlterjeszkedtünk a vállalat lehetőségcin.

– A hirdetésekre, folyóiratokra gondolsz?

Bólintott. Arra gondoltam, hogy szegény biztosan sokat vívódott, míg ezt kibökte, és kissé megsajnáltam. Felvettem az asztali öngyújtót, méregettem a súlyát, és a csavarral beállítottam a láng hosszát.

– Értem, mit akarsz mondani. – Visszatettem helyére az öngyújtót. – Csak arra szeretnélek emlékeztetni, hogy ezeket a munkákat eredetileg nem én szereztem, sőt nem is ajánlottam, hogy fogjunk bele. Te hoztad őket, te mondtad, hogy ezt csináljuk! Igaz, vagy sem?

– Akkoriban nem lehetett nemet mondani, volt rá szabad időnk is…

– Bevételt is hozott.

– Azt. Ennek köszönhetően nagyobb irodába költözhettünk, személyzetet vehettünk föl. Lett új autó, lakás, a két gye-

reket fizetős magániskolába írathattam. Harmincévesen elég szép pénz ez.

– Te kerested, ne restelld.

– Nem szégyellem én – mondta a társam és ismét felvette az asztalra dobott golyóstollat, hogy a tenyerét bökdösse. – De olyan hihetetlen most visszaemlékezni a régi dolgokra. Adósággal kezdtünk, körbejártunk mindenkit fordítási munkákért, az állomás előtt reklámcédulákat osztogattunk magunkról.

– Ha most is azt akarod, már mehetünk is kettesben az állomás elé a szórólapokkal.

Társam szúrósan a szemembe nézett.

– Nincs kedvem tréfálkozni.

– Nekem sincs.

Hallgattunk egy darabig.

– Megváltoztak a dolgok – folytatta. – Az életkörülményeink, a gondolkodásunk. Meg azután magunk sem tudjuk, menynyit szedtünk össze tulajdonképpen. Jött a könyvelő, különféle érthetetlen iratot szerkesztett össze, az adózás kivédésre jóváírásokat, értékcsökkentést és ilyesmiket művelt nálunk.

– Mint mindenhol másutt is.

– Persze, értem én is, az ilyesminek már csak meg kell lennie, de én mégis jobban szerettem a régi időket.

Eszembe jutott a slágerszöveg, azt dúdolgattam: ***A börtön ablakába, soha nem süt be a nap***, vagy valami effélét.

– Ez meg mi?

– Semmi, semmi – hárítottam el. – Szóval?

– Úgy tűnik, mintha valami kizsákmányolásfélére célozgatnál.

– Nocsak?! Kizsákmányolás? – lepődtem meg és felkaptam a fejem. Úgy két méter távolság volt közöttünk, a székeink sem voltak egyformák, a feje vagy húsz centivel magasabban volt az enyémnél. Mögötte a falon egy kőnyomat függött, amely szárnyas halat ábrázolt. A hal nem látszott túl elégedettnek attól, hogy a háta közepéről szárnyak állnak ki. Talán azt se tudta, mit kezdjen velük.

– Kizsákmányolás? – ismételtem, mintegy magamat kérdezve.

– Úgy van.

– Könyörgök, ki által?

– Mindenféle érdekeltségek által, lassan és módszeresen.

Magam alá húztam a lábamat, így egyforma magasan voltunk. Nem tudtam a szemem levenni a kezéről, ahogy a golyóstollal játszadozott, bökdöste a tenyerét.

– Talán furcsállod a viselkedésemet? Szerinted nem változtunk? – kérdezte üzlettársam.

– Nem én. Szerintem semmi és senki sem változott.

– Tényleg így gondolod?

– Úgy. Nincs itt semmiféle kizsákmányolás, vagy ilyesmi. Ez dajkamese. Csak nem gondolod, hogy az üdvhadsereg trombitája fogja megváltani a világot? Túlpörgetted magad.

– Na, jó. Biztos eltúloztam a dolgot – mondta partnerem.

– Múlt héten te, vagyis a cégünk szöveget írt egy margarinreklámhoz. Tényleg nem volt rossz. Jól fogadták. De ettél te már éveken keresztül margarint?

– Nem én. Ki nem állhatom.

– Hát én sem. Végül is erről van szó. Régen legalábbis megbizonyosodtunk arról, mivel dolgoztunk, és ez volt a büszkeségünk. Ez ma már nem így van. Sületlenségeket hordunk össze.

– A margarin jót tesz az egészségnek. Növényi zsiradékból készül és koleszterinszegény. Gátolja a korral járó betegségek kialakulását, és mostanában már az íze sem olyan rossz. Olcsó és tartós – dicsértem.

– Akkor edd meg! – vágta rá.

Hátradőltem a fotelben és kényelmesen kinyújtottam kezem-lábam.

– Mindegy az. Akár eszünk belőle, akár nem. Az eredmény ugyanaz. Becsületes fordítói munka, vagy a hamis reklámszöveg a margarinról, alapjában véve egyre megy. Tényleg valótlanságokat szövegelünk. De akkor hol vannak a valós szavak? Figyelj csak, becsületes munka, vagy ilyesmi nem létezik sehol. Mint ahogy becsületes légzés és pisálás sincsen.

– Régen romlatlanabb és naivabb voltál – jegyezte meg a társam.

– Meglehet – ismertem el, és eloltottam a cigarettámat a hamutartóban. – Egy naiv városban biztos, hogy van naiv mészáros, naiv sonkát szeletel, és ha naivan egész nap whiskyt akarsz inni, tedd azt.

Hosszú ideig csak a golyóstoll kopogása hallatszott a szobában.

– Bocsáss meg – szólaltam meg. – Nem akartalak megbántani.

– Nem baj – mondta ő. – Igazad lehet.

A légkondi termosztátja kattant egyet. Csendes délután volt.

– Én bízom magamban – mondtam, – Mégis saját erőnkből jutottunk idáig, nem? Nem tartozunk senkinek, és nekünk sem tartozik senki. Más a hátterünk, meg a rangunk miatt van közöttünk némi különbség.

– Régebben barátok voltunk – mondta a társam.

– Most is barátok vagyunk – feleltem. – Végig közösen csináltuk az üzletet.

– Jobban szerettem volna, ha nem válsz el.

– Tudom. De nem térnénk rá a birkákra?

Társam visszatette a tolltartóba a golyóstollat és ujjával megdörzsölte a szemhéját.

– Ma délelőtt tizenegykor beállított egy ember – mondta.

2 | Egy furcsa férfi

Amikor az illető beállított hozzánk, délelőtt tizenegy óra volt. Az olyan kisebbfajta vállalkozásnál, mint a miénk, kétféle tizenegy órát ismerünk. Olykor éppen sűrűsödnek a dolgok, máskor előfordul, hogy nagyon is ráérős az a tizenegy óra. Középút úgyszólván nincs. Vagy ész nélkül dolgozunk, vagy egy árva gondolat nélkül mélázunk csupán, mintegy az alvást meghosszabbítandó. Ha mégis van közepes iram, azt a délutáni órákra tehetnénk.

Szóval, amikor az a bizonyos férfi bejött hozzánk, olyan második típusú laza tizenegy órát éltünk, éppen úgy, ahogy a nagykönyvben meg van írva. Szeptember első felében őrült rohammunkában voltunk, de annak befejeztével a munkának egyszerre vége szakadt. Hárman egy hónapos késéssel vettük ki nyári szabadságunkat, az irodában azonban a ceruzahegyezésen kívül más dolog nemigen akadt a megfogyatkozott létszám ellenére sem. A társam a bankba ment a csekkeket feladni, az egyik kollégánk a közeli hangtechnikai üzletben új lemezek között válogatott, csak hogy valahogy agyonüsse az időt. Az egyik lány tartotta a telefonügyeletet, s közben női magazint lapozgatott, tanulmányozva az őszi frizuradivat újdonságait bemutató oldalakat.

Ekkor nyitott be hangtalanul az illető, és ugyancsak hang nélkül tette be maga után az ajtót. Korántsem szántszándékkal óvatoskodva, hanem simán és rutinszerűen tette ezt. Olyan halkan lépett be, hogy mire a telefonügyeletes lány föleszmélt, az ember már teljes magasságában ott tornyosult az asztala előtt és lenézett rá.

– Üzenetet hoztam a főnökének – szólalt meg olyan hangon, mint mikor egy kesztyűs kéz port söpör le az asztallapról.

A lány egyáltalán nem értette a dolgot. Felnézett az illetőre. Ahhoz, hogy valami munkáért jöjjön, túl merész volt a tekintete, adóellenőrnek túl elegáns, rendőrtisztnek meg túl okosnak látszott. A lánynak ezeken kívül más foglalkozás nem jutott eszébe. Az idegen úgy magasodott a lány fölé nagy hirtelen, mint a semmiből megtestesült vészjósló hír a maga valóságában.

– Sajnos a főnök úr éppen házon kívül van – csukta össze az újságját a lány. – Azt mondta, hogy fél óra múlva jön.

– Megvárom – mondta a vendég szemrebbenés nélkül, mint aki már kezdettől fogva úgyis tisztában volt a helyzettel.

A lány egy darabig töprengett, hogy megkérdezze-e az illető nevét, de aztán mégsem merte, inkább bevezette a tárgyalóba. A férfi leereszkedett az égszínkék fotelbe, lábát keresztbe vetette, és egy árva szó nélkül szemét a szemben lévő falon függő elektromos órára függesztette. Egyetlen felesleges mozdulatot sem tett. Akkor sem moccant meg, amikor később behozták neki a vendégnek járó teát.

*

– Éppen ott ült, ahol most te, – folytatta elbeszélését a társam a különös férfiról. – És kerek harminc percig semmit sem változtatva tartásán, egyre csak az órára meredt.

Szétnéztem magam körül a pamlagon, majd szemügyre vettem az órát is, aztán ismét a társamra emeltem a tekintetem.

*

A szeptemberben odakint uralkodó szokatlan hőség ellenére a látogató illő öltözetet viselt. Jól szabott szürke zakójának ujjából az előírásos másfél centire kilátszott fehér ingének kézelője, színben öltönyéhez illő csíkos nyakkendője gondosan

megkötve úgy, hogy épp csak egy picit aszimmetrikus legyen. Fekete szattyánbőr cipője ragyogott.

Korára nézve harmincas éveinek derekán járhatott, testmagassága százhetvenöt centi, alakján egyetlen gramm felesleg sem látszott. Finom kezein egyetlen ránc sem volt, hosszú, érzékeny ujjai az évekig tartó gyakorlat és idomítás ellenére megőriztek valami primitív állati lényeget. Gondosan manikűrözött és fényesített körmei tökéletes ellipszis formában végződtek az ujjak végén. Az illetőnek igazán gyönyörű, mégis valahogy különös kezei voltak. Valami egészen különös és ritka szakértelmet sugároztak, de ki tudta volna megmondtam, miféle mesterséghez kellenek.

Arca korántsem árult el olyan sokat az emberről, mint a keze. Egyszerű, tiszta vonásai kifejezéstelenek és egysíkúak voltak. Az orr és a szem olyan határozottan egyenesnek tűnt, mintha éles pengével utólag vágták volna ki az arcból, a száj pedig egyetlen száraz vonallá vékonyodott. A férfi enyhén napbarnított bőre az első látásra sejtetni engedte, hogy nem valahol a tengerparton vagy teniszpályán sült le. Ez a fajta barnaság csak olyan napsugár eredménye lehetett, amely számunkra ismeretlen égbolt magasából érkezik.

Az idő döbbenetesen lassan folydogált. Harminc perc, amely az égig magasodó hatalmas gépezetnek egyetlen hideg és szinte meglazíthatatlan csavarja volt. Üzlettársam visszatért a bankból és észrevette, mennyire elnehezült az iroda légköre. Úgy érezte, mintha távolléte alatt mindent, de mindent a szoba padlójához csavaroztak volna.

– Érthető ugye, hogy ilyen érzésem volt – mesélte később.

– Persze.

*

A telefonos kolléganő teljesen kikészült az izgalomtól. A várakozó férfi csak akkor mozdult meg, amikor a társam mit sem sejtve belépett a fogadószobába és bemutatkozott mint cégvezető. Az ember cigarettát húzott elő a mellényzsebéből, rágyújtott és gondterhelten a levegőbe fújta a füstöt. Ettől egy egészen kicsit felengedett a levegő körülötte.

– Nincs túl sok idő, végezzünk hamar – szólt halkan, azzal tárcájából előkapott egy borotvaélesnek tűnő vékony névjegyet és letette az asztalra. A kártya anyaga különleges műanyagnak tűnt, természetellenesen, szinte vakítóan fehér, rajta apró, kis fekete betűkkel nyomták a nevet. Alatta se beosztás, se cím, se telefonszám. Csak a négy betűből álló név. A puszta nézésébe is belefájdult a szem. A társam megfordította, de a hátulja fehér volt, ezért azután visszafordította, bámulta egy darabig, majd ránézett az emberre.

– Tetszik tudni, mi van odaírva? – kérdezte az illető.

– Van szerencsém ismerni ezt a nevet – udvariaskodott a társam.

Az úr álla ekkor néhány milliméterre előrenyúlt, és alig láthatóan biccentett egyet. A szeme azonban meg sem rebbent.

– Égesse el – szólt.

– Elégetni? – nézett a társam értetlenül az emberre, aki erre tagoltan elismételte:

– Tessék elégetni, kérem. Ezt a névjegyet. Most rögtön, azonnal.

A táram nyomban az asztali öngyújtó után kapott, meggyújtotta a névjegy sarkát, majd amikor már félig elégett, beledobta az öblös kristály hamutartóba, hogy ott a szemük láttára fehér hamu váljék belőle. Amikor már tökéletesen elhamvadt,

egy darabig még – ahogy mondani szokás – néma csend és hullaszag lepte el a szobát.

– Jómagam a névjegyen látott személy teljes jogú meghatalmazottjaként járok el – törte meg a hallgatást a látogató. – Következésképp vegye olybá, hogy amit ezután mondandó vagyok, minden az ő akarata és kérése.

– Kérése… – ismételte meg a társam.

– Ez egy szép szó, melyet bizonyos körülhatárolható cél teljesítése végett tanúsított alapvető hozzáállás végett használok, de természetesen, beszélhetek más szavakkal is, ugyebár.

A társam fejben áttette a szöveget érthető japán nyelvre és sietve válaszolt.

– Értettem.

– Mondandóm nem elvi vagy politikai, hanem mindenképpen ***business*** jellegű. – Az ember olyan angolsággal ejtette ki a biznisz szót, amely sejtetni engedte, hogy valószínűleg második generációs, külföldön nevelkedett japánnal van dolgunk.

– Maga is businessman, én nemkülönben – folytatta. – Valójában közöttünk másról nem is eshet szó, csakis az üzletről. A valótlan dolgokról való fecsegést engedjük át másoknak, nem igaz?

– Bizonyára – helyeselt a társam.

– A mi szerepünk ugyanis a valótlan tényezőket értelmes formában transzponálni a valóság mezejére. Az ember olykor valószínűtlenségekkel próbálkozik. És miért? – tette fel a kérdést a férfiú, miközben bal keze középső ujján vakargatta gyűrűjének zöld kövét. – Mert egyszerűbbnek látszik. Bizonyos esetekben ez olyan benyomást kelt, mintha a valóságon felülkerekedne a valótlan, csakhogy az utóbbi világában nem létezik az

üzlet. A magunkfajta rámutat a nehézségekre. Épp ezért… – és itt megszakítva előadását, felemelte gyűrűvel ékesített ujját –, ha az, amit elmondandó vagyok, maguktól nehéz döntéseket vagy cselekvéseket igényelne, kérem, nézzék el nekem. Erről van szó,

A társam csak hallgatott, mint aki nem érti a dolgot.

– Nos hát akkor előadnám a fent említett személy kéréseit. Az első az, hogy azonnal állítsák le, kérem, a ***P*** életbiztosító propagandakiadványának kiadását.

– De hát…

– A második – vágott a társam szavába a férfi –, személyesen a reklámoldal készítőjével szeretnék beszélni.

A látogató zakója zsebéből egy négyrét összehajtogatott papírlapot szedett elő és átnyújtotta a társamnak. Ő meg széthajtogatta, megnézte. Valóban, a kép, amelyet a másolat ábrázolt, a mi irodánk munkája volt.

Szokványos, Hokkaidóban készült tájkép – felhők, hegyek, birkák a gyepen, és nem tudni, honnan szedett, nem túl elmés pásztornóta versikéje hozzá. Ennyi.

– Ez a két kívánságunk. Az elsővel kapcsolatban elmondhatom, hogy nem annyira az, mint már bekövetkezett tény. Pontosabban szólva, maguk már meghozták a mi kívánságunknak megfelelő döntést. Ha kétségei lennének, telefonáljanak a kiadó reklám csoportjához.

– Világos – mondta neki a társam.

– Azt hiszem, könnyen elképzelhető, mekkora megrázkódtatást okozna a legkisebb zavar egy ilyen nagyságrendű vállalatnak, mint a maguké, igaz? Szerencsére – mint ahogy ezt maguk is tudhatják –, nem kevés befolyással rendelkezünk a hirde-

tési szakmában. Amennyiben 2. számú kívánságunkat teljesítik, és szerkesztőjük kielégítő információkkal szolgál nekünk, fel vagyunk készülve arra, hogy kiköszörüljük a vállalatukat ért csorbát. Sőt, még ezen túl is tudunk kárpótlást nyújtani.

Csend ülte meg a szobát.

– Amennyiben nem teljesítik kérésünket – folytatta az ember –, a vállalkozásuk előtt lezárul minden út, és később sem találnak maguknak helyet sehol a világon. Világos?

Hallgatás következett, majd a társam nagy óvatosan megkérdezte:

– Tulajdonképpen az a kép a kérdéses?

– Pontosan. – A férfi mintha gondosan a tenyerén mérlegelte volna a szavak súlyát. – Úgy van. Ennél többet azonban nem mondhatok maguknak. Nem vagyok rá feljogosítva.

– Telefonon értesítem a szerkesztőt. Gondolom, délután háromra itt lesz – ígérte a társam.

– Rendben van – pillantott az órájára a férfi. – Négyre ideküldök érte egy kocsit. És még valami nagyon fontos, senki másnak egy szót sem mindezekről. Rendben?

Ezután úgy vettek búcsút egymástól, ahogy üzletemberek között szokás.

3 | A Mester

– Hát ez van. – fejezte be társam elbeszélését.

– Halvány fogalmam sincs, miről van szó – mondtam számban a meggyújtatlan cigarettával. – Először is nem tudom, kinek a neve lehetett azon a névjegyen. Aztán meg ugyan mi nem tetszett neki a képen látható birkákon? Harmadrészt, hogyan állíthatta le ő a mi kiadványunk nyomását?

– A névjegyen szereplő személy a szélsőjobb nagy figurája. A neve, arca úgyszólván sohasem bukkan föl, ezért az átlagember előtt ismeretlen, de a mi szakmánkban nincs senki, aki ne tudná róla, hogy kicsoda, micsoda ő. Talán te vagy az egyedüli, aki nem ismeri.

– Mint afféle vidéki… – szabadkoztam.

– Szélsőjobbot említettem, de valahogy nem is az.

– Egyre kevésbé értem.

– Igazándiból senki sem tudja, mi jár annak az embernek a fejében. Művei nem jelentek meg, sehol sem mutatkozik nyilvánosan. Nem készíthetnek vele interjút, és egyáltalán nem ad engedélyt arra, hogy fényképezzék. Még azt sem tudjuk, hogy él-e, hal-e. Öt évvel ezelőtt valamelyik hetilap újságírója fel akart deríteni egy szabálytalan pénzügyi tranzakciót, amelyikbe az emberünk belekeveredett, és rögtön hazavágták.

– Miket tudsz te!? – csodálkoztam.

– Közvetetten ismertem azt a riportert.

Az öngyújtóval végre meggyújtottam a számban lógó cigarettát és megkérdeztem.

– Mit csinál most?

– Áthelyezték egy gazdasági irodába, ott azután reggeltől estig rakosgathatja a számlákat. A média világa eléggé behatárolt, így aztán egy ilyen példa tanulságul szolgál mindenki számára. Olyan ez, mint amikor az afrikai bennszülöttek koponyákkal díszítik fel a falu bejáratát.

– Csakugyan – mondtam erre én.

– Viszont a háború előtti viselt dolgairól elég sokat lehet tudni. Hokkaidóban született 1913-ban, amint elvégezte az iskolát elkerült Tokióba, váltogatta az állásait és beállt a szélsőjobbosok seregébe. Azt hiszem, egy ízben a börtönt is megjárta. Szabadulása után Mandzsúriában, a Kvantung hadseregcsoport katonai tanácsadóinak társaságában tevékenykedett, egy stratégiai csoportot szervezett ott. Azt már nem tudom, hogy ez pontosan mit is jelent. Onnan kezdve az élete csupa talány. Pletykálják, hogy kábítószerrel foglalkozott volna, lehet, hogy igaz is. Miután körbecsatangolta Kínát, egy romboló fedélzetén hazatért Japánba, két héttel azelőtt, hogy a szovjet belépett volna a háborúba. Megrakodva annyi nemesfémmel, amennyit csak elbírt, meg amennyit nem.

– Erre mondják, hogy mesteri időzítés, nem?

– Annyi bizonyos, hogy nem szalasztja el a kedvező alkalmat. Tudja, hogy megy a húzd meg, ereszd meg. Aztán meg igen jó szimata van. Az amerikai megszállás alatt lakat alá került, mint első osztályú háborús bűnös, de megszüntették az ellene indított vizsgálatot, nem is hoztak ítéletet betegségére hivatkozva, de az ügy eléggé homályos. Valószínűleg lehetett valami biznisze az amerikai hadsereggel. MacArthur tábornok ekkor már szemet vetett Kínára is.

Az üzlettársam kihalászott egy golyóstollat az írószertartóból és pörgetni kezdte ujjai között.

– Szóval – folyatta – kiszabadulva Szugamóból, a börtön hűvöséből, bujkált, s közben a vagyonát két részre osztva, egyik feléből kilóra megvette a konzervatív párt frakcióját, a másik felét pedig a hirdetési bizniszbe fektette. A háború utáni időkben a hirdetés nagyjából még csak a fára kiragasztott cédulákra szorítkozott.

– Ez bejött neki, de nem kapták el pénzmosásért?

– Várj csak, nem az imént mondtam, hogy zsebében volt a konzervatív frakció?

– Vagy úgy? Az igaz.

– Egyszóval a pénze révén rátette a kezét a politikára és az üzletre egyaránt, és ez ma sincs másképp. Azért nem bukkan fel a színen, mert nincs rá szüksége. Tudod te mit jelent, hogy valakinek a markában van a hirdetési szakma?

– Nem én.

– Akié a hirdetés, azé a könyv és a sajtó, az elektronikus média nagy része. Ahol nincs reklám, nem él meg a kiadó, vagy a rádió meg a tévé. Hirdetés nélkül olyan az egész, mint az akvárium víz nélkül. A hír, ami hozzád eljut, már előzőleg pénzért kiválasztott információ.

– Még mindig nem értem – vetettem közbe. – Azt már tudom, hogy ez a személy birtokolja a médiát, de hogyan jutott el egy biztosító propagandalapjához? Azokkal mi egyenesben szerződtünk, nem egy nagy cégen keresztül. Mi a kapcsolat?

A társam megköszörülte a torkát és kortyolt egyet a teljesen kihűlt teából.

– A részvénypiac. Abban van a pénzügyi forrása. Manipulációk, spekulációk, felvásárlás, ilyesmi. Ezért gyűjtik neki az értesüléseket a hírügynökségek, amit ő azután kedvére kima-

zsoláz. A híreknek csak egy részét dobják a tömegkommunikáció piacára, a többin maga a Mester ül. A váltókat felhasználva jóllehet zsarolni is, persze ezt nem ő intézi személyesen. Ha az infót nem is használja fel, a politikusokat sakkban tudja tartani vele.

– Igaz, minden vállalkozásnak van gyenge pontja.

– Nincs az a részvénytársaság, amelyik örülne, ha a részvényesek közgyűlésén váratlan felszólalással robbant valaki. Ezért azután többnyire hajlanak a jó szóra. Vagyis a Mester a politika, a hirdetés és a részvény háromsága fölött trónol. Ebből azután megértheted, hogy neki tönkretenni egy reklámújságot és minket koldusbotra juttatni csak annyi, mint meghámozni egy kemény tojást.

– De ha ekkora nagy ember, mit érdekli őt egy hokkaidói legelőről készült fotó?

– Ez igazán jó kérdés – mondta a társam a felindulás legkisebb jele nélkül. – Én is éppen ugyanezt akartam fel tenni neked.

Hallgattunk, aztán ő kérdezett.

– Na és te honnan tudtad, hogy birkákról lesz szó? Mi folyik itt az én hátam mögött, mi?

– Csiripelték a verebek, továbbá a terasz alatt lakó nevesincs törpe, a gurigakocsival.

– Valahogy érthetőbben, ha lehetne.

– A hatodik érzékem, az súgta meg.

– Nocsak, nocsak – ingatta a fejét a társam. – Mindenesetre van még két vadonatúj hírem. Az előbb említett riportertől tudtam meg telefonon az egyiket. Eszerint a Mestert megütötte a guta, felépülésére pedig nincs remény. A másik hír arról jött, aki

itt volt. Ő a Mester személyi titkára, ő a szervezetben az operatív ügyek felelőse, mondjuk a főnök jobbkeze. Külföldön született, második generációs japán. A Stanford Egyetemen végzett, tizenkét éve szolgál a Mesternél. Kiismerhetetlen alak, az esze úgy vág, mint a borotva. Nagyjából ennyi, amit megtudtam róla.

– Köszönöm – hajtottam meg a fejem.

– Nagyon szívesen – felelt a társam anélkül, hogy rám nézett volna.

Akárhogy is vesszük, hacsak nem ivott, annyira helyén volt az esze, hogy mindig túltett rajtam. Sokkal romlatlanabb, megfontoltabb és célszerűbb gondolkodású volt, mint én. Csakhogy előbb-utóbb mégiscsak leitta magát. Kellemetlen gondolat volt, hogy a nálam derekabb emberek zöme hamarabb kikészül, mint én.

Mikor kiment a szobából, megkerestem a whisky-jét, és jól meghúztam.

4 | Birkaszámlálás

Puszta véletlenségből és minden különösebb cél nélkül be tudjuk kóborolni a földkerekséget. Akárcsak azok a növényfajták, amelyek szárnyas magvait szerteszét hordja a szeszélyes tavaszi szél.

Ugyanakkor mondhatjuk, hogy véletlen mint olyan eleve nem létezik. Ami megtörtént, az egyértelműen megtörtént, ami nem, az világos, hogy nem, igaz? Vagyis mi olyan lények vagyunk, akiknek a háta mögött a „minden", előttük pedig a „semmi" van. Szó se lehet véletlenről, nincsenek eshetőségek sem.

De az ilyen vélekedések között nincs jelentős eltérés, olyan ez, mint amikor egyazon ételt kétféleképpen neveznek.

*

Ez egy metafora volt.

*

Egy reklámújságnak tervezek egy hirdetést és birkákat teszek a képre. Ez (a) szempontból nézve véletlen, (b) szempontból nézve nem véletlen.

(a) Kerestem valami megfelelő képet az újsághirdetéshez.

A fiókomban volt ***véletlenül*** egy birkákat ábrázoló kép, amelyet felhasználtam e célra. Jámbor véletlenség egy békés világban.

(b) A fénykép a fiókomban szüntelenül csak rám lesett. Ha ebben az újságban nem is, egy másikban bizonyára felhasználtam volna.

*

Ha belegondolok, ez talán az egész eddig bejárt életutam minden metszetére alkalmazható képlet. Kis gyakorlással a felső (a), vagy az alsó (b) segítségével egyaránt el lehet képzelni életem irányítását. Bár ez édes mindegy. Olyan ez, mint a fánk közepén a lyuk. Úgy határozzuk-e meg, hogy a fánk közepén foglal helyet, vagy magában létezőnek tekintjük-e és mindenképp metafizikai problémát csinálunk belőle. A fánk íze mindettől egy fikarcnyit sem változik.

*

Az üzlettársamnak valami dolga akadt, és a szoba hirtelen olyan üres lett utána. Csak az elektromos óra mutatója haladt tovább hangtalanul. Még bőven volt időm az autó érkezéséig, és az irodában meg semmiféle teendőm nem akadt. A szomszéd munkaszobából is csak a néma csend szűrődött át.

Üldögéltem hát az égszínkék pamlagon, iszogattam a whiskyt, a légkondiból áradt a friss levegő, mintha puha pitypangpelyhek szálldosnának felém. Az óra mutatóját bámultam egyre. Ebből észlelhettem csupán, hogy mégis mozog a Föld. Nem túl komoly világ ez, de azért megyeget előre, és amíg erről bizonyosságom van, addig még én is élek. Nem túl nagyszabású ez a létezés, de azért megvagyok. Furcsállható viszont, hogy valaki más csupán egy elektromos óra mutatójának mozgásából képes bizonyosságot meríteni a létezése felől. Valami más módja is kell, hogy legyen ennek ezen a világon. Akárhogy törtem is a fejemet, egy sem jutott eszembe.

Fel is hagytam hát a gondolkodással, kortyoltam egyet a whiskyből, amely áthaladtában jólesően melegítette át a torkomat, a nyelőcső falát, azután szépen leszállt a gyomor mélyére. Kitekintve az ablakon, a vakítóan kék nyári égen fehér felhők úsztak. Ittam még egy nyeletet. Nem volt rossz az a skót whis-

ky. Egy jumbo jet vágott át az égen lassan, az ablak bal szélétől a jobbig, mint valami ragyogó, kemény páncéllal borított rovar.

A második pohár után „mit keresek én itt?” jellegű kétségek merültek fel bennem.

Egyáltalán, miről is kellett volna gondolkodom.

A birkáról.

Föltápászkodtam a pamlagról, a főnök asztaláról elvettem a betördelt oldalt és visszaültem. Szopogattam a whisky ízű jégkockát és vagy húsz hosszú másodpercen át vizsgáltam azt a bizonyos fényképet, és kitartóan törtem a fejemet, mit is jelenthet.

Birkanyáj és legelő volt rajta. A pázsiton túl nyírfák sorakoztak. Sudár, jellegzetesen hokkaidói nyírfák. A közelben lakó fogorvos kapujának sarkában árválkodó fácskák nyomukba se jöhettek. Egy ilyen derekas hokkaidói nyírfatörzsön egyszerre akár négy medve is fenhette volna a körmeit. A lomb sűrűségéből ítélve tavasz lehetett. A háttérben emelkedő ormokon még hó fehérlett, valamennyi visszamaradhatott még a hegyek lábánál elnyúló völgyekben is. Április-május lehetett, ebben az évszakban az elolvadt hótól tocsogós a talaj. Kéklett az ég (már amennyire a fekete-fehér fotó alapján ezt meg lehetett állapítani, lehet az is, hogy esetleg lazacrózsaszín volt). Keskeny, fehér felhők úsztak a hegyek felett. Bárhogy törtem is a fejem, csak annyira jutottam, hogy a birkák jelentése maga a birkanyáj, a nyíres pagony maga a nyíres pagony, a fehér felhőről pedig azt kellett gondolnom, hogy csak fehér felleg és semmi más egyéb.

Az asztalra dobtam a képet, rágyújtottam, majd ásítottam egyet. Megint kézbe vettem a fotót és néhányszor átszámláltam a birkákat. Csakhogy a mező túl szélesnek bizonyult, és az állatok elcsavarogtak, mint amikor a kirándulók szétszélednek piknikezni, és ahogy távolodtak, megállapíthatatlanná vált, hogy

birkát látok-e, vagy csak egy fehér pontot, aztán már a szememnek sem hittem: tényleg fehér pontot látok-e, végül egyáltalán látok-e, vagy csak a szemem káprázik. Mindenesetre a golyóstollam hegyével rábökve, megszámoltam, hány birkának látszó tárgy látható a képen. Arra jutottam, hogy számuk harminckettő. Harminckét juh. Egy egész közönséges tájképen. Beállítatlan fotó, amelyen semmi különöset nem lehetett felfedezni.

Mégis kell lennie rajta valami lényegesnek. Valamit elszúrhattam. Ezt már akkor is gyanítottam, amikor először pillantottam a képre, és ez az érzés folyton kísértett három hónapja.

Elfeküdtem a pamlagon és a fejem fölé emelve a fotót még egyszer nekiláttam a juhok számlálásának.

Harminchárom. Harminchárom?

Lehunyt szemmel megráztam a fejemet, hogy kiürítsem. Na, mindegy, gondoltam. Ha történnie kellett is volna valaminek, még nem történt meg. Ha meg úgy vesszük, hogy már megesett, az úgyis megvan.

Fektemben megint nekiláttam a számlálásnak és azonmód elaludtam, ahogy a kora délután elfogyasztott két whisky álomba merített. Az utolsó pillanatban még eszembe jutott új barátnőm füle.

5 | A kocsi és az ő vezetője

Négy órakor, a jelzett időben megjött értem az autó. Olyan pontosan, ahogy a kakukkos óra üt. A kolléganőm valahogyan kirángatott az álmok mélységeiből. A mosdóban nagyjából lemostam az arcomat, de az álmosság csak nem akart elhagyni. A liftben lefelé hatalmas ásítás fogott el három ízben is. Mintha csak valakinek panaszt tennék ezzel. Igaz, rajtam kívül senki sem volt a liftben, csak magamnak nyavalyoghattam.

Az óriási limuzin tengeralattjáró módjára terpeszkedett a bejárat előtt, a járda mellett. Akkora járgány volt, hogy egy kisebb igényű bérlő a motorház tetején is ellakhatott volna. A karosszéria ragyogó lakkfeketére dukkózva, a lökhárítótól a dísztárcsákig makulátlan volt rajta minden. Szolgálatkészen állott mellette vakítóan fehér ingben, narancssárga nyakkendőben a középkorú gépkocsivezető, egy valódi sofőr. Amint közeledtem, szó nélkül kitárta előttem az ajtót, majd figyelmesen megvárta amint elhelyezkedem, és becsukta. Miután maga is helyet foglalt a vezetőülésen, az ajtók zárultak. Mindez csak annyi zajjal járt, mint amikor egy vadonatúj kártyacsomagot megkevernek. Az én barátom által már levetett, tizenöt éves VW bogaramhoz képest olyan csend uralkodott a kocsiban, mintha egy tó mélyén ülnék dugóval a fülemben.

A belső kiképzés pompás. Ugyan a limuzinokról nem lehet elmondani, hogy tartozékaik maradéktalanul jó ízlésről tanúskodnának, de ezen a kocsin e tekintetben sem volt semmi kifogásolnivaló. A terjedelmes hátsó ülés közepe táján dizájnos telefon beépítve, mellette ezüst öngyújtó és cigarettatartó sorakozott. A sofőrülés mögötti falon lehajtható kisasztal és szekrény, lehetett ott irogatni, egyszerűbb étkeket fogyasztani. A

légkondi zajtalan ontotta a természetes hatású levegőt, a padlóra süppedő szőnyeget terítettek.

Azon vettem észre magam, hogy a kocsi már fut is velem, teljesen úgy, mintha egy arany tál siklana a higanyszerűen csillogó tó tetején. Elgondolkodtam, vajon mennyibe kerülhetett ez a kocsi, de felhagytam vele, úgyis hiába, ez már túlment képzeletem határain.

– Parancsol valamilyen zenét? – kérdezte a gépkocsivezető.

– Valami altatót, ha lehet.

– Igenis.

A sofőr gyakorlott kézzel kiválasztott egy kazettát az ülés alól és betette a lejátszóba, majd lenyomta a gombot, és az ügyesen elrejtett hangszórókból máris csendesen áradt egy csellóra írt szólószonáta. Hibátlan előadás, kifogástalan hangzásban.

– Mindig vendégeket szállít ezzel a kocsival? – kérdeztem.

– Úgy van, kérem – válaszolt figyelmesen a sofőr. – Újabban mindig vendégeket.

– Hogyan? – lepődtem meg.

– Eredetileg ez a Mester személyi használatú autója. – A gépkocsivezető barátságosabb volt, mint gondoltam. – Csak tavasz óta gyengélkedik, és nem jár el hazulról, de azért kár lenne, ha a kocsi parlagon heverne. Bizonyára ön is tudja, ha egy autót nem használnak rendszeresen, romlik a teljesítménye.

– Csakugyan – mondtam.

Ezek szerint a Mester betegeskedése nem számíthat valami hivatali titoknak.

Kivettem a dobozból egy cigarettát és azt nézegettem. Márkanév nélküli, egyedi gyártmány, füstszűrő nélkül, orromhoz emelve megállapítottam, hogy illata az orosz dohányéhoz hasonlít. Rágyújtsak, vagy zsebre vágjam? Kicsit haboztam, de azután meggondoltam és visszatettem a helyére. Az öngyújtó és az ezüst cigarettatárca közepére valamilyen címerféle volt felvésve. Juhos embléma.

Úgyis hiába törném a fejem, gondoltam magamban és megráztam a fejemet, majd lecsuktam a szememet.

Amióta először pillantottam meg a fül képét azon a délelőttön, a dolgok kezdenek kicsúszni a kezemből.

– Mennyi idő alatt érünk célhoz? – kérdeztem.

– Harminc-negyven perc odáig, persze attól is függ, hogy milyen a közlekedés.

– Akkor egy kicsit tompítsa a hűtést, szeretném folytatni délutáni alvásomat.

– Értettem.

A gépkocsivezető lenyomta valamelyik gombot a műszerfalon. A vezetőfülke és az utastér között egy vastag üvegfal emelkedett fel és elválasztott bennünket egymástól. A kocsit leszámítva Bach zenéjét – tökéletesnek mondható csend kerítette hatalmába, de akkorra már túl voltam azon, hogy bármin is csodálkozzam, fejemet az ülés fejpárnájára hajtva elaludtam.

Álmomban egy tehén jött elő, jól ápoltnak látszott, mégis panaszosan nézett rám a marhája. Egy széles hídon mentünk el egymás mellett, egy kellemes tavaszi kora délután. Az állat mellső lábával egy régi ventilátort kínált nekem olcsón, venném meg tőle. Mondtam neki, hogy nincs rá pénzem, és tényleg nem is volt.

Akkor hát elcserélné velem egy fogóra – ajánlotta. Ez nem hangzott rosszul, tehát a tejelő jószággal hazamentünk és ott mindent tűvé tettünk a szerszámért, de az nem került elő.

– Ez nincs rendjén – állapítottam meg. – Tegnap még megvolt, tényleg.

Már oda is húztam egy széket a szekrény magas rakodórésze elé, mikor a sofőr megrázta a vállamat és felébresztett.

– Megérkeztünk – mondta tömören.

Ahogy kinyílt az ajtó, a nyári késő délutánon szemembe tűzött a lenyugvó nap. Kabócák ezrei zúgtak olyan hangon, mint amikor a faliórákat kulccsal felhúzzák. Földszag érződött. Kiszálltam a kocsiból, nyújtózkodtam egyet és mély lélegzetet vettem. Azon fohászkodtam, hogy az álmomnak ne legyen valami jelképes jelentése.

6 | Milyen is a csővájó férgek (tubifex) világmindensége?

Az álomnak jelentése van, amelyet a valóság formált jelképessé, vagy az álom a maga szimbolikájával csatlakozik a jelképes jelentésű létezéshez. Maga a szimbólum olyan, mintha a tubifex univerzumában a tiszteletbeli polgármesterről beszélnénk. Ott ugyanis semmi különös nincs abban, hogy a tehén harapófogót szeretne magának. Előbb-utóbb úgyis megkapja, amit akar. Eddig nekem semmi közöm az ügyhöz. Ám ha ez a jószág engem akar felhasználni arra, hogy hozzájusson a szerszámjához, a helyzet egészen más. Ezzel egészen más felfogású dimenzióba csöppentem. A legnagyobb gond ilyen nagy váltás esetén, hogy az eszmecsere hosszúra nyúlik. Mert ugye, csak megkérdezem, hogy minek neki harapófogó? Mire ő azt mondja, hogy azért, mert igen megéhezett. Én meg: minek ahhoz harapófogó, ha valakinek korog a gyomra?

Barackfát csippenteni – szól a válasz. Hát azt meg minek? Nos hát ez az, amiért áruba bocsátom a ventilátort. Ennek a társalgásnak azután se vége, se hossza. Ennek okáért azután kezd elegem lenni a marhából és neki is belőlem. Hát ilyen a tubifex univerzum. Csak úgy lehet ebből a világból kikeveredni, ha lát az ember egy másik szimbolikus jelentésű álmot.

Az is a tubifexek univerzumába illik, hogy 1978. egyik szeptemberi délutánján ideszállított engem ez a gigantikus négykerekű, tehát az előbbi fohászkodásom elutasítva.

Körülnéztem, és önkéntelenül sóhajtottam egyet. Ennyit ért mindez, csak egy keserű sóhajt.

*

A kocsi egy kisebbfajta domb tetején állt meg. Mögöttünk a kavicsos út, bizonyára azon jöttünk fel, látványosan kacskaringós, egy távoli kapuhoz vezetett. Az utat ciprusok és ostornyeles higanygőz lámpák szegélyezték, úgy álltak, mint a ceruzák a tartójukban, egymástól egyenlő távolságra. A bejáratig gyalog, kényelmes tempóban hátra volt még vagy tizenöt percnyi út. A fákat belepték a kabócák és úgy sírtak-ríttak, mintha már elkezdődött volna a világvége.

A fasoron túl szépen megnyírt pázsittal borított domboldal, rajta nagy összevisszaságban azáleák, hortenziák és egyéb virágok, amelyeknek nem tudom a nevét. Egy csapat seregély kavargott a levegőben jobbról balra, mint a homokvihar.

A dombon kétoldalt keskeny kőlépcső, a baloldali egy szabályos japán kerthez vezetett lefelé, amelyben kőlámpás állott egy kis tó partján, a jobboldalin pedig egy kisebb golfpályához lehetett lejutni. A pálya oldalában a nyári laknak olyan színe volt, mint a rumos-mazsolás fagylaltnak. A pavilon előtt egy görög mondai alak figurája állt. Vele szemben pedig egy hatalmas garázs, ahol egy másik sofőr egy másik autót mosott egy locsolóslaggal. Nem tudtam, milyen márkájú kocsi lehet, bizonyára nem egy használt VW.

Karba font kézzel álltam ott, és még egyszer végighordoztam tekintetemet a kerti tájon. Semmi kivetnivaló nem volt benne, de nekem enyhén megfájdult tőle e fejem.

– Hol dobják be a postát? – kérdeztem a biztonság kedvéért a gépkocsivezetőtől.

– A hátsó bejáratnál – válaszolt.

Nyilvánvaló. Hol másutt, gondoltam.

Miután végeztem a szemlével, a velem szemben magasodó épületekre fordítottam figyelmemet.

Hogy is mondjam csak, a házak valahogy olyan magányos hatást keltettek. Mondjuk van egy szabály és persze némi kivétel a szabály alól. Idővel a kivétel, mint egy folt, egyre jobban szétterjed és végül maga is szabállyá válik. Amely azután megint csak létrehozza a maga kis kivételeit… egyszóval a szóban forgó épületek is ilyen tézis-antitézis formában alakulhattak ki. Vagy mint egy őslény, amely homályos körülmények között fejlődik, ki tudja, milyen cél felé.

Először olyan lehetett az egész, mint a 19. század végén a Meidzsi-korabeli, úgynevezett nyugati stílusú ház. Magas mennyezetű klasszikus előcsarnokkal, amelyet két oldalról közrefogott a krémszínű emeletes épület.

Régimódi hosszú, kétszárnyú ablakok, vastagon újramázolva olajfestékkel. A tető természetesen rézlemezből, az ereszcsatornák robusztusak, akár egy római kori vízvezeték. Mindazonáltal az egész palota összbenyomása nem is volt rossz. A régi szép idők nemes eleganciája sugárzott róla.

Csakhogy ehhez az anyaépülethez valami bohókás kedvű építész hozzátoldott valamit, ami szándéka szerint egyezik stílusban és színben. A jó szándék megvolt, de a részek sehogy sem illettek össze. Úgy festettek egymás mellett, mint a sörbet ezüsttálban, brokkolival körítve. Teltek-múltak az évek, évtizedek, míg melléjük nem került valami kőtoronyféle is, csúcsán díszelgő villámhárítóval. Ezt valószínűleg tévedésből rakhatták oda, mert ha belecsap a ménkű, biztosan leég minden. A toronyból fedett folyosó vezetett egyenesen a toldalék épülethez, mutatós tetővel fedve. Ez a szárny is furcsa szerzet, de legalább fel lehetett rajta fedezni valamiféle alaptémát, amelyre a „gondolati hatás-ellenhatás” elnevezés illene. Az a fajta szomorúság lebegett felette, amilyet az egyszeri szamár érezhetett, amikor egyforma távolságra két ugyanolyan kupac abrakot raktak eléje, s nem tudván választani, melyikkel kezdje – éhen veszett.

A főépülettel ellentétben terpeszkedő toldalék klasszikus, földszintes japán stílusú, hosszútetős ház volt. Élősövénnyel, jól ápolt díszfenyővel, mutatós folyosóval, amely olyan hosszú és egyenes volt, akár egy tekepálya.

Mindenesetre a dombtetőn terpeszkedő épületegyüttes látványában volt valami az egyet fizet hármat kap filmcsomagok közönségességéből. Ha valaki azért, hogy felébredjen mámoros álmából, éveken át bódulatában hozta össze mindezt, mondhatni, remekül elérte célját. Persze valójában arról van szó, hogy minden korban vannak másodrendű tehetségek, akik szép summáért alakítanak ki ilyen látványt.

Nem vitás, hogy nagyon is hosszasan bámultam a parkot és a rezidenciát. Ekkor vettem észre, hogy ott áll mellettem a sofőr és az óráját nézi. Ezt is gyakorlottan tette, mint aki hozzászokott. Valószínűleg a többi vendég is ugyanígy bámészkodhatott ugyanezen a helyen.

– Ha megtekintette a tájat, kérem, lassan fáradjon beljebb – mondta, – Van még nyolcpercnyi idő hátra.

– Jó nagy – mondtam, mert más nem jutott eszembe.

– Több mint egy négyzetkilométer – tájékoztatott.

– Jól állna hozzá egy működő vulkán – próbáltam tréfálkozni, de természetesen nem jött be. Úgy látszott, itt senki sem viccel.

Így azután eltelt a nyolc perc.

*

Közepes nagyságú európai stílusú szobába vezettek, amely rögtön az előcsarnokból nyílt bal kéz felől. A körös-körül faragványokkal díszített mennyezet borzasztó magas, a régies bútorok, a pamlag, az asztal megnyugtató hatást keltett, a falon

függő csendélet beillett volna a realizmus diadalának. Alma, váza volt rajta és papírvágó kés. Mit lehet ezekkel csinálni? Talán a vázával szétverik az almát, aztán a késsel levágják a héját. A csutkát, a magot pedig be lehet dobni a vázába. Az ablakon sötétítő és csipkefüggöny, mindkettő széthúzva, kétoldalt zsinórral felkötve. Középütt a kert egy viszonylag tűrhető részletére nyílt kilátás. A tölgyfa parkett szépen fénylett. A szőnyeg, bár színei kifakultak, igazán mutatósan, hangulatosan takarta legalább a padló felét.

Nem volt rossz. Határozottan nem volt rossz szoba.

Egy középkorú cseléd kifacsart grépfrútot hozott be, letette az asztalra, majd szó nélkül távozott. Az ajtó bekattant mögötte, és ezután mindenre néma csend borult.

Az asztalon ugyanolyan ezüst öngyújtó és hamutartó, mint amilyet a kocsiban láttam. Mindegyiken ugyanaz a juhos címer. Elővettem a saját, filteres cigarettámat, az asztali ezüstgyújtóval rágyújtottam és a magasságos mennyezet felé fújtam a füstöt. Aztán megittam a grépfrútot.

*

Tíz perc múlva megint nyílt az ajtó, bejött egy fekete öltönyös férfi. Azt se mondta, hogy „Isten hozta”, vagy „elnézést, hogy megvárakoztattam”, így hát én sem szóltam. Leült velem szemben és egy darabig kissé félrebillentett fejjel szemlét tartott az ábrázatom felett. Tényleg igaza volt az üzlettársamnak, amikor mondta, hogy ennek a férfinak teljesen kifejezéstelen az arca.

Lassacskán, de múlt az idő.

ötödik fejezet

– PATKÁNY LEVELE ÉS EMLÉKEZETE

1 | Patkány első levele

(A postabélyegzőn 1977. december 21.)

Jól vagy?

Úgy tűnik, jó rég nem láttuk egymást. Hány éve is?

Hány éve?

Lassan eltompul az időérzékem. Mintha egy nagy, fakó fekete madár csattogtatná a szárnyait felettem, háromnál tovább már nem tudok számolni. Ne haragudj, tedd meg már helyettem.

Bizonyára nem kevés fejtörést okoztam, amikor hír nélkül távoztam a városból, és senki sem tudott rólam semmit. Valószínűleg te sem tudhattad, hányadán állunk, hogy egyszer csak búcsú nélkül faképnél hagytalak. Hányszor elhatároztam már, hogy kimagyarázom magamat, írok neked, de sehogy sem sikerült. Sok levelet megírtam, de el is téptem. De hát ami igaz, az igaz: hogyan magyarázhatnék meg másoknak olyasmit, amit magam sem értek.

Gondolom én.

Eredetileg sem vagyok jó levélíró. Ügyetlenül szerkesztek, néha homlokegyenest az ellenkezőjét írom le annak, amit akarok, rengeteg hibát ejtek, így a levélírással éppen saját magamat zavarom össze. Ráadásul humorérzék híján írás közben engem is elfog a dögunalom.

Különben annak, aki jó levélíró, nincs is szüksége arra, hogy levelet írjon, mivel jócskán benne él a maga szövegében amúgy is. Persze ez csak az én magánvéleményem, végül is hogyan lehet valakinek benne élnie az írásban.

Itt most nagyon hideg van, elzsibbadt tőle a kezem, olyan érzés, mintha nem is az enyém lenne. Az agyam is – mintha

nem az én agyvelőm lenne. Éppen hull a hó. Akár az is valakinek a veleje lehetne, amely hull, hull, azután lerakódik keményen, vastagon. (Ez egy értelmetlen mondat, tudom.)

*

A hidegtől eltekintve jól vagyok. És veled mi van? Nem írom meg a címemet, de ne is törődj vele. Szeretném, ha megértenéd, nem akarok én előled semmit elrejteni, de ez az én gyengém. Abban a pillanatban, amikor megadnám neked a címemet, úgy érzem, megváltozna valami bennem. Nem tudom magam jól kifejezni.

Te mindig olyan jól megérted, amikor én nem tudok valamit jól megfogalmazni, de minél megértőbb vagy, úgy látszik, én annál nehezebben találok szavakat a mondandómra. Valami hiba van bennem születésemtől fogva.

Persze kiben nincs kivetnivaló?

Csak az én hibámban az a legnagyobb baj, hogy évről évre súlyosbodik. Mondjuk, csirkét tartok, az tojást tojik és újabbak kelnek ki belőle, azok megint csak tojnak. Élhet-e az ember egy ilyen hibával? Persze, hogy élhet. Végül is ez itt a kérdés.

Mindenesetre a címemet nem írom meg. Biztos, hogy ez így van jól. Nekem is, meg neked is.

Nekünk különben a 19. században kellett volna születnünk Oroszországban. Valami herceg lennék, te meg gróf, vagy mi, vadásznánk, párbajoznánk, nők kegyeiért vetélkednénk. Metafizikai kérdéseken töprengenénk, a Fekete-tenger partján sört innánk alkonyatkor. Életünk végén valamilyen összeesküvésbe bonyolódván Szibériában kötnénk ki, hogy ott érjen bennünket a halál. De szép is lenne, nem gondolod? A 19. században sokkal jobb regényeket írnék. Ha nem is válnék belőlem egy Dosztojevszkij, biztos, hogy felküzdeném magamat a má-

sodik vonalba. És belőled mi lenne? Talán gróf, vagy mi, de az sem rossz, olyan 19. századhoz illő dolog.

Na de hagyjuk. Térjünk vissza a 20. századba.

*

Hadd beszéljek a városokról, ahol jártam.

Nem ahol születtem, hanem mindenféle más városról. Tényleg sokféle van belőlük ezen a világon, bennük sok érthetetlen és számomra vonzó dolog. Így aztán az eltelt évek alatt sok várost bejártam.

Találomra leszállok egy állomáson, az épület előtt egy kis köröndforma tér, a sarkon egy tájékoztató térkép, azután hosszú vásárlóutca következik. Akárhová megyek is, mindenhol egyforma. Még a kutyák pofája is hasonlít. Egyelőre kerülök egyet a városban, majd betérek az ingatlanközvetítőhöz, hogy egy olcsó albérletet ajánljon. Persze ki tudja, honnan jöttem, egy kisváros mindig gyanakvással méregeti az idegeneket, nem bíznak meg rögtön az emberben, de te is tudhatod, ha akarom, tudok bánni az emberekkel, tehát úgy tizenöt perc elég, hogy összebarátkozzam egy normális emberrel. Így azután adódik egy hely, ahol ellehetek, meg mindenfélét megtudok a városról is.

Később munka után nézek, és ez is úgy kezdődik, hogy először igyekszem barátokra szert tenni. Téged biztosan idegesítene (bizonyos fokig engem is), de úgy négy hónap alatt megteremtem magamnak a megélhetésem alapjait. Nem nagy ügy, ha tudsz bánni az emberekkel. Először is találni kell egy presszót vagy falatozót, ahol össze szoktak jönni a fiatalok (mindenhol van ilyen hely, mintha a város köldöke lenne), gyakran bejárok oda, ismerkedem és nemsokára munkát is ajánlanak. Persze ki kell találnom, hogy hívnak, honnan jöttem. Így azután

el sem tudod képzelni, hányféle nevem és illetőségem volt már idáig. Néha már azt is elfelejtem, valójában ki voltam én egykor.

Ami a munkát illeti, dolgoztam én már sok mindenfélét. Többnyire unalmas állások voltak, én mégis szeretek dolgozni. Legtöbbször benzinkútnál kaptam munkát, aztán kiszolgáló gyorsétteremben, könyvesbolti eladó, rádióbemondó is voltam, meg hórukk ember építkezésen. Kozmetikumokkal is házaltam, ebben meglehetős sikert arattam. Aztán meg sok csajjal lefeküdtem. Más nevű, más testű lányokkal lefeküdni, az sem rossz.

Szóval ezek a dolgok ismétlődtek velem.

Így lettem huszonkilenc éves. Még kilenc hónap, és harminc vagyok.

Azt még nem tudom, hogy ez az életforma felel-e meg nekem igazán. Azt se, hogy általában megvan-e bennem a csavargásra való hajlam, vagy sem. Valaki egyszer leírta, hogy a hosszú kóborláshoz három tulajdonságból legalább egyre szükség van. Ezek az indítékok: vallásos hit, művészi hajlam, pszichés beállítottság. Ezek valamelyike nélkül nem megy a vándorélet. Nem tudom elképzelni, hogy a három közül melyik alkalmazható rám. (Bár ha erőltetem…, na ne, hagyjuk...)

Lehet, hogy egyszer majd benyitok egy rossz ajtón, és nem tudok többé visszavonulni. Nincs mit tenni, mint hogy szerencsét próbálok odabenn, ha egyszer benyitottam, végül is nem lehet mindig hozomra vásárolni.

Hát ez az.

Előbb is mondtam már (tényleg mondtam?), hogy veszélyes rád gondolnom, mert akkor magamat veled összevetve eszembe jut az a kor, amikor még elég rendesen éltem.

*

Utóirat: Mellékelten küldöm a regényt, amit magam írtam. Számomra már semmi jelentősége sincsen, tégy vele, amit akarsz. A levelet expressz adtam fel, hogy december huszonnegyedikén odaérjen. Remélem, éppen akkor oda is ér.

Egyébként boldog születésnapot kívánok neked, és fehér Karácsonyt!

*

Már nyakunkon volt az újév, amikor december 29-én a postaládámba belegyömöszölték Patkány gyűrött levelét. Két „vissza a feladóhoz" cédulát is ragasztottak már rá, mert a régi címemre ment. Akárhogy is szeretném, innen úgysem tudnám értesíteni, semmit sem tehetek az érdekében. Háromszor is elolvastam a négy sűrűn teleírt oldalt a világoszöld levélpapíron, aztán vettem a borítékot és megvizsgáltam rajta a félig már elmosódott pecsétet. Egy olyan település neve volt rajta, amelyről még nem hullottam. Előkaptam a könyvespolcról az atlaszt és megkerestem a várost. Patkány leveléből arra lehetett következtetni, hogy valahol Észak-Honsúban adhatták fel, és tényleg, sejtésemet igazolva Aomori megyében pecsételték le. Aomori városától talán csak egyórás vonatútra lehet a kis település. A menetrend tanúsága szerint naponta mindössze öt vonat áll meg ott, reggel kettő, délben egy, este kettő. Télen magam is jártam jó néhányszor Aomoriban. Borzasztóan hideg van arrafelé. Még a közlekedési lámpa is befagy.

Aztán a feleségemnek is megmutattam a levelet. Elolvasva így szólt.

– Szerencsétlen ember…

De lehet, hogy többes számban akarta mondani, hiszen a többiek is fázhatnak. Természetesen ez most már édes mindegy.

A kétszáz oldalnyi regénykéziratot behajítottam a fiókomba anélkül, hogy a címét megnéztem volna. Nem tudom miért, de eszembe sem jutott, hogy el is olvashatnám. Bőven elég volt nekem az is, amit barátom a levélben írt.

Leültem hát a jó meleg kályha mellé és elfüstöltem három szál cigarettát.

*

A következő év májusában jött Patkány második levele.

2 | Patkány második levele

(A postabélyegző kelte: 1978. május ? napja)

Az előző levelemben túlságosan is bőbeszédű voltam, csak az ment ki teljesen a fejemből, hogy miről is fecseghettem annyit.

Megint költöztem, most egészen máshonnan írok. Ez a mostani nagyon csendes hely. Lehet, hogy nekem talán túlságosan is az, de bizonyos értelemben számomra ez itt egyfajta végállomás. Néha úgy érzem, hogy jöttem, mert jönnöm kellett, máskor meg úgy tűnik, éppen az árral szemben jutottam idáig. Nem tudom eldönteni.

Szörnyű ez a szöveg. Olyan szétfolyó, lehet, hogy teljesen értetlenül állsz előtte. Vagy talán azt gondolod, hogy túl nagy leneket kerítek a saját sorsom alakulásának, nagyobb ügyet csinálok belőle, mint amekkora szükséges lenne? Természetesen teljesen engem terhel a felelősség, ha ilyeneket juttatok eszedbe. Tény az, hogy minél inkább el akarom magyarázni neked mostani helyzetem lényegér, annál jobban szétfolyik a fogalmazásom. Szeretném, ha megértenéd. De hidd el, komolyan beszélek. Komolyabban, mint eddig bármikor.

Nézzük a részleteket.

Ez a környék itt, mint ahogy már említettem, szörnyen csendes. Egyéb dolgom nem lévén, naphosszat olvasok (van itt annyi könyv, hogy tíz évig sem jutnék a végére), olykor zenét hallgatok az URH-n, vagy a lemezeken (annak is bővében vagyok). Tíz éve már, hogy ilyen figyelmesen hallgattam zenét, meglepett, hogy a Rolling Stones vagy a Beach Boys még most is milyen elevenen hat rám. Akármit teszünk is, az idő szakadatlan halad előre. Szokásunk szerint méretünkre szabdaljuk, de ez végül is érzékcsalódás, ténylegesen akkor is folyamatos

marad. Itt most nekem nincs mihez szabnom az időt, elfolyik, mint egy átlátszó vizű folyam. Ezen a helyen néha olyan szabadnak érzem magam, mint aki visszatérhetett eredeti önmagához.

Mondjuk, észreveszek egy autót, de hogy azonosítsam is, az beletelik néhány másodpercbe. Persze van olyan fajta megértés, amely a lényeget azonosítja, de az a tapasztalati észleléstől jóformán nem különbözik. Ez a fajta belátás mostanában lassan növekszik bennem. Talán azért, mert régóta magányosan élek.

Innen kocsival másfél óra a legközelebbi város. Vagyis még csak városnak is alig nevezhető település. Elképesztően apró városka, de még annak is a töredéke. El sem tudod képzelni, olyan parányi. De azért mégiscsak lakott hely. Lehet kapni ott ruhát, élelmet, benzint. Ha emberi arcot akarsz látni, az is lehetséges.

Télen felfagynak az utak, autók alig járnak arra. Az utakat mocsaras rétek szegélyezik, a fagy valóságos sörbetet csinál belőlük. Amikor erre rátelepszik a hó, azt se tudni többé, merre vezet az út. Olyan a táj, mintha ez lenne itt a világ vége.

Március elején jöttem ide. A dzsip kerekére hóláncot kellett tenni, úgy haladtam ezen a fagyos vidéken. Teljesen úgy hatott az egész, mint egy szibériai száműzetés. Most, májusban, a hó már nyomtalanul elolvadt. Áprilisban még hallani lehetett a hegyeken lezúduló lavinát. Hallottál te már ilyen hatalmas robajt? Utána következik az igazi, tökéletes csönd, de akkora, hogy azt sem tudod, hová légy a nagy némaságban.

Nagy hegyi magányomba bezárkózva, idestova három hónapja nem voltam nővel. Ez még nem lenne baj, de ha sokáig így megy, még elveszítem az érdeklődésemet az emberek iránt. Azt meg nem szeretném. Épp ezért ha egy kicsit melegebb lesz az idő, azt hiszem, elmegyek, hogy nőt szerezzek magamnak.

Nem vagyok beképzelt, de nekem ez nem nagy ügy. Ha kedvem szottyan – márpedig úgy látszik, olyan világban élek, ahol ezt megtehetem –, olykor bizonyos nemi vonzerőt is képes vagyok kifejteni. A gond csak az, hogy ezzel a képességemmel úgyszólván képtelen vagyok megbékülni. Vagyis ha eljutok egy fokozatra, ott már nem tudom, meddig tartok én, és honnan kezdődik a puszta *sex appeal.* Hol változik át Laurence Olivier Otellóvá? (Hol végződik a színész, hol kezdődik a szerep?) Épp ezért félúton visszavonulok és szétszórok mindent. És persze sokakat megbántok ezzel. Elmondhatom, hogy eddigi életemben mindig csak az ilyen estek térnek vissza végtelen sorokban.

Szerencsémre most nincs (tényleg nincs) mit veszítenem. Nagyon kellemes érzés ám! Ha van is vesztenivalóm, az talán csak a saját énem lehet. Feladni önmagamat – ez nem is rossz! Na nem, ez így leírva kissé fellengzősnek hat. Gondolatnak nem, de leírt szövegnek patetikus.

Na most bajba kerültem: miről is akartam beszélni?

Megvan, a nők.

Egyenként mindegyikben csinos kis fiókok vannak, tele mindenféle apró-cseprő dolgokkal. Ezt szeretem bennük. Egyenként kiszedem belőlük a kacatokat, letörölgetem róluk a port, és mindenféle értelmet lehet tulajdonítani nekik. Csak ennyi szexepilem lényege. Szerintem. És mi következik ebből? Az égvilágon semmi. Aztán már felhagyok azzal, hogy én vagyok-e én.

Ezért én most tisztán csak a szexre gondolok. Ha csak erre az egy pontra összpontosítok, többé már nem gondolok arra, hogy patetikus vagyok-e, vagy sem.

Épp olyan ez, mint sörözni a Fekete-tenger partján. Visszaolvastam még egyszer mindazt, amit eddig írtam. Itt-ott nem túl összefüggő, de azt hiszem, őszinte. És mindenekfelett jó

unalmas. De hát ez végül is csak egy levél, amit elküldök neked. De attól félek, hogy csak a postaládának szól. Mindazonáltal és ennek ellenére, kérlek, ne vess meg érte. Innen a legközelebbi postaláda is másfél órányira van a dzsippel.

Két dolgot szeretnék kérni tőled. Egyik sem sürgős, ha ráérsz, kérlek, intézd el nekem. Ezzel sokat segítesz rajtam. Három hónappal ezelőtt talán egy kérésem sem lett volna hozzád. De most már van. Már ez is haladás.

Az első kérésem kissé érzelmes. Ugyanis a *múlt*tal kapcsolatos. Öt éve, amikor a nagy felfordulás miatt sietve kellett távoznom a városból; többeknek elfelejtettem istenhozzádot mondani. Pontosabban neked, J-nek és egy lánynak, akit te nem ismersz. Veled biztosan találkozhatok még egyszer, de azt hiszem, a másik kettővel már nem látjuk többé egymást. Épp ezért, amikor hazamész a városba, add át nekik üdvözletemet.

Tisztában vagyok vele, hogy kérésem nagyon is önző. Tulajdonképpen nekem kellene nekik levelet írnom, de őszintén szólva én azt szeretném, hogy te hazatérve valóban találkozzál velük. Úgy érzem, jobban tudnád közvetíteni az érzéseimet, mintha én írnék nekik. A lány címét és telefonszámát megadom. Ha elköltözött, vagy férjhez ment volna, úgy is jó. Akkor inkább azt szeretném, ha nem is találkoznál vele. De ha még mindig ott van a helyén, keresd meg, és add neki üdvözletemet.

Meg J-nek is. Igyatok egy sört az egészségemre.

Ez volt az egyik.

Van még egy, kissé fura kívánságom.

Mellékeltem egy fényképet a borítékban. Juhok vannak rajta. Mindegy, hogy hol, de tedd közszemlére őket. Különc kérés, tudom, de nincs rajtad kívül senki más, akit megkérhetnék rá. Minden vonzerőmet átadom neked, csak teljesítsd a kérése-

met. Az okát meg nem mondhatom, de ez a fénykép nekem nagyon fontos. Egyszer majd elmondom, miért.

Tettem a borítékba egy csekket a felmerülő költségekre.

Használd csak fel nyugodtan. Ne törődj semmit a pénzzel, ne aggódj miattam. Itt nem is tudnám, mire költsem, és ez az egyetlen dolog, amit most megtehetek.

Semmiképpen se feledkezz meg róla, hogy sörözzél helyettem is.

Barátod:

Patkány

*

A „vissza a feladónak" cédulák ragasztója miatt a postabélyegző olvashatatlanná volt. A csekk a borítékban jó százezer jenről szólt, mellette a lány neve és címe, meg a fekete-fehér birkás fénykép.

Otthonról elmenőben kivettem a postaládából, és az irodai íróasztalomnál ülve olvastam el. A levélpapír ugyanaz a világoszöld, mint az előző alkalommal, a csekket egy szapporói bankfiókból lehetett lehívni. Ezek szerint Patkány átmehetett Hokkaidó szigetére.

A lavina leírásán kívül más kapaszkodó nem volt hollétéről, de ahogy írta is, a levél egészében véve nagyon őszinte hangú volt. Aztán meg ugyan ki küld tréfából ekkora összegről szóló csekket? Kihúztam a fiókomat és úgy, ahogy volt beraktam az egészet.

Akkor romlott meg a feleségemmel való viszonyom, és amiatt sem volt valami jó tavaszom. Már negyedik napja nem jött haza. A hűtőben megbüdösödött a tej, a macska éhezett. A

mosdó mellett az asszony fogkeféje kőkeményre száradt. A szobát tétova tavaszi fény öntötte el. A napfény mindig értelmetlen.

Egy hosszúra nyúlt zsákutca – ahogy az asszony megmondta.

3 | Nincs vége a dalnak

Júniusban tértem vissza a városba.

Valami mondvacsinált ürüggyel kivettem három nap szabadságot és szerda reggel felültem a gyorsvasútra. Fehér, rövid ujjú inghez zöld vászonnadrágot viseltem, amelyből kilátszott a térdem, hozzá fehér teniszcipőt, csomag sem volt nálam, és reggelre kelve még a borotválkozásról is megfeledkeztem. Régen nem volt már rajtam ilyen jól letaposott sarkú lábbeli. Nem is vettem észre, hogy emiatt olyan furcsán járok aznap reggel.

Kellemes érzés csomag nélkül felszállni nagy távolságra induló vonatra. Olyan, mint amikor gondtalan séta közben váratlanul a tér-idő görbületébe tévedt torpedóban találjuk magunkat és ott egyáltalán nincs semmi. Se a fogorvos várólistája, se az íróasztal fiókjában lapuló megoldandó feladat. Végérvényesen összekuszálódott emberi kapcsolatok sincsenek. Nincsenek szívességek, amelyek erősítik a kapcsolatok megbízhatóságát. Mindezt egy alkalmi süllyesztőbe hajítottam. Egy letaposott sarkú teniszcsuka – ez minden, amim van. Ott kalimpál a lábamon, mint a másik tér-idő bizonytalan emlékezete, de kit érdekel, nem probléma. Háttérbe szorítja néhány pohár sör és a mállós sonkás szendvics.

Négy éve már, hogy nem jártam odahaza a városban. Akkor is úgymond hivatalos ügyben voltam ott, a házasságkötésemet intéztem, de papírokért odautazni igazán felesleges volt, hiszen ki kényszerített engem arra. Hiábavaló utazás volt csupán. Attól függ, hogyan fogjuk fel. Csak annyi a különbség, hogy ami az egyiknek végcél, a másiknak még nem az. Ha végigmegyünk a sínen, megtudjuk, mekkora a különbség.

Azóta a ***város*** megszűnt létezni számomra. Nincsen már olyan hely, ahová hazamehetnék. Ettől a gondolattól a szívem

mélyén megkönnyebbülést éreztem. Nincs már ott senki, aki találkozni szeretne velem, senki, akinek követelése lenne velem szemben.

Két sör után fél óra alvás következett. Mire felébredtem, az eredeti, könnyed és felszabadult hangulat már menthetetlenül feledésbe merült. Ahogy a vonat robogott előre, beborult, az esős idő hamuszürke fellegei takarták el a napot. Az alattuk elterülő táj ugyanolyan unalmas volt, mint máskor is. Akármilyen sebességre kapcsol az expressz, nem lehet előle elmenekülni, sőt minél gyorsabbak vagyunk, annál beljebb kerültünk az unalom közepébe. Mert az unalom már csak ilyen. Mellettem a húszas éveinek közepén járó tisztviselő külsejű férfi a gazdasági napilap olvasásába merült jóformán anélkül, hogy megmoccant volna. Makulátlanul vasalt sötétkék öltöny és fekete cipő volt rajta. Fehér ing, frissen a tisztítóból. A mennyezetre meredve fújtam a füstöt. Unaloműzésül elejétől fogva felidéztem a Beatles-albumokban megjelent számokat, de a hetvenharmadiknál megakadtam, nem ment tovább. Ugyan mennyire emlékezhet akár maga Paul McCartney?

Egy darabig kinéztem a vonat ablakán, aztán újra a mennyezetet bámultam.

Huszonkilenc vagyok, és hat hónap múlva legördül húszas éveim előtt a függöny. Semmi, de semmi nem történt tíz év alatt. Minden, amit a kezemben tartok, amit eddig elértem – értéktelen. Csak az unalom maradt meg nekem.

Volt az elején valami, már el is felejtettem. De igenis történt valami. Volt, ami megindított egykor engem, és rajtam keresztül másokat. De végül is már minden odavan. Elveszett, ami elveszhetett. Azon kívül, hogy elszórtam mindent, csináltam még valamit?

Legalább életben maradtam. Igaz, hogy csak a halott indián a jó indián, de nekem úgy látszik, túl kellett élnem ezt az időt.

De minek?

Azért, hogy arccal egy kőfal felé fordulva elmondjam mindezt?

Ugyan már.

*

– Miért mentél szállodába? – kérdezte csodálkozva J, amikor a szálló levélgyufás papírjára írva odanyújtottam neki a telefonszámomat. – Van neked saját lakásod, ahol megszállhatsz!

– Az már nem az enyém – válaszoltam.

Erre nem mondott semmit. Előttem háromféle ropogtatnivaló a sörhöz, amelyet már félig kiittam, szétbontottam Patkány levelét és odaadtam J-nek, hogy elolvassa. Ő letörölte a kezét a konyharuhával, átvette mindkét levelet, átfutotta, majd még egyszer figyelmesen, szóról-szóra is végigolvasta.

– Hűha! – kiáltott föl. – Hát ez még él?

– Persze, hogy él – mondtam. – De én meg szeretnék megborotválkozni. Nem tudnál kölcsönözni nekem borotvát meg habot?

– Semmi akadálya – válaszolta J, és a pult alól elővett egy borotvakészletet. – Használhatod a mosdót, bár meleg víz nincs.

– Jó nekem úgy is – mondtam –, feltéve, hogy nem hentereg valami részeg csaj a láb alatt. A szakállam meg elég erős, nehezen bírok vele.

*

J bárja egészen más, mint egykor.

Régen egy öreg ház pincéjében működött az országút szélén, egy apró, de olyan nedves helyiségben, hogy nyári éjszakákon a légkondicionáló szele köddé habarta a kicsapódó párát. Aki sokáig iszogatott a bárban, átnedvesedett az inge.

J eredeti, kínai neve nagyon hosszú és nehezen lehet kiejteni. A J-t amerikai katonák ragasztották rá, amikor a háború után a támaszponton dolgozott. Közben pedig az eredeti neve végképp feledésbe merült.

Mesélte, hogy 1954-ben, amikor a munkának vége lett a bázison, a közelben megnyitotta az üzletét. Ez volt az eredeti J bár. Egész jól ment neki. A vendégkör fele a légierő tisztjeiből került ki, a hangulat sem volt rossz. Akkoriban nősült, mikor már az üzlete beérkezett, de öt évre rá a felesége meghalt. Arról, hogy mi volt a halál oka, J semmit sem mondott.

Mikor 1963-ban a vietnami háború annyira beindult, J eladta a boltot és jó messzire, a mi városunkba jött, ott nyitotta a második J bárt. Ez volt minden, amit tudok róla. Különben macskát tart, napi egy csomag cigarettát füstöl el, de egy cseppet sem iszik.

Egyedül jártam a bárba, míg meg nem ismerkedtem Patkánnyal. Szürcsölgettem a sörömet, cigarettáztam, időnként bedobtam némi aprópénzt a zenegépbe és hallgattam a lemezeket. Akkoriban még többnyire elég néptelen volt a helyiség, tehát a tulajjal mindenféléről lehetett beszélgetni a pultnál. Fogalmam sincs, miről cseveghettünk. Ugyan milyen közös témája lehetett egy tizenhét éves, hallgatag középiskolásnak és egy özvegyen maradt kínai férfinak?

Amikor én már tizennyolc éves koromban elmentem a városból, Patkány örökölte a helyemet J bárjában, és itta tovább a sörét. 1973-ban azután ő is távozott, és nem volt, aki folytassa

ott az ivást képviseletünkben. Fél évre rá azután kiszélesítették a bár előtti utat, és J-nek költöznie kellett. Egyszóval a törzsvendégségnek vége szakadt.

A harmadik J bár egy folyó partján, a régi helytől vagy ötszáz méternyire van egy nem különösen nagy, de négyemeletes, liftes ház harmadik szintjén. Valahogy furcsa lifttel emelkedni J bárjába, meg az is, hogy pult melletti bárszékről kitárul a város esti látképe.

Az új helyiség nyugati és déli oldala hatalmas üvegablak, ellátni a hegyekig és oda, ahol valaha még tenger volt, de feltöltötték a medrét, és úgy sorakoztak ott egymás mellett a magasházak, mint a temetőben a sírkövek. Egy darabig az ablaknál néztem a panorámát, azután visszamentem a pulthoz.

– Régen mindjárt ott volt a tenger.

– Az ám – mondta J.

– Gyakran úszkáltam arrafelé.

– Aha. – J egy nehéz öngyújtóval meggyújtotta cigarettáját. – Megértelek. Lebontották a hegyet, helyébe házat raknak, majd a kitermelt földdel feltöltik a tengerparti részt, és ott megint csak házat építenek. És vannak olyan alakok, akik ezt nagyszerű dolognak tartják.

Némán hörpöltem a sörömet. Boz Scaggs egyik új, ütős száma szólt a mennyezeti hangszórókból, de az egykori pénzbedobós zenegép már nyomtalanul eltűnt. A bár vendégei többnyire jól öltözött egyetemista párok, vizes whiskyt meg koktélokat iszogattak illedelmesen. Nem lehetett látni italtól kikészült csajokat, vagy a hétvégi randin összevesző párokat. Ezek otthon biztos szépen pizsamát vesznek, fogat mosnak és úgy bújnak ágyba. De hiszen ez rendjén is lenne. Jól öltözöttnek

lenni derék dolog. Ugyan hol van olyan hely a bárokban vagy a világban, ahol a dolgok eleve rendjén mennének?

J követte a tekintetemet, ahogy végignéztem a helyiségen.

– Na, mi van? Nem tudsz belenyugodni, hogy ennyire megváltozott?

– Ugyan már! – válaszoltam. – Csak a káosz formája változott meg, a medve sapkát cserélt a zsiráffal, majd gallért a zebrával.

– Mint szokták... – nevetett J.

– A kor változott – mondtam erre. – Ha meg az megváltozik, vele együtt minden más. De végül ez is csak jó. Minden megváltozik, panaszra pedig nincs okunk.

J hallgatott, majd megkérdezte. – Hogy élsz mindig?

– Megvagyok – mondtam egyszerűen.

– Felséged?

– Nem is tudom. Az emberek között néha úgy látszik, hogy megy, máskor meg nem. A házasélet is már csak ilyen, nem igaz?

– Milyen is? – tűnődött el J, és töprengve megtámasztotta mutatóujjával az orrát. – Elfelejtettem én már, milyen is az. Oly régen volt.

– És a macska jól van?

– Kimúlt már négy évvel ezelőtt. Azután, hogy te megnősültél. Valami baj volt a belével, de mégiscsak jó hosszú életet élt, tizenkét évet. Többet éltem együtt a macskával, mint az as--szonnyal annak idején.

– Tényleg jó sokáig húzta.

– Van odafenn a hegyen egy állattemető. Le lehet látni onnan a magasházakra. Különben mehetsz itt akárhová, nincsen olyan pontja a városnak, ahonnan ne lehetne látni őket. Igaz, hogy a macskának tökmindegy.

– Most magányos vagy?

– Az ám, szomorú ez. Nincs olyan ember, akit jobban sajnálnék. Fura ilyet mondani, igaz?

Megráztam a fejemet.

Míg J a koktélt és a Cézár-salátát készítette valamelyik vendégnek, én egy skandináv kirakós rejtvénnyel szórakoztam. Egy üveges dobozban három lepke szálldosott a lóheremező felett, azokat kellett volna képpé összerakni, de jó néhány próbálkozás után hagytam az egészet ott, ahol van.

– Gyerek? – kérdezte J, amikor kisvártatva visszatért a pulthoz. – Ideje volna már, nem?

– Nem kell nekem.

– Tényleg?

– Figyelj, ha még egy olyan ember születne, mint én vagyok, nem tudnék mit kezdeni vele.

J furcsállóan felnevetett és töltött sört a poharamba.

– Túlságosan is előre gondolkodsz.

– Nem, nem az a baj. Igazából nem tudom eldönteni, hogy helyes-e életet adni valakinek, vagy sem. Ez az, amit nem tudok felfogni. A gyerek felnő, nemzedékek váltják egymást. Mi a jó ebben? Még jobban lerontják a hegyet, még többet töltenek fel a tengerből. Még gyorsabb autókat találnak ki, hogy még több macskát gázoljanak el. Csak ennyiről van szó, nem?

– Ez csak az ügy sötét oldala. Jó dolgok is történnek, és vannak jó emberek is.

– Mondj három példát, és elhiszem.

J egy kicsit gondolkodott, majd elnevette magát.

– Azt a gyerekeid generációja tudja eldönteni, nem te. A ti nemzedéketeknek...

– Már vége? – vágtam közbe.

– Bizonyos értelemben véve igen – válaszolt J.

– Vége a dalnak, az igaz, de a dallam még visszhangzik.

– Te mindig ilyen jókat szólsz. Félelmes… – mondtam.

*

Amikor J bárja már zsúfolásig megtelt, jó éjszakát kívántam neki és elmentem onnan. Kilenc óra volt. A hideg vizes borotválkozás után viszketett a bőröm. After shave helyett citromos vodkával dörzsöltem be a képemet. J szerint ez is megteszi borotválkozás után, de az arcom egészen vodkaszagú lett.

Az éjszaka különös homálya vett körül, az eget változatlanul vastag felhőtakaró borította. Enyhe, párás déli szél fújdogált, mint mindig. Belevegyült a tenger és a közeledő eső szaga. Bágyadt honvágy fogott el. Odahallatszott, ahogy a folyóparti réten a fűben bogarak ciripeltek. Minden percben eleredhetett az eső. Még azt sem lehetett tudni, hogy esik-e már vagy sem, mégis beleptek a könnyű vízcseppek.

Látni lehetett, ahogy a higanygőz lámpák tétova, fehér fényében lassan mozog a folyó vize. Sekély volt, alig ért bokáig, de olyan átlátszó, mint régen, mert egyenest a hegyekből csorgott alá, nem szennyezte semmi sem. A folyó odafentről kavicsokat hozott le, meg halkan surranó fövenyt. A mederben né-

hol homokfogó kis zuhatagok csobogtak. A vízesések alatt mély medencék, bennük úszkáló apró halakkal.

Száraz időszakokban a vízmosások szippantották fel a szivárgást és kissé még nedvesnek tűnő, fehér fövenyes ösvények maradtak vissza. Olykor felsétáltam egy ilyen kis úton, hogy rábukkanjak arra a helyre, ahol a meder elnyeli a folyót. Ott, „hol az utolsó vékony erecske megtorpant, mintha talált volna valamit és a következő pillanatban már el is tűnt, mert a talaj sötét mélye felitta.

Szerettem járkálni a mederben, együtt a vízfolyással, a folyó lélegzetét érezni, mintha valóságos élőlény lenne. Belőle épült a város. Évezredek során bontotta a hegyet, hordta a földet, hogy feltöltse a tengert, és fákat éltetett a partjain. Régóta ez a település a folyó városa és valószínűleg ezután is az övé marad.

Az esős időnek köszönhetően azonban a vízfolyást nem nyelte el a meder, a folyó elért egészen a tengerig. A folyó mentén ültetett fák a zsenge lombok illatát árasztották. Zöldjük kellemesen beleolvadt az őket körülvevő táj hangulatába. A füvön párok üldögéltek összesimulva, öregek sétáltatták a kutyájukat, gimnazistákat lehetett látni, amint leállított kerékpárjuk mellett cigarettáztak. Ilyen volt mindig a kora nyári este errefelé.

A közeli boltban vettem két doboz sört, betették nekem egy papírzacskóba, azzal mentem a tengerig, mely itt, ahol a folyó elérte, csak olyan volt, mint egy kis öböl, vagy félig feltöltött csatorna. Csak egy ötvenméternyi szakaszon hagyták meg a régi tengerpartot. A homokpad olyan volt, mint egykor. A keskeny hullámok gömbölyű uszadékfákat görgettek a partra. Tengerszagot lehetett érezni. A beton hullámtörő gátra festékszóróval felfirkált graffitik, vagy szöggel belekarcolt feliratok régről megmaradtak. Csupán ötvenméternyi nosztalgikus part-

vonalon. Ezt is rendesen lezárta oldalt az ötméteres magas betongát, amely kilométerekre benyúlt egyenesen, kivágva a tengerből egy keskeny sávot. A feltöltött részen, a gát külső oldalán sorakozott a magasházak csoportja. Ötvenméteres csík maradt a tengerből, a többi tökéletesen megszűnt.

Elhagytam a folyó torkolatát és mentem tovább keleti irányban, az egykori tengerparti úton. Különös módon a régi hullámtörő még megmaradt. Furcsa látványt nyújt egy gát, amely elveszítette a tengert. Leültem hát sört inni erre a töltésre, ott, ahol régen gyakran megálltam autóval, hogy lássam a tengert. A víz helyett azonban a szemem a feltöltött telkekbe ütközött, rajtuk magasházak a lakásokkal. Az épületcsoport jellegtelen házai úgy álltak ott, mintha csak egy félbehagyott fellegvár szétdobált, szerencsétlen mestergerendái lettek volna, vagy mint amikor az elárvult gyerekek már beleuntak abba, hogy apjukat hazavárják.

A házakat aszfaltozott út kötötte össze, helyenként hatalmas parkolókkal meg buszpályaudvarokkal. De volt ott szupermarket, benzinkút is, meg jókora park is, közösségi találkozókra nagyszerűen alkalmas területek. Minden vadonatúj és művi. A hegyről lehord ott föld, a feltöltés jellegzetes kietlensége érződött, a tereprendezésben elmaradt részeket sűrűn beborították a szélhordta magvakból kikelt gyomok. Az ugaron hagyott földeken meglepő sebességgel elburjánzanak a gazok és megcsúfolják életerejükkel az mesterségesen telepített fákat az aszfaltozott utak mentén, a füvesítést nevetség tárgyává teszik.

Szomorú látkép volt.

De hát mit tehetnék én hozzá mindehhez? Itt már új szabályok léptek életbe, leosztották az új lapokat. Senki sem tudja már leállítani.

Miután megittam mindkét sörömet, az üres dobozokat teljes erőből elhajítottam a feltöltött terület felé, ahol régen a tenger volt. Repültek a dobozok, fújta őket a szél is, azután eltűntek a gyomok tengerében. Cigarettára gyújtottam.

Már a végére értem, amikor megláttam, hogy egy elemlámpás ember közeledik felém. Negyven év körüli férfi volt, szürke ingben, szürke nadrágban, szürke sapka a fején. Látszott rajta, hogy ő a biztonsági őre a területnek.

– Valamit eldobott az imént – szólított meg közel érve hozzám.

– El.

– Mi volt az?

– Fémből készült henger, fedéllel ellátva.

Ettől mintha kissé zavarba jött volna.

– És miért tette?

– Semmiért. Tizekét év óta folyton ezt teszem. Egyszer fél tucatot is elhajigáltam, mégsem szólt érte senki.

– Az régen volt – válaszolt az őr. – Ma már ez városi terület, ahol tiltva van az illegális szemétlerakás.

Nem szóltam egy darabig, valami megrezdült volna bennem, de aztán le is állt.

– A probléma csak az, hogy mit akar ezzel maga nekem mondani.

– A törvényben így van meghatározva.

Sóhajtottam egyet és elővettem zsebemből a cigarettásdobozt.

– Mi hát a teendő?

– Nem mondhatom, hogy szedje össze, mert már sötét van, meg az eső is eleredt. De többé ne tegyen ilyet.

– Nem teszek – ígértem –, jó éjszakát.

– Jó éjszakát – szólt az őr is és elment.

Lefeküdtem a töltésen és néztem az eget. Ahogy az ember mondta, tényleg szemerkélni kezdett az eső. Megint elszívtam egy cigarettát és felidéztem magamban az iménti szóváltást az őrrel. Tíz éve még sokkal jobb erőben voltam. Vagy nem is, talán csak úgy képzelem. Mindegy.

Visszamenetem a folyóparti úton és elkaptam egy taxit. Ekkorra már az eső ködbe vonta a környéket. Mondtam a sofőrnek, hogy vigyen a szállodába.

– Turista? – kérdezte a férfi.

– Aha.

– Először jár itt?

– Másodszor – válaszoltam.

4 | A nő salty dogot iszik és a hullámverésről mesél

– Levele van nálam – mondtam.

– Nekem? – kérdezte a nő.

A telefon szörnyen távoli volt, ráadásul zavar is volt a vonalban, tehát jóval hangosabban kellett beszélnünk, mint egyébként szükséges lett volna, ezért aztán az árnyaltabb részletek mindkettőnk esetében veszendőbe mentek. Mintha csak felhajtott kabátgallér mögül beszéltünk volna valami széljárta hegytetőn.

– Valójában az én címemre jött a levél, de olyan érzésem, volt, mintha ezeket sorokat magához intézték volna.

– Szóval olyan érzése volt…

– Igen, olyan.

Miután ezt kimondtam, szörnyen nevetségesnek éreztem azt, amit műveltem.

A nő hallgatott egy kicsit. Ezalatt a vonalzavar megszűnt.

– Nem tudhatom, hogy Patkány és maga közt miféle kapcsolt van, de ő kérte, hogy találkozzam magával, és ezért hívom most föl – mentegetőztem.

– És csak ezért jött ide Tokióból?

– Így van.

A nő megköszörülte a torkát és illendően szabadkozott.

– Barátságból teljesíti a kérését?

– Azt hiszem, igen.

– És miért nem egyenesen nekem írt vajon?

Kérdése jogos volt.

– Azt nem tudom – vallottam be őszintén.

– Hát én sem. Ugye köztünk már mindenféle kapcsolatnak vége szakadt, vagy mégsem?

Ezt én sem tudtam, és megmondtam neki. Hanyatt feküdtem a hotelszoba ágyán, fogtam a kagylót és a mennyezetet néztem. Olyan érzésem volt, hogy a tenger fenekén fekszem és számolom a halak árnyékát. Hol is tartottam a számlálásnál? Sehogy sem akar az eszembe jutni.

– Amikor ő öt évvel ezelőtt eltűnt, én huszonhét éves voltam – mondta a nő, és bár hanghordozása lágy volt, mégis úgy hallatszott, mintha valami kút kongó fenekéről szólna. – Öt év elteltével pedig annyira megváltozik minden.

– Aha – mondtam.

– Ha nem változna, akkor sem lehet ugyanúgy gondolkodni, nem is lenne ajánlatos. Nem vezet sehová. Tehát azt kell gondolnom, hogy azóta teljesen más lettem.

– Nagyjából értem – mondtam, aztán hallgattunk egy keveset. Ő szólalt meg előbb.

– Mikor találkozott vele utoljára?

– Öt éve, kicsivel azelőtt, hogy eltűnt volna – válaszoltam.

– És akkor mit mondott? Vagyis célzott olyasmire, hogy miért akarna elmenni a városból?

– Nem, semmire sem – mondtam.

– Szóval magától sem vett búcsút, csak távozott.

– Igen, így van.

– És nem érzett meg valamit?

– Úgy érti, hogy mire készül?

– Úgy.

Felkeltem az ágyról és nekitámaszkodtam a falnak.

– Nos azt hittem, fél év alatt ráun a dologra és visszatér. Nem egy kitartó típus.

– Nem jött vissza.

– Az igaz.

A nő eltöprengett a telefonvonal túlsó végén, de a fülemmel végig éreztem a lélegzetét.

– Most hol szállt meg? – kérdezte aztán.

– Szállodában.

– Akkor holnap ötre odamegyek a szálló kávézójába. A nyolcadik emeleten van. Jó lesz?

– Rendben – egyeztem bele. – Fehér sportinget és zöld pamutnadrágot viselek majd. A hajam rövid.

– Jó, jó el tudom képzelni – mondta könnyedén a nő, és bontotta a vonalat.

Letettem a kagylót és elgondolkodtam azon, vajon mit ért azon, hogy tudja elképzelni. Nem értettem. Sok mindent nem értek. Hiába, öregszem, és úgy látszik egyáltalán nem okosodom meg tőle. A tulajdonságaim változnak, de középszerűségem örök – ahogy egy orosz író írta. Ezek az oroszok néha fején találták a szöget. Talán a hosszú teleken elmélkedhetnek olyan sokat.

Lezuhanyoztam, megmostam esőáztatta fejemet és a törülközőt magam köré csavarva leültem a tévé elé, és beleestem valami régi tengeralattjáró-történetbe. A kapitány vitában volt a helyettesével, azon felül a hajó is kiöregedett, valaki klausztrofóbiában szenvedett, szóval nyamvadt egy sztori, amelynek a

végén minden az égvilágon jóra fordult. A film azt sugallta, hogy minden bonyodalom egyszer megoldódik, és nem is olyan szörnyű dolog a háború. Talán egyszer azt is bemutatják nekünk a moziban, hogy még az emberiséget kipusztító atomháború után is minden, de minden jóra fordul.

Elzártam a televíziót, bedobtam magam az ágyba, és tíz másodperc múlva már aludtam.

*

Az apró szemű eső még másnap délután öt órakor sem állt el. Előzőleg négy-öt napig a száraz, derült, kora nyári idő láttán az ember már-már arra gondolt, hogy vége az esős időnek, amikor egyszer csak újfent eleredt. Nyolcadik emeleti szobámból lenézve a nedves kövezet mindenütt szurokfeketén csillogott. A nyugatról kelet felé tartó, megemelt pályájú gyorsforgalmi úton kilométereken át torlódtak a járművek. Kitartóan bámultam kifelé az ablakon, és úgy tűnt, mintha az esőben lassanként feloldódna a táj, szétfolynának az autók is. Tényleg, mintha az egész város mindenestül olvadozni kezdett volna. A kikötői hullámtörők, a daruk, az egymás mellett emelkedő házak sora, és az emberek is a fekete esőben, ernyőjük alatt. Az erdők zöldje hangtalanul hömpölygött le a hegyek lábához. Ám elég volt néhány pillanatig lehunynom a szemem, és mire kinyitottam, mindenhol helyreállt a rend. A hat daru megint a sötét, esős égboltra meredt, a kocsisor, mintha magához tért volna, lassan megindult keletnek, az ernyőcsorda átvágott az úttesten a boltok felé, az erdei lomb a hegyen elégedetten itta magába a bőséges júniusi esőt.

A szállodai hall közepén kialakított bemélyedésben egy rikító rózsaszín ruhás lánya szállodai kávézókban szokásos módon aprította a tengerkékre mázolt zongorát, rángatózós ritmusú szórakoztató muzsikát szolgáltatva. Nem játszott ép-

pen rosszul, de miután a zeneszám utolsó hangja elszállt a levegőben, semmi sem maradt utána.

Már elmúlt öt, de a nő nem mutatkozott. Nem volt más dolgom, már a második kávét ittam és a zongoristalányon merengtem. Vállig érő, sűrű haja olyan gondosan volt berakva, mint a tejszínhab a torta tetején. A zene ritmusára a hajkölteméný bájosan lengett jobbra-balra, s ha vége lett a számnak, középre rendeződött. Aztán jött a következő szám.

A zongorista felidézett bennem egy másik lányt a régebbi időkből. Harmadikos koromban én is tanultam zongorázni. Az a kislány ugyanott tartott, mint én, s így jó néhányszor együtt gyakoroltunk. A nevét, meg az arcát is rég elfelejtettem, csak karcsú, fehér ujjaira, szépséges hajára és könnyedén libbenő ruhájára emlékeztem. Ezen kívül semmi más nem jutott róla eszembe.

Furcsa érzés volt erre gondolni, hiszen én csak ennyire emlékeszem belőle, de valamerre a többi részének is léteznie kell még valahol. Ez így van rendjén, nincs benne semmi kivetnivaló. A világ nélkülem is halad tovább. Az emberek tőlem függetlenül mennek át az utcán, vagy éppen ceruzát hegyeznek, haladnak nyugatról keletre percenként ötvenméteres sebességgel, a semmit fényesítgető zenével töltik meg a szálloda kávézóját.

A világ – ez a szó mindig egy nagy, kerek asztallapot juttat az eszembe, amelyet buzgón hurcol egy elefánt meg egy teknősbéka. Az elefánt nem tudja, mit művel a teknőc, az meg nem tud az elefántról, a világról pedig egyikük sem tud semmit.

– Elnézést a késésért – hallottam ekkor a nő hangját, aki közben megérkezett. – Sehogy sem akart véget érni a munka, nem tudtam elszabadulni.

– Nem történt semmi, ma úgysincs semmi dolgom.

Letette az asztalra a bejárati esernyőtartó kis kulcsát, és narancslevet rendelt anélkül, hogy az étlapot megnézte volna. Első látásra nem tudtam volna megmondani, hány éves. Ha nem említette volna a telefonban, sohasem jöttem volna rá.

De ha ő egyszer azt állítja, hogy harminchárom, akkor tényleg harminchárom nak lehet nézni. Igaz, ha például huszonhetet mondott volna, akkor nyilván annyinak látom.

Jó ízléssel, egyszerűen öltözött. Sárga-narancsszínű kockás blúzának ujját könyékig felgyűrte, bőr válltáska volt nála. Egyik ruhadarabja sem látszott újnak, de igen ápoltnak tűnt. Nem volt rajta gyűrű, nyaklánc, karperec vagy fülbevaló. Rövid frufruját hetykén félrefésülte.

A ránc a szeme sarkában nem az öregedés jele, talán inkább már születésétől fogva megvolt neki. Blúzának két felső gombját nyitva hagyta, kilátszott a gallérjából fehér nyaka, csak az meg az asztalon nyugvó kézfej bőre jelezte a korát. Kicsiny, tényleg apró jelekkel indul az öregedés, és letörölhetetlen foltként lassanként szétterjed az egész testen.

– A munkáját említette, tulajdonképpen mivel foglalkozik? – kérdeztem.

– Egy tervezőirodában dolgozom régóta.

Itt megrekedt a beszélgetés. Elővettem hát a cigarettát, és ráérősen meggyújtottam. A lánya zongoránál becsukta a fedelet, felállt, elment valahová szünetet tartani. Egy cseppet azért irigyeltem.

– Mióta barátok? – kérdezte a nő Patkányra célozva.

– Már tizenegy éve. És maguk mennyi időt voltak együtt?

– Két hónapot és tíz napot – válaszolta gondolkodás nélkül. – Attól fogva, hogy először láttam, egészen addig, amíg el

nem tűnt. Mindössze két hónap és tíz nap. Naplót vezettem, jól emlékszem.

Kihoztak egy narancslevet, az én üres kávéscsészémet meg elvitték.

– Amikor elment, három hónapig vártam. December, január, február. A leghidegebb hónapok. Milyen hideg is volt azon a télen?

– Nem emlékszem – válaszoltam. Úgy beszélt az öt évvel ezelőtti télről, mintha csak a tegnapi időjárásról lenne szó.

– Maga várt már így egy lányra?

– Nem én.

– Egy darabig még erősen figyelünk, várunk, de bizonyos idő eltelte után már mindegy, eltelhet öt, vagy tíz év is, nincs különbség.

Bólintottam.

A lány félig kiitta a narancslevet.

– Ilyen volt az első házasságom is – folytatta. – Mindig én voltam, akit várakoztatták, és amikor belefáradtam, végül is már minden mindegy volt. Házasság huszonegy, válás huszonkét évesen. Ezután jöttem ebbe a városba.

– Akár az én első feleségem.

– Tessék?

– Ő is huszonegy volt, amikor hozzám jött, huszonkettő, amikor elvált tőlem.

A nő egy darabig az arcomat vizsgálgatta, azután kavargatni kezdte a narancslét. Rájöttem, hogy ezt nem kellett volna mondanom.

– Keserves dolog ez, fiatalon házasodni, utána meg rögtön válni – folytatta. – Leegyszerűsítve: valamiféle egysíkú, valótlan elképzelései vannak az embernek, de ezzel nem húzza sokáig, igaz?

– Meglehet.

– Különben a válásom után, amíg nem találkoztam Patkánnyal, öt évet eléggé valószerűtlenül éltem végig egymagamban. Úgyszólván senkit sem ismertem itt, különösebben nem volt kedvem elmenni hazulról szórakozni, nem jártam senkivel, reggel felkelés, indulás a munkába, alaprajzokat készítettem egész nap, hazafelé menet bevásárlás a szupermarketben, otthon magányos vacsora. Az FM-en állandóan szólt a klasszikus zene, olvasgattam, naplót írtam, a fürdőszobában kimostam a harisnyáimat. Tengerparti a lakás, folyton behallatszott a hullámverés. Mostoha sorsom volt – mondta, s azzal megitta a narancslé maradékát. – Unalmas dolgokat mesélek, igaz?

Némán megráztam a fejemet.

Hat után a kávézóban megkezdődött a ***cocktail time***, a mennyezetvilágítás elsötétedett, a városban kigyúltak a fények. A daruk csúcsán vörös jelzőlámpák égtek. A halvány alkonyatban az eső úgy szemerkélt, mintha vékony tűk potyognának odafentről.

– Ne igyunk valami szeszfélét? – kérdeztem.

– Hogy is hívják azt, mikor a vodkát grépfrúttal keverik?

– Salty dog.

Hívtam a pincért és rendeltem egy koktélt, magamnak meg Cutty Sarkot jéggel.

– Hol is tartottam? – kérdezte a nő.

– Rideg élete volt.

– Az igazat megvallva, nem is volt annyira kietlen. Csak a folytonos hullámveréstől fogott el olyan fázós érzés. A házmester ugyan azzal bíztatott, hogy hamar hozzá lehet szokni, de nekem nem ment.

– Azóta már a tenger sincs ott, nem?

A nő kedvesen elmosolyodott. A szeme sarkában ***az a ránc*** egy kicsit megrezzent.

– Úgy van, ahogy mondja. A tengerpart már nincs ott. De néha mintha most is hallanám. A hosszú éveken át a hullámverés hangja beleette magát a fülembe.

– És akkor megjelent Patkány, igaz?

– Igen, de én nem így hívtam.

– Hát hogyan?

– A valódi nevén. Mint bárki más, nem?

Igaza volt, a Patkány valahogy olyan csibészesen hangzik.

– Aha.

Meghozták az italokat, a nő belekóstolt, majd letörölte ajkáról az odatapadt sószemcséket. A rúzs egy kicsit meg is látszott a szalvétán, amelyet aztán két ujjával ügyesen összehajtogatott.

– Valahogy olyan valószínűden volt – folytatta a szót Patkányról. – Érti, mit mondok?

– Azt hiszem, igen.

– Nekem úgy tűnt, hogy a magam valószínűtlenségének leküzdésére az övére volt szükségem. Az első pillanattól kezdve. Ezért szerettem meg. Vagy fordítva: beleszerettem és akkor jöttem rá erre – meglehet. Végeredményében egyre megy.

A zongoristalány visszatért a pihenőből, és ezúttal filmzenét látszott. Ezúttal rossz jelenetekhez illő, silány zene szólt.

– Néha arra gondolok – vallotta be a nő –, hogy én kihasználtam azt az embert. Kezdettől fogva tisztában lehetett vele. Elképzelhető?

– Nem is tudom – válaszoltam. – Ez a kettejükre tartozik.

Erre nem szólt semmit.

Húsz másodperces szünet után rájöttem, hogy a nő a maga részéről befejezte a társalgást, felhajtottam maradék whiskymet, és előszedve a leveleket, kiraktam őket az asztalra. Ott feküdtek egy darabig.

– Ezt itt most el kell olvasnom? – kérdezte.

– Nem, nyugodtan hazaviheti, vagy kidobhatja, ha nincs kedve elolvasni őket.

A nő bólintott, betette a papírokat a táskájába, aztán halkan bekattintotta. Újabb cigarettára gyújtva rendeltem egy második whiskyt, mert az a legjobb. Az első adag megnyugtat, a második rendbe teszi a fejemet. A harmadiktól kezdve már nem érezni aromákat, csak azt, hogy csurog le az ital a gyomorba.

– Szóval, maga csak ezért jött ide egyenesen Tokióból? – kérdezte a nő a levelekre célozva.

– Nagyjából igen.

– Ez rendes magától.

– Nem így kell ezt felfogni, gondolom a helyemben ő is ugyanúgy megtette volna a kedvemért.

– Előfordult ilyesmi?

Megráztam a fejemet.

– De már régóta mindenféle elképesztő kérésekkel zaklatjuk egymást. Az megint más kérdés, hogy ezeket el is lehet-e intézni, vagy sem.

– Nem nagyon találni olyanokat, akik így gondolkodnak, igaz?

– Én is azt hiszem.

A lány mosolyogva felállt, közben magával ragadta az asztal végén fekvő számlát.

– Hadd fizessek én – mondta –, hiszen több, mint negyven percet késtem.

– Ahogy jónak látja – egyeztem bele –, de engedjen meg még egy kérdést nekem.

– Hogyne, tessék.

– A telefonba azt mondta, hogy el tudja képzelni a külsőmet.

– Igen, valahogy a maga személyiségének a hangulatára gondoltam.

– És rögtön felismert?

– Azonnal.

*

Az eső ugyanolyan erővel esett. A hotelszoba ablakából a szemben lévő neonreklámra nyílt a kilátás, a számtalan esőcsepp a mesterséges zöld fényben sietett a földre hullani. Ahogy az ablaknál állva figyeltem, olyan volt, mintha minden csepp egy meghatározott pontot venne célba, hogy oda essék.

Ledőltem az ágyra, elszívtam két cigarettát, majd telefonon megkértem a portát, foglaljanak helyet nekem a másnap

reggeli vonatra. Semmi tennivalóm nem maradt már ebben a városban.

Csak az eső esett még éjfélig.

hatodik fejezet

– BIRKAKERGETŐ NAGY KALAND 2

1 | Egy különös ember különös elbeszélése 1

A fekete öltönyös titkár leereszkedett a székre és némán rám szegezte a tekintetét. Nemcsak alaposan szemügyre vett, tetőtől talpig végigmért, valósággal csontig hatolt szigorú tekintete, amely nem volt se hideg, se meleg, vagy éppen langyos. Nézésében nem volt felfedezhető semmiféle általam ismert érzelem. A férfi csak szemlélt engem. Lehet, hogy csak a mögöttem lévő falat figyelte, amely előtt történetesen én is helyet foglaltam, tehát a tekintete belém ütközött.

A férfi kinyújtotta a kezét, vett az asztali tárcából egy szűrő nélküli cigarettát, körméhez pöcögtette és rágyújtott, félrefújva maga elől a füstöt. Visszatette az öngyújtót az asztalra, és keresztbe vetette a lábát. Mindvégig rám szegezett tekintete eközben meg sem rezdült.

Tényleg olyan volt, mint amilyennek a társam leírta. Öltözködése túl pedáns, az arcvonásai túlságosan kiegyensúlyozottak, hosszú ujjai hibátlan formájúak. Ha nem lett volna olyan merészen metszett szeme, ólomkristályszerű pupillákkal, kétségtelenül homoszexuálisnak néztem volna, de a szemein látszott, hogy nyilván nem az. Nem hasonlított, nem emlékeztetett senkire.

A szemét nézve, annak is olyan furcsa színe volt. A barnába fekete vegyült, meg egy kevés kék is. A jobb és a bal szem állása eltért, egészen úgy, mintha az egyik másra gondolna, mint a társa. A férfi ujjai alig láthatóan folyton mocorogtak. Már-már olyasféle képzelgés vett erőt rajtam, hogy ezek – elválva gazdájuktól – mindjárt elindulnak felém. Ijesztőek voltak. Kinyúltak az asztalon, hogy a hamutartóban elnyomják a harmadáig szívott cigarettát.

Látszott, amint a jég elolvad a pohárban, és az átlátszó víz összefolyik, de nem keveredik a sűrű narancslével.

A helyiséget feloldhatatlan csend ülte meg. Néha találkozni ehhez hasonlóval, amikor mondjuk hatalmas terembe lép az ember, ahol nincsenek sokan, de az a némaság, amely itt honolt, mégis egészen más volt. Szörnyű súllyal nehezedett rá mindenre. Tudtam, hogy átéltem már ilyesmit, kis időbe telt, míg rábukkantam, akárcsak régi albumok lapozgatásakor, amikor lassan sorjáznak elő az emlékek. A gyógyíthatatlan beteget körülvevő csend volt ez, amely a kikerülhetetlen halál sejtelmével terhes. A sűrű levegőben volt valami jelentőségteljes.

– Meghalnak – szólalt meg csendesen az ember anélkül, hogy levette volna rólam a szemét. Hangja a szívembe markolt. – Egyszer mindenki meghal- ismételte, majd ismét mély, súlyos hallgatásba burkolózott.

Odakint kabóca ciripelt, visszasírva a lassan végéhez közeledő nyarat, és a halál közeledtétől szinte eszét vesztve dörzsölte össze a szárnyait.

– A lehetőségek határain belül nyíltan beszélek most hozzád – folytatta a férfi, szavait mintha csak valami hivatalos közlemény tükörfordításából szedte volna. A szóhasználat és a nyelvtan rendjén lett volna, csak az érzelmek hiányoztak belőle. – Természetesen egy dolog az őszinteség, más az igazság. A kettőnek annyi köze van egymáshoz, mint a hajó orrának, meg a tatnak. Először felbukkan a nyíltság, azt követi a valóság. Időben a kettő éppen olyan nagyságrendben tér el egymástól, mint a hajó eleje és vége. A nagyszabású dolgok nehezen jönnek elő, van ami csak akkor, ha már véget ért az életünk. Így hát ha most én nem közlöm veled mindjárt az igazságot is, az nem az én felelősségem nem is a tiéd.

Mit is mondhattam volna erre, inkább hallgattam. Ő, miután meggyőződött róla, hogy nem szólok, folytatta.

– Szántszándékkal hozattalak ide, hogy a hajó mozgásba lendüljön. Elindítjuk: én meg te. Őszintén beszélünk egymással, s ezzel már egy lépést közeledtünk az igazság felé – mondta a férfi, köhintett, majd egy pillantást vetett saját kezére, amely a fotel karfáján pihent. – De az effajta beszéd túlságosan is jelképes, tehát kezdjük a konkrét problémával. Vagyis a hirdetéssel, amelyet te készítettél a reklámújságba. Erről már hallottál, ugye?

– Hallottam.

Az ember bólintott, majd kis szünetet tartva ismét beszélni kezdett.

– Valószínűleg meglepődtél. Bárki legyen is, kellemetlenül hinti, ha fáradságos munkája egyszer csak veszendőbe megy. Hát még ha ez a megélhetési lehetőségeit is érinti. Tényszerű vesztesége nagy. Bizony.

– Ahogy mondja.

– Ami a károdat illeti, halljuk, mennyivel számolsz – szegezte nekem a kérdést.

– A mi szakmánkban a veszteség elkerülhetetlen. Tagadhatatlan, hogy olykor a megrendelő visszadob egy olyan munkát, amelyet pedig az ő elképzelésének megfelelően készítettek. Az olyan kis vállalkozásoknál, mint a mienk, ezen áll vagy bukik. Épp ezért mindent megteszünk, hogy ezt elkerüljük, és igyekszünk a vevő igényeit száz százalékig kielégíteni. Egészen odáig, hogy a szöveget soronként egyeztetjük a megrendelővel. Így védjük ki az esetleges kockázatot. Nem nagy élvezet az ilyesmi, de mit tehetne egy kicsiny, nem túl tőkeerős cég, amely magányos farkasként próbál meg boldogulni?

– Mindenki így kezdte – vígasztalt az ember. – Nos tehát értsem úgy, hogy a vállalatukat komoly anyagi csapás érte a folyóirat-hirdetés letiltásával, igaz?

– Hát bizony, ez így van. Már nyomtatták-fűzték, a papír- és nyomdaszámlát egy hónapon belül ki kell egyenlíteni. A külsősök cikkeinek honoráriumát ki kell fizetni. Ez jókora summa, úgy ötmillió jen, a legrosszabb esetben az is megeshet, hogy kölcsönt kell felvennünk rá. Egy évvel előbb ugyanis cégünk jelentős eszközberuházást végzett.

– Tudjuk.

– Aztán ott van a megbízónkkal kötött szerződés dolga. Ha a megrendelőnek nehézsége támadt egy hirdetési vállalkozással, a többiek mellőzni fogják a céget a továbbiakban. Mi éves szerződést kötöttünk PR folyóirat kiadására egy biztosítóval, s ha most ezt megszegjük, akkor irodánk a szó szoros értelmében tönkremegy. Kicsik vagyunk, nincsenek jó összeköttetéseink, csak arra számíthatunk, hogy jó teljesítményünknek köszönhetően egymásnak ajánlanak bennünket a vevők. Ha egyszer rossz hírünk támad, bekövetkezik a vég.

Az ember csak merően nézett, és nem szólt közbe, amíg be nem fejeztem. Ezután megint átvette a szót.

– Helyesen szóltál, ráadásul minden egybevág azzal, amit mi amúgy is lenyomoztunk. Értékeljük azt, amit mondtál. Mi lenne, ha feltétel nélkül kárpótlást nyújtanánk a biztosító cégnek az őket ért veszteségért és javasolnánk a megkötött szerződés folytatólagos érvényben tartását?

– Azzal rendben volna. Visszatérhetnék az egyhangú mindennapokba, lelkemben azzal a visszamaradt sanda gyanúval, hogy mindez miért éri meg maguknak.

– A költségekre még rá lehet tenni a prémiumot is. Tíz évig el lesztek látva munkával, elég, ha írok egy szót a névjegyem hátára. És nem holmi szórólapokról van szó.

– Ez úgy hangzik, mint valami barter.

– A kölcsönös jóakarat jegyében. Ugyanezzel az indulattal adtam tájékoztatást üzlettársadnak arról, hogy a PR kiadványt leállítottuk. Ha ezt megértéssel kezeled, a magam részéről kinyilvánítom jóindulatomat. Vegyük így, jó? Az én jóakaratom megteszi a magáét. Különben nem gondoltál rá, hogy folyton egy holtrészeg partnerrel kell vesződnöd?

– Barátok vagyunk.

Olyan csend lett egy darabig, mint amikor a mély kútba kavics pottyan. Az esés mintegy harminc másodpercig tartott a köt fenekéig.

– Na jó – mondta erre az ember. – Ez a te dolgod. Elég tüzetesen utánanéztem élettörténetednek, igen érdekes a maga nemében. Az emberiséget nagyjából két csoportra lehet osztani, ismerjük a racionális és az álmodozó átlagember típusát. Te egyértelműen a középszerűség, vagyis az utóbbi csoportjába tartozol. Ezt jegyezd meg jól. Téged az irracionális közember végzete felé vezet a sorsod.

– Meg fogom jegyezni – ígértem.

Az ember rábólintott. Megittam a grépfrútlé felét, amelyben már félig elolvadt a jégkocka.

– Nos, térjünk a tárgyra, beszéljük meg a részleteket – mondta. – A birkáról van szó.

*

Erre már meg is mozdult, kinagyított fényképet húzott elő egy borítékból és felém fordítva elém tette az asztalra. Nekem

úgy tűnt, mintha a szobát alig érezhetően a realitás légáramlata járta volna át.

– Ezt a birkafotót tetted be a lapba.

Ahhoz képest, hogy nem negatívról, hanem az újság nyomdában feldolgozott fotójáról nagyították ki, a kép meglepően éles volt. Valószínűleg valami különleges eljárással készülhetett.

– Amennyire én tudom, magánúton kaptad valahonnan és úgy használtad fel a lapban, ha nem tévedek.

– Nem téved, úgy van, ahogy mondja.

– Értesüléseink szerint az elmúlt fél évben készült, teljesen amatőr felvétel. A kamera is valami egyszerű zsebfényképezőgép lehetett. De a fotós nem te vagy. Neked egyaknás, tükörreflexes NIKON géped van, és ügyesebb vagy. Az utóbbi öt évben nem jártál Hokkaidón, ugye?

– Nemigen…

– Hm – az ember hallgatott egy ideig. Némasága kiszámítottnak hatott. – Na jól van. Nekünk három információra van szükségünk. Hol és kitől kaptad a fényképet, és miféle szándék vezetett, amikor éppen ezt a gyenge felvételt tetted be alapba? Ennyi.

– Nem mondhatom meg – vágtam rá úgy, hogy magam is meglepődtem. – Az újságírónak joga van titokban tartani adatközlőjét.

Az ember le sem vette rólam a szemét, csak középső ujjával ütögette egy darabig az alsó ajkát, majd felhagyott vele, és a keze visszakerült a térdére. De jó lenne, ha most történetesen megszólalna egy kakukkmadár, gondoltam magamban, de per-

sze nem hallatszott semmi efféle. Az a madár este meg sem szólal.

– Furcsa egy ember vagy te – közölte a férfi. – Ha akarom, lehúzhatjátok a rolót, el tudom intézni, hogy nem kaptok többet munkát, és nem nevezheted magad többé zsurnalisztának. Ha egyáltalán újságírásnak nevezhető semmirekellő prospektusokkal, szórólapokkal vesződni.

Megint a kakukk jutott eszembe: tényleg, miért nem hajlandó megszólalni esténként?

– Meg aztán több módja is van annak, hogy a magadfajtát szóra bírjuk.

– Nem kétlem – válaszoltam –, de időbe telik, s egy darabig nem tudnak meg semmit. Ha beszélek is, nem mondom el a teljes igazságot, maguk meg nem tudják megállapítani, hogy mindent elmondtam-e. Nem igaz?

Ez nem volt igazán helytálló, de jól hangzott. A kijelentésemet követő bizonytalannak tűnő csend azt jelezte, hogy pontot szereztem.

– Érdekes beszélgetni veled – ismerte el az ember. – Irracionalitásod valósággal fennkölt magasságokba emelkedik. Na jó, beszéljünk másról.

Az ember nagyítót vett elő a zsebéből és az asztalra tette.

– Vizsgáld meg ezzel a fényképet, de jó alaposan – mondta.

Jobb kézzel magam elé tartottam a fényképet, bal kezemben a lupéval lassan szemügyre vettem. Az állatok közül néhányan felém néztek, néhányan a másik irányba, mások közönyösen legelték a füvet. Az egész olyan érzést keltett, mint egy hangulattalan osztálytalálkozóról készült pillanatfelvétel.

Egyenként megnéztem a birkákat, a dús füvet, mögöttük a nyírfaligetet, távolabb a hegyek vonulatát, és az égen libegő felhőket. Sehol nem találtam semmi rendkívülit. A képről kérdőn az emberre emeltem a tekintetemet.

– Látsz valami furcsaságot? – kérdezte.

– Semmit – válaszoltam.

Az ember nem látszott különösebben csalódottnak.

– Az egyetemen biológia szakot végeztél, igaz? Mennyit tudsz a juhokról?

– Az a semmivel egyenlő. Úgyszólván csak hasznavehetetlen ismereteket szereztem ott.

– Akkor azt mondd, amit mégiscsak tudsz.

– Párosujjú patások rendje, növényevő, nyájban él. Valószínűleg a 19. század (Meidzsi-kor) elején került Japánba. Gyapját, húsát hasznosítják. Valahogy így.

– Pontosan – helyeselt az ember. – De egy apróságot pontosítanék: nem a Meidzsi elején, vagyis a 19. század végén, hanem a közepén hozták be őket. De azelőtt, úgy, ahogy mondod, ez az állat nem létezett Japánban. Mondják, hogy a Heian-korban, a 6. században Kínából áthoztak belőlük, de ha igaz is, azok a példányok hamarosan kipusztultak. Ezért azután a 19. századig a japánok zöme nem látott ilyen állatot, és nem is tudott róluk semmit. Pedig az állatövi jegyek között a juh régóta meglehetős népszerűségnek örvend, ennek ellenére pontosan senki sem tudta, hogy miféle szerzet lehet. Azt lehet mondani, hogy olyan képzeletbeli lénynek tarthatták, mint a sárkányt vagy a főnixmadarat. Így aztán a 19. század előtti Japánnak a birkaábrázolás egyszerű koholmány, mondhatni, úgy ismerték ezt az állatot, ahogy mi tudunk H. G. Wells marslakóiról.

És még ma is meglehetősen alacsony szintű ismeretekkel rendelkezünk a birkákról. Történetileg nézve tehát a juh nevezetű háziállat a japán életvitelben egyszer sem kapott szerepet. Államilag Amerikából importáltunk belőlük, tenyésztették, de többnyire megfelejtkeznek róluk. Hát ez a birka. A háború után felszabadították a gyapjú és a hús behozatalát Ausztráliából és Új-Zélandról, tehát nem volt semmi értelme japánban birkát tenyészteni. Szegény állatok, nem?

Hiába, ilyen a modern Japán.

Persze most nem arról van szó, hogy én itt neked a modern Japán visszafejlődéséről tartsak előadást. Csak azt akartam mindezzel mondani, hogy a 19. század előtt egy árva birka sem volt Japánban, hanem azután importáltuk őket, tehát egyenként szigorú vizsgálatnak vetettetek alá minden egyedet, mielőtt beengedték volna a szigetországba Miért ezt a két dolgot akarom hangsúlyozni?

Itt közbeszóltam, mert nekem szólt a kérdés.

– Mert így a Japánban élő birkafajtákat mind ellenőrizni lehet.

– Pontosan. Hozzáfűzném, hogy a birkák fajtanemesítése ugyanúgy történik, mint a versenylovaké, tehát többnyire minden egyedet minden további nélkül több generációra visszamenőleg azonosítani lehet. Vagyis a juh nálunk teljesen ellenőrzött állat, beleértve az esetleges keresztezéseket idegen fajtákkal. Nincs illegális behozatal, hiszen ki lenne olyan különc, hogy titokban importáljon ilyen állatot. A következő fajták léteznek Japánban: Southdown, spanyol Merino, Cotswold, Chinese, Shropshire, Corriedale, Cheviot, Romanovsky, Ostodresian, Border Leicester Romney Marsh, Lincoln, Dorset Horn, Suffolk sorolta az ember. – Na most szeretném, ha még egyszer jól megfigyelnéd a képet.

Megint kezembe vettem a papírt meg a nagyítót.

– Szeretném, ha jobban megnéznéd az első sorban jobbról a harmadik birkát.

Fogtam a nagyítót és megkerestem vele az első sorban jobbról a harmadikat, megnéztem a szomszédját és megint a szóban forgó állatot.

– Na most már érted? – kérdezte az ember.

– Ez a birka másfajta, mint a többi – mondtam.

– Úgy van. Mind közönséges Suffolk, kivéve azt ott, jobbról a harmadikat. Kakukktojás. Sokkal zömökebb, mint a többi, a színe is más. A feje nem fekete, valahogy erőteljesebbnek hat a társainál. A képet jó néhány juhszakértőnek megmutattam. Megállapították, hogy Japánban ilyen fajta nincsen. És valószínűleg másutt sem ezen a világon. Tehát amit most látsz a képen, ilyen állat pedig nincs.

Megint fogtam a nagyítót és ismét megszemléltem azt a bizonyos harmadikat jobbról, az első sorban. Felfedeztem, hogy a hátán kifakult egy darab, mintha kávéval öntötték volna le. Borzasztóan elmosódott, életlen, mintha filmhiba, vagy csak képzelődés, káprázat lenne. Az is lehet, hogy valaki tényleg leöntötte.

– A hátán van valami halvány folt – jegyeztem meg.

– Nem folt – mondta az ember –, az egy ötágú csillag. Hasonlítsd össze ezzel.

Fotókópiát vett elő egy borítékból és rögtön oda is adta. Egy birka képe volt a papíron. Vastag ceruzával rajzolták, ujjlenyomatok voltak rajta, egészében véve kissé együgyű rajz, de volt benne valami megkapó. A részletek egészen különlegesen ki voltak dolgozva rajta. Összevetettem a rajzot a fényképpel és

megállapíthattam, hogy a kettő világos egyezést mutat, ugyanazt az állatot ábrázolja. A rajzon lévőnek a hátán meglévő csillagforma egybevágott a fényképen látható folttal.

– Aztán itt van ez – szólt az ember, és elővett a nadrágzsebéből egy öngyújtót és a kezembe adta. Kellemes súlyú, egyedi megrendelésre készült ezüst Dupont volt, rajta ugyanaz a fényes címer, mint amilyet a kocsiban láttam. Világosan látszott rajta a csillag alakú jel.

Kissé megfájdult a fejem.

2 | Egy különös ember különös elbeszélése 2

Az előbb beszéltem a középszerűségedről – mondta a férfi –, de ezt nem azért mondtam, mintha kifogásolnám. Röviden, a világ ilyen, és te sem vagy különb. Nem gondolod?

– Nem is tudom.

– A világ közönséges. Ez tény. De vajon így volt-e a kezdetektől fogva? Nem! Kezdetben volt a rendezetlen ősállapot, de az nem volt középszerű, mert az az emberi élettel kezdődött. Aztán elosztották a termelőeszközöket. Marx Károly pedig, miután meghatározta a proletariátust, megszilárdította a középszerűséget. Épp ezért kapcsolódik olyan szorosan a sztálinizmus a marxizmushoz. Én egyetértek Marxszal, mert ő egyike volt azoknak a ritkaságszámba menő zseniknek, akik emlékeztek a kezdetekben uralkodó káoszra. Ugyanebben az értelemben helyeslem Dosztojevszkij gondolatait is. Viszont nem fogadom el magát a marxizmust. Túl közönséges nekem.

Az ember halk torokhangon folytatta.

– Én most nagyon is őszintén beszélek. Ez a viszonzás azért, hogy az imént te is egyenes voltál. Szeretnék a következőkben válaszolni bizonyos primitív kételyeidre. Csakhogy ha majd mindent elmondtam, a te választási lehetőségeid igencsak beszűkülnek. Szeretném, ha ezt jól megértenéd. Egyszerűen szólva, értsd meg: a kocka el van vetve.

– Mit mást tehetnék...

*

– Itt most, ebben a palotában egy öreg ember haldoklik – folytatta a férfi. – Az oka nyilvánvaló. Az agyában lévő hatalmas daganat. Akkora daganat, hogy az agy szövetét is eltorzítja. Mennyit tudsz az agysebészetről?

– Nagyjából semmit.

– Leegyszerűsítve, ebben az esetben az agyban van egy daganatbomba. A megrekedt vérkeringés rendellenes kitüremkedést idézett elő. A golflabdát nyelt kígyó esete. Ha a daganat kifakad, az agy működése leáll. Arról szó sem lehet, hogy megoperálják. Ugyanis a legkisebb érintésre robban. Magyarán nincs más hátra, mint várni a halált. Lehet, hogy egy hét, lehet, hogy egy hónap múlva következik be, nem tudja senki.

Az ember elhúzta a száját, és mélyet sóhajtott.

– Nem lepne meg, ha meghalna. Öreg is, a betegsége is ismert. Csoda, hogy egyáltalán idáig húzta.

Mit akar mindezzel mondani ez az ember – halvány gőzöm sem volt róla.

– Valójában még az sem lett volna nagy csoda, ha harminckét évvel ezelőtt meghal – folytatta. – Vagy negyvenkét esztendeje. Az agydaganatot 1946 őszén először egy amerikai orvos ismerte fel az agyában, amikor az elsőrendű háborús bűnökkel vádolt mestert egészségügyi vizsgálatnak vetették alá. Valamivel a tokiói perek előtt. A doktor megdöbbent a tumor röntgenfelvételének láttán, mivel az orvostudomány ismereteit messze meghaladta az a tény, hogy létezik ilyen óriás daganat, sőt rendellenes tevékenységet folytatva él az agyban, miközben az ember életben marad. A beteg így átkerült részletesebb vizsgálatra a szugamói börtönből az abban az időben hadikórháznak lefoglalt Szent Lukács Kórházba.

A szakvizsgálat egy évig is eltartott, végül mégsem tudtak meg semmit. Azon kívül persze, hogy nem lenne meglepő, ha egyszer csak meghalna, és kész csoda, hogy egyáltalán él. A mester azonban ezután sem szenvedett a dologtól, sőt jó erőben élt tovább. Az agy teljesen rendben működött. Minderre nem

találtak magyarázatot, a vizsgálat zsákutcába jutott. Egy ember, akinek egyébként már meg kellett volna halnia, jár-kel.

Viszont fény derült néhány egyéb panaszra. Negyvennapos periódusokban a beteget erős fejfájás vette elő, ami három napig tartott. Elmondása szerint ez 1936-ban kezdődött, tehát erre az időre tehető a hematóma kialakulása. A fájdalom olyan heves volt, hogy igen erős csillapítókat kellett szedni rá. Magyarán kábítószert. Igaz, hogy ezzel a fájdalmak csendesedtek, viszont a szerek különös hallucinációkat okoztak. Nagyon is intenzív képzelgéseket. Az érintetten kívül senki sem élhette át ezeket, de az biztos, hogy nem lehetnek valami kellemesek. Az amerikai hadsereg alapos feljegyzéseket készített róluk. Valójában katonadoktor írta ezeket a jelentéseket. Illegálisan megszereztem, és jó néhányszor végigolvastam őket. Hátborzongató, jóllehet a feljegyzések hivatalos nyelven voltak megfogalmazva. Aligha von még ember, aki sorozatosan kiállná ezeket a valóságos hallucinációkat.

Azt nem lehetett tudni, hogy mi váltotta ki ezeket. Meglehet, hogy a daganat időről időre valamiféle sugárzást bocsáthat ki magából, feltehetően ezzel szembeni reakció lehet a fejfájás. Amikor a reakció fala lebomlik, a sugárzás az agy bizonyos területeit közvetlenül stimulálja, és ettől keletkeznek a hallucinációk. Természetesen ez puszta feltételezés, de ez a hipotézis felkeltette az amerikai hadsereg érdeklődését, és megindítottak egy tüzetes felmérést. Szigorúan bizalmas titkosszolgálati vizsgálat volt ez. Még most sem világos, hogy mi indította ezt a magas rangú testületet egy közönséges civil hematómájának tanulmányozására, de lehet találgatni. Az egyik lehetőség, hogy az orvosi vizsgálat ürügyén egészen különleges információkat lehet szerezni a kihallgatások során. Vagyis a Kínán átvezető kémutak, az ópiumcsempészek felderítése érdekelte őket. Ugyanis Csang Kaj-sek hosszú ideje tartó bukása folytán Ame-

rika elvesztette kínai kapcsolatait. Annyira szerették volna, hogy a Mester beszéljen kínai útjairól, hogy inkább levették a kést a torkáról. Persze az efféle kérdezősködés nem való közönség elé. Tény, hogy egy sor vizsgálat után szabadon engedték anélkül, hogy bíróság elé állították volna. Joggal feltételezhetjük, hogy háttéralkut kötöttek. Infóért szabadságot cseréltek. A másik lehetőség, hogy az egyik értelmezés a szélsőjobb csúcsára kapaszkodott Mester különc hóbortjait ezzel a vérgörönggyel hozza kapcsolatba. Ezt majd később elmagyarázom, érdekes feltételezés. De azt hiszem, hogy végül is a vizsgálódók sem értettek meg semmit. Ha már az is érthetetlen, hogy egyáltalán hogyan maradhatott életben, hát még a többi! Nyilván, hacsak fel nem boncolják, nem értik meg a dolgot. Tehát ezzel megint csak holtpontra jutottak.

A harmadik lehetőséget a találgatásra az úgynevezett agymosás kínálta. Volt egy olyan elképzelés, miszerint az agyal adott hullámokkal stimulálva különleges reakciókat lehet kiváltani. Abban az időben felkapott téma volt az ilyesmi. Közismert, hogy akkoriban Amerikában szerveztek agymosással foglalkozó kutatócsoportot.

Nem világos, hogy a titkosszolgálat a három lehetőség költi! melyikre összpontosított. Azt sem lehet tudni, hogy milyen következtetésekre jutottak. A történelem mélye magába temette az egészet. A tényeket csak néhány kiválasztott ismerheti az amerikai hadsereg felső vezetéséből, és maga a Mester. Ő pedig, engem is beleértve, eleddig senkinek sem beszélt erről, és valószínűleg ezután sem fog. Mindaz, amit eddig elmondtam neked, puszta találgatás.

Amikor az ember idáig ért a beszédben, elhallgatott és halkan köhintett. Egyáltalán nem tudtam felmérni, vajon mennyi Idő telhetett el azóta, hogy a szobába léptem.

– De tudunk még egy részletet arról az időről, mikor 1936-ban a daganat jelentkezett. Előzőleg, 1932 telén börtönbe került egy orvgyilkosság kitervelésének kulcsfigurájaként mint gyanúsított. A börtönélet egészen 1936 júniusáig tartott. Fennmaradtak a börtönbeli hivatalos jegyzőkönyvek, az orvosi feljegyzések, és néha beszélgetés közben a Mester nekem is említést tett egyről-másról. Röviden elmondom, mikről. A Mesteren a bebörtönöztetést követően addig példátlan intenzitású álmatlanság vett erőt. Nem egyszerű eset. Különösen veszélyes fokozatú kór volt ez. Három-négy napon át, olykor közel egy hétig sem aludt egyetlen szemhunyást sem. Akkoriban a rendőrség a politikai bűnözőkkel szemben gyakran alkalmazta az alvásmegvonást, hogy erővel vallomásra bírja őket. A Mestert már csak azért is vallatták olyan kegyetlenül, mert alaposan beleártotta magát a császárhű és a vezérkari frakció egymás elleni küzdelmébe. Ha valaki a vallatás során el akart aludni, leöntötték vízzel, bambuszpengével vagdosták, a szemébe világítottak erős fényű lámpával és folyton felébresztették, ha elaludt. Ha néhány hónapig egyfolytában ezt művelik valakivel, annak előbb-utóbb megtörik az ellenállása. Tönkreteszik az idegrendszerét. Vagy belehal, vagy megörül, vagy súlyos álmatlanságba esik. A Mesternek ez utóbbi jutott. Csak 1936 tavaszára jött rendbe teljesen. Vagyis éppen abban az időben, amikor a daganat keletkezett a fejében. Mit szólsz ehhez?

– Arra gondol, hogy a heveny álmatlanság miatt az agy vérkeringése megrekedt, és emiatt keletkezett a tumor?

– Ez a legkézenfekvőbb feltételezés. Még a laikus is rájön erre, tehát az amerikai katonadoktorok csapata is erre jutott. De ez a magyarázat hiányosnak látszik. Én azt hiszem, hogy valami fontos tényező kimaradt a számításból. Szerintem a hematóma jelensége nem hozható össze azzal a faktorral, amit mondtak, hiszen hány ember van, aki ebben a betegségben szenved, de

nincsenek ilyen szimptómái. És az sem bizonyítható, hogy csak az álmatlanság miatt maradt volna életben a Mester.

Mindebben volt valami, de vártam a folytatást.

– Még egy furcsa tény van itt a tumorral kapcsolatban. Nevezetesen az, hogy 1936 tavaszától fogva a Mestert mintha kicserélték volna, teljesen megváltozott. Addig egy átlagos szélsőjobb aktivista volt, aki Hokkaidóban, egy szegény parasztcsalád harmadik gyermekeként látta meg a napvilágot, tizenkét éves volt, mikor elhagyva a szülői házat, átment Koreába, de nem járt szerencsével, visszatért és beállt a szélsőjobbosok közé. Harcias természetének engedve folyton szamurájkarddal hadonászott, szóval vérmes típus volt. Talán még a folyékony olvasásban sem lehetett túl járatos. Amikor 1936-ban kiszabadult a börtönből, egyszeriben a mozgalom élére emelkedett. Karizmatikus képességei révén értett az emberi lélekhez, gyors észjárású vitatkozó, nagy lelkesedést kiváltó szónok, politikailag előrelátó, döntésképes, és mindennél inkább, ki tudta fürkészni a tömegek gyenge pontjait, hogy így mozgatni tudja az egész közösséget.

Az ember megállt egy lélegzetvételre, és megint köhintett.

– Természetesen mint szélsőjobbos gondolkodónak elméletében és világlátásában az emberségességnek nyoma sem volt. De mit számít az. Csak az a kérdés, mennyire tud szervezni. Hitler élettérről és felsőbbrendű népről szóló embertelen rendszerét állami szintre átültetve szervezte meg a társadalmat. De a Mester nem ezt az utat járta. Ő inkább a háttérben mozgott, az árnyékban nyomult előre. Olyan lény, aki nem lép ki az előtérbe, hátulról igazgatja a társadalmat. Ezért azután 1937-ben elment Kínába. Na jó, ennyi. Térjünk vissza a tumorhoz. Csak azt akartam mindezzel mondani, hogy a daganat keletkezése egy-

beesett azzal, hogy a Mester átment egy csodás átváltozáson, megreformálta önmagát.

– A maga feltételezése szerint tehát – szóltam hozzá a témához én is – a tumor és a változás nincs egymással ok-okozati összefüggésben, egymáshoz képest párhuzamosan zajló folyamatok, amelyeken túl közrejátszik valamely sejtelmes faktor.

– Jól vág az eszed – ismerte el az ember. – Így lehet a kérdést világosan összefoglalni.

– És hogy jön ide a birka?

Az ember kiemelte a tartóból második cigarettáját, megpöcögtette a körmével, szájába vette, de nem gyújtotta meg.

– Tartsunk sorrendet – javasolta. Ezután egy ideig súlyos hatásszünet következett. – Mi királyságot alapítottunk – közölte kisvártatva. – Egy erős, föld alatti birodalmat. Mindenbe beleavatkozunk, legyen az politika vagy pénzügy, tömegkommunikáció vagy hivatali szervezet, kultúra és egyebek, amelyekről neked fogalmad sincsen, és nem riadunk vissza az összeütközésektől sem. Akár a hatalommal, akár az ellenzékkel szemben. Ráadásul a legtöbbje észre sem veszi, hogy ellenőrzés alatt áll.

Vagyis nagyon körültekintően vagyunk megszervezve. A rendszert a Mester egyedül alkotta meg a második világháború után. Úgy lehet, egyedül uralja egy államnak nevezett óceánjáró hajó fenekét. Ha ő kihúzza alul a dugót – elsüllyed a hajó. Az utasok még fel sem fogták, mi történt, máris a tengerbe vesztek.

Erre már meg is gyújtotta a cigarettát.

– Ám a szervezetet korlátozza valami. Nevezetesen az, hogy a király meghal. Amikor meghal a király – birodalma ös--szeomlik. Azért, mert egyetlen zseni tehetsége állította fel és tartja működésben. Az én feltételezésem az, hogy egy bizonyos rejtélyes faktor alapította és működteti az egészet. Ha a Mester

meghal, mindennek vége. Ugyanis szervezetünknek nincsen bürokráciája, tökéletes rendszer, amelynek csúcsán egyetlen agy található. Ebben van a rendszer értelme, és ugyanitt a gyenge pontja is. Vagy csak ***volt***. A Mester halálával a rendszer előbb-utóbb széttöredezik, lángoktól ölelt Walhalla gyanánt süllyed a középszerűség tengerébe. Senki sem léphet a Mester örökébe. A szervezet szétzilálódik, lerombolják a hatalmas palotát, hogy a helyébe lakótelepeket emeljenek. Következik az átlagot, a papírformát követő világ. Abban pedig az akarat többé nem létezik. Persze lehet, hogy te éppen ezt tartod rendjén valónak. A széttagolódást. De gondolj csak bele: rendjén lenne az, ha Japánból eltűnnének a hegyek, a tengerpartok és a tavak, majd egész területét elfoglalnák az egy kaptafára készült lakótelepek?

– Nem tudom – válaszoltam. – Nem tudom, hogy megfelelő-e ez a hasonlat.

– Jó fejed van – ismerte el az ember, és ujjait összekulcsolta a térdén. Az ujjhegyek lassú ritmusra mozogtak. – A lakótelep említése természetesen példálózás. A helyzet nagyjából az, hogy a szervezet két részre bomlik. Az egyik halad, a másik hajtja előre. Persze vannak még egyéb funkcionális részletek is, de a mi szervezetünk mégis nagyjából az előbb említett két csoportból áll. A többinek úgyszólván semmi jelentősége sincs. Az élenjáró rész a „bevételi", az őt előrehajtó rész az „akarati" nevet viseli. Ha az emberek számára a Mester léte problematikus lesz, azzal csak a bevételisek foglalkoznak. Az emberek a Mester halála után csakis a bevételi osztályt felosztását követelik majd, és akörül csoportosulnak. Az akarati osztályba meg senki sem fog vágyakozni. Azt a munkát senki sem érti. Ezt értem én a felosztás kifejezése alatt. Az akarat feloszthatatlan. Vagy száz százalékig továbbvisz mindent, vagy tökéletesen megszűnik.

Az ember ujjai továbbra is valamiféle lassú ritmusban mozogtak a térdén. Egyébként kezdettől fogva szobormereven ült.

Üres tekintet, hideg szemek, kifejezéstelen, fegyelmezett arckifejezés. Az ember arca is ugyanabban a szögben meredt rám mindvégig.

– Mit jelent az, hogy akarat? – kérdeztem közbe.

– Koncepció a tér, az idő, a lehetőség szabályozására.

– Nem értem.

– Természetesen senki sem érti, csak a Mester tudja, ő is úgymond ösztönösen. Extrém megfogalmazással élve, saját öntudatának a tagadása. Ebben valósul meg első ízben a tökéletes forradalom. Úgy is meg lehet fogalmazni, hogy ti is értsétek: A forradalom, amelyben a munka magában foglalja a tőkét, a tőke pedig a munkát.

– Képzelgésnek hangzik.

– Éppen ellenkezőleg, a tudat az, ami illuzórikus – vágta rá az ember. – Természetesen mindez puszta szó, amelyet akárhogy is szaporítok, nem tudom megmagyarázni vele a Mester akaratának mibenlétét. Az én magyarázatom arra korlátozódik, hogy az én és a tudat viszonyát megmagyarázzam, verbális szinten. A tudat tagadása is nyelvi eszközökkel van összefüggésben. A nyugat-európai humanizmusban tulajdonképpen együtt jár az én tudata és a haladás folyamatossága. Ha ez a két tartóoszlop elveszíti a funkcióját, elveszíti a nyelvét és annak jelentését is. A létezésed így nem egyéni, hanem káoszban valósul meg. A léted nem önálló, független lét, hanem puszta zűrzavar. A te káoszod az én káoszom is, ahogy az enyém meg a tiéd. A létezés ezért kommunikáció, a kommunikáció létezés.

Amikor itt tartottunk, úgy tűnt, hogy a szoba egyszeriben borzasztóan kihűlt, és mintha megvetettek volna egy puha ágyat, és valaki hívogatna, hogy feküdjek bele. De persze ez

csak szemfényvesztés, hiszen szeptemberben jártunk, a kertben ciripelt a tömérdek kabóca.

– A tudat kibontakoztatása, amit ti a hatvanas évek végén műveltetek, vagy művelni szándékoztatok, az individuumban gyökerezett, ennek okáért teljes kudarcba fulladt. Ez ugyanis önmagában, vagyis anélkül, hogy az egyén mennyiségileg-minőségileg változna, végül is teljesen reménytelen. A középszerűség, a banalitás, amiről én beszélek, ilyesmit jelent. De magyarázhatom én ezt neked, úgysem érted meg. Nem is célom, hogy megértsd, csak nekem fontos, hogy őszinte legyek hozzád. Ami az előbbi képet illeti, amit mutattam, az amerikai katonakórház orvosi jelentésében található rajz másolata. Dátuma: 1947. 07. 27. Az orvos kérte meg a Mestert, hogy maga rajzolja le. Csatolták mellékletként a hallucinációk feljegyzéseihez. Az orvosi jelentés szerint ez a birka igencsak nagy gyakorisággal jelent meg a hallucinációk során. Számszerűsítve kitett 80 százalékot, ami azt jelenti, hogy öt látomásban a birka négyszer fordult elő. És nem akármilyen, hanem az, amelyik a hátán a gesztenyevörös színű csillagot viseli.

Aztán ott van az öngyújtón található birkás címer, amelyet a Mester saját pecsétjeként állandóan használ 1936-tól fogva. Azt hiszem, észrevetted, hogy a címeren ábrázolt állat ugyanaz, mint ami fennmaradt az orvosi jelentés mellé csatolva. Hovatovább ez ugyanaz az állat, mint amelyiket a te mostani fényképeden lehet látni. Meglehetősen érdekes tények ezek, nem úgy találod?

– Egyszerűen véletlen egybeesés lehet – válaszoltam lehetőség szerint szárazon, de igyekezetemet nem nagyon koronázta siker.

– Van még más is – folytatta az ember. – A Mester nagy buzgalommal gyűjtött a birkával kapcsolatos mindennemű,

közel s távol fellelhető adatot vagy értesülést. Hosszú időn át hetente egy alkalommal saját kezűleg ellenőrzött minden birkával kapcsolatos információt, mindazt, amit az egy hét alatt megjelent összes japán kiadványból, újságból, folyóiratból kiemeltek neki. Én végig a keze alá dolgoztam. Igazán nagy odaadással kutatott, mint aki nagyon keres valamit. Miután ágynak dőlt – pusztán ***magánszorgalomból*** –, én vettem át és folytattam ezt a feladatot. Nagyon érdekelt ugyanis. Vajon mi bukkanhat fel? És itt jöttél a képbe te, meg a birkád. Ez bizony, akárhogy vesszük, nem lehet véletlen.

Az öngyújtót méregettem a kezemben. Igazán kellemes súlya volt. Sem túl nehéz, sem túl könnyű. Hogy is lehet ezen a világon egy ilyen jól kiegyensúlyozott tárgy?

– Vajon miért érdekelte annyira a Mestert a birkakeresés? Te rájöttél? – kérdezte az ember.

– Nem én – válaszoltam. – Egyszerűbb lenne őt magát megkérdezni.

– Ha lehetne, meg is tenném, de két hete nincs eszméleténél. Félő, hogy többé nem tér magához. Ha pedig meghal, a csillagos hátú birka titkát az örök sötétség temeti magába. Csakhogy én ezt képtelen vagyok elviselni. Nem önös érdek vezet, hanem a közjó sokkal fontosabb szempontja.

Felkattintottam az öngyújtó fedelét, a tűzkővel szikrát csiholtam, s miután a kanóc meggyulladt, rácsuktam a fedelet.

– Most talán azt gondolod magadban, hogy ostobaságot beszélek. Lehet, hogy igazad van. Esetleg hülyeség, meglehet, az is. De szeretném, ha megértenéd: nekünk hátramaradottaknak csak ez jutott. A Mester meghal. Amikor az egyetlen akarat kihuny, minden elpusztul körülötte. Csak az marad vissza, ami számszerűsíthető. Azon kívül semmi. Ezért szeretném én megtalálni azt a birkát.

Első alkalommal figyeltem meg, hogy az ember néhány másodpercre lehuny ja a szemét. Ezalatt elhallgatott.

– Amit elmondtam: hipotézis. Mindenképpen csak feltételezés. Ha nem tetszik, el is felejtheted. Ám én azt gondolom, hogy éppen ez a birka a mester akaratának az ősformája, archetípusa.

– Mint a mackóforma chips – vetettem közbe, de megjegyzésemet az ember elengedte a füle mellett és folytatta.

– Esetleg valósággal belébújt a birka. Talán az 1936 óta eltelt több mint negyven évben a Mester belső világában tanyázik, biztosan ott van az a gyep, meg a nyírfák. Akárcsak azon a fényképen. Te mit gondolsz?

– Azt, hogy ez roppant érdekes feltevés.

– Egy felette különös birkáról van szó. Nagyon… különös… birkáról. Meg akarom találni, és ehhez kell összefognunk.

– És ha előkerült, akkor mi lesz?

– Semmi. Lehet, hogy semmire sem megyek vele. Túl nagy dolog ez ahhoz, hogy bármihez is kezdjek vele, csak saját szememmel szeretném látni, ahogy szertefoszlik a reménységem. Ám ha az a birka kívánna valamit, minden erőmmel azon leszek, hogy teljesítsem. Ha a Mester meghal, az én életem úgyszólván semmit sem ér majd.

Itt elhallgatott. Én sem szóltam. Csak a kabócákat lehetett hallani, meg ahogy odakint a kertben a közeledő esti szellő susogott a fák lombjai között. Néma csend ülte meg a házat. Mintha gyógyíthatatlan betegség, halálos fertőző kór részecskéi lebegnének a szoba levegőjében. A gyepre gondoltam, ott, a Mester belső világában. A fű elszáradt, a juhok elszéledtek, a legelőre homály borul.

– Még egyszer kérem, áruld el, hogyan jutottál a képhez! – mondta az ember.

– Azt én meg nem mondhatom,

Az ember sóhajtott egyet.

– Én őszinte voltam hozzád és elvárom, hogy te is az légy hozzám.

– Nem vagyok abban a helyzetben. Ha beszélek, alkalmasint bajba keverem azt, aki a képet adta.

– Tehát azt feltételezed, hogy ártasz a birkával kapcsolatban álló személynek.

– Nincs semmi alapja, csak valahogy úgy érzem. Ez itt a bökkenő. Valami ezt súgja nekem, megérzés.

– És ezért aztán nem is beszélsz.

– Ezért nem – mondtam, majd egy kis gondolkodás után hozzátettem: – Azt hiszem, módomban áll megítélni a helyzetet. Ismerem annyira a másoknak való ártás módozatait, mint bárki más, tehát igyekszem úgy élni, hogy lehetőség szerint óvakodjam az ilyesmitől. Hovatovább ezzel még inkább terhére vagyok embertársaimnak. Igyekezetem ellenkezőjébe fordul, és az eredmény ugyanaz. De bármennyire tudatában vagyok is ennek, nem tudok eleve belemenni. Ez a másokkal szembeni előzékenység kérdése.

– Ezt én meg nem értem – mondta az ember.

– Arról van szó, hogy a középszerűség különféle formákban nyilvánul meg.

Elővettem egy cigarettát, rágyújtottam és egy cseppnyi megkönnyebbülést éreztem.

– Ha nem akarsz beszélni, hát ne beszélj – hagyta rám az ember, majd nyomatékosan hozzátette: – Viszont cserébe ***te*** fogod megkeresni a birkát. Ez a mi utolsó feltételünk. Ha két hónapon belül előkeríted az állatot, mi teljesítjük a kérésedet, akármi legyen is az. Ha nem találod meg, a vállalkozásodnak vége, és neked is. Megértetted?

– Meg, mit is mondhatnék... – válaszoltam. – De mi van akkor, ha mindez tévedés, és már eredetileg sem létezik olyan birka, amelyik csillagot viselne a hátán?

– A helyzet ugyanaz, nem változik. Neked is, nekünk is. Vagy megvan az állat, vagy nincs. Középút kizárva. Már mondtam neked az előbb is, a kocka el van vetve. Ha nálad a labda, nincs más hátra, mint szaladni vele a kapu felé. Akkor is, ha nem lesz gól belőle.

– Vagy úgy.

Az ember kivett a zakója belső zsebéből egy vaskos borítékot, és letette elém az asztalra.

– Ezt itt használd fel a költségeidre. Ha nem elég, csak egy telefon, és rögtön pótoljuk. Kérdés van?

– Kérdésem nincsen, véleményem van.

– Miféle?

– Egészében véve hihetetlen marhaságnak tűnik a dolog, de a maga szájából mégis tényszerűen hangzik. Ha én ma ezt valakinek elmondanám, biztos, hogy nem hinne nekem.

Az ember elhúzta kissé a száját, de azért ez nem lehetett volna mosolynak nevezni.

– Holnaptól fogj hozzá. Mondtam, hogy ***mától számítva*** két hónapon belül.

– Nehéz feladat. Lehet, hogy két hónap nem is elég hozzá. Ilyen hatalmas területen egyetlen juhot megtalálni.

Az ember nem szólt semmit, csak nézett. Rám szögezett tekintetétől úgy éreztem magam, mintha egy üres úszómedencébe kerültem volna. Egy piszkos, repedezett medencébe, nem tudni, hogy jövőre használható állapotban lesz-e vagy sem, és kong az ürességtől. Az ember vagy harminc másodpercig csak nézett rám, és a szeme sem rebbent. Aztán lassan így szólt,

– Na, eredj innen, jobb lesz úgy.

Tényleg, én is úgy éreztem.

3 | A kocsi és az ő vezetője

Vissza óhajt térni a munkahelyére? Vagy ha nem, hová parancsolja? – kérdezte a sofőr, ugyanaz, aki idehozott, de ezúttal mintha egy cseppet még barátságosabb lett volna. Bizonyára könnyen meg tudja szokni az új arcokat.

Miután elhelyezkedtem a kényelmes ülésen és kinyújthattam kezemet-lábamat, elkezdtem gondolkodni: ugyan hová is mehetnék? A munkahelyemre nem akartam. Már csak annak puszta gondolatára elővett a fejfájás, hogy miként fogom megmagyarázni a helyzetet az üzlettársamnak. Egyáltalán, hogyan fogjak hozzá? Különben is szabadságon voltam. Igaz, de a lakásomhoz mégsem fűlt a fogam. Rájöttem, hogy mielőtt hazamegyek, jó lenne még találkozni az igazi világban két lábbal a földön járó, valódi emberekkel.

– A Sindzsuku nagyállomás nyugati kijáratához – mondtam aztán.

Esteledett, és ugyanezért szörnyen zsúfolt volt az odavezető út. Egy ponton túl az autó, mintha horgonyt vetett volna, alig tudott megmoccanni. Néha-néha lehetett csak érzékelni egykét centi haladást, mintha a kocsit egy hullám mozdította volna meg. Egy darabig a Föld forgássebességén töprengtem. Vajon az út felülete óránként hány kilométeres sebességgel forog a világűrben? Fejszámolással próbáltam hozzávetőlegesen felbecsülni, hogy gyorsabb lehet-e, mint a vidámpark kávéscsészéje, amikor a beleül őket körbeforgatja, de nem jött össze a számításom. Mi mindent nem tudunk mi! Csak valahogy abban a hiszemben vagyunk, hogy tudunk valamit. Ha például megszólítana egy űrből jött lény, azt mondja: figyelj, hány kilométeres óránkénti sebességgel forog az Egyenlítő, bajban lennék a válasszal. Még talán azt sem tudnám megmagyarázni, hogy

ugyan miért jön a szerda a kedd után. Kiröhögnének. Na és ha erre elmondanám, hogy a ***Karamazov testvérek***et, meg a ***Csendes Don***t háromszor végigolvastam, a ***Német ideológiá***t pedig egyszer. A kör kerületének és átmérőjének arányát, a pít tizenhat tizedesig is fel tudom sorolni. Erre is csak derülnének? Valószínű. Halálra röhögnék magukat.

– Parancsol egy kis zenét? – kérdezte ekkor a sofőr.

– Az jó lesz.

A limuzint betöltötték egy Chopin ballada hangjai, ettől azután olyan házasságkötő-termi hangulatom támadt.

– Kérem – szóltam a gépkocsivezetőnek –, tudja, hogy mennyi a kör kerületének és átmérőjének a hányadosa?

– 3.14, vagy mi…

– Igen, de hány tizedesig tudja felsorolni?

– A harminckettedikig – válaszolt a sofőr „az is valami?" hangon. – Azon túl már… De van rá egy módszer, hogy meg tudjuk jegyezni. Miért kérdi?

– Csak úgy… – mondtam kissé kiábrándultan.. Nincs semmi oka.

Aztán egy darabig csak Chopint hallgattuk némán, az autó pedig úgy tíz métert haladt eközben. A melletünk lévő kocsikból, az autóbuszokból az utasok megbámulták a szörnyeteghez hasonló autót, amelyben ültünk, viszont hiába, mert a speciális üveg a kilátást nem akadályozta ugyan, de kívülről nem lehetett belátni. Mégsem volt kellemes érzés, ahogy az emberek rám meredtek.

– Jó nagy dugó van itt – jegyeztem meg.

– Csakugyan – válaszolt a gépkocsivezető. – De ahogy nincs olyan éjszaka, mely nem virrad fel, úgy dugulás sincs, mely el nem múlik.

– Az meglehet – mondtam. – De nem szokott idegeskedni?

– De, természetesen igen. Van, amikor ingerült vagyok, türelmetlenkedni is szoktam miatta. Különösen, ha sietős dolgom van. De mindezt olybá kell venni, mint a bennünket ostromló kísértést. Elbukik az, aki ideges.

– Az efféle magyarázat eléggé vallásos színben tünteti fel a közlekedési dugókat – jegyeztem meg.

– Keresztény vagyok. Templomba ugyan nem járok, de régóta az vagyok – így a sofőr.

– Hm – mondtam én. – De nincs abban ellentmondás, hogy vallásos ember létére szélsőjobb nagykutyát fuvaroz?

– A Mester kitűnő személyiség. Isten után az első és legnagyszerűbb mindazok közül, akikkel valaha találkoztam.

– Miért? Istennel találkozott?

– Természetesen. Minden este telefonálok neki.

– De… itt egy kicsit megtorpantam, mert a fejemben megint zűrzavar keletkezett.. Ha bárki telefonálhatna Istennek, a vonala állandóan foglaltat jelezne, olyan zsúfolt lenne. Mint amikor az ember ebéd után hívja a tudakozót.

– Attól nem kell félni, mert Isten úgymond szimultán létező. Következésképpen egyenként, külön-külön tud szólni mindenkihez még akkor is, ha milliónyian hívják egyidejűleg.

– Nem nagyon értem, miért kell ilyen bigott magyarázat ehhez? Vagyis olyan hittanosan hangzik.

– Fundamentalista vagyok, ezért nem is egyezik a természetem a templomjárókkal.

– Mi a szösz – csodálkoztam.

Közben a kocsi ötméternyit araszolt előre. Gondoltam, rágyújtok, és akkor vettem csak észre, hogy az öngyújtót még mindig a kezemben szorongatom. Az a birkacímeres Dupont volt, amit előbb beszélgetés közben vettem magamhoz, és megtartottam anélkül, hogy tudtam volna róla. Az ezüst öngyújtó olyan engedelmesen simult a tenyerembe, mintha egyenest oda teremtették volna. Tapintásra, súlyra se kell különb. Rövid habozás után úgy döntöttem, hogy ezt én megkaptam. Végül is kinek fáj az, ha egy-két öngyújtó hiányzik onnan? Néhányszor ki-be nyitogattam fedelét, majd rágyújtottam, és zsebre vágtam a tűzszerszámot. Helyette az én eldobható BIC gyújtómat hagytam a kocsi ajtózsebében.

– Évekkel ezelőtt a Mestertől magától tudtam meg… – szólalt meg hirtelen a gépkocsivezető. – Micsodát?

– Isten telefonszámát.

Visszafojtottan sóhajtottam egyet. Vagy én bolondultam meg, vagy ő.

– Külön, magával közölte? – kérdeztem.

– Igen, volt olyan kedves és megmondta, külön nekem. Nagyszerű ember. Szeretné megtudni a számot?

– Igen, ha lehet.

– Akkor mondom: Tokió 945…

– Várjon! – szóltam rá, hogy elő tudjam venni a noteszomat meg a golyóstollat, s így sikerült is felírnom.

– És szabad ezt nekem is tudnom? – aggódtam egy kicsit.

– Hogyne. Persze nem lehet mindenkinek megmondani, de önnek igen. Jó embernek látszik.

– Ezt igazán köszönöm – mondtam. – De egyáltalán mit lehet mondani Istennek? Nem is vagyok keresztény.

– Azt hiszem, az nem gond. Elmondhatja, amire gondol, meg hogy mi a panasza. Bármilyen érdektelen dologról legyen la szó, azt Isten nem unja meg és nem hülyézi le érte.

– Köszönöm, majd kipróbálom.

Az autó már simán futott, és nemsokára felbukkantak úti célunk, Sindzsuku nagyállomás épületei. Nem is beszéltünk többet, míg meg nem érkeztünk oda.

4 | Nyárvég – őszelő

Mire a kocsi az állomásra ért, a várost beborította az este világoskékje. A nyár végét jelző könnyű szellő siklott a magas épületek között, meglebbentve a munkából hazatérő lányok szoknyáját. Hallatszott, amint szandálos lépteik kopogtak a keramitkockákkal burkolt járdán.

Felmentem egy felhőkarcoló szálloda legfelső emeletére, volt ott egy tágas bárhelyiség, bementem és rendeltem egy palack Heineken sört. Jó sok idő telt bele, mire kihozták. Rákönyököltem a fotel karfájára és lehunytam a szememet. Nem gondoltam semmire sem. Ahogy behunytam a szemem, szinte hallottam, amint vagy száz törpe a fejemben seprűt suhogtatva nagytakarítást végez. És csak dolgoztak szakadatlan. Csak éppen arra nem gondolt egyik sem, hogy szemétlapátot is használjon.

Végre kihozták a sört, két kortyra meg is ittam. Kistányéron elém raktak egy adag amerikai mogyorót, azt is mind megettem. Már nem hallottam a seprűk suhogását. A pult mellett volt egy telefonfülke, megpróbáltam felhívni onnan remekbe szabott fülű barátnőmet. De nem volt otthon, és nálam, az én lakásomban sem találtam meg. Talán elment valahova vacsorázni. Egyáltalán nem szokott otthon étkezni. Majd feltárcsáztam elvált feleségem új lakásának telefonját, de két csengetés után meggondoltam magam, és vissza tettem a helyére a hallgatót. Rájöttem, hogy úgysincs mit mondanom, és minek csináljak hülyét magamból.

Rajtuk kívül nem volt kinek telefonáljak. Egy nagyváros kellős közepén, ahol tízmilliónyian kóvályognak körülöttem, csak két ember akadna, akit felhívhatnék? Ráadásul egyikük az elvált feleségem. Letettem a dologról, a tízjenes érmét visszatet-

tem a zsebembe és kiléptem a fülkéből. Az arra járó pincértől kértem még két palack Heinekent.

Így ért véget a nap, amelyről úgy éreztem, hogy nem volt értelmetlenebb napom, amióta világra jöttem. Lehetne még valami kissé sajátságosabb, kellemesebb íze a nyár utolsó napjának. Nekem azzal telt el, hogy végiggyötörtek, végigbökdöstek rajta. Az ablakon túl esteledett. Hűs kora őszi este készülődött. Odalent – ameddig a szem ellátott – mindenütt kigyúltak az apró, sárgás városi fények. Innen felülről nézve, mintha csak arra vártak volna, hogy eltiporják őket.

Megérkezett a söröm. Kibontottam, a hozzá járó kistányérnyi amerikai mogyorót a tenyerembe öntve bekaptam. Erre a szomszéd asztalnál gyorsan beszélgetni kezdett az a négy középkorú nő, akik a szálló uszodájából jöttek, és tarkabarka, trópusinak nevezett koktélokat szürcsöltek. A pincér szolgálatkészen állt ott, és elnyelte az ásítást. Egy másik pincér az étlapot magyarázta egy középkorú amerikai házaspárnak. A földimogyoróval végezve megittam a harmadik sört is. Az utolsó palack kiürítésén kívül nem akadt számomra semmi más tennivaló.

De aztán mégis: Levi's farmerem farzsebéből előhúztam a borítékot, és feltépve számolni kezdtem a benne lévő tízezreseket. A papírba burkolt vadonatúj bankjegyek inkább kártyalapokra emlékeztettek. Felénél tartottam, de már úgy érzetem, mintha elvástak volna az ujjaim. Kilencvenhatnál odajött az idősebbik pincér, leszedte az üres palackot és megkérdezte, hozhat-e még egyet. Tovább számoltam, és csak bólintottam, hogy igen. Úgy látszott, teljes közönnyel viseltetik a pénzszámlálás iránt.

Mire megszámoltam százötven tízezrest és visszatettem a borítékba, azt meg a farzsebembe, megérkezett a sör. Megint

bekebeleztem egy tányérral a földimogyoróból. Csak azután gondolkodtam el, hogy vajon minek eszem ennyit. Csak egy lehetséges válasz volt. Megéhezhettem. Rájöttem, hogy reggel óta nem ettem, csak valami gyümölcsös süteményt.

Hívtam a pincért, és megnéztem az étlapot. Omlett nem volt, de szendvics igen. Kértem egy sajtos-uborkást. Kérdeztem, mit lehetne hozzá kapni még, mondták, hogy van krumpli chips, meg valami savanyúságféle. A chips nem kellett, de a savanyúból két adagot kértem. Azt is megérdeklődtem a pincértől, van-e körömcsipeszük. Természetesen volt. Egy szállodai bárban tényleg van mindenféle. Egyszer például egy ilyen bárban még francia-japán szótárt is kölcsönöztek nekem.

Lassan elfogyasztottam a sört, nézdegéltem az esti panorámát, majd kényelmesen körmöt vágtam a hamutartó felett, hogy ismét visszatérjek a remek kilátáshoz. Ezután meg is reszeltem a körmeimet. Így azután egészen besötétedett. Ha arról van szó, hogyan kell agyonütni az időt egy nagyvárosban, a profik között is teljesíteni tudom a legmagasabb szintet.

Ekkor a mennyezetbe süllyesztett hangszóróból a nevemen szólítottak. Először nem is kapcsoltam. Csak néhány másodperccel később állt össze a kép, aztán a fejemben is tudatosodott, hogy ez tisztán érthetően az én nevem volt.

Fölemelt kézzel jeleztem, hogy én vagyok az, mire a pincér odahozott az asztalomhoz egy drótnélküli telefont.

– Változott a program – mondta egy ismert hang a telefonból. – A Mester állapota hirtelen romlott. Nincs késlekedni való időnk. Ezért a megszabott határidőt előbbre kellett hoznunk.

– Mennyivel?

– Egy hónap. Annál tovább nem várunk. Ha nem találod meg addig a birkát, neked annyi. Számodra már nincsen vis--szaút.

Egy hónap. Ezen elgondolkoztam, de a fejemben akkora volt a zűrzavar, hogy képtelen voltam átprogramozni az időtényezőt. Úgy gondoltam, hogy nincs jelentős különbség egy vagy kél hónap között. Eleve nem lehet meghatározni, hogy általában mennyi időbe is telik megkeresni egy szál birkát, tehát nincs mit tenni.

– Ügyesen megtaláltak engem itt – mondtam.

– Többnyire mindent tudunk – közölte az ember.

– Kivéve azt, hogy hol a birka – jegyeztem meg.

– Úgy van. Mindenesetre mozgás, csak pocsékolod az idődet. Jobb lenne, ha a saját helyzetedre gondolnál. Magadnak is köszönheted, hogy ide jutottál.

Tényleg igaza volt. Fizettem, a borítékból felváltva az első tízezrest, aztán a lifttel leszálltam a magasból. A földszinten mozgó, rendesen két lábon járó, normális emberek láttán sem tudtam különösebben megnyugodni.

5 | Ötezredrész

A lakásomhoz érve a levélszekrényben a napilap esti kiadása mellett még három levelet találtam. Az egyik az egyenlegem a bankból, a másik meghívó egy mindenképpen unalmasnak ígérkező fogadásra, a harmadik egy használtautókereskedés reklámlevele, olyasféle jelmondattal, hogy ha egy magasabb kategóriájúra cserélem a kocsimat, sokkal vidámabb lesz az élelem. Kéretlen gondoskodás. Mindhármat félbetépve hajítottam a papírkosárba.

Gyümölcslevet vettem elő a hűtőből, és a konyhaasztalhoz telepedve iszogatni kezdtem. Az asztalon hevert egy cédula a barátnőm üzenetével. Azt írta: Elmentem enni valamit, fél tízre megjövök. A digitális óra előttem éppen fél tizet mutatott. Egy darabig néztem, mialatt a percmutató 31-re ugrott, majd 32-re.

Ráuntam, hogy az órát bámuljam, levetkőztem, lezuhanyoztam, hajat mostam. Négyfajta sampon, háromfajta öblítő is volt a fürdőszobámban. Ez a nő mindig vesz valami efféle apróságot, ha lemegy vásárolni a szupermarketbe, így a fürdőszobámban mindig gyarapodást észlelhetek. Borotvakrémből négyfélét számláltam meg, tubusos fogkrémből öt darabot. Mindet egymás mellé állítva, jó hosszú sort csináltam belőlük. Elhagyva a fürdőszobát átöltöztem rövid dzsogging nadrágba és pólóba.

Miután megszabadultam az engem nyomasztó kellemetlenségektől, valósággal felüdültem.

*

Tíz húszkor megérkezett a barátnőm, kezében a szupermarket papírzacskójával. Mindig éjszaka járt oda. A szatyorban volt három súrolókefe, egy doboz iratkapocs és hatos csomagolásban jó hideg dobozos sör. Megint ivásra adtam a fejem.

– Birkáról volt szó – mondtam.

– Nem megmondtam?! – válaszolta.

Konzervvirslit szedtem elő a hűtőből, serpenyőben megsütve ettük meg. Én hármat, ő kettőt. A konyha nyitott ablakán hűvös éjszakai levegő áramlott be.

Elmeséltem neki, mi történt nálunk a vállalatnál, az autót, a rezidenciát, beszámoltam a furcsa titkárral való beszélgetésről, a vérdaganatról és a kövér birkáról, amelyik csillag alakú foltot visel a hátán. Mire végeztem, az óra már tizenegyet mutatott.

– Szóval erről volt szó… – fejeztem be.

Már mindent elmondtam, de a barátnőm nem látszott különösebben meglepettnek. Végig csak a fülét piszkálta, jó néhányszor ásítozott.

– És mikor indulsz?

– Indulok?!

Megállt a kezem a második doboz nyitása közben.

– Nem megyek én sehová – válaszoltam.

– De nem lesz nagy baj, ha nem indulsz?

– Nincs semmi baj. A vállalatot úgyis ott akartam hagyni, ugyan mit árthatnak nekem, csak találok valami munkát, amiből megélek. Az életemet pedig nem vehetik el.

A barátnőm elővett a dobozból egy tiszta fülpiszkáló pálcikát és az ujjával megsodorgatta.

– De hát mi olyan nehéz ebben? Hiszen csak egy birkát kell előkeríteni. Ez olyan érdekes, nem?

– Nehéz azt megtalálni. Hokkaidó sokkal nagyobb, mint ahogy te képzeled, százezer számra tele birkákkal. Hogy is le-

hetne azok közül egyet megtalálni? Lehetetlenség. Még akkor is, ha a hátán csillagot visel.

– Ötezer birka van.

– Ötezer?

– Hokkaidóban ennyien vannak. 1947-ben még kétszáz-hetvenezren voltak, mára már csak ötezren maradtak.

– Honnan tudod?

– Amikor elmentél, én a könyvtárba siettem és megnéztem.

Erre sóhajtottam egyet.

– Mi mindent tudsz te…

– Nem mindent. Viszont sokkal több olyasmi van, amit nem ismerek.

– Hm – mondtam. Kinyitottam a második doboz sört is, és két pohárba töltöttem.

– Egyszóval ötezer birka van Hokkaidóban – ismételte –, a hivatalos állami statisztika szerint. Mit szólsz hozzá, így egy cseppet megkönnyebbültél?

– Oly mindegy – mondtam. – Legyen ötezer vagy huszonhétezer, egyre megy, nem sokat számít. A kérdés az, hogy akkora területen hogyan találsz meg egy birkát. Ráadásul semmiféle fogódzkodó nincs hozzá.

– Dehogyis nincsen. Először is ott a fénykép. És ott van az a barátod is, nem? Valahogy csak eléred, amit akarsz.

– Ez mind olyan bizonytalan. Létezhet akárhány ilyen fénykép, Patkány leveleiből csak annyit tudok, hogy a postabélyegző rajta az egyetlen bizonyosság.

A barátnőm ivott egyet a sörből. Én is meghúztam.

– Te utálod a birkákat? – kérdezte.

– Én? Szeretem őket – válaszoltam, de a fejemben még enyhe zűrzavar honolt. – De már elhatároztam, hogy nem megyek – mondtam, hogy tisztázzam magam, mit is akarok, a hangom azonban nem szólt valami meggyőzően.

– Iszol egy kávét? – kérdezte a lány.

– Aha.

Leszedte az üres sörösdobozokat, a poharakat, és vizet forralt a teáskannában. A szomszéd szobában zenét hallgatott, amíg a víz fel nem forrt. Johnny Rivers Mindenight Special és a Roll over Beethoven szólt egymás után. Kávéfőzés közben a Johnny B. Goode dallamát énekelgette, én pedig elmerültem az újság esti kiadásában. Igazán családiasan festettünk így kettesben. Ha nem jön közbe a birka, igazán boldogok lehettünk volna.

Amíg a szalag nem kattant a végén, hallgatagon ittuk a kávét, és ropogtattuk a vékony kekszet hozzá. Tovább olvastam az újságot, s amikor a végére értem, elolvastam még egyszer. Valahol államcsínyt hajtottak végre, másutt meghalt egy filmszínész, egy macska akrobatamutatványokat művel, mind olyasmi, amihez nekem aztán semmi közöm sincsen. Ezalatt végig Johnny Rivers szólt, az ő régi rock and rollja. Mikor vége lett a zenének, összehajtottam az esti kiadást és a barátnőmre néztem.

– Én nem is tudom. Talán igazad van. Annál, hogy semmit sem teszek, jobb utánajárni a birkának, akkor is, ha hiába. Másrészt viszont nem szeretem, mikor parancsolgatnak nekem, zsarolnak, vagy ide-oda szalajtanak.

– De hát többé-kevésbé mindenki így él, nem? Parancsokat teljesít, megzsarolják, ide-oda szalajtják az embert. Ráadásul más azt sem mondhatja el, hogy volna valami keresnivalója.

– Meglehet – válaszoltam kis idő múltán. A barátnőm is hallgatott ezalatt, és folyton a fülét piszkálta. Néztem, ahogy a haja mögül időnként előbukkan a fülcimpája.

– Nagyszerű lehet ilyenkor Hokkaidó. Kevés a turista, szép az idő, ilyenkor a birkák is mind kint vannak a legelőn. Ilyenkor a legjobb odamenni.

– Lehetséges.

– Esetleg – mondta az utolsó kekszet rágcsálva – ha elvinnél magaddal, biztosan hasznodra lehetnék.

– Miért érdekel téged az ilyen birkakutatás?

– Egyszer én is szeretném látni azt az állatot.

– Lehet, hogy talán csak hiábavaló fáradság az egész, és csak le is belekeveredsz a bonyodalmakba.

– Nem baj. A te gubancod az én gubancom – mosolygott. Szeretlek téged annyira.

– Köszönöm.

– Ennyi?

Az összehajtott újságot letettem az asztal szélére. Az ablakon át beszökő enyhe szellő elsodorta a cigarettám füstjét.

– Őszintén szólva – mondtam –, nem tetszik nekem ez a történet. Valami csapdát sejtek benne.

– Mi legyen az?

– Elejétől végéig akkora marhaság az egész, hogy elmondani sem lehet, de a részletek viszont tisztán érthetők, ráadásul jól illeszkednek egymáshoz. Nem valami kellemes érzés.

Erre a barátnőm nem szólt semmit, csak felvette az asztalról a hajgumit, és az ujjai közt forgatva játszott vele. Folytattam.

– Aztán mi legyen a birkával, ha egyszer megvan? Ha ugyan tényleg megvannak rajta azok az ismertetőjegyek, amelyekről az az ember beszélt. Na és ha megtalálom, talán még komolyabb bajba keverem magam, mint idáig voltam.

– És a barátod? Ő talán nem bonyolódott bele máris? Ha nem így lenne, nem küldött volna éppen neked egy ilyen képet – mondta a barátnőm.

Igaza volt. Kiterítettem az asztalra a lapjaimat, mindegyiket ütötték, mindenki belelátott a kártyáimba.

– Akkor mégiscsak mennem kell – adtam meg magam. A lány rám mosolygott.

– Biztos, hogy neked is az lesz a legjobb. Azt hiszem, ügyesen elkapod azt a birkát.

Azzal befezezte a fültisztítást, és a vattafejű pálcikát papírba csomagolva kidobta a szemétbe. A hajgumival összefogva a haját, láthatóvá lett a füle. Úgy éreztem, hogy még a szoba levegője is kicserélődött.

– Feküdjünk le – mondta.

6 | Piknik vasárnap délután

Mire felébredtem, reggel kilenc óra volt. Mellettem az ágyban már nem találtam a barátnőmet. Valószínűleg elment reggelizni, és aztán haza is mehetett a saját lakásába. Nem hagyott üzenetet. A zsebkendője meg a fehérneműje a fürdőszobában száradt.

A hűtőből elővettem a narancslevet, ittam belőle, majd a harmadnapos kenyeret betettem a kenyérpirítóba. Vakolatíze lett. A konyhaablakból ki lehetett látni a szomszéd kert leandereire. Valaki a távolban zongorán gyakorolt, úgy játszott, mintha fel és alá liftezett volna. A telefonoszlopon három kövérre gömbölyödött galamb minden ok nélkül vad turbékolásba fogott. Az is lehet, hogy volt valami okuk rá. Esetleg fájt a tyúkszemük, azt panaszolták. Az ő szemükben talán én vagyok értelmetlen.

Mialatt a két pirítóst legyűrtem, a madarak el is tűntek, csak az oszlop maradt a helyén, meg a leander. Szóval vasárnap reggel volt. Az újság vasárnapi számában, jókora színes fényképen látható volt egy sövényen átugró ló. A hátán egy fekete sapkás, beteges arcszínű lovas kelletlenül méregette a szomszéd oldalt, ahol részletes magyarázatot közöltek az olvasókkal az orchideák termesztésének módozatairól. A növénynek több száz fajtája ismeretes, és mindegyiknek megvan a maga külön története.

Előfordult, hogy valahol egy király eldobta az életét egy orchideáért. A cikk beszámolt a virág és a végzet különös kapcsolatáról. Persze mindennek van filozófiája, meg végzete is.

Furcsa, de megkönnyebbülést éreztem annak köszönhetően, hogy elhatároztam: nekivágok a birkakergetésnek. Éreztem, hogy az ujjam hegyéig életerő tölt el. Először fordult elő velem,

hogy a harmincas évek vízválasztóján túl is elfogott ez az érzés. Beraktam az edényeket a mosogatóba, reggelit adtam a macskának és feltárcsáztam a fekete ruhás ember számát.

– Remélem, nem ébresztettem fel – mondtam neki.

– Ne aggódj. Mindig korán kelek. No és?

– Talált valamit az újságokban?

– Már végeztem az összes országos lappal és nyolc vidéki lappal, de a többi csak este érkezik meg.

– És mindet elolvassa?

– Ez a munkám része – mondta az ember türelmesen. – És még?

– A vasárnapi számokat is?

– A vasárnapi számokat is.

– Látta a reggeli lapban azt a lovast?

– Persze, hogy láttam.

– Nem olyannak látszik, mint aki egész másra gondol?

Hirtelen olyan csend lett, mint amikor az újhold feljön az égre. Egy lélegzetvétel sem hallatszott. Olyan tökéletes némaságba borultunk, hogy a fülem megsajdult belé.

– Te ezért hívtál fel? – kérdezte végül.

– Nem, csak a csevegés kedvéért hoztam szóba. Jó, ha van valami közös témánk, nem?

– Ha van nekünk olyan, akkor az a birka – köszörülte a torkát az ember. – Elnézést, de nekem nincs olyan sok ráérő időm, mint neked, ha lehet, röviden hallhatnám, hogy mit akarsz?

– A probléma a következő – mondtam. – Röviden szólva, holnap indulok birkát keresni. Sokáig haboztam, de végül is döntöttem. De amit csinálok, a magam módján teszem. Ha fecsegni akarok, akkor fecsegek egy kicsit. Nekem is jogom van a világ dolgairól való társalgáshoz. Semmi kedvem ahhoz, hogy minden lépésemet figyelj ék, és egy olyan ember hajszoljon ideoda, akinek még a nevét sem tudom. Hát erről van szó.

– Te nem vagy tisztában a saját helyzeteddel!

– Maga félreért engem. Megmondjam miért? Én egy éjszakán át gondolkoztam, és rájöttem valamire. Nekem úgyszólván semmi vesztenivalóm sincs, és nem nagyon lehet engem bajba keverni. A feleségemtől elváltam, a munkámat most akarom otthagyni. Bérlakásban lakom, az ingóságaimmal sem mehetnek sokra. Vagyonomat tekintve van egy kétmilliós bankbetétem, egy használt autóm és egy vén kandúrmacskám. A ruháim mind kimentek a divatból, a lemezeim ócskásnak valók. Nincs társadalmi pozícióm, nevem és szexepilem sincs. Nem vagyok tehetséges, s már fiatal sem. Mindig valami hiábavalóságot gondolok ki, amit később aztán megbánok. Egyszóval, a maga meghatározásával élve: átlagember vagyok. Van még mindezen felül, limit elveszíthetek? Ha tud ilyenről, mondja meg nekem is.

Egy kis csend következett, mialatt letéptem egy inggombomba akadt cérnaszálat, majd a tollammal csillagokat rajzolgattam a jegyzettömbre, úgy harminc darabot.

– Mindenkinek van egy-két dolga, amit nem szeretne elveszíteni. Neked is – mondta az ember. – Mi az ilyesminek a felderítésében profik vagyunk. Az embernek kell egy csomópont a vágyai és a büszkesége között. Mint ahogyan minden testnek van súlypontja. Ez az, amit mi képesek vagyunk kideríteni. Majd meglátod. Akkor döbbensz rá a létezésére, amikor már el-

veszítetted. Az ám! – Itt egy kis szünetet tartott, aztán folytatta: – De hát ez a probléma egy jóval későbbi fokozaton lép majd színre. A jelenlegi helyzetet tekintve nem mondom, hogy nem értem mondókád lényegér, sőt engedünk is kívánságaidnak, mert nem kell feleslegesen felkavarni a dolgokat. Tégy, amit akarsz. Az idődrá ***egy hónap***… rendben?

– Jól van – hagytam rá.

– Hát akkor… – csak ennyit mondott, és bontotta is a vonalat. A telefonbeszélgetés rosszízű befejezése volt ez. Levezetésül harminc fekvőtámasz és húsz hasizom-erősítő felülés után elmosogattam és kimostam három napi szennyest. Ezzel aztán nagyjából visszanyertem lelki egyensúlyomat. Kellemes szeptemberi vasárnap – a nyár tovatűnt, mint egy régi emlék, amely már sehogy sem akar az eszedbe jutni.

Felvettem egy új pólót, meg egy ketchupfoltos Levi's farmert, színben hozzáillő zoknit és a hajkefével végigsimítottam a hajamat. Mindezzel azonban még nem tért vissza tizenhét éves korom vasárnap reggeleinek hangulata. Még szép. Hiába, bárki bármit mond, megöregedtem.

Ezután a lakáshoz tartozó parkolóból kihoztam a Volkswagenemet, amelyet csak egy hajszál választott el attól, hogy ócskavas-telepre kerüljön, elmentem a szupermarketbe, hogy vegyek egy tucat dobozos macskaeledelt, macskaalmot, aztán utazáshoz való borotvakészletet meg alsóneműt. A fánkot áruló pultnál leültem egy tényleg teljesen ízetlen kávéra, és elrágcsáltam egy fahéjas fánkot. A szemben lévő tükör visszatükrözte fánkot faló képemet. A süteményt emelő kezemmel félúton megállva néztem magamat egy darabig. Azon tűnődtem, hogy mások vajon milyennek láthatják a fizimiskámat. Persze azt úgyse tudhatom, hogy mások mit gondolnak rólam. Inkább megettem a fánkot, a kávét meg kiittam és mentem is.

Mivel az állomással szemben éppen volt egy utazási iroda, foglaltam a másnapi szapporói repülőjáratra két helyet. Az épületben lévő üzletben vettem egy utazásra alkalmas vászonzsákot meg egy esőálló kalapot. Megint előkerült a tárcámból egy ropogós tízezres, azzal fizettem, de valahogy úgy látszott, hogy a pénz sehogy sem akar fogyni, csak én leszek valahogy mégis szegényebb, belőlem kopik el valami. Van ezen a világon ilyen típusú pénz is. Idegesít a birtoklása, kínos érzés vásárolni belőle, s amikor elfogy, utálod és hibáztatod magad, mardos az önvád. Ettől az érzéstől megint csak költened kellene, csak már nincs rá pénz, és nincs kiút ebből a helyzetből.

Leültem egy padra az állomás előtt, elszívtam két cigarettát, és felhagytam azzal, hogy a pénzen töprengjek. Vasárnap reggel a környék tele volt családos kirándulókkal és fiatal párokkal. Ez a látvány hirtelen eszembe idézte, amit a feleségem mondott elváláskor, miért is nem csináltunk gyereket, amikor talán azt kellett volna. Tényleg, ebben nem lenne semmi furcsa az én koromban. Lehetne akárhány. De ahogy elképzeltem magam mint apát, egyszerre elfogott a búbánat. Úgy éreztem, ha gyermek volnék, nem kívánnám magamnak, hogy egy magamfajta apa fia legyek.

Tele volt a kezem papírzacskókkal, de azért elszívtam még egy cigarettát, kikeveredtem a tömegből, le a parkolóba, és a kocsi hátsó ülésére raktam a csomagjaimat. A benzinkútnál olajcserét kértem, s amíg elvégezték, a szomszéd könyvesboltban vettem három zsebkönyvet, hogy legyen olvasnivalóm. Megint csak eltűnt két tízezres, viszont ki voltam tömve a zsebre vágott visszajáró pénzzel. Hazatérve az aprót beletettem egy nagy üvegtálba, amit a konyhában tartok. Hideg vízzel lemostam az arcom. Abban a hiszemben voltam, hogy kora reggel keltem föl, és azóta jó sok idő telt el, de az órára nézve kiderült, hogy kis híján még csak déli tizenkettő.

Már délután három óra volt, amire a barátnőm visszatért. Rácsos mintájú blúzt, mustárszínű flanelnadrágot viselt, olyan sötét napszemüveget, hogy ránézni is fájt. A vállán egy éppen olyan nagy vászonzsák lógott, mint az enyém.

– Felkészültem az utazásra – mondta, és tenyerével rácsa patt a dagadozó táskájára. – Hosszú út áll előttünk?

– Az lehet.

Le sem vette a napszemüveget, csak úgy leült az ablaknál álló régi pamlagra, és a mennyezetet nézve fújta a füstöt felfelé. Vittem neki egy hamutartót, melléültem és megsimogattam a haját. Erre a macska is felugrott mellénk, a barátnőm lábáru hajtotta a mancsát, arra a fejét. Amikor a barátnőm ráunt a cigarettára, a számba nyomta és ásított egyet.

– Örülsz az utazásnak? – kérdeztem.

– Nagyon. Különösen, hogy veled mehetek.

– De ha nincs meg a birka, nem lesz hova visszatérnünk, talán egész életünkben bolyonghatunk körbe-körbe.

– Mint a barátod?

– Igen, bizonyos értelemben véve sorstársak vagyunk. Csak annyi a különbség, hogy ő saját elhatározásából szökött meg, engem meg rászedtek – mondtam, és elnyomtam a csikket a hamutartóban. A macska felemelte a fejét, hogy ásítson egyet, majd visszahajtotta oda, ahol volt.

– Felkészültél az utazásra? – kérdezte a lány.

– Nem, majd összerakok valamit. Nem kell annyi csomag. Váltás fehérnemű, tisztálkodószerek, ennyi. Nem kell olyan sok holmi, mint amennyit te cipelsz. Amire szükség van, azt amott is megvásárolhatjuk, pénz van rá bőven.

– Ezt szeretem – kuncogott a barátnőm. – Ha nincs nagy csomag, az ember nem is érzi, hogy utazna.

– Tényleg?

A nyitott ablakon át éles madárfütty szállt felénk. Olyan madár hangja, amelyet életemben nem láttam még. Új évszak új madara. Tenyerembe gyűjtöttem az ablakra sütő délutáni naplényt és puhán a lány arcára simítottam. Egész hosszú időn át maradtunk így. Elgondolkodva néztem a fehér fellegeket, ahogy elhúztak az ablak négyszöge előtt.

– Mi van veled? – kérdezte a barátnőm.

– Furcsán hangzik, tudom, de sehogy sem érzem, hogy most éppen most van. Azt sem, hogy én volnék én. Azután az sem jön össze, hogy itt éppen itt van. Folyton ezt érzem. Jóval később azután összeáll minden. Már tíz éve van ez így velem.

– Miért éppen tíz éve?

– Csak úgy, de se vége, se hossza.

A barátnőm elnevette magát, fölemelte a macskát és óvatosan letette a padlóra.

– Ölelj meg – mondta.

Összeölelkeztünk ott, a pamlagon. Amint arcom a régiségholtban vett antik bútor huzatához közelített, az orromat régi korok illata ütötte meg, de a barátnőm lágy testének illata elnyomta. Olyan puha és gyengéd volt, mint egy tétova emlék. Szépen félretoltam a haját, és ajkamat a fülkagylójához nyomtam. A világ kissé megrezzent ekkor. Kis világ, egy igazán kis világ. Telt-múlt az idő szelíden.

Sorra kigomboltam a gombokat a blúzán, és a tenyeremet a mellére téve néztem az alakját.

– Egészen olyan, mintha élne – mondta.

– Te?

– Aha. A testem is, meg magam is.

– Az biztos, úgy van, minden elevennek látszik – erősítettem meg.

Micsoda csend – gondoltam magamban. A környéken egyetlen hang sem hallatszott. Rajtunk kívül mintha mindenki elment volna valahová az ősz első vasárnapját ünnepelni.

– Tudod, ezt nagyon szeretem így – súgta a barátnőm halkan.

– Aha.

– Valahogy egészen olyan, mintha piknikezni jöttünk volna.

– Piknikezni?

– Igen.

Kezem a hátára siklott, hogy szorosabban ölelhessem magamhoz. Számmal félretoltam a hajfürtjeit, hogy ismét a füléhez szoríthassam a számat.

– Hosszú volt a tíz év? – súgta.

– Az. Úgy tűnik, nagyon hosszú volt, és sehogy sem akar véget érni.

A barátnőm egy egészen kicsit félrehajtotta a pamlag karfáján nyugvó fejét, és elmosolyodott. Egyszer már láttam ezt a mosolyt, de nem tudtam visszaemlékezni, hogy mikor és kié lehetett. A vetkőző nőkben van valami félelmesen egyforma, és ez engem mindig zavarba hoz.

– Menjünk birkát keresni – mondta lehunyt szemmel. – Hu megtaláljuk, minden elrendeződik majd.

Egy darabig az arcát néztem, aztán a két fülét. Mint egy régi csendéleten, a puha délutáni nap lágyan átölelte a testét.

7 | A korlátoltan makacs gondolkodásról

Hatkor a barátnőm szépen felöltözött, megigazította a haját a fürdőszoba tükrében, bepermetezte magát kölnivel, fogat mosott. Addig én a pamlagon ülve Sherlock Holmes feljegyzéseit olvasgattam. Azt mondja:

„Barátom, Watson gondolkodása szűk határok között mozog, de a végsőkig konok."

Szóval ezzel a mondattal kezd. Egész jól sikerült indítás.

– Ma későn jövök, feküdj csak le – mondta a barátnőm.

– Munka?

– Az. Valójában szabadnapom lenne, de hát mit tegyek… holnaptól már végig szabadságon leszek, előre kellett hoznom.

Már elment, de egy idő múltán megint csak benyitott az ajtón.

– Te, mi lesz a macskával, amíg elutazunk? – kérdezte.

– Jó, hogy mondod, én meg is feledkeztem róla. Majd valahogy elintézem – mondtam, és a hűtőből elővettem a tejet és a sajtpálcikát, aztán odaadtam az macskának. Az állat látható kínlódással rágódott a sajton, a fogai már nem voltak elég erősek.

A hűtőben nem volt semmi, amit ettem volna, nem volt más hátra, mint leülni a tévé elé híradót nézni és sört inni. Vasárnap lévén semmi hírszerű hír nem volt. Ilyen napokon az esti adásban általában állatkerti képeket vágnak be. Miután egyszer már végignéztem a zsiráfot, az elefántot meg a pandát, kikapcsoltam a készüléket és telefonáltam egyet.

– A macskáról van szó – mondtam az embernek.

– Macskáról?

– Macskát tartok ugyanis.

– És?

– Ha valaki nem vállalja el, hogy vigyáz rá, nem tudok elutazni.

– Nincs azon a környéken állatpanzió?

– Öreg, gyenge állat ez, ha egy hónapra ketrecbe zárják, belehal.

Hallottam, amint az ember a körmével az asztalon dobol.

– Maguknál éppen jól ellenne. A kert is jó tágas, egy árva macska csak elfér ott valahogy.

– Nem lehet. A Mester utálja a macskákat, a kertben madarakat tartunk. Ha megjelenik ott, azok elrepülnek.

– A Mester már nincs eszméleténél, a macska pedig már nincs olyan erőben, hogy madarakat fogdosson.

Megint kopogtak a körmei, de aztán csak abbahagyta.

– Rendben – mondta –, holnap délelőtt tízre ott a sofőr, megy a macskáért.

– Küldök vele eledelt és almot. Csak egyféle speciális tápot eszik, ha elfogyott, küldje el a sofőrt, hogy vegye meg ugyanazt.

– A részletekbe a gépkocsivezetőt avasd be, ne engem, mondtam már a múltkor is, hogy nem érek rá.

– Nekem egy ember kell, aki egyértelműen vállalja a felelősséget.

– Felelősség?

– Ha távollétemben az állat elvész vagy elpusztul, még akkor sem mondok semmit a birkáról, ha sikerült megtalálnom.

– Hm – mondta az ember. – Na, jó. Kissé eltévedtél, de ahhoz képest, hogy amatőr vagy, jól adod. Várj, veszek egy papírt, és mondj el mindent lassan, hogy jegyezhessem.

– Zsíros húst ne adjon neki. Kihányja mind. Gyengék a fogai, a kemény nem megy neki. Reggel tejet kap és konzerv macskatápot, este szárított szardíniát, valami húst és sajtpálcikát. Az almot mindennap cserélni kell. A macska utálja, ha piszkos. Előfordulhat, hogy hasmenése lesz, ha két napnál tovább tart, el kell vinni állatorvoshoz, az felírja a gyógyszert, adja be neki.

Itt megálltam, és füleltem az ember golyóstollának hangjára, befejezte-e a jegyzetelést.

– Mi van még?

– A füle hajlamos a megtetvesedésre, tehát vattás pálcikával, olívaolajjal mindennap tisztítsa ki neki. Utálja és nyugtalan lesz tőle, vigyázni kell, közben nehogy megsértse a dobhártyát. Ha félti a bútorokat a karmolástól, hetente egyszer ejtse szerét a körömvágásnak. Az egyszerű körömcsipesz nem alkalmas erre. Azt hiszem, nincs bolhája, de nem árt időnként megmosdatni bolhairtó samponnal. Az állatkereskedésben lehet kapni. Mosás után törülközővel jól megtörölni és kikefélve végül hajszárítóval megszárítani. Különben megfázhat. Szóval, szárazra.

– Van még más?

– Nincs. Ennyi.

Az ember mindent pontosan visszaolvasott.

– Remek – mondtam.

– Hát akkor… – szólt az ember, majd letette a kagylót.

A környéken addigra egészen besötétedett. Zsebre vágtam az aprópénzt, a cigarettát és az öngyújtót, majd teniszcipőt húz-

tam és elindultam otthonról. A szokásos környékbeli étkezdében sült csirkét rendeltem zsemlével, s amíg elkészült, hallgattam a Johnson Brothers legújabb lemezét és megint csak sört ittam. Mire véget ért a Johnson Brothers lemez, feltették Bill Witherst, s amikor a csirkehúsnál tartottam, már az szólt. Mire a kávéhoz értem, már a Star War következett Maynard Fergusontól. Valahogy nem éreztem úgy, hogy jóllaktam volna.

Letettem a kávéscsészét, és a rózsaszín nyilvános telefonkészülékbe három tízjenest beledobva felhívtam az üzlettársamat. Iskolás kisfia vette föl a kagylót.

– Jó napot – köszöntöttem, mire kijavított.

– Jó estét.

Ránéztem a karórámra, és beláttam, igaza van. Kicsit később a társam is a telefonhoz jött.

– Na mi történt, hogy áll a helyzet? – kérdezte.

– Tudunk beszélni, vagy éppen vacsora közben vagy?

– Eszem, de ez most nem érdekes. Úgyse komoly ez a vacsora, meg érdekesebb, amit te akarsz mondani.

Összefoglalva elmeséltem neki a fekete öltönyös emberrel való beszélgetést. Meg a hatalmas limuzint, a tágas rezidenciát és a haldokló öreget, meg ilyesmit, de a birkát nem is érintettem. Egyrészt nem is hitt volna nekem, meg azután túl hosszú lett volna. Ennek köszönhetően nyilván érthetetlenné vált a történetem.

– Fogalmam sincs, miket hordasz itt össze – mondta a társam.

– Nem szabad beszélnem, különben téged is bajba keverlek a fecsegéseddel. Családos ember vagy… – Aztán négyszobás, étkezőkonyhás lakására felvett, még ki nem fizetett kölcsö-

nére, alacsony vérnyomással küszködő feleségére, két felvágott nyelvű fiára emlékeztettem.

– Erről van szó – fejeztem be.

– Tényleg.

– Egyszóval holnap indulnom kell- mondtam. – Azt hiszem, hosszú út áll előttem. Egy, két, három hónap, magam sem tudom, meddig húzódik. Esetleg vissza sem térek többé Tokióba.

– Hűha.

– Ezért szeretném, ha a vállalkozás dolgait átvennéd tőlem. Nem akarok alkalmatlankodni neked a továbbiakban. Végül is minden munkának egyszer vége van, a közös vállalkozásban úgyis te intézted a javát, nekem csak félig játék az egész.

– Én meg nélküled nem ismerem ki magam a részletekben.

– Húzd össze kisebbre a frontot, térj vissza a régi határok közé. Töröld a hirdetést, meg a szövegszerkesztést és folytasd a régit, elég lesz a fordítóiroda. Ahogy a múltkor te mondtad nekem. Egy lány elég az irodába, az alkalmiakat meg engedd el. Nincs már szükség ilyenekre. Adsz nekik két hónapi fizetést végkielégítésül, és egy szavuk se lehet. Az irodát is elköltöztetheted valami kisebb helyre. Ha kevesebb a bevétel, csökken a kiadás, és ha én nem vagyok, a te részed is több lesz azzal, amit nekem kellene adnod. Így aztán nem lesz különösebb változás. Nem szorongatna, nem kellene annyit aggódnod az adó miatt sem. Testhezálló lenne neked.

Ez gondolkodóba ejtette.

– Nem megy! – mondta végül. – Biztos, hogy nekem nem fog menni.

Cigarettát vettem a számba, s mialatt az öngyújtót keresgéltem, a pincérnő már tüzet is adott egy gyufával.

– Ugyan már, fog az menni, nem vitás! Hidd el, ha én mondom, olyan sokáig vittem veled az üzletet!

– Azért ment, mert ketten csináltuk! – vitatkozott velem a társam. – Még sohasem esett meg idáig, hogy egyedül próbáljak meg valamit.

– Figyelj csak, én nem azt mondom, hogy fejleszd tovább a dolgot, hanem azt, hogy állítsd le magad. A fordítás megmaradt kézimunkának az ipari forradalom után is. Te meg egy irodistalány öt-hat külső bedolgozóval és két profival. Nincs olyan, amit meg ne tudnál oldani.

– Te nem értesz engem.

Nagy csörgéssel leesett az érme a készülék gyomrába, még három tízjenest dobtam be utána.

– Én nem vagyok olyan, mint te – siránkozott tovább a társam. – Te egyedül is boldogulsz, én nem. Ha valakivel meg nem beszélhetem a dolgaimat, nem megyek semmire.

Befogtam a kagylót, és sóhajtottam egyet. Megyünk körbekörbe. Fehér kecske levelét a fekete éhségében olvasatlan felfalta, a fekete levelét meg a fehér habzsolta fel és így tovább, ahogy a gyerekek éneklik.

– Halló, ott vagy? – kérdezte a társam.

– Igen, igen.

A vonal túlsó végéről hallaszott, amint a gyerekek azon veszekednek, hogy melyik csatornára váltsanak a távkapcsolóval.

– Gondolj a gyerekekre – mondtam, ami nem volt szép tőlem, de más kapaszkodóm nem maradt. – Ne nyavalyogj itt ne-

kem. Ha feladod, mindenkinek vége. Ha nem tetszik a világ, ne csinálj gyereket. Dolgozz rendesen és ne részegeskedj!

Erre hosszan hallgatott. A pincérnő hozott egy hamutartót. Mutogattam neki, hogy sört kérek.

– Biztosan neked van igazad – mondta a társam. – Megpróbálok csinálni valamit. Igaz ugyan, hogy önbizalmam, az nincs…

– Menni fog! Hat éve pénz se volt, kapcsolatok sem, mégis mire vitted!

Kitöltöttem a pohárba a sört és ittam egy kortyot.

– Te nem tudod – mondta –, milyen megnyugtató volt nekem veled dolgozni.

– Majd még hívlak – bíztattam.

– Jó.

– Köszönök mindent, jó volt – mondtam.

– Ha végeztél és visszajössz Tokióba, dolgozzunk újra együtt.

– Jól van, föl a fejjel – mondtam, és letettem a kagylót.

De az mindkettőnk számára világos volt, hogy ugyanezt a munkát még egyszer én már nem vállalom. Az együtt töltött hat év után ennyire azért ismertük egymást.

Visszatértem a pohárral meg a sörrel az asztalhoz, és folytattam az ivást.

Megkönnyebbültem: nincs már állásom, így egy kicsit azért egyszerűbb. Elhagyom az otthonomat, elvesztettem tíz évet, a feleségemet, és három hónap múlva a húszas éveimet is. Egy darabig azon tűnődtem, milyen leszek hatvanévesen. De

hiába törtem a fejemet. Még azt sem tudtam elképzelni, hogy mi lesz velem egy hónap múlva.

*

Hazamentem, fogmosás, pizsama, lefekvés, aztán Sherlock Holmes feljegyzéseit olvasgattam, tizenegykor pedig szépen elaludtam és egyszer sem ébredtem fel, egészen reggelig.

8 | Szardínia születésnapja

Reggel tízre megint ott állt az az ostoba tengeralattjárószerű batár a házunk bejáratánál. Fentről, a negyedikről nézve inkább valami óriás fémsüteményre hasonlított, mintsem tengeralattjáróra. Háromszáz gyerek rágódhatna ezen a temérdek édességen két álló hétig egyfolytában. Egy darabig kettesben az ablaknál ülve nézegettük odafentről.

Az ég olyan áttetszően tiszta volt, hogy a rosszullét környékezett tőle. A háború előtti fekete-fehér expresszionista filmekre emlékeztetett, azokon volt ilyen az égbolt. Az odafenn a magasban szálló helikopter természetellenesen kicsinek tűnt. Egy árva felhő sem látszott, olyan volt az ég, mint egy óriás szeme, amelyből kivágták a szembogarat.

Minden ablakot kilincsre zártam, a hűtőt kikapcsoltam, ellenőriztem az összes gázcsapot. A megszáradt fehérnemű leszedve, beágyazva, hamutartó kimosva, a temérdek pipereszer, gyógyszer glédában állt a fürdőszoba polcán. Lakbér két hónapra előre kifizetve, újság-előfizetés lemondva. Az ajtóból visszatekintettem, az elárvult szobára szokatlan csend borult. Mindeközben eszembe jutottak házaséletem itt eltöltött évei, meg az a gyerek is, akit talán mégiscsak vállalnunk kellett volna a feleségemmel. A barátnőm szólított a lift kitárt ajtajából. Becsuktam a bejárat vasajtaját.

*

Amíg bennünket várt, a gépkocsivezető egy száraz törlőruhával lelkesen fényesítette a kocsi szélvédőjét. Sehol egy folt, az autó nyugtalanítóan verte vissza a nap vakító ragyogását. Ha csak puszta kézzel megérintik, talán meg is égetett volna.

– Jó reggelt kívánok – köszönt a sofőr. Az a vallásos volt, aki tegnapelőtt is kocsikáztatott engem.

– Jó reggelt – válaszoltam.

– Jó reggelt – így a barátnőm, aki hozta a macskát, én meg az állat eledelét és az almot egy papírzacskóban.

– Tiszta időnk van – nézett fel az égre a gépkocsivezető. – Messzire ellátni.

Bólintottunk.

– Ha ilyen derűs az idő, könnyen elér hozzánk Isten üzenete – mondtam.

– Szó sincs róla – ellenkezett a sofőr. – Az üzenet ott van mindenben. Kőben is, virágban is, vagy a felhőben…

– És az autóban?

– Abban is.

– De azt a gyárban készítik.

– Akárki csinálja, az Isten üzenete minden dologban benne rejlik.

– A tetves fülben is? – szólt közbe a barátnőm.

– Olyan, mint a levegő – helyesbített a férfi.

– Akkor a Szaúd-Arábiában gyártott autókban ott van Allah?

– Szaúd-Arábia nem gyárt autót.

– Tényleg? – kérdeztem.

– Tényleg.

A barátnőm tovább firtatta.

– Akkor tehát az Amerikában gyártott, szaúd-arábiai exportkocsikban ott van?

A kérdés túl bonyolultnak tűnt, mentőövet dobtam a gépkocsivezetőnek.

– Igaz is, beszélnünk kell a macskáról – mondtam.

– Aranyos cica – könnyebbült meg a sofőr.

De ez az állat egyáltalán nem volt aranyos. Sőt akárhogy szépítjük, éppenséggel az ellenkezője volt. Szőrehagyott, mint valami ócska, vén szőnyeg, a farka vége hatvanfokos szögben megtörve, foga sárga, bal szeme folyton csipás egy három évvel ezelőtti verekedés emlékeképpen, és már alig látott, kétséges, hogy különbséget tud-e tenni egy tornacipő és egy krumpli között. A talpa kiszáradt, aszott, a fülében a fatális atkák, és előrehaladott korából fakadóan napjában vagy hússzor szellentett. Amikor a feleségem fölszedte a parkban a pad alól, még jóképű kandúr volt, de a történet időpontjában, emberi korra átszámítva hetvenes évein túljutott aggastyán lett belőle, aki mint egy kugligolyó, egyre gyorsabban gurult lefelé az elmúlás lejtőjén. Ráadásul még rendes neve sem volt. Nem tudtam eldönteni, hogy ez fokozta, vagy éppen enyhítette helyzete tragikus jellegér.

– Cirmos cica! – kedveskedett neki a gépkocsivezető, de persze azért vigyázott, nehogy megérintse. – Mi a neved?

– Nincs neki neve – mondtam.

– Mi van akkor, ha hívni kell őkelmét?

– Nem kell hívni – nyugtattam meg. – Csak úgy van, létezik és kész.

– De ugye, bizonyos értelemben mozog? A saját akaratából mozgó lények esetében furcsállható a név hiánya.

– Miért? A szardínia is saját kedve szerint változtatja helyét, de ettől még senki sem akar nevet adni neki.

– De a hal és az ember között nincsen kölcsönös kapcsolat, meg aztán ha szólítanánk is egy halat, úgysem hallaná meg. Persze a névadás végül is tetszés dolga.

– Összegezve: jogosult saját névre minden olyan lény, amely akaratlagosan változtatja a helyét, emberrel kölcsönös kapcsolatot létesíteni képes, feltéve ha hallása is van neki, igaz?

– Úgy van – bólogatott a sofőr, mint aki már meggyőzte önmagát. – Mit tegyünk hát, adhatok neki tetszésem szerint valami nevet?

– Én nem bánom, de milyen névre gondol?

– Legyen Szardínia, hiszen úgy is bántak vele eleddig, mint egy hallal.

– Nem rossz – ismertem el.

– Ugye? – mondta a gépkocsivezető elégedetten.

– Te mit szólsz hozzá? – kérdeztem a barátnőmet.

– Nem rossz – válaszolt –, olyan érzés, mint amikor a teremtéstörténetben neveket adnak az állatoknak.

– Legyen a te neved: Szardínia! – szóltam.

– Gyere ide, Szardínia! – szólt a gépkocsivezető a macskához, mire az megijedve a felé nyújtott kéztől, beleharapott a sofőr hüvelykujjába, majd pukkantott is egyet.

*

A kocsi elvitt bennünket a repülőtérig. A macska nyugodtan terpeszkedett a vezető melletti ülésen, és olykor szellentett. Láttam, amint néha letekeredik az ablak. Végig az úton azon voltam, hogy a sofőrnek felhívjam a figyelmét a macskával kap-

csolatos tudnivalókra: fültakarítás, hol kapható alomszagtalanító, a macskatáp mennyisége és effélék.

– Nyugodjon meg, gondját fogom viselni, hiszen végül is én vagyok a keresztapja.

Az út meglepően üres volt, a kocsi úgy szökellt a reptér felé, mint a lazac szokta ívás idején a folyón fölfelé.

– Miért van az, hogy a hajóknak adnak nevet, de a repülőgépeknek nem? – kérdeztem a gépkocsivezetőt. – Miért csak számuk van: 971-es vagy 326-os? Miért nem névvel különböztetik meg őket, mint mondjuk: Harangvirág vagy Százszorszép?

– Bizonyára sokkal többen vannak, mint a hajók. Tömeggyártással készülnek.

– Tényleg? A hajókat is sorozatban gyártják, és számosabbak is a repülőknél.

– De tény – vetette ellen a gépkocsivezető rövid hallgatás után –, hogy a városi buszoknak sem lehet egyenként nevet adni.

– Pedig milyen jól állna nekik! – lelkendezett a barátnőm.

– Akkor az emberek folyton válogatnának, nem? Sindzsukuból Szendagajába szívesen mennének a Sirállyal, de nem szállnának fel az Öszvérre – mondta a sofőr.

– Mit szólsz ehhez? – kérdeztem a barátnőmet.

– Én sem szállnék fel az Öszvérre, az már biztos – válaszolta.

– Én sajnálnám a vezetőt – szólt közbe a vezetőnk jellegzetesen sofőr szempontból nézve a kérdést. – Az Öszvér buszvezetője nem tehet róla.

– Úgy ám – erősítettem meg.

– Az Antilopra bezzeg felszállnék – jelentette ki a barátnőm.

– Megvan a válasz – kiáltott fel megvilágosodva a sofőr. – A hajók elnevezését már a tömeggyártás előtti időktől megszokták és megbarátkoztak vele. Alapjában véve úgy vagyunk ezzel, mint a lovak nevével. Tehát azoknak a repülőgépeknek is van nevük, amelyeket olyan lőszerűen használunk. „Spirit of Saint Louis", „Enola Gay" – ezekkel tudatosan kommunikálunk.

– Tehát a megszemélyesíthetőség az alapkoncepció.

– Úgy van.

– Akkor a célszerűség csak másodrangú elem a névadás szempontjából…

– A célszerűség jelzésére elég számozni, mint Auschwitzban bántak a zsidó emberekkel.

– Vagy úgy – szóltam hozzá. – Viszont ha a névadás a meg személyesíthetőségben gyökeredzik, akkor hogyan van az, hogy az állomásokat meg a parkokat is elnevezzük valahogyan? Nem élőlények azok…

– De az baj, ha nincs az állomásnak neve!

– Nem célszerűségre törő, hanem elvi magyarázatot kérek.

Erre a sofőr komolyan gondolkodóba esett, azt sem vette észre, hogy a közlekedési lámpa szabadra váltott. A mögöttünk lévő, lakókocsivá alakított High Ace a „Hét mesterlövész" melódiakürtjével ránk dudált.

– Az állomások esetében a felcserélhetőség nem lehetséges. Csak egy Sindzsuku állomás van, nem lehet felcserélni Sibujával. Az állomás nem kompatibilis és nem is tömegcikk. Mit szól ehhez a két szemponthoz? – érvelt a gépkocsivezető.

– Pedig milyen érdekes lenne – szólt közbe a barátnőm –, ha Sindzsuku állomás Ekodán lenne.

– Az nem lehet, mert az már akkor Ekoda állomás – ellenkezett a sofőr.

– Pedig ugyanazon az Odakjú vonalon van mindkettő.

– A barátnőm nem hagyta magát.

– Térjünk vissza a felcserélhetőség kérdéséhez – javasoltam.

– Tegyük fel, mégiscsak kompatibilisek az állomások. Tegyük fel, hogy lennének összehajtható, hordozható megállók, és így a Tokió vagy a Sindzsuku állomások teljesen csereszabatosak lennének.

– Egyszerű a válasz. Ha az állomás Sindzsuku negyedben van, az Sindzsuku állomás, ha a Tokió negyedben, akkor meg Tokió állomás.

– Szóval akkor nem a betöltött szerep határozza meg a nevet. Ez célszerűség, nem?

Vitapartnerem megint elhallgatott, de korántsem olyan hosszan.

– Arra gondoltam – folytatta –, hogy nekünk az ilyesmit egy kicsit nagyvonalúbban kellene kezelnünk.

– Vagyis?

– Vagyis a park vagy az utca, az állomás, a baseballpálya vagy akár a mozi mind kap nevet, hogy kárpótolják őket röghöz kötöttségükért.

Ez új gondolat volt.

– Akkor ha például én teljesen és tökéletesen elveszíteném az eszméletemet, és ezért valahol helyhez lennék kötve, lehet, hogy valami remek nevet kapnék.

A sofőr hátranézett rám a visszapillantó-tükörben, látszott a szemében, hogy gyanakszik: hátha valahol csapdát helyeztem el.

– Helyhez kötve?

– Például hibernált állapotban, lefagyasztva, vagy mint az alvó Csipkerózsika.

– De hát önnek már van neve!

– Az igaz – mondtam. – Erről megfeledkeztem.

Miután a reptéri pultnál megkaptuk a beszállókártyát, a minket odáig kísérő gépkocsivezető búcsút mondott nekünk. Végigkísért a tekintetével, de aztán – mivel az indulásig volt még másfél óra – elunta a várakozást, és elment.

– Különös egy ember – jegyezte meg a barátnőm.

– Van egy hely, ahol csak ilyenek élnek – mondtam. – Ahol a tehén is csípőfogót keres.

– Valami olyan ez, mint a Disney Legelő hősei? – kérdezte.

– Lehet.

Betértünk a reptéri érterembe egy korai ebédre. Én egy kis rákot gratánmártással, ő spagettit rendelt. Az ablakon túl a Boeing 747-es Tristar szállt le-fel, egyfajta sorsszerűséget sugalló méltósággal. A barátnőm gyanakvóan, szálanként megvizsgálva fogyasztotta spagettijét.

– Mindig azt hittem, hogy a gépen adnak enni – mérgelődött.

– Dehogyis – mondtam, miközben a gratán olvasztott sajtját a számban egy kicsit kihűtve lenyeltem, majd rögtön hideg vizet küldtem utána. Egyszerűen csak forróságot éreztem, az ízét alig. – Csak a nemzetközi járatokon szolgálnak fel ételt. Igaz, hogy a hosszabb belföldi utaknál Japánon belül is adnak dobozban valami elemózsiát. De nem túl jóízű.

– Mozi lesz?

– Nem lesz. Szapporóig csak egy bő óráig tart az út.

– Akkor nem lesz a gépen semmi.

– Úgy bizony, semmi. Ülünk, olvasgatunk és mindjárt ott is vagyunk. Olyan, mint az autóbusz.

– Csak közlekedési lámpák nincsenek odafönn.

– Aha. Nincsenek.

– No lám! – sóhajtott erre, letette a villát, otthagyva a spagetti felét, megtörölte a száját a szalvétával. – Annyi időnk sincs, hogy elnevezzük valahogy a repülőgépet.

– Úgy van. Unalmas. Csak arra való, hogy az időt lerövidítsük vele. Vonattal tizenkét óráig tartana az út.

– És hova lesz a megmaradt idő? – kérdezte a barátnőm.

Evés közben megelégeltem a gratánt, és rendeltem két kávét.

– Milyen maradék idő?

– Hát a repülés jóvoltából tíz órát megtakarítunk, nem? Hová megy el ez az idő?

– Az idő nem megy sehová. Csak halmozódik. A megmaradt időnket, ha akarjuk, Tokióban vagy akár Szapporóban eltölthetjük. Tíz óra alatt a moziban négy filmet megnézhetünk, kétszer is étkezhetsz ezalatt, igaz?

– És ha nem akarok moziba menni vagy enni?

– Az már a te dolgod. Nem az időn múlik.

A barátnőm beharapta az ajkát, és egy darabig a testes 747-eseket bámulta. Én is együtt nézelődtem vele. Ezek a gépek mindig egy régi szomszédunkat, egy ronda kövér nénit juttatták eszembe. Hatalmas löttyedt mellét, dagadt lábát, csupa ránc nyakát. A reptér úgy festett, mint gyülekezőhely ilyen kövér öregasszonyok részére, ahova tízesével érkeznek, majd továbbállnak. A várócsarnokban emelt fővel, magasra nyújtott nyakkal jövő-menő pilóták, stewardessek valahogy olyan furcsán egysíkúaknak látszottak, mintha az árnyékot is lefeszegették volna róluk. A DC-7 és Friendship idejében nem ilyenek voltak, gondoltam, de arra már nem tudtam visszaemlékezni, hogy tényleg milyenek is voltak akkoriban. Valószínűleg azért gondoltam, mert a 747-esek annyira emlékeztettek arra a csúf szomszéd nénire.

– Figyelj csak – szólalt meg a barátnőm –, nyúlik az idő?

– Nem nyúlik – mondtam olyan hangon, mintha nem a sajátom volna, pedig én szóltam. Megköszörültem a torkom és megismételtem: – Nem nyúlik.

– De tényleg, az idő nem lesz több, csak halmozódik?

– A mozgás időt igényel, fogyasztja az időt, de a teljes időmennyiség nem változik. Sok mozielőadást lehet alatta megnézni. Csak ennyi.

– Ha kedved van filmet nézni – tette hozzá a barátnőm.

Mire megérkeztünk Szapporóba, rögtön két árukapcsolásban játszott filmet is megnéztünk.

nyolcadik fejezet

– BIRKAKERGETŐ NAGY KALAND 3

1 | A Tizenkét zuhatag falvának születése, tündöklése és hanyatlása

Kora reggel, az Aszahikava városa felé tartó vonatban – miközben sörömet ittam – a Dzsúnitaki, vagyis a Tizenkét zuhatag településének vastag, keménykötésű könyvbe kötött történetét olvasgattam. Ez volt az a település, amely a tudós juhászatának közelében feküdt. Gondoltam, se nem árt, se nem használ, nyugodtan elolvashatom. Megtudtam, hogy a szerző ebben a városban született, 1940-ben, a Hokkaidó Egyetem Bölcsészkarán végzett, és ezután mint helytörténész tevékenykedett. Ehhez képest mindössze ezt az egy könyvet sikerült ös--szehoznia. A megjelenés ideje: 1970 májusa. Természetesen első kiadás.

*

A könyv szerint az első telepesek 1881 kora nyarán jelentek meg ezen a helyen. Összesen tizennyolcan. Szegényparasztok. A Cugaru-szoros környékéről jöttek, összes vagyonuk: szerszám, ruha- és ágynemű, lábos, fazék, kés.

Szapporó környékén egy ainu faluban csekélyke pénzükből felfogadtak egy fiút, hogy mutassa nekik az utat. Fekete szemű, vékony fiatalember volt, a neve annyit jelentett, hogy Holdtöltefogyta, (A szerző sejtése szerint talán a mániákus depressziót akarhatták vele kifejezni ainu nyelven.)

A fiú jobban bevált helyi vezetőnek, mint első látásra gondolhatták volna. Ahhoz képest, hogy úgyszólván nem értette a nyelvüket, a bánatos és gyanakvó tizennyolcakat elvezette az Isikari folyótól északra fekvő vidékre. Pontosan tudta, merre tartsanak, hogy termékeny földre leljenek.

Negyednapra már ott is voltak mind egy szálig. Tágas, vízben gazdag föld volt, az egész környék virágoktól pompázott.

– Itt jó – mondta a fiú elégedetten. – Nincs sok vadállat, a föld kövér, lazac is van.

– Nem a'! – mondta a parasztok vezetője a fejét ingatva. – Menjünk még beljebb!

A fiú arra gondolt: ezek azt hiszik, minél tovább mennek, annál jobb földre találnak. Hát legyen. Mentek tovább, Hokkaidó belseje felé.

Még két napot meneteltek északnak. Találtak egy magaslatot, ahol ugyan nem volt olyan jó a föld, de védelmet nyújtott árvíz ellen.

– Hát ez? – kérdezte az ifjú vezető. – Jó itt, nem? A parasztok a fejüket rázták.

A továbbiakban néhányszor még megismétlődött ez a jelenet, míg el nem jutottak a mai Isikari-síkságig. Hét napon ál vagy 140 kilométerre távolodhattak Szapporótól.

– Itt jó? – kérdezte a fiú, minden különösebb meggyőződés nélkül.

– Nem a' – válaszolták a parasztok.

– Innen már hegyek vannak – figyelmeztette őket a fiatalember.

– Nem baj – mondták neki, és úgy látszott, még örülnek is neki.

Ezután átkeltek a Siogari-hágón.

Természetesen jó oka volt annak, hogy a parasztok a termékeny síkságokat maguk mögött hagyva, makacsul az isme-

retlen belső vidékek felé igyekeztek. Mindnyájan jókora, kifizetetlen adósságuk elől szöktek el éjnek idején szülőfalujukból, és minden erejükkel azon voltak, hogy minél hamarabb eltűnjenek a síkságról, ahol túlságosan szem előtt voltak. Persze minderről az ainu gyerek semmit sem tudhatott, és igencsak meglepődött, elkeseredett, összezavarodott és minden önbizalmát elveszítette, amikor a termékeny síkság szántónak alkalmas földjeit elutasítva egyre északabbra nyomultak.

Csakhogy neki is elég furcsa természete volt, és miközben a hágó után egyre északabbra vezette a parasztokat, teljesen alkalmazkodott különös, érthetetlen sorsukhoz, és szándékosan járatlan utakon, veszélyes mocsarakon vitte át őket, csakhogy örömet szerezzen nekik.

A hágó után tovább haladtak észak felé, mígnem negyednapra a csapat egy folyóhoz érkezett, amely keletről tartott nyugat felé. Itt megegyeztek abban, hogy innen most már kelet felé fordulnak.

Ezután tényleg kegyetlen vidék, szörnyű utak következtek. Elburjánzott pandabambusz-tengerben gázoltak, fejükre nőtt bozótosban félnapokon át, másutt mellig érő mocsáron verekedték át magukat, köves meredélyeken kúsztak föl, de mindenképpen tartották a keleti irányt. Vízfolyások mellett vertek sátrat éjszakára, farkasüvöltés mellett aludtak. Tenyerük csupa vér volt az éles bambuszlevelektől, hagyták, hogy ellepjék őket a moszkitók és a szúnyogok, amelyek még a fülükbe is beférkőztek, hogy a vérüket szívják.

Ötnapos menetelés után egy hegyen megálltak. Megérkeztek hát oda, ahonnan tovább már nem volt hová menniük.

– Arrébb ember nem élhet – jelentette ki a fiú.

Álljon meg a menet, a parasztok végül nem mentek innen tovább. Ez a pont, melyet 1881. július 8-án értek el, Szapporótól 260 kilométerre esik.

Elsőnek megvizsgálták a hely fekvését, a vizet, a föld minőségét, és rájöttek, hogy gazdálkodásra alkalmas a hely. Kijelölték a családoknak a földet, és középen farönkökből közösségi házat róttak össze.

Amikor a fiú, aki odavezette őket, vadászó ainu társaira lelt a környéken, faggatta őket, hátha tudják, hogyan hívják a helyet, ahol letelepedtek. Csak kurta választ vetettek neki, mondván: „Kell is nevet adni akkora helynek, mint a segged lika!?”

Ezért azután ennek az irtásföldnek egy jó darabig nem volt neve. Minden emberi településtől vagy 60 kilométernyire (ha volt is közelebb emberi lakhely, nem vágyakoztak oda), ennek a tanyának nem volt szüksége elnevezésre. 1889-ben a kormányzattól arra járt egy hivatalnok, hogy személyi nyilvántartásba vegye őket. Nagyon zavarta, hogy nincs a településnek neve. A telepeseket viszont csak a hivatalnok zavarta. Összegyülekeztek a falu házába sarlóval-kapával a kezükben, és döntöttek.

– Nem adunk a tanyának nevet.

A hivatalos ember, mit tehetett egyebet, a közeli folyó tizenkét zuhatagáról nevezte el a települést. Így a kormányzati nyilvántartásokban ezután ezen a néven szerepelt először, később hozzácsapták a falva szót is.

*

A terület két meredek, egymással 60 fokos szöget bezáró hegy közé ékelődött, ahol a folyó völgyet vágott. Tényleg egy óriás gigantikus segge partjára hasonlított ez a táj. A földet ér-

des pandabambusz borította, hatalmas tűlevelűek gyökerei hálózták be.

Farkas, jávorszarvas, medve, apróbb pockok, egerek kódorogtak zsenge falevelek, ennivaló hús, vagy hal után kutatva. Szúnyogból, moszkitóból igazán rengeteg volt.

– Maguk tényleg itt akarnak lakni? – kérdezte az ainu.

– De mennyire! – válaszoltak a parasztok.

A fiú sehogy sem értette, mégsem tért haza a falujába, maradt a telepesekkel. A könyv szerzője azt feltételezte, hogy az ainu talán kíváncsi volt rá, mi lesz ebből. (A szerző sok mindent feltételezett.) De ha ő nem marad, kétséges, hogy átvészelték volna-e a rájuk köszöntő telet. Ő mutatta meg a parasztoknak a télvíz idején is megtalálható, ehető növényeket, a hó elleni védekezést, megtanította őket, hogy kell a befagyott folyóból halat fogni, farkasvermet készíteni, elkergetni a medvét, amikor még nem alszik téli álmot, a szélirányból következtetni az időjárás alakulására, a fagyott sebek gyógyítására, hogy a pandabambusz gyökere megsütve ízletes, hogyan lehet a tűlevelű fákat adott irányba ledönteni. Így azután befogadták a fiatalembert, akinek visszatért az önbizalma. Később elvett egy telepes lányt, három gyerekük született és japán nevet is kapott. „Holdtöltefogyta” nem volt többé.

De az ainu fiatalember helytállása ellenére az életük igen nyomorúságos volt. Augusztusban minden család felépítette a maga kunyhóját, de az többnyire gömbfák lazán összetákolt halmaza volt, amelyen könnyen átjárt a téli szél és behordta a havat. Nem volt ritka, hogy reggel a fekhely mellett öles hófúvást találtak. Takarójuk sem volt elég, a férfiak ezért a tűz mellé kuporodva aludtak. Élelmük fogytán halat fogtak a folyóban, vagy a hó alól kikaparták az ehető acsalapu megfeketedett gyökerét, azt ették. Meg kell adni, kegyetlen telük volt, de minden-

ki túlélte. Nem veszekedtek és nem is sírtak. Születésüktől fogva szegénységük volt az erősségük.

Beköszöntött a tavasz. Két gyermek született, a telep immár huszonegy lelket számlált. Két órával a szülés előtt az as--szony még a mezőn dolgozott, másnap már megint munkába állt. Az irtásokra kukoricát, burgonyát telepítettek, a férfiak fát döntöttek, felégették a gyökereket, a bozótot, hogy földhöz jussanak. Az élet már megjelent a puszta földön, kibújtak az friss hajtások. Egy lélegzetvételnyi szünethez jutottak éppen, amikor meglepte őket a hatalmas sáskajárás.

A hegy túlsó oldaláról zúdult rájuk. Először olyannak látszott, mint egy nagy, fekete felhő, utána olyan hang hallatszott, mint amikor felmordul a föld, senki sem sejtette, mi következik, csak az ainu tudta. Tüzeket gyújtatott a férfiakkal szanaszét a szántóföldeken. Feltüzelték utolsó bútordarabjaikat, ráöntötték a máglyákra utolsó csepp olajukat is. Kirendelte az asszonyokat is, hogy teljes erejükből üssék mozsártörőikkel a fazekakat. A fiatalember megtett mindent, amit csak lehetett (ezt később mindenki elismerte), mindhiába. Tízezerszám lepték el a rovarok a földeket, és kényük-kedvük szerint zabálták fel el a termést. Nem maradt utánuk semmi.

A fiú a sáskák elvonulása után zokogva borult a szántóföldre. De a parasztok nem sírtak. Összeszedték az ottmaradt sáskákat, megsütötték őket, majd visszamentek folytatni a munkái az irtáson. A telet megint a folyóból kifogott halakon, a lapu, a királypáfrány gyökerén húzták ki. Mikor ismét kitavaszodott, megint született három gyerek, és az emberek ismét vetettek” földeken. Nyáron ismét jöttek a sáskák és tövig lerágták a veteményt. Ezen már nem sírta el magát az ainu sem.

A harmadik esztendőben elmaradtak a sáskák. Tönkretette petéiket a hosszú esőzés, amely azonban annyira elhúzódott,

hogy ugyanakkor a veteményben is kárt tett. A következő évben a ganajtúróbogár szaporodott el, aztán meg a nyár volt igen hűvös.

*

Idáig érve becsuktam a könyvet és megittam még egy doboz sört, majd harapnivalót vettem elő a csomagból, valami ikrásat.

A szemben lévő ülésen karját összefonva aludt a barátnőm. Az őszi nap betűzött az ablakon és könnyű fénytakarót borított a térdére. Valahonnan egy lepke szállt be a kocsiba, ide-oda libegett a léghuzatban, mint egy papírszelet. Egy időre megpihent a útitársam mellén, s miután tovaszállt, olyan volt, mintha a barátnőm egy csöppet öregedett volna.

Elszívtam egy cigarettát, és olvastam tovább a Tizenkét zuhatag falvának történetét.

*

A hatodik évben végre kezdett magára találni a település. Jó volt a termés, a kunyhókat újjáépítették, az emberek pedig hozzászoktak a fagyos éghajlatú vidékhez. A gömbfák helyett fűrészelt deszkából építettek házat, már kemence is volt benne, és lámpás függött a mennyezetről. A csekély terményfelesleget, a szárított halat, a jávorszarvas agancsát csónakba rakták és az onnan kétnapi járóföldre eső város piacán becserélték sóra, ruhára, olajra, amire csak szükségük volt. Néhányan értettek a szénégetéshez, az irtáson kivágott fák törzséből faszenet csináltak. Miután létrejött a folyó mentén néhány hozzájuk hasonló tanya, megindult a cserekereskedelem.

A település fejlődésével egyre nagyobb szükség lett a munkáskézre, összeültek és két napon át vitatkozva eldöntötték, hogy a szülőfalujukból kellene embereket toborozni. Csak-

hogy ott volt a bökkenő: az adósság. Óvatosan levelezgettek az ügyben, és a válaszokból kiderült, a hitelezők már régen feladták a reményt, hogy a tartozásukat behajthatják. Így azután a rangidős telepes írt otthoni cimboráinak, hogy jönnének együtt gazdálkodni az irtáson. 1889-ben történt ez, ugyanabban az évben, amikor az összeíráskor a hivatalos ember elnevezte a tanyát a Tizenkét zuhatagról.

A következő évben hat család, tizenkilenc új telepes jött az irtáson létrejött tanyára. Berendezték nekik a közösségi házat, ott szállásolták el őket. A viszontlátás öröme könnyeket fakasztott. Osztottak nekik a földből, melyeket az új telepesek a korábbiak segítségével művelésbe fogtak, házakat építettek.

1892-ben tizenhat fővel négy család érkezett, 1896-ban hét, huszonnégy emberrel.

A telepesek száma egyre gyarapodott, a kicsiny közösségi házat szépen kibővítették, remek tanácskozóhely lett belőle. Mellette felhúztak egy kis szentélyt is. A tanyából falu lett, a Tizenkét zuhatag falva. Fő táplálékuk a köleskása volt ugyan, de néha már fehér rizs is került az asztalukra. Igaz, nem rendszeresen, de alkalomadtán még kézbesítő postás is mutatkozott a faluban.

Természetesen nem mondhatni, hogy kellemetlenségek ne érték volna őket. A hivatalos ember megjelent a faluban, hogy beszedje az adót meg újoncokat sorozzon. Különösen az ainu fiatalembernek (aki akkoriban már a harmincas éveit taposta) nem volt ínyére a dolog. Sehogy sem fért a fejébe, hogy minek kell adózni, mire valók a katonák.

– Régebben azért valahogy jobb volt – mondogatta. De a falu csak fejlődött tovább.

1902-ben a településtől nem messze, a fennsíkon felfedeztek egy legelőnek alkalmas helyet, ahol is a falu juhászatot léte-

sített. A kormányzóságtól jött egy ember, aki megmutatta hogyan kell körbekeríteni a legelőt, honnan vegyék a vizet, milyen aklot építsenek. A hivatal rabokkal utat építtetett a folyó mentén, nemsokára pedig megérkezett a juhnyáj jutányos áron. A parasztoknak sehogy sem fért a fejükbe, miért ilyen jóságos hozzájuk a kormányzóság. Legtöbbjük arra gondolt, hogy szenvedtek eleget, jöhet végre valami jó is.

Persze a kormány nem csupa szívjóságból adta nekik olyan olcsón azokat a birkákat. Éppen csak arról volt szó, hogy küszöbön állt a japán katonai előrenyomulás a kontinens felé, és az előkészületek során a hadseregnek szüksége volt a meleg ruházatra. Ahhoz pedig gyapjúban önellátónak kell lenni. Rávették a kormányt, hogy a Mezőgazdasági és Kereskedelmi Minisztérium rendeljen el egy birkatenyésztési oktatási programot, a minisztérium pedig rátolta az egészet a hokkaidói kormányzóságra. Közeledett a japán-orosz háború.

A faluban a legnagyobb figyelmet a birkák iránt ez a bizonyos ainu fiatalember tanúsította. A kormány megbízottjától megtanulta a birkákkal való bánásmódot, és ő lett a juhászat felelőse. Nem lehet tudni, hogy vajon miért fordult érdeklődése a juhok felé. Talán a hirtelen megszaporodott település közösségi élete nem vonzotta túlságosan?

A juhászatba harminchat Southdowns, huszonegy Shropshires birka, ráadásul két Border collie terelőkutya érkezett.

Az ainu fiatalemberről rögtön kiderült, milyen tehetséges juhász, és az évek múltával a juhok és a kutyák száma is egyre gyarapodott. A fiú szívből megszerette az állatokat. A megbízott elégedett volt. A kitűnő terelőkutyák kölykei is kapósak voltak, vitték is őket más juhászatokba.

A japán-orosz háború kezdetén a faluból elvittek öt embert katonának, akik azonnal Kínába kerültek, bevetették őket a tűzvonalba. Egy osztagban szolgáltak, de egy magaslati ütközetben ellenséges gránát robbant a csapat balszárnyán, közülük ketten meghaltak, egy meg elveszítette a bal karját. A csata a harmadik napra véget ért, és az életben maradt kettő szedte össze a falubeli bajtársak földi maradványait. A telepesek első és második csoportjából származó fiúk voltak. Egyikük a juhásznak állt ainu elsőszülött fia. Gyapjú katonakabátban haltak meg.

– Miért kell külföldre menni, ott harcolni és meghalni idegenben? – kérdezgette az embereket az ainu birkapásztor. Abban az időben már negyvenöt éves volt.

A környezetéből senki sem tudott válaszolni neki. Otthagyta a falut, bevette magát a juhakolba, éjjel-nappal együtt élt az állatokkal. Felesége öt évvel azelőtt meghalt tüdőgyulladásban, két lány maradt utána, de azok már férjnél voltak. A falutól, a juhok gondozása fejében némi fizetést és ellátást kapott.

A fia elvesztése miatt hamar mogorva öregember lett belőle, és hatvankét évesen meg is halt. Egyik juhászbojtárja talált rá az akolban egy téli reggelen, amikor már holtan feküdt a földön. Megfagyott. Két bánatos kutya nézte, szipogva szimatolta a tetemét, az első terelőkutyák unokái voltak. A birkák mit sem törődve a dologgal a kerítésnél szétszórt szénát ropogtatták, olyan visszhangosan, mintha az akolban egy kasztanyetta zenekar tartana előadást. A falu élete ment tovább, csak az ainu számára ért véget.

Amikor idáig értem, kimentem a vécébe és kipisáltam két doboz sörnek megfelelő mennyiséget. Mire visszatértem a helyemre, a barátnőm már felébredt és szórakozottan nézte az ablakon túl elvonuló kinti tájat. Rizsföldek között haladtunk, nagy

néha egy toronysilót is lehetett látni. Aztán folyót követtünk egy ideig, majd eltávolodtunk tőle. Egy darabig, míg szívtam a cigarettámat, én is néztem a tájat és az ablak előtt ülő barátnőm profilját. Egy szót sem szóltunk. A cigaretta végére érve visszatértem a könyvhöz. Egy vashíd árnyéka villogott éppen a lapjain.

A szerencsétlen ainu történetének végeztével a továbbiak már érdektelenné váltak. Eltekintve attól, hogy az egyik évben tíz birka felfúvódott és elpusztult, meg a fagy egy időre tönkretette a rizstermést, a falu lendületesen fejlődött, és a Taisókorban, vagyis 1912-től már városi rangra emelkedett. Gazdagodott, egyre javult az ellátása, iskolát épített, városi elöljáróságot kapott, meg postai kirendeltséget. Akkoriban fejeződött be Hokkaidó benépesítése.

A művelhető földterület elérte végső határait, a kisparasztok fiai közül néhányan már elvándoroltak a szülőföldről, és Mandzsúriában vagy Szahalin szigetén kerestek maguknak új világot. 1937 táján felbukkan a juhtudós neve is a feljegyzésekben. Ezt írja: „A harmickét éves szakember, XXX nevezetű, a Mezőgazdasági és Erdészeti Minisztérium kiküldetésében műszaki tisztként kutatásokat végzett Koreában és Mandzsúriában, de bizonyos okok miatt visszavonult hivatalából, és a Tizenkét zuhatag városától északra, a völgyben aklot létesített, juhtenyésztésbe fogott.” Mindössze ennyit ír a könyv a birkák tudósáról, akiről se előtte, se utána, más helyen nem történt említés. A helytörténész író, úgy látszott, ráunt a későbbiekre, és csak töredékes feljegyzéseket, szokványos történeteket rögzített. Összehasonlítva az első résszel, a másodikban a gondolatok megfogalmazása már elveszítette azt a frissességet, ami az ainu ifjú történetét szórakoztatóvá tette.

Átugrottam hát 1938-tól 1965-ig harmincegy évet, és rögtön rátértem a „város jelene” című fejezetre. Csakhogy a könyv

a hetvenes évek elejét érti ezalatt, nem a valódi jelen időt, vagyis 1978 októberét. Igaz, egy település történetéhez szükséges, hogy megírják a jelen állapotát, akkor is, ha az írás elveszíti időszerűségét. Mert a jelen ténye tagadhatatlan. Ha felhagyunk azzal, hogy most éppen most van, a történelem sem lesz többé történelem.

*

A Tizenkét zuhatag városának hely története szerint a település lélekszáma 1969 áprilisában tizenötezer, összevetve a tíz évvel korábbi helyzettel, hatezer fővel csökkent, jórészt az elvándorlások miatt. Ekkor indult be a japán gazdaság gyors ütemű fejlődése, az ezzel járó szerkezeti változások, meg a sajátságos hokkaidói, hideg éghajlatú, kedvezőtlen termőföldi viszonyok miatt a vidékről elvándoroltak számaránya kivételesen magas volt, így állt a könyvben.

Hogy mi lett az elhagyott földekkel? Visszahódította őket a vadon. A nagyszülők egykor véres verítékkel irtották az őserdőt, hogy szántóföldhöz jussanak, a leszármazottaik meg újra fákkal telepítik be a megművelt mezőket. Különös.

Így aztán ma már a település fő ipara az erdőgazdaság, a fakitermelés. Több kis fafeldolgozó üzem működik a városban, az emberek tévédobozokat, tükrös polcokat, emléktárgyat, farnedvét, ainu babákat és egyebeket gyártanak. Az egykori közösségi ház ma irtásföldi helytörténeti múzeum, ahol kiállítják a korabeli paraszti szerszámokat, edényeket, tárgyakat. Megvannak a faluból besorozott, elesett katonáktól, a japán-orosz háborúból megmaradt emléktárgyak. Van ott egy elemózsiás doboz, a barnamedve fogainak nyomával. Megőrizték a levelet, amely azt tudakolja, hogy elévült-e már a tartozásuk abban a faluban, ahonnan megszöktek.

Őszintén szólva a mostani város eléggé unalmas egy hely. A legtöbb polgár hazatérve a munkából átlagban négy órát tölt a tévét bambulva, mielőtt nyugovóra térne. Választáskor a szavazók aránya elég magas, de előre lehet tudni, ki lesz a befutó. A város jelszava: „Viruló természet – bővelkedő élet!" Legalábbis az állomás előtt egy ilyen tábla állott ezzel a felirattal.

Becsukva a könyvet ásítottam egyet, majd el is aludtam.

2 | A Tizenkét zuhatag városának további hanyatlása és a juhok

Aszahikavában átszálltunk, majd észak felé tartva áthaladtunk a Siokari-hágón, nagyjából azt az utat követve, amerre az ainu fiú vezette 98 évvel ezelőtt a 18 szegényparasztot.

Az őszi napsugár bearanyozta az egykori őserdő maradványait, a berkenye égővörösre pirult leveleit. A levegő nyugodt és tiszta volt. Olyannyira, hogy a hosszas nézelődésbe belefáradt a szem.

A vonat eleinte üres volt, de azután zsúfolásig megtelt középiskolás fiúkkal és lányokkal. Ezen a vonalon jártak iskolába. Megtelt zajongásukkal, ujjongásukkal, hajszagukkal, érthetetlen beszédükkel, tétova szexuális vágyakozásukkal. Mindez harminc percig tartott, aztán egy pillanat alatt mind eltűntek, leszálltak az egyik állomáson. A vonat ismét elnéptelenedett, és egy szó sem hallatszott ezentúl.

Elfeleztünk egy tábla csokoládét, azt rágcsáltuk, és néztük a vidéket. A fény jótékonyan telepedett a tájra.

Úgy éreztük, mintha fordítva néznénk bele egy látcsőbe, egyszerre eltávolodtak tőlünk a dolgok. A barátnőm halkan fütyörészte a ***Johnny B. Goode*** dallamát. Olyan hosszan hallgattunk, mint eddig még soha.

Dél múlt, amikor leszálltunk a vonatról. A peronon állva jót nyújtózkodtam, majd sóhajtottam egyet. A tüdőm pattanásig megtelt a tiszta levegővel. A nap fénye gyengéden simogatta a bőrömet, de Szapporóhoz viszonyítva a hőmérséklet néhány fokkal érezhetően hűvösebb volt.

A vágányok mellett téglából épült régi raktárházak sorakoztak, mellettük háromméteres átmérőjű farönköket halmoz-

tak fel gúlába, feketén csillogott rajtuk a tegnap éjszaka lehullott eső. A vonat, amely hozott bennünket, elment. Rajtunk kívül sehol egy lélek, csak a virágágyás körömvirágait ringatta a hűvös szellő.

Innen, az állomás peronjáról nézve egy közepes nagyságú, régimódi városba kerültünk. Volt egy kis áruház, kanyargós főutca, buszpályaudvar tíz beállóhellyel, turistáknak információs hivatal. Mindez nem látszott túl érdekfeszítőnek.

– Megérkeztünk az úti célunkhoz? – kérdezte a barátnőm.

– Dehogy. Még át kell szállnunk egy másik vonatra. Mi egy ennél sokkalta kisebb településre igyekszünk.

Megint ásítottam, majd ezt követően sóhajtottam egyet.

– Viszont fordulóponthoz érkeztünk. Innen kanyarodtak az első telepesek kelet felé.

– Miféle telepesek? – érdeklődött a barátnőm.

Bementünk a váróterembe, a hideg kályha mellé telepedtünk, és a csatlakozásig rövidre fogva elmeséltem neki Tizenkét zuhatag városának történetét. Az időrend áttekinthetetlen volt, ezért a könyv függelékének adatait felhasználva, a jegyzetfüzetemből kitépett üres papíron tömörítve összegeztem az egészet. Balra a Tizenkét zuhatag városának eseményeit, jobbra a japán történelem ezzel párhuzamos történéseit írtam. Egész jó kis táblázat sikeredett belőle.

Például 1905, azaz a Meidzsi 38. éve – Port Arthur bevétele – az ainu elsőszülött fia elesett a csatában. Úgy emlékszem, hogy ugyanerre az időre esett a juhok professzorának születési éve. A történet lassanként összeállt.

– Úgy látszik, a japánok háborúk szüneteiben élnek – nézegette a barátnőm a jobb és baloldalt.

– Úgy látszik.

– Miért alakult ez így?

– Kicsit bonyolult, nem lehet egy-két szóval elmondani.

– Aha.

A váróterem, mint az ilyen legtöbbje, kongott az ürességtől. Szörnyen kényelmetlen padok, a hamutartóban vízbe fúlt csikkek tömege, áporodott levegő. A falakon néhány idegenforgalmi plakát, körözési listák felragasztva. Rajtunk kívül csak egy öreg volt még ott teveszín ujjasban, meg egy mama négy év körüli kisfiával. Az öregember egy jottányit sem mozdulva a regényújság olvasásába temetkezett. Olyan lassan lapozott, mintha ragtapasz lett volna a papírok között. Jó tizenöt perc kellett, amíg egyik oldalról átvergődött a másikra. A mama és gyermeke az elhidegülés olyan jeleit mutatták, mint az öreg házastársak.

– Végül is mind szegények voltak – folytattam –, és úgy érezték, majd csak jóra fordulnak a dolgok, egyszer majd kiverekszik magukat a nyomorúságból.

– Az itteni emberek?

– Igen. Ezért aztán mind megszállottan művelték földjeiket. A legtöbb telepes mégis szegényen halt meg.

– Miért?

– Az éghajlat miatt. Hokkaidó annyira hideg, hogy egy-két éven belül biztosan beüt a fagykár. Ha nincs termés, nincs mit enni, más jövedelem nincsen, fűtőolajra sem futja, se vetőmagra, hogy a következő évben legyen termés. Ezért elzálogosítják a földjüket, kölcsönt vesznek föl magas kamatra. Csakhogy itt a mezőgazdasági munka termelékenysége nem elég ahhoz, hogy

kamattörlesztésre is jusson pénz. Végül is a föld elvész, így süllyednek sokan kisparaszti bérlősorba.

Fellapoztam a Tizenkét zuhatag városának helytörténetét.

„1930-ban a helyi lakosság önálló mezőgazdasági termeléssel foglalkozó csoportja 45 százalékra esett vissza. Néhány évvel azelőtt halmozottan jöttek a fagykárok és a gazdasági pangás”

– Szóval hiába kínlódtak annyit a föld megművelésével, az adósságtól végül nem szabadultak meg.

*

Volt még vagy negyven percünk a vonat indulásáig, a barátnőm fogta magát és elment egyedül sétálni egyet a városban. Én inkább a váróteremben maradtam, ittam egy kólát, meg elővettem az egyik regényt, amelyiket éppen akkor olvastam. Egy darabig próbálkoztam vele – mindhiába. Vissza tettem a zsebembe. A Tizenkét zuhatag városával meg a birkákkal volt tele a fejem, és ahogy beküldtem oda a másik könyv betűit, az ottaniak csattogó fogakkal felfalták őket. Lehunytam a szemem és felsóhajtottam. Egy áthaladó vonat füttye hallatszott.

*

Barátnőm jóval a mi vonatunk érkezése előtt tért vissza, hozott egy zacskó almát. Azt ettem ebéd helyett, aztán felszálltunk a vonatra.

A szerelvények éppen a selejtezés előtti utolsó útjukat futhatták. A padlóból a puhább részek már kikoptak, ettől a deszka hullámos lett, imbolygó járás esett rajta. A kárpit tönkrement, az üléspárnák kiszikkadt hónapos kenyérhez hasonlítottak. Vécé és olaj reménytelen szaga ülte meg a kocsi levegőjét. Rászántam vagy tízpercnyi időt és nagy nehezen föltoltam az ablakot, erővel kellett kinyitni, hogy friss levegőt engedjek a

vagonba. A szellőztetés nem tartott sokáig, mert amikor a vonat elindult, apró szemű por tódult be a nyitott ablakon. Üggyelbajjal be is csuktam, ezúttal sem kímélve időt és fáradságot.

Két vagonból állt a szerelvény, voltunk benne összesen vagy tizenöten. Mindnyájan jól megkötözve a közöny és az unalom vastag kötelékeivel. A teveszín szvetteres öregúr tovább olvasta a regényújságját. Lehet, hogy egy három hónappal azelőtti számot. Az olvasás sebességét tekintve nem csodáltam volna. Egy kövér nő Szkrjabin zongoraszonátáit hallgató zenekritikus arckifejezésével meredt a levegő egy üres pontjára. Magam is óvatosan követtem a tekintetét, hogy meglássam, mit néz olyan nagyon, de nem volt ott semmi.

A gyerekek mind csöndben voltak. Nem zajongtak, nem szaladgáltak, még csak arra sem mutattak hajlandóságot, hogy kinézzenek az ablakon. Néha valaki szárazon elköhentette magát olyan hangon, mintha egy múmia koponyáját zörgetnék pálcával.

Ahányszor csak megállt a vonat, mindig leszállt valaki. Mindannyiszor vele tartott a kalauz is, lent elkérte a jegyét (amit egyébként az állomás kijáratánál szoktak elvenni). Amikor a jegykezelő visszaszállt, a vonat továbbindult. A kalauznak olyan kifejezéstelen arca volt, mint aki bízvást elmehet bankot rabolni anélkül, hogy kendővel eltakarná a képét. Új utas nem szállt föl sehol.

Az ablakon túl egy esőtől megáradt folyó sárga hullámai hömpölyögtek. Mint egy tejjel, kávéval teli kanális folyt céltudatosan mellettünk, habjain megcsillant az őszi napfény. A víz melletti országút a vonat ablakából nem látszott, csak az, hogy néha rönkfával megrakott teherautó haladt el rajta nyugat felé. Összességében nézve nem volt túl forgalmas arrafelé. Az utol követve hatalmas hirdető táblák sorakoztak, s küldték üzenete-

iket az üres semmibe. Unalmamban ezeket a divatos, városias óriásplakátokat nézegettem, ahogy követték egymást. Napbarnított, bikinis lány Coca Colát ivott, középkorú karakterszínész kisimított ráncokkal egy üvegpohárból skót whiskyt készült felhajtani, egy búváróra történetesen víz alá merítve, egy borzasztó költséges luxuslakosztályban körmét lakkozó fotómodell… A hirdetési szakma új telepesei szorgosan törték az ugart.

A vonat két óra negyvenkor ért a végállomásra, Tizenkét zuhatag városába. Nem is tudom mikor, de mindketten úgy elaludtunk, hogy eleresztettük a fülünk mellett a hangosbeszélőt, pedig bemondta az állomás nevét. A dízelmozdony szusszantott még egyet, kilehelte az utolsót és teljes csend állt be. Ez a hátborzongató némaság aztán felébresztett. Észleltem, hogy rajtunk kívül egyetlen utas sincs a kocsiban.

A csomagtartó hálójából hamar leszedtem mindkettőnk motyóját, és addig veregettem a barátnőm vállát, amíg fel nem ébredt. Leszálltunk. A peronon fúvó szél hidege eszünkbe juttatta, hogy ezen a vidéken már vége van az ősznek. A nap hamar lecsúszott az ég közepéről, s a földön vészjósló foltokként kúszott a feketéllő hegyek árnyéka. A két hegylánc a városka látóhatárán futott össze, úgy óvta a települést, mint amikor tenyerünkkel gondosan eltakarjuk a gyufa lángját, nehogy elfújja a szél. A hosszú, vékony peron pedig, akárcsak egy törékeny bárka, belefúrta magát az előtte tornyosuló hatalmas hegyek hullámaiba.

Egy darabig tanácstalanul bámultuk ezt a tájat.

– És hol van a juhlegelő meg az akol, ahol egykor a professzor dolgozott? – kérdezte a barátnőm.

– A hegyen. Autóval három óra innen.

– Indulunk is?

– Nem, ránk esteledne, mire odaérnénk. Ma itt megszállunk valahol, holnap korán reggel pedig indulunk.

*

Az állomás homlokzata előtt egy sivár, barátságtalan, kerek tér néptelenkedett. A taximegállóban nyoma sem volt kocsinak, középen kiszáradt, madár alakú szökőkút. A madár semmitmondóan kitátott csőrrel, kifejezéstelenül meredt az ég felé. Körömvirágokkal teli virágágyás vette körül. Első látásra észre lehetett venni, hogy a városon már kiütköztek az évtizedes hanyatlás éktelen jelei. Ember alig mutatkozott, akik néha mégis felbukkantak az utcán, azokról messziről látszott, hogy egy lepusztult település lakói.

Az állomás előtti körtértől balra vagy fél tucat régi raktár roskadozott. Téglából építették őket, magas tetővel, vasajtaikat egykor számtalanszor újramázolhatták, mígnem végleg felhagytak vele. A meredek tetőkön óriási varjak gubbasztottak hallgatag sorban, és a magasból tekintettek le a városra. Mellettük üres telek, töménytelen aranyvessző burjánzott rajta, s közepén két eső verte, elhagyott, régi autó. Egyiknek sem voltak már abroncsai, motorháztetejük nyitva, alkatrészeik kibelezve.

Az elhagyatott állomás előtti kerengő mellett állt egy információs tábla turistáknak, de a betűket már csaknem teljesen eltűntette róluk az eső meg a szél, a szöveg félig olvashatatlanná kopott. Csak annyit tudtunk kibetűzni, hogy „Tizenkét zuhatag városa – a nagyüzemi rizstermelés északi határa”.

A kerek térből vásárlóutca nyílt, pontosan olyan, mint bármelyik japán kisvárosban, de ez szokatlanul szélesnek hatott. Az egész város hideget árasztott. A tágas utcák két oldalán a berkenye őszi lombjai hiába piroslottak, amitől az összbenyomás még borzongatóbb lett. A hideg kíméletlenül átjárt

mindent, ami él. Az embereket is, akik ott tengették hátralévő napjaikat, elnyelte mindenestül.

Hátizsákkal a vállamon elgyalogoltam vagy ötszáz métert, a vásárlóutca széléig, a turistákat eligazító irodáig, hátha találok szállást. De szálloda nem volt sehol. Az üzletek harmada is lehúzta már a rolót. Egy órásüzlet félig leszakadt cégére nyikorgott a szélben. Ahol az üzletsor hirtelen véget ért, gazzal benőtt parkolóban állt egy krémszínű Nissan Fairlady meg egy piros Toyota Celica sport változata – érintetlen, vadonatúj mind a kettő, furcsa ellentétet alkotva a lepusztult város hangulatával.

A vásárlóutca után már úgyszólván semmi figyelemre méltó nem akadt. Enyhén lejtő, széles utca ereszkedett le a folyóhoz. Ott azután T alakú kereszteződésbe ért, majd jobbra és balra folytatódott tovább. A lejtő két oldalán hagyományos japán stílusú udvarházak, kisebb faházak sorakoztak poros kerti fáikkal, amelyek göcsörtös ágaikat nyújtogatták az ég felé. Minden gallyat valahogy furcsán eltorzítottak a kertészek. A házak portája előtt hatalmas petróleumtartály szolgált a fűtőanyagnak, és fából készült doboz a reggel kihordott tejnek. A házakon kivétel nélkül meglepően magas tévéantennák meredeztek, mintha hatalmas, ezüstszín csápjaikkal a hegyek fölé akartak volna nyújtózkodni.

– Itt nincs sehol szállás – aggodalmaskodott a barátnőm.

– Ugyan már, semmi baj. Minden városban kell lennie valami szállóhelynek.

Visszamentünk az állomásra, és ott kérdezősködtünk a lehetőségek felöl. Az unalomtól félholt két vasutas, olyan korkülönbséggel, hogy akár apa és fia lehettek volna, félelmetes aprólékossággal igazítottak útba a fogadó irányába.

– Két lehetőség is van, az egyik meglehetősen drága, a másik elég olcsó. A drágábbikban szoktak megszállni a hokkaidói

kormányzóság előkelőségei, meg aztán jobb rendezvényeket is tartanak benne – mondta az öregebb vasutas.

– Egész jó a konyhája – tette hozzá a fiatalabbik.

– A másikban kereskedelmi utazók, fiatalabbak, hát… mit mondjak: olyan egyszerűbb népek laknak. Elég rosszul fest, de nem piszkos, vagy ilyesmi. A fürdője is elviselhető.

– Csak a falak vékonyak – fűzte hozzá az öreg mondókájához a magáét a fiatalabbik, és ezután egy darabig kimerítő eszmecsere folyt e tárgyban.

– A drágábbikat választom – mondtam, mert a borítékban bőven maradt még pénz, és egyetlen érv sem szólt a takarékoskodás mellett.

Az ifjabbik vasutas kitépett egy noteszlapot és felrajzolta a szálláshoz vezető útvonalat. Megköszöntem.

– A város eléggé kihalt a tíz évvel előtti állapotához képest – tettem hozzá a helytörténeti könyvben olvasottakból következtetve.

– Ó, igen – válaszolt az idősebb férfi. – Ma már csak egy fafeldolgozó üzem működik, jelentősebb ipar nincsen, a mezőgazdaság elenyésző, a lakosság is egyre fogy…

– Az iskolában nehéz összehozni egy-egy osztályt – vette át a szót az ifjabbik.

– Hányan laknak itt? – kérdeztem.

– Hétezret mondanak, de nincsenek annyian. Jó, ha ötezren vannak.

– Ha ez így megy tovább, kérem, vége lesz ennek a vasútvonalnak is. Országosan harmadikok vagyunk a ráfizetéses üzemeltetésben – tájékoztatott az öreg. Ezen meglepődtem. Létezik még két ennél rosszabb is?

Elköszöntünk hát, és elindultunk az állomásról.

*

A vásárlóutca mögötti lejtőn jutottunk el a fogadóhoz, a folyónál balra, 300 méternyire volt a parton. Kellemes külsejű, japán stílusú öreg épület volt, amely formájában megőrizte azokat az időket, amikor a városban még eleven élet folyt. A folyó felé nyíló, jól ápolt kert sarkában farkaskutyakölyköt láttunk, pofájával mélyen a tányérba merülve falta korai vacsoráját.

– Hegymászók? – kérdezte a szobalány, miközben megmutatta a szobánkat.

– Hegymászók – hagytam rá az egyszerűség kedvéért.

Az emeleten csak két helyiség volt, megkaptuk az egyiket. A folyosóra kilépve ugyanarra a tejeskávészínű folyóra láttunk, mint a vonatablakból.

A barátnőm megfürdött, ezalatt én elmentem a városházára. Az épületet a vásárlóutcától kétsaroknyival nyugatra, egy néptelen úton találtam. Sokkal újabb és rendezettebb volt, mint amilyennek elképzeltem.

Az állattenyésztési csoportnál egy két évvel ezelőtti névjegyemmel mutatkoztam be. Akkoriban azzal tetszelegtem magamnak, hogy szabadúszó újságíró volnék és egy megbízás kapcsán csináltattam a kártyát, amelyen egy női hetilap neve is szerepelt. Közöltem, hogy a juhtenyésztésről szeretnék érdeklődni. A hivatalnok hitt nekem, és rögtön beljebb tessékelt. Éppenséggel lehettek volna kétségei: ugyan minek küldene birkákhoz újságírót egy nőknek szóló képes újság?

– Jelenleg az itteni kétszázegynéhány birka mind a Suffolk fajtához tartozik, tehát a húsukért tartják őket. Az innen kiszál-

lított birkahús a környék fogadóiban, vendéglőiben közkedveltségnek örvend – mondta.

Elővettem a noteszemet és nagyjából följegyeztem, amit mondott. Elképzeltem, hogy a nyilatkozó talán majd heteken át hiába veszi meg a női magazin számait. Ez elszomorított.

– Az ételek érdeklik? – kérdezte a tisztviselő, miután befejezte rövid ismertetését.

– Igen, de a témánkhoz hozzátartozik még az is, hogy szeretnénk átfogó képet kapni a juhtenyésztés helyzetéről.

– Átfogó képet?

– Igen, vagyis, hogy milyenek az állatok, hogy élnek és így tovább.

Becsuktam a jegyzetemet és kortyoltam egyet a teából, mellyel megkínált, majd puhatolózni kezdtem.

– Úgy hallottam, hogy van a hegyen egy régi juhakol…

– Úgy van. A háború előtt jól menő juhászat működött ott, a megszállás alatt az amerikai hadsereg rekvirálta, majd amikor visszakerült, egy tehetős illető megvásárolta üdülőnek. Csakhogy a közlekedés olyannyira körülményes, hogy az ingatlan ténylegesen üresen maradt, és a város bérletébe került. Meg kellene venni, hogy valami turisztikai látványosságot csináljunk ott, de hát a város szegény, infrastruktúrát kellene kiépíteni odáig…

– Azt mondja, hogy a város bérli?

– Igen, nyaranként a községi juhászatból vagy ötven birkát felhajtanak oda. Legelőnek igen jó, és a közeli rétek füve nem elegendő az összes állatnak. Amikor aztán szeptember végén beborul az idő, lehajtják a nyájat odafentről.

– Meg tudja nekem mondani, hogy mettől-meddig tart a fenti legeltetés?

– Évenként eléggé változékony, de többnyire május elejétől szeptember közepéig tart.

– Hány juhász van az állatokkal?

– Csak egy. Az utóbbi tíz évben ugyanaz az ember.

– Szeretnék találkozni vele. Lehetséges?

A tisztviselő felvette a telefont és felhívta a községi juhászatot.

– Most rögtön lehetséges – mondta. – Elvihetem autóval?

Először szabadkoztam, de azután kiderült, hogy másként nem tudnék a juhászatba eljutni, csak kocsival. A városban nem volt se taxi, se autókölcsönző. Gyalogosan másfél óra lett volna az út.

A tisztviselő vezette kisautó elhaladt a fogadónk előtt és nyugat felé tartott, aztán át egy betonhídon, majd magunk mögött hagyva egy vizes, mocsaras területet, enyhe lejtőn elindultunk fölfelé a hegyre. A kocsi alján szárazon kopogtak a kerekek felverte kavicsok.

– Tokióból tetszett jönni, ugye, akkor önnek ez a város kissé néptelen, igaz? – kérdezte vezetőm.

Kitérő választ adtam.

– Pedig már haldoklik – mondta a tisztviselő. – Amíg jár a vonat, még jó, de ha a vasútvonal is megszűnik, azzal vége mindennek.

– Mi történik, ha egy település meghal?

– Mi történik? Erről senki sem tud semmit, tehát elszökdösnek innen. Ha a lélekszám ezer alá süllyed – és az nagyon is

elképzelhető –, jószerivel nekünk sem marad további tennivalónk, és akkor tényleg nincs más hátra, minthogy mi is odébb álljunk.

Megkínáltam cigarettával és tüzet is adtam neki a birkacímeres öngyújtóval.

– Szapporóban jó munkalehetőség is adódik. A nagybácsimnak nyomdaüzeme van ott, és kevés hozzá az embere. Tankönyvmegrendelései vannak, a vállalatnak biztos a jövője. Jobb lenne nekem ott, mint itt vizsgálgatni a kiszállított birkák és marhák számát.

– Hát, igen – mondtam jobb híján.

– De azért nekem nem sürgős elmenni innen. Inkább az érdekel, hogy saját szememmel lássam, milyen az, amikor egy település elnéptelenedik.

– Itt született, ebben a városban? – kérdeztem.

– Igen – mondta, és utána elhallgatott. A szomorú színű nap harmada már lebukott a hegyek mögött,

A juhászat bejáratánál két magas rúdon tábla hirdette: TIZENKÉT ZUHATAG VÁROSÁNAK KÖZSÉGI JUHTENYÉSZTŐ TELEPE. A kaputól egy darabig még fölfelé vezetett az út, majd az erdő pirosló lombjai között véget ért.

– A ligeten túl ott az akol, és mögötte a juhász háza – mondta a hivatalnok, megállítva a kocsit. – Hogyan jön majd vissza a városba?

– Lejtőnek lefelé gyalogosan sem lesz nehéz – mondtam. – Köszönöm a szívességét.

Néztem a távolodó autót, míg el nem tűnt, majd beléptem az oszlopok között és elindultam fölfelé. A lenyugvó nap színé-

hez juharfák narancsvöröse keveredett. A magas fák között átsütő fény a kavicsos útra vetette izgő-mozgó árnyékait.

A ligeten túl megláttam a hegyoldalban álló akol hosszúkás épületének tömegét, és megcsapta az orromat az állattartás szaga. Az emelet manzárdja piros bádoggal volt befedve.

Az akol kapuja előtt kutyaól, előtte láncon egy Border collie, a terelőkutya, mihelyt meglátott, vakkantott rám egy párat. Álmos szemű, vén jószág, különösebb meggyőződés nélkül tette a dolgát. Kicsit megvakargattam az álla alatt, mire rögtön kezessé vált. A kutyaól előtt némi eleség, egy sárga műanyag edényben víz áll. A kutya, mihelyt levettem róla a kezemet, a dolgok állásával elégedetten bebújt a házába és előre kidugva két lábát, szépen lefeküdt.

Az akolban félhomály fogadott, de embernek színét sem láttam. A helyiség közepén betonjárda vezetett végig, kétoldalt kerítés, tövükben U alakú vájatok, a szennyvíz meg a trágyalé elvezetésére. A fával borított falakon néhol üveges ablakok, rajtuk át kilátás nyílt a hegygerincre. Ahogy besütött az alkonyi nap, a birkák bundája jobb oldalon pirosas lett, baloldalon kékes színbe vonta az árnyék.

Amint beléptem az akolba, a kétszáz birka egyszerre felém fordult. Nagyjából a nyáj fele álldogált, a másik fele a padozaton szétszórt szénán hevert. Természetellenesen kék volt a szemük, mintha két tiszta vizű kutat viselnének a pofájuk két oldalán. Ha szemből kapják a fényt, úgy csillog, mintha üvegszemük lenne. Mind rám szögezte a tekintetét, de meg sem moccantak. Némelyik szénát harapdált kattogó fogakkal. Más zajt nem is lehetett hallani. Többen a kerítésen átdugva fejüket az ott elhelyezett itatókból ittak éppen, de mikor beléptem, abbahagyták és rám emelték a tekintetüket. Teljesen úgy tűnt, mintha testületileg gondolkodnának, és megjelenésemmel az ajtóban

ezt a közösségi elmélkedést zavartam volna meg. Megállt az ész meg minden, és a döntést ügyemben egyre csak halogatták. Amint továbbindultam, folytatták a töprengést. A kerítésekkel nyolc részre osztott akolban a juhok megmozdultak. Az elkerített részen a kos körül csoportosultak és vele együtt lassan hátráltak a karámjukban. Néhányukban a kíváncsiság erősebb volt, és a kerítés mögül ugyan, de szemmel tartották a mozgásomat.

Az állatok vízszintesen álló, finom, hosszúkás, fekete fülükben műanyag azonosító lapocskát viseltek, az egyik kéket, a másik sárgát, megint mások pirosat. A hátukra is fel voltak festve jókora színes azonosítók.

Ügyeltem rá, hogy zajt ne csapjak járás közben, meg ne rémítsem őket. Tettetve, mintha oda se figyelnék, lassan közelítettem a kerítés felé, óvatosan kinyújtottam a kezem, hogy az egyik fiatal jerkét megsimogassam. Az kicsit megremegett, de nem szaladt el. A többiek gyanakodva fürkészték társukat meg engem. A fiatal állat mintha csak az egész nyáj félve felém nyújtott, bizalmatlanul tapogató csápja lenne, a többiek feszülten és moccanás nélkül meredtek rám.

A Suffolk birka megjelenésének mindig különös hangulata van. Minden teljesen fekete rajta, csak a törzse fehér. Nagy fülének olyan a formája, mint az éjjeli lepkék szárnya, és oldalt kétfelé áll. Sötétben is világító kék szeme, karcsú, hosszú orrának elegáns vonala valahogy olyan külföldies. A birkák nem voltak elutasítóak velem, de nem is fogadtak be, csak mint átmenetileg előforduló jelenséget vettek tudomásul. Néhányan jó hangosan, erős sugárban vizeltek, a húgy lefolyt a padlón az U alakú vájatba és elcsorgott a lábam előtt. A nap lenyugodott a hegyek mögött. A halvány indigókék sötétség vízbe csöppent tinta módjára folyta be a hegy meredélyét.

Kimentem a hodályból, még egyszer megsimogattam a terelőkutya fejét, sóhajtottam egyet és hátrakerültem az akol mögé, átmentem egy kis patak hídján és e!indultam a juhászat épülete felé. Sajátságos, japán stílusban épült, mellette jókora pajta a szénának és a mezőgazdasági szerszámoknak. Sokkal nagyobb volt, mint maga a juhászlak.

A juhász a pajta mellett egy betongödörnél, amelynek mérete 1×1 méteres lehetett, fertőtlenítős műanyag zsákokat rakosgatott egymásra. Még távol voltam tőle, mikor egy pillantással szem ügyre vett engem, de azután az érdeklődés legkisebb jele nélkül folytatta tovább a munkáját. Amint odaértem a gödörhöz, mégis abbahagyta, megtörölte izzadt arcát a nyakán lógó törülközővel.

– Holnap fertőtleníteni kell az összes juhot – mondta és munkanadrágja zsebéből gyűrött cigarettát húzott elő, kiegyenesítette az ujjával és rágyújtott. – A fertőtlenítőben egyenként meg kell fürdetni őket, különben télvíz idején tele lesznek férgekkel.

– Egyedül csinálja?

– Ugyan már. Ketten is jönnek segíteni. Itt vagyok én, meg azután a kutya – az dolgozik a legtöbbet. Benne bíznak a juhok. Mert ha nincs bizalom iránta, nem is válna be juhászkutyának.

A juhász vagy öt centivel alacsonyabb volt nálam, de jó, kemény kötésű fickó. Negyvenes éveinek második felében járt, rövidre vágott, keményszálú haja úgy meredt fel szögegyenesen, mint a hajkefe. Mintha a bőrét nyúzná, úgy húzta le a munkához használt gumikesztyűt, a nadrágjához csapdosta, majd zsebre vágta. Most nem birkatenyésztőnek látszott, inkább altisztnek, akire az újoncok kiképzését bízták.

– Maga akar kérdezősködni, mi? – szólalt meg.

– Úgy van.

– Akkor tegye azt.

– Régóta dolgozik itt?

– Tíz éve – mondta, – Ahogy vesszük, lehet ez sok is, meg kevés is, de ha a birkákról van szó, tudok mindent, amit csak kell. Azelőtt a katonaságnál szolgáltam.

Törülközőjét a nyakára tekerte és felnézett az égre.

– Végig idekint, télvíz idején is?

– Aha, igen – válaszolt és megköszörülte a torkát. – Amúgy sincs hova mennem, télen meg van itt jócskán tennivaló. Kétméteres havak járnak errefelé, felgyűlik a hó a karám tetején. Beszakadna ha hagynám, és szétlapítaná a birkákat. Takarmányozni is kell az állatokat, takarítani az aklot, meg ez meg az.

– Nyáron meg a nyáj egy részét felhajtja a hegyi legelőre?

– Ahogy mondja.

– Nehéz a birkákat hajtani ide-oda?

– Áh, semmi az. Régi mesterség a pásztorkodás. Csak mostanában tértek át a zárthelyi tenyésztésre. Régen egész éven át csak mentek és terelgették az állatokat. A spanyoloknál volt olyan országos ösvény, ahol csak a nyájakat hajtották, még a király sem járhatott rajtuk. Valamikor a 16. században.

A férfi kiköpött a földre, és eldörzsölte a csizmája talpával.

– A birka, ha nem izgatják, felnőtt ember módjára viselkedik. Hallgat és követi a kutyát, amerre csak megy.

Ekkor elővettem a zsebemből az Patkány küldte a képet és megkérdeztem, hogy a fenti legelőt ábrázolja-e.

– Azt – mondta az ember. – A birkák is a mieink.

– Ez is? – kérdeztem és golyóstollam hegyével ráböktem a zömök, csillagos hátú állatra. A juhász egy darabig nézte a képet, majd kissé megrökönyödve tiltakozott.

– Mi ez? Hogy keveredhetett közéjük?! Dróttal be van kerítve a legelő, reggel-este egyenként összeszámolom a nyájat, a kutya is jelezne, ha szokatlant lát. A juhok is zajonganának. Meg azután: ilyen fajtát életemben nem láttam!

– Az idén nem történt semmi szokatlan? Májustól, amikor felhajtotta a nyájat egészen addig, míg le nem jöttek a hegyről?

– Mi történt volna? – kérdezett vissza a férfi. – Békeidő van.

– Egész nyáron egyedül van odafenn, igaz?

– Dehogyis. Kétnaponta jön egy beosztott, olykor egy hivatalnok is ellenőrizni. Hetente egyszer lemegyek a városba, olyankor más vigyáz helyettem a juhokra, de le kell mennem, hogy felhozzam az utánpótlást ennivalóból, egyebekből.

– Akkor hát szó sincs róla, hogy eltemetkezne odafenn.

– Persze, hogy nincs. Ha hófúvás nincsen, dzsippel másfél óra alatt föl lehet jutni. Gyerekjáték. De ha egyszer a hó felgyülemlik, nem lehet már autóval sem odamenni, télen bizony el van zárva a legelő.

– Most senki sincs odafenn, ugye?

– Az üdülő tulajdonosán kívül senki.

– Tulajdonos? Azt hallottam, hogy a ház már régen használaton kívül van, elhagyatott.

A juhász eldobta a csikket, és eltaposta a csizmájával.

– Régen használaton kívül volt, de most éppen lakják. Használni mindig is használták. A ház rendben van tartva, én is

ügyelek rá. Van villany, gáz, telefon. Egyetlen törött ablak sincs rajta.

– A tisztviselő a városházáról azt mondta, hogy nincs már odafent senki.

– Azok ott sok mindent nem tudnak. Engem például itteni állásom mellett a fenti tulajdonos is alkalmaz, és persze senki sem tud róla. Mit is beszélek itt feleslegesen… A tulaj azt mondta, hogy tartsam a számat.

Munkanadrágjából előhalászta a cigarettáját, de a doboz már üres volt. Egy összehajtott tízezer jenes kíséretében odanyújtottam neki a fél doboz Larkot. Nézte egy darabig, majd kivett egy cigarettát, a szájába tette, a többit pedig a zubbonya zsebébe.

– Kösz.

– És mikor jött meg a tulajdonos? – kérdeztem.

– A tavaszon. Még nem kezdődött meg az olvadás, akár márciusban lehetett, de öt éve is van annak, hogy utoljára itt járt. Azt nem tudom, hogyan jutott az eszébe, de az ő dolga, mi közöm hozzá. Valami oka csak lehet rá, hogy bevette oda magát, mert mondta, hogy ne beszéljek róla senkinek. Szóval azóta ott van fent. Néha veszek neki ezt-azt, élelmiszert, petróleumot, és apránként felviszem a dzsippel. Vagy egy évre elegendő készletet felhalmoztunk már odafenn.

– Olyan idős lehet, mint én, ugye? Bajusszal.

– Aha – mondta a juhász. – Olyanforma.

– Nofene – szaladt ki a számon. A fényképet már meg sem mutattam.

3 | Egy éj Tizenkét zuhatag városában

A juhásszal – a pénz segített ebben – könnyen szót értettem, és abban maradtunk, hogy másnap reggel nyolcra lejön értünk a szállásunkra, aztán felvisz a hegyi legelőhöz.

– A juhok fertőtlenítése ráér délután – mondta. Igazán rugalmasan tudott alkalmazkodni a valósághoz.

– Most jut eszembe – tette hozzá –, egy helyen az eső miatt felázott a talaj, autóval nem lehet áthajtani rajta, ott bizony gyalogolni kell. Sajnálom, de nem tehetek róla.

– Annyi baj legyen – nyugtattam meg.

*

Lefelé menet a hegyről azután észbe kaptam, hogy Patkány apjának volt üdülője Hokkaidón. Többször is szóba került annak idején. Fent a hegyen, tágas mezőn, régi emeletes ház. Mindig csak jóval később jövök rá a fontos dolgokra! Már akkor kapcsolnom kellett volna, amikor az első levelet megkaptam! Ha akkor rögtön visszaemlékezem, egyből megtudhattam volna mindent. Ekként korholva magamat botorkáltam lefelé a hegyi úton a város felé az egyre sűrűsödő sötétségben. Másfél óra alatt csak három járművel találkoztam. Kettő faanyaggal megrakott teherautó, egy meg kisméretű traktor volt. Mindegyik lefelé tartott, de egy sem szólt az út szélén baktatóra, felszállna-e. Igaz, nekem is jobb volt úgy.

Hét óra is elmúlt, mire visszaértem a fogadóba, a vidék ekkorra sötétbe borult. Csontig átfáztam. A kiskutya kidugta az orrát az óljából és felém szimatolt. A barátnőm farmerben és az én kerek nyakú pulóveremben tévés játékokba merült. A játékterem ott volt a bejárat közelében, a régi fogadószobából alakították át, de megmaradt a remek régi kandalló, valódi darab,

egykor fával fűtötték. Volt még négy tévés játék és egy flipper, olcsó spanyol gyártmány, sehol nem találni már ilyet.

– Meghalok az éhségtől – közölte a barátnőm, láthatóan belefáradt a várakozásba.

Megrendeltem a vacsorát, amelyet az ilyen fogadókban a szobában szolgálnak fel, és rögtön bevettem magam a fürdőszobába. Törülközés közben, nem is tudom mióta először, megmértem a súlyomat is a mérlegen. Hatvan kiló voltam, akárcsak tíz évvel azelőtt. Csekély egy hét alatt nyomtalanul eltűntek a derekamra rakódott extrák. Mire visszatértem a szobába, a vacsora már elő volt készítve. Miközben a főtt ételt csipegettem és sört ittam hozzá, meséltem neki a juhtenyésztő telepről meg a katonaviselt juhászról. A barátnőm sajnálta, hogy elszalasztotta a juhokat.

– De most már végre előttünk a cél.

– Az. Előttünk van.

*

Megnéztünk a tévében egy Hitchcock-filmet, aztán bebújtunk a paplan alá. Lentről felhallatszott, amikor a nagy falióra elütötte a tizenegyet.

– Holnap korán kelünk – mondtam.

Válasz nem jött, csak alvó barátnőm szabályos lélegzetét hallottam. Beállítottam az utazóórát ébresztőre, és a holdvilágnál még elszívtam egy cigarettát. A folyó csobogásán kívül más hangot nem lehetett hallani. Az egész város álomba merült.

Halálfáradtan az egész napos lótás-futástól sehogy sem jött álom a szememre, mert a történtek annyira felizgattak, hogy zúgott tőlük a fejem.

A csendben feszülten figyeltem a lány légzésre, és lassan eloszlott a város képe körülöttem. A házakra homály borult, a vasúti sínek nyomtalanul szétmállottak a rozsdától, a szántóföldeket sem lehetett látni, felverte őket a gyom. Ilyenformán a kurta, mindössze százéves történet véget ért, és a város visszasüllyedt az anyaföldbe. Olyan volt az egész látomás, mint mikor a filmet visszafelé forgatják. Megjelent a jávorszarvas, a medve, a farkas, a sáskák fekete fellege ellepte az eget, a pandabambusz tengere hullámzott az őszi szélben, a sűrű, tűlevelű erdő eltakarta a napot.

Az emberi tevékenység nyomai eltűntek, de itt maradtak a juhok. A sötétből elővillanó szemüket mereven rám szegezték. Nem szóltak, nem gondolkodtak, csak bámultak engem tízezerszám. Kattogva őrlő fogaik monoton zaja ellepte a földet. Amikor kettőt ütött az óra, mind eltűntek.

Én meg aludtam.

4 | Elátkozott kanyarban

Borús, felhős és borzongató reggelre virradt. Sajnáltam a birkákat, hogy ilyen hideg napon fürdetik őket a fertőtlenítőben. De az is lehet, hogy nekik meg se kottyan. Igen, azt hiszem, nem szenvednek tőle.

A rövid hokkaidói ősz lassan a végéhez közeledett. A vastag, szürke fellegek havazást jósoltak. Szeptemberben indultam el Tokióból és az októberi Hokkaidóba érkeztem. Ennek következtében 1978 őszét jóformán elveszítettem. Az ősznek abban az évben számomra eleje és vége volt, de a közepe kimaradt.

Hatkor keltem, megmosakodva kiültem a folyosóra, amíg a reggeli el nem készült, és néztem a folyó sodrását. A tegnapihoz képes valamelyest csökkent a szintje, és a színe is egészen letisztult. A vízen túl rizsföldek terültek el, amerre csak a szem ellátott a reggeli szél szabálytalan vonalú hullámokat rajzolt az ültetvényekre. A betonhídon át egy traktor a hegyek felé pöfögött, gyengülő hangja sokáig hallatszott, visszahozta a szél. Három varjú szállt fel a megsárgult levelű nyírfaligetből és nagy köröket írtak le a folyó fölött, majd leszálltak a híd korlátjára. Mintha egy avantgard dráma megtekintésére gyűlt nézők ülnének ott. Aztán megunták szerepüket, felrebbentek a korlátról és elszálltak a folyó felső folyása felé.

Pontosan nyolckor állt meg a juhász dzsipje a fogadó előtt. A doboz formájú járgányt a katonaságtól selejtezhették le, mert a motorháztető oldalán még halványan megmaradt az egység neve, ahová eredetileg tartozott.

– Valami nincs rendjén odafenn – mondta a juhász, mihelyt meglátott. – Tegnap a biztonság kedvéért odatelefonáltam, de nem sikerült a kapcsolás.

Beültünk mögé a kocsiba. Enyhe benzinszag terjengett. – Mikor telefonált oda utoljára? – kérdeztem.

– Mikor is… a múlt hónapban. Huszadika táján. Azóta nincs semmi hír odafentről. Többnyire onnan jön a telefon, ha szükség van valamire. Lediktálják a vásárolnivalók listáját.

– És ezúttal ki sem csengett?

– Áh, semmit se hallani. Mit tudom én, tán elszakadt a vezeték arrafele. Ha leesik a nagy hó, hát előfordulhat efféle.

– De most nem esett…

A juhász az égre nézve tekergette a nyakát.

– Mindegy, majd utánanézünk, és kiderül.

Bólintottam, hogy jó, menjünk. Kicsit elbódultam a benzinszagtól.

A kocsi áthaladt a betonhídon, és arra vettük az irányt, mint tegnap, fel a hegyre. Amikor elhaladtunk a juhtenyészet előtt, mindhárman felnéztünk a póznákon díszelgő feliratra. A telepre csend borult. Az állatok bizonyára odabent méláztak kék szemükkel a nagy csendben, a hangtalan térben.

– Délután lesz a fertőtlenítés.

– Áh, nem sietős, ráérünk arra még a havazás előtt – válaszolt a juhász és fél kézzel a kormányon, kissé lehajolva köhögött egy darabig. – Október elején már jócskán felgyülemlik itt a hó. Ismeri maga az itteni telet? Ha egyszer rákezdi, átszakít minden gátat és elborít mindent. Ilyenkor ki sem lehet mozdulni, csak gubbasztani bent a házban. Nem embernek való hely.

– Mégis végig ott marad a telepen?

– Kedvelem a juhokat, jó természetű állatok, megismerik a gondozójukat. A birkákkal való foglalatosság közben hamar el-

telik az év, aztán a következőben megint csak ugyanaz ismétlődik. Ősszel fedeztetés, azután átvészeljük a telet, tavasszal elletés, jönnek a bárányok, nyáron legeltetés. A bárányok megnőnek, ősszel már lehet őket fedeztetni. Minden kezdődik elölről. Az állatok évente cserélődnek, csak én öregszem. A végén egyszer majd a városban kötök ki.

– Mit csinálnak télen a birkák? – kérdezte a barátnőm.

A juhász, mintha csak most vette volna észre először, hogy egy nő is van velünk, kezét a kormányon nyugtatva teljesen hátrafordult, úgy legeltette rajta a szemét. Egyenes aszfaltúton mentünk, szembejövő forgalom nem volt, mégis kiütött rajtam a hideg veríték.

– Bent kuksolnak a karámban – mondta a juhász és végre megint előre nézett az útra.

– És nem unatkoznak? – kérdezte a barátnőm.

– Miért, maga unja az életét? – kérdezett vissza a juhász.

– Nem is tudom…

– A birkák is ugyanúgy vannak vele. Nem is gondolnak rá, s ha igen, nem tudják. Rágják a szénát, pisálnak, veszekednek kicsit, figyelnek a hasukban a kisbáránya, s közben múlik a tél.

Az út fokozatosan feljebb kaptatott, s a meredekebb részen nagy S-kanyart írt le. Erre már eltűntek a megművelt földek, helyüket a rengeteg erdő foglalta el, melynek sötét faóriásai úgy álltak az utat szegélyezve, mint a sziklabércek. Olykor a fák közötti réseken le lehetett látni a lapályos tisztásokra.

– Amikor a környéket ellepi a hó, már nem lehet áthajtani ezen a részen. De minek is kellene? – jegyezte meg a juhász.

– Nincs erre sípálya, vagy turistaút? – kérdeztem.

– Itt nincs semmi néznivaló, nem járnak erre turisták, a városnak is befellegzett. A hatvanas évek közepén itt volt a hideg éghajlatú, hegyvidéki rizstermesztés mintagazdasága, de a túltermelés miatt elfogyott iránta az érdeklődés. Kit érdekel ma már a növénytermesztés jégveremben? Nincs abban semmi különös…

– Mi lett a fakitermeléssel?

– Nincs elég munkáskéz, mind elmentek könnyebb munkákra. Kisüzem ma is van még, de senkinek se hívják… A fát, amit kitermelnek az erdőből, átviszik a városon, megy mind Najoriba vagy Aszahikavába. Ezért azután az utak igen jók, a város meg sorvad. A böhöm nagy teherautóknak szöges gumikkal többnyi re meg se kottyan a havas út.

Oda se figyelve számba dugtam ugyan egy cigarettát, de aztán a benzinszagra gondolva, inkább visszatettem a dobozba. A zsebemben maradt egy citrom ízű savanyúcukor, azt kaptam be helyette, a számban összekeveredett a citrom illata a benzin szagával.

– Szoktak a birkák dulakodni egymással? – kérdezte hirtelen a barátnőm.

– De mennyire! A nyájban élő állatok mind ilyenek, a juhoknak is megvan a maguk sorrendje egymás között.

Ha ötvenet összezárunk egy karámba, egytől ötvenig be vannak sorolva, és mindegyik tudja a maga helyét.

– Ez igen – ismerte el a barátnőm.

– Így könnyebb a pásztorkodás is, mert ha előrevezetem a vezérürüt, a többi csendben követi.

– Ha egyszer megvan a sorrend, minek dulakodnak?

– Némelyik megsérül, meggyengül, és akkor felbillen az egyensúly és a sorban hátrább lévő kihasználja lehetőséget, feljebb akar kerülni. Úgy három napig eltart a zavargás.

– Szegénykék…

– A szerencse forgandó. Amelyik fiatal korában megelőzte a másikat, azt később mások előzik meg. Végül is egyszer úgyis mind vágóhídon végzi, az első, meg az ötvenegyedik is. Megbékélnek a bográcsban.

– Ühüm – mondta a barátnőm.

– A legszomorúbb sora – akárhogy is nézzük – a kosnak van. Tudták maguk, hogy háremük van?

Mondtuk, hogy nem.

– A tenyésztésnél a fedeztetésre kell ügyelni leginkább. El kell őket különíteni, a jerkék legyenek a jerkékkel, a kosok is együtt. Azután a jerkék elkerített karámjába csak egyetlen kost eresztünk be. Persze, a legerősebbet, az egyes számút. A legjobb szaporítóanyagot. Egy hónapig tartjuk a jerkék között, dolga végeztével visszakerül a kosok társaságába, ahol új sorrend alakul ki, hiszen a visszajött egyed egy hónap alatt testsúlyának a felét is elvesztette, a verekedésben már nem állja a sarat. A többiek azonban arra kényszerítik, hogy harcoljon meg velük. Keservesen megjárja az ilyen.

– Hogyan harcolnak egymással a juhok?

– Fejjel ütköznek egymásnak. Olyan kemény a homlokuk, mint a vas, középen meg belapul.

A barátnőm elhallgatott, gondolkodott valamin, vagy talán éppen azt képzelte maga elé, ahogy a kosok öklelődnek.

*

Jó harminc perce haladtunk, amikor egyszer csak eltűnt alólunk az aszfalt, és az út is a felére szűkült. A hatalmas ősfák sötét erdeje kétoldalt, mint a haragvó tenger hullámai törtek ránk. A levegő hőmérséklete is több fokot zuhant.

Az út egyre egyenetlenebb, a kocsi úgy ugrált fel-alá, mint a földrengésjelző írótűje a papíron. A benzin polietilén kannában a lábunknál vészjósló hangokat kezdett hallatni. Mintha a koponyán belül elszabadult volna az agyvelő. A fejfájáshoz éppen elegendő volt a zaj.

Nem tudom, húsz vagy harminc percig hányódhattunk ezen az úton. Az is képtelenségnek tűnt, hogy a karórám mutatójáról rendesen leolvassam az időt. Meg sem mukkant senki ezalatt. Én az ülés hátáról lógó szíjba kapaszkodtam, a barátnőm a karomba, a juhász a kormánykerékre összpontosított.

– Balra – szólt röviden egy idő múltán a vezetőnk. Magam sem értettem jól, de azért rögtön balra néztem. A feketén fénylő ősfák tömege eltűnt az üres semmiben, mintha csak letépték volna a föld színéről. Egy hatalmas völgy nyílt meg a helyén. Grandiózus látványt nyújtott, de nem keltett a szemlélőben egy szikrányi jó érzést sem. A függőlegesen leszakadó sziklafal ledobott magáról mindent, ami élő, s ez nem elég, baljós lehelet áradt onnan a környező tájra is.

A völgy szélén futó úttal szemben furcsa, de szabályos kúp alakú hegy magasodott, csúcsát mintha valami hatalmas erő torzította volna el.

A juhász az erősen rázkódó kormányt markolva arrafelé bökött az állával.

– Annak a háta mögé kerülünk.

A völgyből fúvó szél fölborzolta a jobb oldali lejtő zöld füvét, és a kocsi ablakán is hallani lehetett, ahogy zizeg a felvert apró szemű homok.

Ahogy magunk mögött hagytunk jó néhány hajmeresztő kanyart, a mellettünk lévő meredek sziklacsúcs majdnem függőleges fallá alakult át, az út összeszűkült, és mi éppen csak meg tudtunk kapaszkodni valahogy a keskeny párkányon.

Az idő hirtelen viharosra fordult. Az itt-ott némi kékkel tarkított szürke égbolton már egyre több koromfekete folt kavargott. Ezzel együtt a környező hegyekre is szomorú, sötét árnyak telepedtek. A szél csigavonalban örvénylett és mintha a nyelvét felpödörítette volna, éktelen süvöltésbe kezdett, vagy nyögött és jajgatott. Kezem fejével letöröltem homlokomról az izzadságot. A pulóverem alatt kivert a hideg veríték.

A juhász elszántan beharapta az ajkát, úgy vette a hatalmas kanyarokat jobbra-balra. Mintha hallgatózna, előredőlt, az arcát félig előrefordította, és lassan csökkentette a kocsi sebességet. Ahol egy kicsit kiszélesedett az út, rálépett a fékre. A motor kikapcsolt, és fagyos csend szállt le ránk. Csak a szél hallatszott, ahogy végigsepert a tájon.

Vezetőnk sem szólt hosszú időn keresztül, csak ült, kezét a kormányon nyugtatva. Majd kiszállt a dzsipből, és bakancsának talpával topogott az út felületén. Kiszálltam én is, és oldalról néztem az útburkolatot.

– Na, ez nem megy – mondta a juhász. – Sokkal erősebben esett, mint gondoltam volna.

Én nem láttam az utat különösebben felázottnak. Inkább szikkadtnak és száraznak tűnt.

– Belül ázott el – világosított fel a juhász. – Ez mindenkit félrevezet. Innen kezdve kellemetlenebb lesz majd.

– Kellemetlenebb?

Nem válaszolt, helyette a zubbonya zsebéből előhúzott egy cigarettát és gyufával rágyújtott, azután szólt csak.

– Na, sétálunk egy csöppet?

Elmentünk vagy kétszáz métert, a következő kanyarig. Szörnyű, csontig hatoló hideg volt. Széldzsekim gallérját teljesen feltűrtem a nyakamra, de ettől sem lett melegebb.

A kanyar elején a juhász megtorpant. A szájában cigarettával szemügyre vette a sziklafalat az út jobb oldalán. A szikla derekából víz fakadt, vékony érben csorgott lefelé, majd lassan átfolyt az úttesten. A vízben oldott agyagtól a csurgó barnára színeződött. A sziklát a vizes részen kissé megnyomva kiderült, hogy a látszat ellenére a felszín morzsalékos és törékeny.

– Veszedelmes kanyar – mondta a vezetőnk. – A föld túl laza, de nemcsak erről van szó, balszerencsés ez itt. Még a birkák is megbokrosodnak tőle, amikor erre hajtjuk őket.

A férfi köhögött egy sort, azután a földre dobta a cigarettáját.

– Bocsánat, de én nem erőltetném tovább kocsival…

Bólintottam.

– Gyalog lehet menni?

– Az nem probléma. A gond a rázkódással van – azzal a bakancsával teljes erőből dobbantott egyet. Egészen rövid idő múlva dörrent egyet valami, mintha megrázkódna alattunk föld. – De gyalogosan nem lesz baj.

Egymás mellett maradva visszamentünk a dzsiphez. Közben még elmondta, hogy a ház négy kilométerre van onnan.

– A barátnőjével együtt is odaérnek másfél óra alatt. Ez az út vezet oda, más nincs, nem is túl meredek. Bocs, de nem kísérem el végig magukat.

– Nem baj. Köszönöm.

– Odafent maradnak?

– Nem tudom. Lehet, hogy már holnap visszatérünk, lehet, hogy egy hét is beletelik. Attól függ.

Megint rágyújtott, de ezúttal előtte köhögött egy sort.

– Jobb lesz, ha vigyáz, mert az idén errefelé hamar megjön a havazás. A hófúvásból pedig nincs menekvés.

– Majd vigyázok.

– A bejárat előtt van egy láda az újságnak, az aljába van bedugva a kulcs. Ha nincs ott senki, azzal bejuthatnak.

A súlyos, alacsonyan függő fellegek alatt kiraktuk a csomagokat a dzsipből. A vékony széldzsekit vastag, hegymászóknak való anorákra cseréltem, a csuklyát is a fejemre húztam, de a belém szivárgott hideg ellen már nem nyújtott védelmet, átfázott testemet már nem tudta megmelegíteni.

A juhász nagy nehezen, itt-ott a sziklafalba ütközve megfordult a dzsippel, nyomában kődarabok potyogtak a sziklafalról. Amikor végre sikerült menetirányba állnia, dudált egyet és integetett nekünk. Mi is visszaintettünk. Bekanyarodott, eltűnt a szikla mögött, és sorsunkra hagyott bennünket. Úgy érzetük magunkat, mint akit a világ szélére pottyantottak.

Lábunknál a hátizsákkal, mit is mondhattunk volna, jól körülnéztünk. Odalent a völgy mélyén mint ezüstös szalag, a folyó simán, szelíden írta le a kanyarokat, kétoldalt sűrű, zöld erdőktől szegélyezve. A völgytől kissé távolabb pirosló levelű fákkal borított alacsony hegyvonulat hullámzott, távolabb a sík-

ság ködös messzeségbe veszett. A betakarításnak már vége volt, a rizsföldeken szalmát, tarlót égettek, néhány füstcsík emelkedett az égnek. Nagyszerű kilátás nyílott onnan, de akármeddig is néztük, nem tudtunk felderülni tőle. Mindez egy másik, távoli világ volt, és mi odafent igen keservesen éreztük magunkat.

Az eget teljesen beborították a nedves, szürke fellegek, mintha egy hatalmas, összefüggő lepellel lett volna behúzva az égbolt. Olyan érzésünk volt, hogy ha kinyújtanánk a kezünket, az ujjunkkal elérhetnénk. A súlyos felhők hihetetlen gyorsasággal vonultak kelet felé Kínából indulva, a Japán-tengeren átkelve, Hokkaidót átszelve az Ohotszki-tenger irányába. Ahogy néztük vonulásukat. Jöttek-mentek, egyik a másik után, egyszerre csak nem tudtunk megállni, hogy el ne bizonytalanodjék a lábunk. Ezek képesek lennének ezt a sziklafalra ragasztott rozoga utal velünk együtt a tátongó völgybe sodorni.

– Siessünk! – mondtam, és vállamra kaptam a nehéz hátizsákot. Szerettem volna akár egy lépéssel is, de közebb jutni oda, ahol fedél van a fejünk felett, mielőtt a zivatar vagy az ónos eső lezúdul. Nem szerettem volna egy ilyen fagyos helyen még bőrig is ázni.

Szedtük a lábunkat, hogy túljussunk a kanyaron, amelyet még a juhász is iszonyúnak tartott. Igaza volt, abban a kanyarban volt valami elátkozott. A húsában-idegeiben érezte az ember azt a meghatározhatatlan rémületet, amely aztán riadót, vert a fejében, és a szíve vadul kalapált. Mint amikor a folyón gázol át és a lába váratlan becsusszan egy hideg vizes gödörbe. Az ötszáz méteren keresztül még lépteink hangja is furcsán elváltozott. Lábunk alatt a sziklából fakadó átfolyások kígyóztak a föld színén. Nem lassítottunk a kanyaron túl sem, mert igyekeztünk minél távolabb kerülni attól az átkozott helytől. Csak fél óra múlva mertünk kiengedni, szusszanni egyet, amikor ti

sziklameredély szelídülni kezdett valamicskét, és néhol a távolban a fák körvonalai is előbukkantak.

Amikor odáig jutottunk, a hátralévő úttal már nem volt komolyabb gond. Az út kisimult, a szaggatott táj lenyugodott, lassanként belesimult a fennsíkba. Még madarakat is lehetett látni.

Harminc perccel ezután végleg magunk mögött hagytuk azt a borzalmas kúp alakú hegyet, és amerre tartottunk, a széles mező kitárult, olyan lett, akár az asztal lapja. Körülötte hegyek magasodtak, de maga a fennsík is, mintha a hegyek között lecsiszolódott tűzhányóból alakult volna. Területén sűrű bozótos, gazdag aljnövényzet tenyészett. Néhol viharoktól ledöntött nyírfák megbarnult, korhadt törzsei hevertek.

– Jó kis helynek látszik – mondta a barátnőm.

Tényleg, azon a kanyaron túl minden olyan barátságosnak tűnt.

Az egyetlen egyenes út a nyírfatengeren keresztül vezetett. Már dzsippel is járható lett volna, de olyan nyílegyenes volt, hogy az ember feje belefájdult. Kanyar, emelkedő nélkül vezetett egy pont felé, ahol minden összefut, a hömpölyögve vonuló fekete fellegekkel borított ég alatt.

Félelmetes volt a csend. Még a szél zúgását is elnyelte a terjedelmes erdőség. Időnként fekete madarak tűntek fel, piros nyelvüket kiöltve élesen belerikkantottak a levegőbe, majd elhúztak, és visszatért a csend, amely aztán ismét betöltötte a kocsonyássá dermedt tájat. Az utat borító lehullott levelek még nedvesek voltak, magukba szívták a két nappal azelőtti esőt. A madarak hangján kívül semmi sem törte meg a csendet. Ameddig csak elláttunk, erdőség és végtelen nyílegyenes út állt előttünk. Az alacsonyan függő fellegek, amelyek az imént fenyegettek bennünket, az erdő fölött szürreális látványt nyújtottak.

Tizenöt percnyi gyaloglás után egy tiszta vizű patakhoz érkeztünk, rajta nyírfákból összerótt híd vezetett egy kis tisztáshoz. Letettük a csomagjainkat és ittunk a patak vizéből. Életemben nem ittam olyan jót. Édesvíz volt és olyan hideg, hogy kipirosodott tőle a kezünk. Lágy földszagot éreztem. A felhők változatlan száguldása ellenére a hely klímája nyugodt volt. Míg a barátnőm megigazította hegymászó-bakancsának zsinórját, én a híd korlátjának támaszkodva elszívtam egy cigarettát. A patak alsó folyása felől egy vízesés csobogása hallatszott. Hangjából ítélve nem lehetett túl nagy esése. Egy szeszélyes szélroham bal felől felkavarta az avart, majd jobbra eltűnt.

Amikor eltapostam a bakancsommal a csikket, a földön megpillantottam egy másikat. Fölemeltem és tüzetesen megvizsgáltam. Egy széttaposott Seven Star volt. Nem volt elázva, tehát az eső után szívhatták el, tehát tegnap.

Megpróbáltam visszaemlékezni, hogy Patkány milyen cigarettát szívott. Sehogy sem jutott eszembe. Még arra sem emlékeztem, egyáltalán dohányzott-e. Abbahagytam a fejtörést és a csikket a patakba hajítottam – a víz egy pillanat alatt elsodorta az alsó folyás irányába.

– Mi az? – kérdezte a barátnőm.

– Találtam egy friss cigarettacsutkát – mondtam. – Valaki mostanában itt ült és szívta a cigarettáját, akárcsak én most.

– A barátod?

– Nem tudom. Meglehet.

A lány mellém állt, és a haját összefogva, hosszú idő óta megint megmutatta a fülét. A vízesés hangja elhalkult a tudatomban, majd ismét visszatért.

– Még szereted a fülemet?

Mosolyogva kinyújtottam a kezemet, és az ujjaimmal megérintettem a fülét.

– Persze, hogy szeretem – válaszoltam.

*

Tizenöt perc gyaloglás után az út mégiscsak vége tért. A nyírfaerdő is megszűnt, mintha elvágták volna, és tágas, füves mező nyílt ki előttünk, mintha egy tó partján álltunk volna.

A gyepszélen ötméterenként cövekeket vertek le, azokon pedig vezeték feszült. Régi, rozsdás drót. Ha így áll a helyzet, megérkeztünk a legelőre. A kopott, kétszárnyú kaput kinyitva beléptünk. A fű puha, a talaj nedves, a föld fekete.

A gyepes legelő fölött fekete fellegek húztak el az égen a hegyek felé, amelyek ott magasodtak a látóhatáron. Más szögből nézve is egyértelmű volt, hogy ugyanaz a táj volt, amit Patkány képén már láttam. Mondanom sem kell, hogy rögtön előkaptam a fotót.

Csakhogy igen furcsa érzés egy több százszor látott fényképen szereplő tájat a valóságban is megpillantani. Ijesztően mesterségesnek tűnik a mélysége, a harmadik dimenzió. Mintha nem is én érkeztem volna meg, hanem valaki a fénykép alapján sebtében összerakta volna nekem a tájat, hogy mire ideérek, készen várjon engem.

Rátámaszkodtam a fakapura és felsóhajtottam. Hát ez az, amit annyira kerestünk.

– Megérkeztünk – mondta a barátnőm és megszorította a karomat.

– Meg.

A legelővel szemben, tőle elválasztva egy régi, emeletes faépület állt, amelynek stílusa az amerikai vidéki házakéra emlékeztetett.

Negyven éve építette a birkák tudósa, majd Patkány apja vette meg nyaralónak. Nem volt mellette semmi, amihez arányait mértem volna, így távolról nem tudtam megállapítani, hogy mekkora lehet valójában. Zömök, jellegtelen építmény volt, fehér színe a fellegek alatt kissé bágyadtnak, boldogtalannak hatott. A rozsdás, vagy inkább mustárszínű manzárdtető közepéből szögletes téglakémény állt ki. A ház körül nem volt kerítés, de az évek során a környező örökzöldek felnőttek és ágaikkal védték esőtől, hótól. Furcsán lakatlannak hatott az egész. Különös látványt nyújtott. Nem mintha valami rendkívüli lett volna a felépítésében, még csak nem is a hideg miatt hatott furcsának, nem volt kétségbeejtően lepusztult, romos sem. Éppen csak furcsa. Hatalmas, elaggott élőlénynek hatott, amely képtelen kifejezni az érzéseit. Nem azért, mert nem tudja, miként adjon jelt, hanem mert nem tudja, mit is akar kifejezni.

Köröskörül esőszag terjengett. Igyekeznünk kellett. Egyenest átvágtunk a mezőn a ház felé. Most már nem szakadozott felhők jöttek nyugatról, hanem vastag, egybefüggő felhőtakaró.

A füves mező határtalanul széles volt. Akárhogy is szedtük a lábunkat, úgy tűnt, mégsem haladunk semmit előre. A távolság nem akart csökkeni.

Ha belegondolok, életemben először gyalogoltam ekkora füves lapályon. Felkerekedett távolról a szél, és mintha messze sodorta volna tőlünk a házat, amely addig olyan közelinek tűnt, mintha kinyújtott kézzel is elérhettük volna. Madarak húztak el a fejünk fölött északnak, keresztezve az uralkodó szélirányt.

Amire a házhoz értünk, olyan hosszú idő telt el, hogy a fellegekből már megeredtek a kövér esőcseppek. Az épület sok-

kal nagyobb és sokkal romosabb volt, mint amennyire távolról látszott. A fehér festék fölpattogzott és lehullt, szanaszét heverő darabjait az eső már feketére színezte. Újrafestés előtt előbb le kellene az egészet vakarni. Igaz, hogy ez mások gondja, de nekem mégis idegesítő volt. Egy emberi hajlék, amely oszlásnak indult. A nyaraló állapotának romlása visszavonhatatlanul túlment már azon a határon, ahonnan még helyre lehetett volna állítani. A tönkrement házzal ellentétben a környező fák szakadatlan növekedtek, elfért volna lombjaik között „A modern Robinson család" lakása, mint azon a régi filmen. Az ágakat régóta nem metszette, nem nyírta senki, úgy nőttek, terpeszkedtek ahogy akartak.

Belegondoltam: a birkák tudósa negyven évvel ezelőtt vajon hogy hordatta fel azon a nyaktörő úton a rengeteg építőanyagot? Nem tudtam rájönni. Valószínűleg minden energiáját és jövedelmét beleölte. Összeszorult a szívem, ahogy felidéztem magamban a tudós alakját, amint ott gubbaszt sötét szobájában a szapporói szálloda emeletén. Ha létezik a szó szoros értelmében véve el nem ismert emberi élet, a professzoré az volt.

Ott álltam a hideg esőben és fölnéztem a házra.

Akárcsak messziről, innen sem lehetett felfedezni semmiféle jelét az emberi jelenlétnek. A magas, függőleges tolóablakokat fedő zsalugáterre érintetlen porréteg rakódott. Ezt nem mosta le, hanem tömörítette az eső, arra ismét egy réteg por halmozódott, azt megint csak megkeményítette a csapadék. Az ajtón szemmagasságban négyosztatú üvegablak, belülről lefüggönyözve. A rézből készült gömbkilincs repedéseibe is behatolt a por és hullott is róla, ahogy hozzányúltam. A kilincs már lötyögött, mint egy vén zápfog, az ajtó pedig nem akart kinyílni. A vastag, három tölgyfadeszkából összerótt, avítt ajtó a látszatnál sokkal tömörebbnek bizonyult. Dörömbölhettem rajta, ahogy várható volt: válasz nem jött, csak az öklöm fájdult bele.

A fejünk felett már szél rázta a hatalmas gesztenyefa ágait. Olyan hang hallatszott, mint amikor homokhegy omlik le.

Ahogy a juhász mondta, megkerestük a kulcsot a postaláda mélyén. Fémnehezéken függött a régimódi rézkulcs, a fogója fényesre koptatva.

– Nem könnyelműség ilyen helyen hagyni? – kérdezte a barátnőm.

– Ugyan már, ki jönne éppen ide betörni, hogy innen cipelje le a lopott holmit? – nyugtattam meg.

A kulcs meglepően simán beleillett a zárba. Otthonosan csettent a kezemben, amikor megfordítottam, és az ajtó kitárult.

*

A zsaluk régóta be lehettek zárva, így azután odabent félhomály uralkodott. Jó időbe telt, míg a szem hozzászokott, mert sötétség ülte meg a helyiség minden szögletét. Jó tágas szoba volt, és csendes. Ódon fészereknek gyermekkorunkból ismert illata csapta meg az orrunk. Az öreg bútoroknak, kimustrált párnáknak, derékaljaknak van ilyen szaguk. Bent a régmúlt levegője vett körül bennünket. Amikor becsuktuk magunk mögött az ajtót, teljesen elhalt a kinti szélzúgás hangja.

– Jó napot kívánok! – szóltam jó hangosan. – Van itt valaki? Hiába kiabáltam, senki sem volt ott, csak a kályha mellől az állóóra tiktakja darabolta az időt.

Néhány pillanatig összezavarodva álltam ott. A homályban egymásra torlódott az itt és most, meg az akkor és ott. Mint él száraz homok, úgy viharzott a kínos emlékek sokasága. Mindez azonban csak egy pillanat műve volt. Amint ismét kinyílt a szemem, már lecsengett az egész, csak egy nagy, szürke és üres tér terült el előttem.

– Jól vagy? – kérdezte a barátnőm.

– Semmi baj – nyugtattam meg. – Menjünk fel, nézzük meg, mi van ott.

Amíg a villanykapcsolót kereste, én a homályban megpróbáltam szemügyre venni az állóórát. Három láncon függő ellensúllyal lehetett felhúzni a szerkezetet. Már mindhárom nehezék egészen leereszkedett, az óra ereje végére ért, de működött. A lánc hosszából ítélve valószínű, hogy egy héten egyszer kell felhúzni. Vagyis egy héttel ezelőtt még volt valaki itt, aki ezt megtette.

Ezúttal én húztam fel a súlyokat, aztán leültem a pamlagra és kinyújtóztattam a lábamat. A régi, háború előtti időkből való bútordarabon kényelmes ülés esett. Se nem kemény, se nem puha, de jól illeszkedett a benne ülő testéhez, a karfájának olyan szaga volt, mint az ember tenyerének.

Kis idő múlva egy kattanással kigyulladt a villany, és a konyhából előkerült a barátnőm. Sebtében végignézte a lakást. Leült a díványra, elszívott egy mentolos cigarettát, amelyet amióta összekerültünk, magam is lassanként megkedveltem.

– A barátod valószínűleg itt akarta kihúzni a telet – mondta ő. – Ahogy a konyhát néztem, bőven van fűtőolaj és élelem egészen tavaszig. Úgy fel van szerelve a kamra, mint egy szupermarket.

– Csak ő maga nincs sehol – vettettem ellene.

– Nézzünk körül az emeleten is.

Fölmentünk a konyha melletti lépcsőn, amely félúton különös, éles kanyart vett. Az emeleten, úgy tűnt, hogy még a levegő is más volt.

– Kicsit megfájdult a fejem – mondta a barátnőm.

– Nagyon?

– Dehogy. Semmi baj. Ne is törődj vele. Csak a szokásos.

Három hálószoba is volt odafönt. A középső folyosóról balra nyílt egy nagy, a másik oldalon két kisebb. Egymás után benyitottunk a szobákba, jórészt üresek voltak, a félhomályban csak a legszükségesebb bútorokat találtuk. A nagy hálóban franciaágyat, pontosabban csak a csupasz keretét, meg egy fiókos szekrényt. A semmibe tűnt idő szagát lehetett érezni, de a belső, kisebbik szobában visszamaradt még némi emberszag is. Az ágy rendesen megvetve, a párna még egy kicsit be is lapult középen, mellette összehajtva egyszínű pizsama. Az ágy szélénél álló asztalkán régi olvasólámpa és olvasnivalónak egy Conrad-kötet.

Az ágy mellett volt még egy zömök kis tölgyfa szekrény, a fiókjában szép rendben férfiholmi: szvetter, ing, nadrág, zokni, alsónemű. A kopott, viseletes ujjas, meg az ingek, egykor jó anyagból készültek. Ezen felül néhány ruhadarabra emlékeztem is. Patkány holmija volt. Harminchetes nyakméretű ing, hetvenhárom centis nadrág. Tévedés kizárva.

Az ablaknál egyszerű tervezésű régi asztal és szék, amilyet mostanában már sehol se látni. Az asztalfiókban olcsó töltőtoll három tintapatronnal, levélkészlet is volt, de a levélpapírok minden lapja fehér, egy sor írás sem volt rajtuk. A másik fiókban fél doboz köhögés elleni cukor, meg mindenféle apróceprő holmi.

A harmadik szoba üres volt. Se napló, se notesz, se jegyzet. Itt mintha minden felesleges dolgot megsemmisítettek volna. Nem tetszett, hogy minden olyan túlságosan nagy rendben volt. Végighúztam az ujjamat az asztalon, és az ujjbegyem porosan fehérlett. Igaz, nem vastagon. Egy hete rakódhatott az asztalra.

Felhúztam az ablakot, kitártam a zsalugátert. A szél a mezőn egyre erősödött, a sötét fellegek még lejjebb ereszkedtek. A legelő, mint kínokban fetrengő lény tekergett a szélben. Szemben a nyírfák és a hegy, pontosan úgy, ahogy a fényképen látható.

Lementünk az emeletről és megint ott ültünk a pamlagon. A harangjátékot követően az állóóra elütötte a tizenkettőt. Csendben kivártuk, amíg az utolsó hangot el nem nyelte az üres csönd.

– És most mitévők legyünk? – kérdezte a barátnőm.

– Mi mást: várunk. Egy héttel ezelőtt Patkány még itt volt, a holmija is itt van, biztos, hogy visszatér.

– De ha közben leesik a hó, nem tudunk kimozdulni innen, és neked egy hónap múlva lejár a határidőd.

Igaza volt.

– A füled nem érez semmit?

– Nem lehet, ha kitakarom, megfájdul a fejem.

– Na jó, amíg Patkány visszatér, töltsük el valahogy az időt.

Mi mást tehettünk volna?

Amíg a barátnőm főzött egy kávét, én körbejártam a tágas nappalit, az egyik saroktól a másikig. Középen, a falnál igazi kályha állt. A nyomokból ítélve mostanában nem használták, de jól karbantartott alkalmatosság volt. Ha akarjuk, bármikor befűthetünk, gondoltam magamban. A kéményen át tölgyfalevelek szállingóztak be a kályhába. Volt egy jókora olajkályha is arra az esetre, ha még nincs olyan hideg, hogy fával kellene fűteni. Az olajtartálya a mutató tanúsága szerint tele volt.

A kályha melletti falba épített üveges könyvszekrényben félelmetes mennyiségű régi könyv zsúfolódott össze. Végigpergettem néhánynak a lapjait, csupa háború előtti kiadvány, többnyire értéktelen kötetek. Földrajzi, történelmi, tudományos munkák, filozófia meg politika, ilyesmi. Nem sok hasznukat lehetett volna venni azon kívül, hogy betekintést nyújtottak egy olyan tanult úriember ismereteibe, aki negyven évvel ezelőtt részesült felsőszintű oktatásban. Nem mintha háború után kiadott könyv ne lett volna, de azok értéke is nagyjából a régieké körül mozgott. Csak Plutarkhosztól a ***Párhuzamos életrajzok***, meg egy görög tragédiákból álló válogatás és néhány regény volt időtállónak mondható, de életemben először láttam ennyi haszontalanságot egy halomban.

A könyvespolc mellett ugyancsak falba épített polcon a hatvanas évek derekán, az akkor divatos stílusban készült hangszóró–erősítő–lemezjátszó kombináció kapott helyet. Vagy kétszáz, jól összekaristolt lemez is volt ott, de azok legalább nem voltak értéktelenek. A zene nem avul el olyan gyorsan, mint a bölcselet. Bekapcsoltam az elektroncsövekkel működő erősítőt és rátettem a lejátszó tűjét egy találomra kiválasztott lemezre. Nat King Cole énekelte a „Határtól délre” című számát. Olyan érzésem volt, hogy a szoba visszaszállt az időben és megtelt az ötvenes évek levegőjével.

A nappali hosszú falával szemben, a túloldalon négy száznyolcvan centi magas, függőleges osztású kettősablak, ahonnan a füves legelőre nyílott kilátás. Odakinn jócskán rázendített a szürke eső és elmosta a távoli hegyek körvonalait.

A szoba fapadlóját középen terebélyes szőnyeg borította, rajta ülőgarnitúra állólámpával. A sarokba tolva robusztus étkezőasztal, melynek lapját fehéres por lepte be.

A helyiség különben kongott az ürességtől.

A falban alig észrevehető ajtón benyitva egy néhány négyzetméternyi kis raktárszobát találtunk. Feleslegessé vált bútor, szőnyeg, étkészlet, golf-szett, gitár, matrac, nagykabát, hegymászó cipő, régi újság – a szűk helyen egymás hegyén-hátán, felhalmozva. Felső tagozatos iskola vizsga-előkészítő tankönyvei, rádió-távirányítós repülőgépmodell is volt ott, nagyjából az ötvenes-hatvanas évek terméke mind.

A házban az idő folyása is oly különösnek tűnt, mint a nappali régimódi, nagy ingaórája. Valaki egyszer csak odament és felhúzta a súlyokat. Míg odafenn voltak, haladt az idő is: tik-tak, tik-tak. De ha nem volt ott senki, a nehezékek lesüllyedtek, és az idő is megállt. A csendben álló idő lerakódott és a padlón a kifakult élet egy rétegévé keményedett.

Kiválasztottam egy-két régi filmes újságot, visszamentem a nappaliba és nézegetni kezdtem őket. Az egyik film az ***Alamo*** volt éppen, raszteres felbontású fényképeken mutatták be. John Wayne első filmje, a kritikus feljegyezte róla, hogy a produkciót mindenestül John Ford támogatta. A rendező elmondta, hogy az amerikai szívet akarta benne megörökíteni. A hódprémsapka azonban egyáltalán nem illett John Wayne arcához.

A barátnőm behozta a kávét, leültünk egymással szemben, úgy iszogattuk. Az esőcseppek szünet nélkül doboltak az ablakon. Lassan haladt az idő, egyre nehezedett, és a hideg sötétséggel összekeveredve átjárta a szobát. A sárga lámpafény úgy lebegett a szoba levegőjében, mint a virágpor.

– Elfáradtál? – kérdezett a barátnőm.

– Meglehet – néztem ki merengve az ablakon. – Idáig folyton csak kerestünk, most pedig megtorpantunk. Valahogy nem nagyon tudok megbarátkozni a helyzettel. Aztán üggyel-bajjal elértünk oda, ahol a fénykép készült, itt meg se Patkány, se birka.

– Aludj egyet, én ezalatt készítek ennivalót – mondta a barátnőm és hozott egy takarót az emeletről, hogy rám terítse. Bekapcsolta az olajkályhát, cigarettát dugott a számba és meg is gyújtotta.

– Ne hagyd el magad. Menni fog.

– Köszönöm – mondtam.

Kiment a konyhába.

Amikor magamra maradtam, hirtelen elnehezedett a testem. Két szippantás után eloltottam a cigarettát, a fejemre ráhúztam a takarót és lehunytam a szememet. Éppen csak néhány másodperc kellett ahhoz, hogy elaludjak.

5 | A barátnőm elhagyja a hegyet. Szörnyű éhség jön rám

Hatot ütött az óra, mikor a pamlagon felébredtem. A villany nem égett, a szobát sűrű sötétség lepte el. Elzsibbadt mindenem a belsőmtől kezdve az ujjam hegyéig. Mintha csak a tintafekete éji sötétség a bőrömön át belém szűrődött volna.

Az eső elállt, az ablaküvegen áthatolt az esti madárdal. Csak az olajkályha lángja világított, különös, imbolygó, halvány árnyékokat rajzolva a szoba fehér falára. Felkeltem a díványról, felkapcsoltam az állólámpát, majd kint a konyhában ittam két pohár hideg vizet. A gázon egy fazékban volt az étel, hús krumplival, zöldséggel, krémes mártásban. Még egy kicsit meleg is volt. A hamutartóból kiállt két elnyomott cigarettacsikk, a mentolos cigarettáé, amit a barátnőm szeretett. Ösztönösen megéreztem, hogy ő már nincs ott, elhagyta a házat.

Lekönyököltem a konyhaasztalra és megpróbáltam elrendezni magamban a történteket.

Ő már nincs itt – ebben biztos voltam. Nem volt logikus, sem racionális, de tényszerűen nem volt ott. A lakás kongó ürességéből éreztem, tudtam, hogy így van. Az unalomig ismert levegő vett körül ismét, annak a két hónapnak a hangulata, amely a feleségem elköltözésétől eltelt addig, míg rá nem bukkantam.

A biztonság kedvéért azonban felmentem az emeletre, sorban átvizsgáltam mindhárom szobát, még a kis raktárba is benyitottam. Sehol sem volt. Meg a válltáskája, dzsekije is eltűnt. Az előszobából hiányzott a hegymászó cipője. Semmi kétségem nem maradt: itt hagyott. Végignéztem minden számba vehető helyet, ahol valami írásos üzenet maradhatott volna

utána, de nem találtam semmit. Akkora már le is érhetett a hegyről.

Sehogy sem tudtam megemészteni a valóságot, vagyis hogy eltűnt. Éppen csak, hogy felébredtem. A fejem nem volt még tiszta, ráadásul a felfogóképességemet meghaladta, hogy egyenként pontosan megértsem az értelmét annak sokféle történésnek, mindannak, ami már jó ideje zajlik körülöttem. Vagyis nem tehettem mást, minthogy szabad folyást engedjek a dolgoknak.

Ahogy ott üldögéltem a pamlagon, egyszerre csak úgy éreztem, hogy rettenetesen üres a gyomrom. Őrülten megéheztem.

Lementem a pincébe, mely élelmiszerraktárként szolgált, és egy megfelelő vörösbor dugóját kihúzva, megízleltem az italt. Kissé túlhűtött állapotban volt ugyan, de elég szép bornak bizonyult. A konyhában a deszkán kenyeret szeltem hozzá, majd meghámoztam egy almát. Míg az étel melegedett, három pohárral megittam a vörösből. A nappali ebédlőasztalára hordtam ételt-italt, közben Percy Faith és zenekara szólt a lemezjátszón: a ***Perfidiá***t hallgatva megvacsoráztam. Megittam a kiöntő edényben maradt kávét és a kályha párkányán talált kártyával kirakóst játszottam magamban. Egy tizenkilencedik században Angliában kitalált játékot, mely egy időben nagyon divatos volt, de mivel túl bonyolult, hamar feledésbe merült. Egy matematikus kiszámította, hogy 250 ezer játszma közül csak egyben jön ki a jó eredmény. Én csak háromszor játszottam végig, persze, hogy nem sikerült. Elraktam a kártyát meg az edényeket, és megittam a palackból a bor utolsó harmadát.

Odakint már minden sötétségbe burkolózott. Becsuktam az ablakokon a zsalukat, lefeküdtem a díványra, és végighallgattam több sercegő, régi hanglemezt.

Vajon visszajön Patkány?

Esetleg visszatér. Hiszen itt egész télre elegendő élelmet és fűtőanyagot halmozott fel. De hát ez akárhogy vesszük, csak talán… Vagy az is lehet, hogy itt minden olyan nyűgös lett neki, hogy fogta magát és hazament a városba, vagy úgy döntött, hogy egy nővel múlatja inkább az időt a lenti világban. Nem egészen elképzelhetetlen.

Akkor pedig én itt kutyaszorítóba kerültem. Se Patkány, se juh, az egy hónapos határidő meg lejár. Márpedig, ha egyiket sem találom meg és vége a hónapnak, az a fekete öltönyös gondoskodni fog róla, hogy bizonyossággal rám zúduljon a Götterdämmerung. Az ember tudja, hogy az égvilágon semmi értelme sincsen, de nem fog habozni, hogy megbüntessen. Az a típus, aki megteszi.

A kiszabott hónapnak már a felén túl vagyunk. Pedig október második hete a legvárosiasabb évszak Tokióban. Ha minden igaz, ilyenkor nekem egy bárban kellene üldögélnem, enném az omlettet és innám a whiskyt. Kellemes évszakban, jó idő, eső utáni alkony, kocogó jégkocka, egy fából faragott pult, és az idő úgy halad, ahogy a folyó hömpölyög nagy nyugalomban. Kezdtem érezni, hogy van a világon egy másik énem, mely most éppen egy bár pultjánál időzve issza italát. Ahogy belegondoltam, az volt ott az én igazi énem. Valahol minden egész elcsúszott egy ponton, és a valódi énem meg az igazi énem elvált egymástól.

Megráztam a fejemet, hogy eltűnjön ez a káprázat.

Odakintről az éjjeli madarak mély hangja hallatszott.

Az emeleten megágyaztam magamnak az egyik a kis szobában, melyet Patkány nem használt. A raktárban volt ágynemű is, szépen felhalmozva. A bútorzat egy az egyben ugyanaz volt, mint Patkány szobájában. A kis asztal az ágy mellett, az asztal, a

fiókos szekrény, az álló lámpa. Formára minden régi, de jól megcsinált, használható darabok voltak, nem volt rajtuk semmi felesleges.

Az ágy fejétől meg ki lehetett látni a legelőre. Az eső teljesen elállt, látszott, hogy a felhők itt-ott már felszakadoztak. A réseken át kibukkant a szépséges félhold, élesen megvilágította a füves mezőség egy-egy foltját, mint mikor a kutatólámpa fénykévéje bóklászik a mély tengerfeneken. Ruhástul lefeküdtem az ágyra és csak bámultam a holdfényes tájat, mely olykor mégis sötétbe merül. Néha megjelent előttem szegény barátnőm alakja, ahogy lefelé bukdácsol abban az elátkozott kanyarban, azután Patkány, amint éppen a birkákat fényképezi. Ám amikor a hold megint elrejtőzött a felhő mögött, s mikor ismét előjött, a látomások eloszlottak.

Az éjjeli lámpa fényénél Sherlock Holmes kalandjait olvasgattam.

6 | Lelet a garázsban, gondolatok a legelő kellős közepén

Egy ismeretlen fajú madárraj, karácsonyfadíszek módjára csüngve egyfolytában csiripelt a bejárat előtti tölgyfán. A reggeli fényben, az esőtől alaposan lemosva minden ragyogott. Egy nekem kedves, régimódi kenyérpirítón elkészítettem a pirítósomat és serpenyőben olvasztott vajon a tükörtojást. Ittam hozzá a hűtőben talált szőlőléből két pohárral. Hiányzott a barátnőm, de az a tudat segített elviselésében, hogy egyáltalán képes vagyok ilyen szomorú lenni miatta. A bánat nem is rossz érzés. Olyan voltam, mint az elcsendesedett fa, melyről elrepültek a madarak.

Elmostam a tányérokat, a mosdóban lemostam a szám sarkából az odatapadt tojássárgáját és bő öt percen át mostam a fogamat. Jó ideig tanakodtam magamban, azután mégis csak megborotválkoztam. Volt a fürdőszobában egy majdnem érintetlen borotvahab és zsilettpenge, de fogkefe, fogkrém, arcmosó szappan, bőrápoló arcvíz, kölnivíz, meg minden. Tíz különböző színű törülköző a polcon feltornyozva, szépen összehajtogatva. Patkányra vallott ez a pedantéria. Mosdó, tükör, minden makulátlan.

A vécé is olyan volt, mint a fürdőszoba. Még a csempék hézagait is fehérre súrolták valami ócska fogkefével, meg tisztítószerrel. Valóságos remekmű volt. Amikor beléptem, egy dobozból olyan illat szállt felém, mint valami előkelő bárban, ahol gint szolgálnak fel citruslével.

A mosdóval végezve kiültem a nappali díványára, hogy elszívjam reggeli cigarettámat. A hátizsákban maradt még Lark, három dobozzal, azzal annyi. Ha ezeket elszívom, gondoltam magamban, következik a nikotinmentes időszak. Miközben vé-

giggondoltam ezt a lehetőséget, már el is szívtam egy szállal. Kellemes volt a reggeli napfény, kényelmesen belesüppedtem a díványba. Így egészen gyorsan eltöltöttem egy órát. Lassan elütötte a kilencet.

Már rájöttem, hogy Patkány minek rendezgette folyton a holmikat, miért kellett a fürdőszobacsempe fugáit is fehérre súrolnia, inget vasalni, borotválkozni, mikor senkivel sem volt találkozója. Ha nem mozog az ember, elveszti az időérzékét.

Karba font kezekkel álltam az ablaknál, kinéztem és azon törtem a fejemet, hogy mit is csinálhatnék én abban a pillanatban, de semmi sem jutott az eszembe. Patkány már mindent úgy kitakarított, hogy jobban se kell. Még a kormot is szépen letisztította a magas mennyezetről.

Na, jól van, majd később rájövök – gondoltam. Mindenesetre körbejártam a ház környékét. Nagyszerű idő volt. Néhány fehér felhőcsík húzódott odafenn, mintha ecsettel mázolták volna az égre. Madarak éneke hallatszott mindenfelől.

A ház mögött volt egy nagy garázs. A régi kétszárnyú kapu előtt egy cigarettacsutak hevert a földön. Seven Star. Viszonylag régi csikk, a cigarettapapír lemállott róla, a filter kifeslett. Emlékeztem rá, hogy a házban csak egyetlen öreg hamutartó volt, amelyről lerítt, hogy már régen használhatták. Patkány nem is dohányos. Egy darabig forgattam a tenyeremben a csikket, azután odadobtam, ahol addig is volt.

Levettem a nehéz keresztpántot a kapuról és kitártam a szárnyait. Tágas térbe jutottam, a deszkák résein betűző nap párhuzamosokat rajzolt a fekete földre. Benzin- és földszag terjengett odabent.

Egy ősrégi Toyota Land Cruiser állt odabent a garázsban. Egyetlen sárpötty sem volt a karosszérián, vagy az abroncsokon. A tank majdnem tele. Tudtam, hova szokta Patkány rejteni

a kulcsot, és rögtön odanyúltam. Sejtésem beigazolódott, ott is volt. Mihelyt az indítókulcsot elfordítottam, a motor kellemesen duruzsolni kezdett. A barátom mindig is értett az autó rendben tartásához. Leállítottam a motort, visszatettem a helyére a kulcsot és a vezetőülésben elhelyezkedve nézelődni kezdtem. A kocsi belsejében nem volt semmi különös. Autótérkép, törülköző, fél csokoládé. A hátsó ülésen egy tekercs dróthuzal, egy nagy harapófogó és ami Patkány autójában ritkaságszámba ment: hulladék. Kinyitottam a hátsó ajtót és a padlóra hullott szemetet a tenyerembe gyűjtve a résen beszűrődő napfényben szemügyre vettem. Talán az ülés párna kárpitozásából esett ki, de éppenséggel birkaszőrnek is beillett volna. Kivettem a zsebemből egy papír zsebkendőt, betakargattam a leletet és a mellemen lévő zsebbe tettem.

Vajon Patkány miért nem használta ezt az autót – nem fért a fejembe. Ott volt a kocsi a garázsban, tehát gyalog mehetett le a hegyről, vagy egyáltalán nem ment le. Ennek így se füle, se farka. Három nappal ezelőtt a sziklába vágott úton még bőven lehetett közlekedni. Azt sem feltételezhettem, hogy Patkány itt hagyta volna a házat és valahol a fennsíkon éjszakázhat odakint.

Felhagytam a töprengéssel, becsuktam a garázs ajtaját és kimentem a legelőre. Akármennyit is törtem a fejemet, nem jutottam dűlőre, lehetetlen volt minderre hihető magyarázatot vagy megoldást találni.

Ahogy a nap egyre feljebb emelkedett, a füves rétről vízpára emelkedett a magasba. Szemben a hegyek körvonalai a ködbe veszve elbizonytalanodtak. Fűszag érződött mindenütt.

A nedves gyepen gázolva a legelő közepe felé tartottam. Éppen a kellős közepén elnyűtt autógumi hevert. Anyaga egészen kifakult már és repedések borították. Leültem rá és onnan

nézegettem körbe-körbe. A ház, ahonnan kijöttem, onnan csak fehér sziklának látszott a tenger partján.

A mezőn heverő fehér autógumin üldögélve eszembe jutottak a nagy távúszási versenyek, melyeken gyerekkoromban részt vettem. Mikor a tengerben az egyik szigettől a másikig úsztunk, én a félúton megálltam és furcsa érzés lett úrrá rajtam. Különös volt, hogy a két pont egyenlő távolságra van tőlem, és a messzi szárazföldön az emberek mindennapos teendőiket végzik. Az volt a legérdekesebb, hogy ez az emberi társadalom akkor is működik, ha én kivonultam belőle.

Tizenöt percig merengtem ott ezen, azután visszatértem a házba és a nappali pamlagán folytattam Sherlock Holmes kalandjainak olvasását.

Két órakor odajött a Birkaember.

7 | Megjött Birkaember

Mikor az elütötte a kettőt, kopogtattak mögöttem az ajtón. Először kettőt, majd két lélegzetvételnyi szünet után hármat.

Egy kis időbe telt, míg kapcsoltam: ez bizony kopogás volt.

Fogalmam sem volt, hogy ki zörgethet ennek a háznak a kapuján. Ha Patkány lenne, ő bizony minden teketória nélkül benyithatna, elvégre ez az ő háza. A juhász egyet koppintana, és a választ meg sem várva bejönne. Ha a barátnőm… nem, ő nem lehet. Ő biztos halkan, a külső konyhaajtón át surrant volna be, és csak ott ülne magában, kávét kortyolgatva. Nem az a típus, aki a főkapun zörget.

Ahogy kinyitottam az ajtót, ott állt Birkaember. És mintha rá sem hederítene a nyitott ajtóra meg rám, aki kinyitotta, távolabb megállt, vagy két méternyire a bejárattól és a postaládát nézegette, mint aki még sohasem látott efféle ritkaságot, melynél különben csak egy kevéssel nőtt magasabbra. Lehetett úgy százötven centi, ráadásul görbén tartotta a hátát, mint a macska és karikalába volt neki. Különben is tizenöt centivel magasabban álltam mint ő, és úgy éreztem, mintha egy magas autóbusz ablakából néznék le egy arra járóra. Úgy látszott, a Birkaember rá se hederít a köztünk lévő szintkülönbségre, továbbra is kitartóan, nekem oldalt fordulva fixírozta a postaládát, melyben természetesen semmi sem volt.

– Be lehet menni? – hadarta azután, de még mindig nem fordult felém. Olyan hangon beszélt, mint aki neheztel valamiért.

– Tessék – mondtam.

Ívben meghajolt, és kínkeservesen kifűzte hegymászó bakancsának a fűzőjét. A lábbelin olyan volt a keményen rászáradt a sár, mint valami barna kenyérhéj. A lehúzott bakancsokat egy gyakorlott mozdulattal egymáshoz ütögette, mire a vastag sárkolonc eleresztette magát és lezuhant a földre. Birkaember – mondhatni otthonosan – felhúzott egy papucsot, becsoszogott vele, elhelyezkedett a díványon és olyan képpel nézett, mintha azt akarta volna mondani, hogy: nofene.

Törzsét a fejétől kezdve végig birkabunda fedte. Zömök testalkatához úgy illett ez az öltözet, mintha ráöntötték volna, de a keze-lába kilógott, mint mesterséges toldalék. A fejét csuklya fedte, de felül a két kunkorodó szarv igazi volt. A két fület, melyek vízszintesen álltak, talán dróttal rögzíthették ebben az állapotban. Az arc felső részét fedő maszk, valamint a kesztyűk és harisnyák egyformán feketék voltak. Nyakától a lába közéig cipzár húzódott, mely könnyen levethetővé tette az öltözetet.

A mellrészen is volt cipzár meg zseb, ahol a cigarettát és a gyufát tartotta. Elővett egy szál Seven Star cigarettát, rágyújtott és kifújta a füstöt. Kimentem a konyhába, hogy behozzam neki a kimosott hamutartót.

– Ihatnék – szólalt meg Birkaember. Megint csak a konyhába vezetett az utam, találtam egy félig telt Four Roses üveget, két pohárba jeget tettem és mindezt bevittem a szobába.

Megkevertük magunknak az italt, majd anélkül, hogy egymásra köszöntöttük volna, ittunk. Ő még dörmögött valamit a pohárba, míg ki nem itta az egészet. Jó nagy orra volt különben, testéhez képest óriási, kilégzéskor a hatalmas orrcimpák a huzattól szárnyak módjára meg-meglebbentek. Beesett szemei a maszk résein át nyugtalanul ugráltak ide-oda, szemügyre vették az egész teret körülöttem.

Amikor elfogyott az ital a pohárból, Birkaember kissé nyugodtabbnak látszott. Eloltotta a cigarettáját, majd az ujjával benyúlva a maszk résén, a szemét dörzsölte.

– Belement a szőr a szemembe – magyarázta.

Nem tudtam, erre ugyan mit mondhatnék, tehát inkább hallgattam.

– Tegnap délelőtt jöttél, mi? – kérdezte reszelősen. – Láttam ám végig mindent.

Itt rátöltött a félig elolvadt jégkockákra a kotyogó palackból, és ivott egy kortyot.

– De a nő meg elment délután…

– Azt is láttad, mi?

– Nemcsak hogy láttam, én küldtem el innét.

– Elkergetted?

– Ühüm. Bedugtam a fejemet a konyhai hátsó ajtón és közöltem vele, hogy mehet…

– De miért?

Birkaember durcásan hallgatott. Talán nem volt ínyére a kérdés ebben a formában. Megadtam magam és keresgéltem a szavakat a következő kérdéshez, de közben Birkaember szeme felcsillant.

– A nő a Delfinbe ment vissza.

– Ő mondta, hogy oda megy?

– Nem mondott semmit, csak ment a szállodába.

– Honnan tudtad, hogy oda?

Birkaember elhallgatott. Két keze az asztalon nyugodott, szemét az üvegpohárra függesztette.

– De végül is a Delfinbe ment, igaz? – kérdeztem.

– Ühüm, az jó hotel, az a Delfin. Birkaszag van – mondta Birkaember.

Hallgattunk és nézegettem öt. Rendes gyapja volt, de mocskos és valami olajtól ragacsos is.

– Hagyott a barátnőm valami üzenetfélét? – kérdeztem.

– Nem a'! – rázta a fejét. – Nem mondott semmit, nekem aztán nem.

– Azt mondtad neki, hogy eredjen innen és ő szó nélkül engedelmeskedett?

– Úgy ám. Azért mondtam neki, hogy mehet, mert már mehetnékje volt.

– Tehát ő maga akarta így?

– Dehogy! – kiáltott fel Birkaember. – Mehetnékje volt neki, csak össze volt zavarodva és nekem kellett küldeni. Te kavartad össze! – pattant fel ülő helyéből és jobbjával – puff – rávágott az asztalra úgy, hogy a pohara vagy öt centit arrébbcsúszott.

Egy darabig ott állt ebben a pózban, de azután a szeméből kialudt a tűz, belőle magából meg kifogyott az erő, visszaült hát a díványra.

– Te voltál ám, aki megzavartad a fejét – ismételte meg, ezúttal halkan. – Semmiképpen sem tehettél volna ilyet. Mert nem tudsz te semmit. Csak magadra gondolsz.

Elterültem a díványon és ittam a whiskymet.

– De mindegy, most már úgyis vége van – mondta ő.

– Vége?

– Azzal a nővel te többet nem találkozol.

– Mert csak magamra gondoltam?

– Azért! Mert csak magadra gondoltál! Ezt érdemelted. Birkaember az ablakhoz lépett, és csak úgy fél kézzel felhúzta azt a nehéz angol ablakkeretet, és belélegezte a kinti levegőt. Jó erőben lehetett.

– Ilyen jó időben nyitva kell hagyni az ablakot – mondta, azután fordult egyet a szobában, és megállt a könyvespolc előtt és karba font kézzel szemlélte a könyvek gerincét. Az öltözetén hátul még egy kis faroknak is volt helye. Hátulról valóságos két lábon járó birkának látszott.

– Keresem a barátomat – mondtam neki.

– Aha – mondta közömbösen, anélkül, hogy hátrafordult volna.

– Itt kellett laknia még egy héttel ezelőtt.

– Nem tudok róla – mondta Birkaember, közben a kályha feletti polcról levett kártyapaklit kevergette.

– És egy birkát is keresek, a hátán csillaggal – tettem hozzá.

– Sose láttam olyat – hangzott a válasz.

De számomra világos volt, hogy tud Patkányról is, meg a juhot is ismeri. Túlságba vitte a közömbösséget, és az sem volt természetes, hogy túl gyorsan válaszolt, mesterkélt hangon beszélt.

Taktikát váltottam, ásítottam egyet, mint akit a másik cseppet sem érdekel, és felvettem az asztalon heverő könyvet, hogy azt olvasgassam. Birkaember kissé nyugtalan lett, visszaült a pamlagra és egy darabig csendben figyelt, hogyan olvasok.

– Érdekes a könyv? – kérdezte.

– Ühüm – vetettem oda kurtán.

Birkaember ezután csak szaglászott körbe-körbe. Én meg olvastam tovább, mint aki nem törődik vele. Végül halkan megszólalt.

– Elnézést, hogy hangoskodtam, néha összeütközik bennem az állat az emberrel. Nem akartam rosszat. Meg azután olyat szóltál, ami felizgatott.

– Jól van, nem fontos – mondtam.

– Sajnálom, hogy nem láthatod többé a nőt, de hidd el, nem én vagyok hibás benne.

– Aha.

Azzal elővettem a hátizsákból három doboz Larkot és nekiadtam. Erre kissé meglepődött.

– Köszönöm. Először látok ilyen cigarettát… neked nem kell?

– Felhagytam a dohányzással – jelentettem ki.

– Hű, az jó – bólintott mély meggyőződéssel Birkaember.

– Biztos, hogy árt az egészségnek.

Fogta a cigarettát és nagy gonddal elrakta a karján lévő zsebbe, mely ennek utána szögletesen kidudorodott.

– Mindenképpen látni akarom a barátomat – mondtam.

– Csakis ezért jöttem ide nagyon-nagyon messziről.

Bólintott.

– Ugyanez a helyzet azzal a birkával. Bólintott.

– De semmit sem lehet tudni róluk, mi?

Szomorúan csóválta erre a fejét. Műfülei ide-oda lötyögtek. Ám az előbbi tagadáshoz képest ez jóval gyengébbnek tűnt, de Birkaember beszéd témát váltott.

– Jó helyez itt. Szép táj, tiszta levegő, gondolom, neked is biztos tetszik itt…

– Kellemes.

– Télen még jobb. A környéken minden fehér és minden ropogósra fagy. Az állatok alszanak, ember nem jár erre.

– Te mindig itt vagy?

– Ühüm.

Feladtam, nem faggattam tovább Birkaembert, hiszen olyan, mint az állatok: ha megközelíted, menekül, ha távolodsz tőle, utánad megy. Ha úgyis mindig itt van, nem sietős az ügy. Lassan, rászánva az időt, van itt mit keresni.

Birkaember a baljával a jobb kezét beburkoló kesztyűt elkezdte lehúzogatni – a hüvelykujjáról először, aztán sorban a többiről. Miután lejött a kesztyű, láthatóvá vált feketés bőrű keze. Kicsi volt, de húsos, és a hüvelykujj tövétől a tenyér közepéig egy régi égési sérülés nyoma látszott.

Először a keze fejét nézegette, majd megfordítva, a tenyerét. Éppen olyan mozdulattal, mint Patkány szokta forgatni a kezét, de szó se lehetett róla, hogy Patkány maga lett volna ez a Birkaember. Magasságuk között is vagy húsz centi a különbség.

– Itt maradsz? – kérdezte.

– Nem, ha megvan a barátom vagy a birka, vagy valamelyik a kettő közül, én elmegyek innen. Azért jöttem, hogy megtaláljam őket.

– Pedig olyan jó itt télen – tért vissza témájához Birkaember. – Fehér, ragyog és fagyos minden.

Birkaember magában kuncogott, miközben terjedelmes orrüregei duzzadoztak. Amint a szája kinyílt, látni lehetett piszkos, elől két szemfog hiányával csúfoskodó fogsorát. Különben gondolkodásának a ritmusa elég egyenetlen volt, úgy tűnt, mintha a szoba levegője hol tágas, hol szűk lenne neki.

– Na én megyek – mondta hirtelen. – Köszönöm a cigarettát. Némán bólintottam egyet.

– Jó lenne, ha megtalálnád a barátodat vagy a birkát – mondta.

– Aha. Ha valamit megtudsz róluk, szólsz nekem, igaz?

Egy darabig kínosan tétovázott.

– Na, jó. Szólok.

Gúnyosan elmosolyodtam. Birkaember nem nagyon tudott ügyesen hazudni.

Felhúzta a kesztyűjét és feltápászkodott.

– Majd megint eljövök – mondta. – Azt nem tudom, hány nap múlva, de eljövök. – Majd elkomorulva hozzátette: – Ha ugyan nem zavarok.

– Ugyan már! – nyugtattam meg. – Nagyon szeretnélek újra látni.

– Hát akkor, majd legközelebb – búcsúzott és behúzta maga mögött az ajtót. A farka is becsípődhetett volna, de megúszta.

A zsalu résén figyeltem, ahogy megint megáll a postaláda előtt és csakúgy, mint mikor idejött, a lepergett festékű, fehér dobozt vizsgálgatta. Azután nekirugaszkodott, bundájába burkolózva gyors léptekkel átment a mezőn, hogy bevegye magát a keletre fekvő erdő fái közé. Menet közben vízszintesen kiugró füle úgy rugózott, mint az ugródeszka az uszodában. Ahogy

távolodott egyre kisebb fehér pont lett belőle, és végül beleveszett a vele azonos színű fehér nyírfatörzsek erdejébe.

Még azután se tudtam levenni a szememet az erdőről, és minél jobban bámultam, annál inkább elbizonytalanodtam. Vajon tényleg járt itt Birkaember, ebben a szobában?

De hiszen ott volt az asztalon a whiskysüveg és a Seven Star cigarettacsutkák. Velem szemben, a pamlagon néhány birkaszőr is megtapadt. Összehasonlítottam a Land Cruiser hátsó ülésén talált leletemmel. Ugyanaz a birkagyapjú volt.

*

Amikor tehát elment, kimentem a konyhába összeütni egy hamburgert avégett, hogy rendezzem gondolataimat. Apróra vágott hagymát pirítottam, majd a mélyhűtőből kivettem a fagyos marhahúst, kiengedtem és közepesre ledaráltam.

Tulajdonképpen egyszerűen berendezett konyha volt, de azért valamivel több felszerelést és fűszert találtam benne, mint egy átlagos helyen. Ha egy rendes, burkolt út vezet oda, még ebben a formában is megfelelt volna egy kis hegyi menedékházi vendéglőnek. Nem is lett volna rossz: a jó nagy ablakokat kitárva étkezés közben nézegetni a legelésző birkákat, a kék eget. Családi kiránduláson lehet a birkákkal játszani, a szerelmespárok andalognának a fehértörzsű nyíresben. Biztos divatba jönne.

Patkány vezetné az üzletet, én főznék. Birkaembernek is találnánk valami elfoglaltságot. Egy ilyen fura szerzet felbukkanása egy hegyi étteremben elfogadható a maga különös öltözetében is. Bevehetnénk a juhászt is, aki a birkákat el tudná látni. Igen, kell egy ember, aki a lényegi munkát elvégzi. Meg kutya is kell. A birkák tudósa is feljöhetne olykor egy kis szórakozás végett.

Kavargattam a fakanállal a hagymát és elábrándoztam ezen az ötleten.

Azután gyönyörű fülű barátnőm jutott eszembe. Elnehezedett a szívem attól, hogy talán örökre elveszítettem. Valószínűleg úgy lesz, ahogy Birkaember megmondta. Talán csak egyedül kellett volna idejönnöm… Én talán… Megráztam a fejemet és visszatértem a vendéglő ötletéhez.

Ha J eljönne ide a bárjából, biztos, hogy minden úgy menne, mint a karikacsapás. Rajta fordulna meg itt minden. Vele a megbocsátás, a megértés, a dolgok elfogadása kerülne a középpontba.

Amíg arra vártam, hogy a pirított hagyma kihűljön, odaültem az ablak mellé és megint csak néztem a füves mezőt.

8 | A szél sajátos útja

Három nap telt el teljes tétlenségben. A világon semmi sem történt ezalatt. Birkaembernek a színét sem láttam. Megfőztem az ételemet, azután megettem, olvasgattam, este megittam egy whiskyt és lefeküdtem aludni. Reggel hatkor felkelés, félig körbefutottam a mezőt, majd zuhany következett, végül borotválkozás.

Reggel a legelő levegője hirtelen lehűlt. A nyírfák színes őszi lombkoronája egy nap alatt megkopott, és a csupasz ágakat megzörgette a téli szél legelső fuvallata, miközben délkeleti irányban végigsöpört a fennsíkon. Futás közti szünetben világosan hallani lehetett a suhogását. Meg sem áll többet – tette közhírré. A rövid ősz már véget is ért.

A mozgáshiánytól és a cigaretta elvonásától először két kilót híztam három nap alatt, majd egyet futással lefaragtam. Leszokni kissé gyötrelmes, de harminc kilométeres körzetben egyetlen trafik sem volt, tehát mást nem tehettem, minthogy bírtam a kínokat. Mikor már nagyon szerettem volna rágyújtani, mindig a nőt, a fülét idéztem fel magamban. Milyen apróság a cigaretta hiánya mindahhoz képest, amit elvesztettem! És ez igaz is volt.

A sok szabadidőben mindenféléket főztem. A sütőben marhasültet, fagyasztott lazacot felszeletelve, marinírozott halat. Zöldség szűkében a mezőn kerestem ehető füvet és füstölt bonitót reszelve rá, megpároltam. Káposztát savanyítottam. Különféle borkorcsolyákat állítottam össze Birkaember látogatására számítva. De nem jött.

Délutánjaimat nagyrészt a legelő szemlélgetésével töltöttem. Olykor érzékcsalódás játszott velem: hosszan nézve a zöld mezőt, a nyíres felől valaki egyszer csak megjelenik, és átvágva

a réten odajön hozzám. Többnyire a Birkaember, de volt, amikor Patkány, vagy a barátnőm közeledő alakját véltem a távolban felfedezni. Egyszer még a csillagos hátú juhot is.

Végül senki sem jött, csak a szél szántott végig a füveken, mintha lenne egy saját, kiszabott útja a mezőn. Fontos küldetésének tudatában sebesen futotta be a füves legelőt, mindent hátrahagyva, mint aki nem fordul vissza többé.

Tartózkodásom hetedik napján a fennsíkra leesett az első hó. Azon a napon már a reggeltől elállt a szél, ami ritkaságszámba ment arrafelé. Az égboltról súlyos, tömör, ónszínű fellegek csüngtek alá. Már visszatértem a futásból, le is zuhanyoztam, megkávéztam, mikor lemezhallgatás közben egyszer csak megindult a hó, kemény, szabálytalan formájú pelyhek koppantak halkan az ablaküvegen. Kissé feltámadt a szél is, és ettől a gyorsuló hópehelyvonások úgy harminc fokos szögben értek földet. Kezdetben még ritkásak voltak, és a fehér vonalak az áruházak csomagolópapírjára hasonlítottak, de később, mikor komolyan rákezdte, a külső fehérségben eltűntek a hegyek, az erdő, minden. Ez nem csak afféle szállingózó hó volt, amilyen nagy néha Tokióban esik, ez igazi északi hószakadás volt, amely mindent befed, mikor a föld teljesen átfagy.

Ahogy bámultam a havat, egyszerre megfájdult tőle a szemem. Leeresztettem a függönyt és az olajkályha mellett olvasgattam. A hanglemez véget ért, a hangszedő tű magától felemelkedett, visszaugrott a helyére, és ekkor félelmetesen elcsendesedett minden körülöttem. Olyan némaság, mely az élőlények teljes pusztulása után lepné el a világot. Letettem a könyvet, és minden különösebb ok nélkül sorra jártam a szobákat a házban. A nappaliból átmentem a konyhába, átvizsgáltam a fürdőt, a vécét, a raktárt, még a pincét is, benyitottam az emeleti szobákba. Sehol senki. Csak a csend, mely befolyt minden repedésbe, mint az olaj, és betöltötte az épületet. Ám ez a sem-

mi is a szoba nagyságától függően kissé másképpen hangzott. Soha életemben még nem éreztem magam ennyire egyedül. Temérdek cigarettát szívtam volna el, de persze nem volt mit,

Helyette töményet ittam tisztán. Ha mondjuk, így folytatom egész télen, talán alkoholmérgezést kapok. Csakhogy annyi ital azért nem volt a háznál, hogy ez bekövetkezhessen. Három üveg whisky, egy konyak, azután tizenkét karton sör… szóval mindössze ennyi. Lehet, hogy Patkány is rájött ugyanarra, amire én.

Felvetődött bennem, hogy vajon üzlettársam továbbra is iszik? Vajon rendbe szedte-e a vállalkozást, sikerült-e visszaállítani az eredeti kis fordítóirodát, ahogy javasoltam neki? Talán igen, és nélkülem is jól mennek a dolgok. Egyszer már egész jól összehoztuk a dolgot, igaz, hat év leforgása alatt. Most megint lehet elölről kezdeni.

Dél elmúltával elállt a havazás. Ugyanolyan hirtelenséggel, mint ahogy reggel elindult. A vastag, szinte agyagszerű felhőréteg helyenként szakadozott már és a rajta keresztül szúródó hatalmas fénykévék foltokban pásztázták a legelőt. Gyönyörű látvány volt.

Amikor kimentem a házból, a földet teljesen belepte a hó, mint a kemény, ropogós porcukor. Mindenütt szilárdan megtapadva úgy látszott, hogy tudni sem akarnak az olvadásról, de mire az óra elütötte a hármat, a hóból már alig maradt valami. A földfelszín átnedvesedett tőle és az este közeledtével a nap gyengéd sugara elöntötte a mezőt. A madarak, mintha felszabadították volna őket, énekelni kezdtek.

*

Vacsora után Patkány szobájának könyvespolcáról kölcsönöztem ***A kenyérsütés módszerei*** című könyvet, s vele együtt a Conrad-regényt. Leültem a díványra és olvasni kezdtem. Mikor

már a könyv egyharmadánál jártam, rábukkantam egy tízcentis négyszögletes újságkivágásra, melyet Patkány, úgy látszik, könyvjelző helyett használt. Dátumot nem találtam rajta, de a papír színéből arra lehetett következtetni, hogy az újság, melyből származott viszonylag friss kiadású lehetett. A kivágáson a helyi újság híreit lehetett olvasni. Szapporóban szimpóziumot rendeznek egy szállodában a társadalom elöregedéséről, Aszahikavához közel a vasúttársaság termében a közel-keleti válságról tartanak előadást, meg hasonlók. Egyik sem olyan jellegű, ami Patkány, avagy az én érdeklődésemet fölkeltené. Alapkivágás túlsó oldalán csak hirdetést volt. Ásítva tettem le a könyvet, kimentem a konyhába a maradék kávéért és megittam.

Régen nem olvastam már újságot, akkor vettem csak észre, hogy egy hete már el vagyok szigetelve a világ folyásától. Se rádió, se tévé, se újság vagy folyóirat. Egy nukleáris töltetű rakéta elpusztíthatta Tokiót, ellephette a ragály a világot, vagy a marslakók elfoglalhatták Ausztráliát – és én mit se tudtam volna róla. Végül is a garázsban álló Land Cruiser autórádióját hallgathattam volna, de annyira azért nem voltam kíváncsi. Ha valami megtörténhet nélkülem is, szükségtelen tudnom róla. Ami miatt félnem kell, arról már úgyis tudomásom van.

De ekkor jött a bökkenő. Olyan érzés fogott el, hogy volt ott valami, csak elgondolkodva nem figyeltem oda, átsiklott rajta a tekintetem. Pedig beleégette magát a retinába, valami elhaladt a szem előtt és tudattalanul emlékké vált… Betettem a kávéscsészét a mosogatóba és visszamentem a nappaliba. Megint felvettem az újságkivágást és még egyszer jól megnéztem. Tényleg ott volt a papír hátán, amit kerestem.

Patkány! Jelentkezz, kérlek!
Sürgős!
Delfin Szálló 406.

Visszatettem a cédulát és lerogytam a díványra.

Patkány tudta, hogy keresem őt. Kérdés, hogyan tehetett szert az újsághirdetésre. Történetesen lement a hegyről és úgy akadt rá? Vagy több heti makulatúrából bogarászta elő, miközben valami más keresett?

Akárhogy is történt, nem jelentkezett nálam. Ugyan az is meglehet, hogy mire megkeresett, már kiköltöztem a Delfin Szállóból. Vagy talán a telefonja akkorra már bedöglött?

Nem bizony! Nem arról van szó, hogy nem tudott kapcsolatba lépni velem, hanem, hogy nem is akart. Egyrészt már sejthette, ha a Delfinben megfordultam, nemsokára meg kell jelennem a helyszínen, csakhogy ha várt, akkor legalább valamilyen írásos üzenetet hagyhatott volna itt.

Patkány valamilyen okból nem akart találkozni velem – ezek szerint. ***Ezzel szemben*** ő nem olyan, hogy megtagadott volna engem! Ha nem akarja, hogy idekerüljek, számos lehetősége nyílik rá, hogy kizárjon innen. Elvégre ez az ő háza.

Míg hipotéziseimen rágódtam, az óra nagymutatója egyszer körbeért a számlapon. De ha körbejárt is, nem tudtam kikötni egyik feltételezés mellett sem.

Birkaember tudhatott valamit. Ez egészen biztos. Ugyanúgy, mint engem ideérkezésem óta, Patkányt is szemmel tartotta, őt már vagy fél éve.

Akárhogy is gondolkoztam, csak arra jutottam, hogy Birkaember viselkedése Patkány akaratát tükrözi. Ezért zavarta le barátnőmet a hegyről, azt akarták, hogy egyedül maradjak. Nem volt kétséges, hogy mindezt előre kitervelték, előre kimódolt akció volt Birkaember színrelépése. Bizonyosan zajlik valami körülöttem. A környezet azt sugallja, hogy valami történik.

Lámpát oltottam, majd az emeleten lefeküdtem és onnan néztem a holdat, a havat, a mezőt. A felhők közötti résekből hidegen ragyogtak rám a csillagok. Kitártam az ablakot, megcsapott az éjszaka illata. Az erdő lombjainak susogásából, a mes--szeségből szólítottak. Nem madáré, nem is vadállaté volt az a hang, de nagyon különösen hangzott.

*

Ébredés után futottam egyet a réten, zuhanyoztam, reggeliztem. Olyan reggel volt, mint a többi. Az ég borús volt, mint előző nap, de a hőmérséklet kissé emelkedett. Valahogy nem tűnt úgy, hogy havazás készülne.

Farmernadrágot, szvettert, dzsekit vettem föl, egy könnyű sportcipőbe bújtam és átvágtam a réten. A keleti oldalon lévő ligetbe tartottam, ahol Birkaember eltűnt a minap. Kerülgettem a fatörzseket. Nem volt ott útnak nevezhető út, és semmi jele emberi tevékenységnek. Néhol egy-egy kidőlt, öreg nyírfa hevert a földön. A talaj jórészt sima volt, kivéve azt a mélyedést, mely úgy húzódott ott a maga méteres szélességével, mint egy vízmosás, vagy árok. Ott kanyargott néhány kilométeren át a fák között, hol mélyebben, hol sekélyebben, a fenekén bokáig érő avar halmozódott fel. Az árkon túl azután rövidesen egy szamárhát ívű útra tértem, amelynek két rézsútos oldala mellett száraz, lankás völgyek húzódtak. Avarszín, testes madarak keresztezték odafenn az utat, száraz hangjukat hallatva tűntek el a hegyoldal bozótjában. A csenkesz vörös levelei mint a lángok csaptak fel itt-ott az erdőben.

Egy órás gyaloglás után már elveszítettem az irányérzékemet. Birkaembert sehol sem találtam. A száraz völgyben a vízcsobogás irányába tartottam, s miután patakra bukkantam, annak mentén haladtam tovább a folyás irányában. Ha emlé-

keztem nem csal, gondoltam, a közelben kell lennie a vízesésnek, ahhoz pedig közel van az út, melyen feljöttünk.

Tíz percnyi gyaloglás után meghallottam a vízesés hangját. A gyors folyású patak a köveknek ütközve szertefröcskölt, itt-ott mélyebb, jéghideg vizű kis gödröket vájt magának. Halakat nem lehetett látni, néhány korhadt levél írt le lassú köröket a felszínen. Egyik szikláról a másikra lépve leereszkedtem a vízesés aljára, majd felkapaszkodva egy csúszós rézsűn, kijutottam az emlékezetes útra.

A híd alatt Birkaember üldögélt és engem nézett. Hátán átvetve egy tűzrevalóval telis-teli jókora zsák lógott.

– Addig ténferegsz itt, amíg a medvébe nem ütközöl. Valahol errefelé ólálkodik. Tegnap délután láttam a nyomát. Ha mégis kedved szottyan sétálni egyet, köss a derekadra csörgőt, mint én – azzal meg is csörrentette a magáét, mely biztosítótűvel volt ruhája derekára tűzve.

– Téged kerestelek – mondtam, miután sóhajtottam egyet.

– Tudom én azt – válaszolt Birkaember. – Látszott, hogy kerestél.

– Akkor miért nem szóltál?

– Gondoltam, magadtól akarsz megtalálni. Hát hallgattam.

Elővett a karzsebéből egy cigarettát és jóízűen rágyújtott. Letelepedtem mellé.

– Te meg a híd alatt laksz?

– Itt én – válaszolta –, de ne szólj senkinek. Nem tudják ám.

– De az én barátom tud rólad, nem?

Hallgatás a válasz.

– Ez nekem nagyon fontos – mondtam.

Csönd.

– Ha az én barátom barátja vagy, akkor mi is azok vagyunk, nem?

– Úgy bizony – mondta Birkaember jelentőségteljesen. – De mennyire!

– Ha már így vagyunk, akkor te ugye nem hazudsz nekem? Igaz?

– Ühüm – hagyta rá Birkaember enyhe zavarban. Megnyalta kiszáradt ajkát. – De nem beszélhetek. Igazán restellem, de nem. Nem szabad.

– Ki tiltotta meg?

Birkaember úgy összezárta a száját, mint a kagyló a héját. Szél fütyült a csupasz fák között.

– Senki sem hallja meg itt – súgtam neki halkan. A szemembe nézett, úgy mondta.

– Te semmit sem tudsz erről a vidékről.

– Nem tudok.

– Figyelj, nem mindennapi hely ez. Legalább ezt jegyezd meg jól. Ha engem innen elűznek, innen már nincs hová mennem.

Azzal elhallgatott. Lehetetlennek látszott többet kihúzni belőle. Néztem a rőzsével teli zsákot.

– Télire való tüzelő?

Némán rábólintott.

– De nem láttam a füstöt.

– Mert még nem gyújtottam meg. Majd ha már megmarad a hó. De ha tüzet raknék, te akkor sem vennéd észre a füstjét. Tudom a módját – mondta és rejtélyesen elmosolyodott.

– Mikortól marad meg a hó?

Birkaember felnézett az égre, majd énrám.

– Az idén hamarabb, mint máskor. Úgy tíz nap van még hátra addig.

– Az út is befagy tíz nap múlva?

– Meglehet. És senki sem tud feljönni rajta. Meg lemenni sem. Az a jó ebben az évszakban.

– És régóta tanyázol itt?

– Mindig is – mondta Birkaember. – Régóta.

– Mit eszel?

– Van itt páfrány, lapu, magvak, tudok madarat, kis halat, rákot is fogni.

– Nem fázol?

– Télen elég hideg van…

– Ha valami hiányzik, adok neked, szólj, ha van valami kívánságod…

– Köszönöm, de jelenleg nincs semmi különösebb – mondta. Hirtelen felkelt és elindult a mező irányába. Mentem utána.

– Miért bujkálsz? – kérdeztem.

– Biztos nevetni fogsz…

– Én ugyan nem – mondtam, el sem tudtam képzelni mi nevetnivalóm is lenne.

– De nem mondod el senkinek?

– Nem mondom.

– Nem akartam háborúba menni.

Egy darabig hallgatva bandukoltunk egymás mellett, feje az én vállam magasságában bólogatott.

– Melyik háború? Melyik országgal? – kérdeztem.

– Azt nem tudom – köhintett –, de nem akarok elmenni. Azért élek itt birka módjára. Így nem kell elmennem innen.

– A városban születtél?

– Ott. De ne mondd meg senkinek.

– Nem mondom – nyugtattam meg. – Utálod a várost?

– Ezt itt lent?

– Aha.

– Nem nagyon szeretem. Tele van katonákkal – köhintett megint. – És te honnan jöttél?

– Tokióból.

– Hallottad, hogy háború van?

– Nem én.

Látszott, hogy ezzel elvesztettem szemében minden érdekességemet. Nem is szóltunk azontúl egymáshoz, míg meg nem érkeztünk a legelő kapujához.

– Bejössz? – kérdeztem.

– Készülnöm kell a télre, nagyon sok a dolgom. Majd máskor – mondta Birkaember.

– Találkoznom kell a barátommal – mondtam neki. – Egy héten belül feltétlenül. Jó okom van rá.

Birkaember szomorúan rázta a fejét, a fülei ide-oda lötyögtek.

– Sajnálom, de már mondtam, hogy nem tehetek semmit.

– De szólj, ha van valami, jó?

– Ühüm – hagyta rá.

Ezután elváltunk egymástól.

– Ha elmész hazulról, ne feledd a csörgőt! – figyelmeztetett búcsúzóul.

Egyenesen a ház felé tartottam, ő meg eltűnt, mint a múltkor a keleti pagony fái mögött. A télies színekben játszó, de még zöld fűvel benőtt legelő elválasztott bennünket egymástól.

*

Azon a délutánon kenyeret sütöttem. A könyv, amelyet Patkány szobájában találtam, ***A kenyérsütés módszerei*** igazán megnyerő kiadványnak bizonyult, a címlapján még azt is megígérte, hogy „ha olvasni tud, önnek is gyerekjáték, képes egyszerűen kenyeret sütni". Igaz is volt. Az útmutatásai alapján tényleg minden további nélkül sikerült. Finom kenyérillat terjengett, és az egész háznak meleg hangulata lett tőle. Ahhoz képest, hogy kezdő voltam, a kenyér még ízre sem volt rossz. A konyhában bővében volt liszt, élesztő is, tehát – legalábbis kenyér dolgában – nem kell félnem attól, hogy hiányt szenvedek, akkor sem, ha itt kell kihúznom a telet. Rizs, spagetti is volt a konyhában rogyásig.

Vacsorára volt kenyér, saláta, sonkás tojás, azután ettem még konzerv őszibarackot.

Másnap reggelire főtt rizsből, lazackonzervből, tengeri zöldségből, meg gombából piláfot készítettem. Ebédre mélyhűtött túrótorta is került, hozzá erős tejes tea. Háromkor mogyoró

fagylalt, Cointreau-val meglocsolva. Sütőben készítettem el vacsorára a sült csirkecubákot és Campbell-levest fogyasztottam hozzá.

*

Csak híztam tovább.

*

A kilencedik napon koradélután a könyvespolcot nézegetve régi könyv akadt a kezembe, melyet mostanában olvashattak. Ez volt az egyetlen, melyre nem rakódott por, és még egy kicsit ki is állt a sorból. Kivettem hát a helyéről, letelepedtem és belelapoztam. ***Megjegyzések a pánázsianizmushoz*** címet viselte, második világháborús kiadvány volt. Silány papírból készült, dohszag szállt fel, mikor kinyitottam. Mint az efféle brosúráknak általában, ennek is brutálisan egyoldalú szövege volt, a harmadik oldal után az unalomtól ásítanom kellett. Itt-ott történelmi kihagyásokat is felfedeztem benne. Az 1936-os február 26-i incidensről* például egy árva sort sem találtam benne.

Átpörgettem a kötetet és az utolsó oldalak között egyszer csak egy jegyzetpapírra találtam. Ahogy nézegettem a megsárgult papírszeletet, egyszer csak különös dologra bukkantam. Üres jegyzetpapírral jelzett oldalon egy lista ütötte meg a szememet. Neves és névtelen, úgynevezett pánázsianisták, mozgalmárok születési ideje, helye, illetősége indexben felsorolva. Az elejétől kezdve végignéztem, hát középtájt maga a Mester is ott szerepelt. Az a „megbirkásodott” Mester, akinek az ügye idehozott engem.

Illetősége a lista szerint: Hokkaidó, Tizenkét zuhatag városa.

---

* Tömeges orvgyilkosságok Japánban.

Kábultan eresztettem a könyvet az ölembe, egy darabig nem tértem magamhoz. Egész sokáig tartott, míg a fejemben összeálltak a dolgok. Olyan érzésem volt, mintha hátulról fejbe vágtak volna.

Rá kellett volna jönnöm pedig. Rögtön az elején. Amikor azt hallottam, hogy a Mester Hokkaidóban született szegény parasztcsaládban. Akármilyen ravaszul próbálta is elrejteni a múltját, lett volna rá mód, hogy valahogyan mégis utánanézzek. Még az a fekete öltönyös titkár is rögtön megkereste volna.

Nem is – ráztam meg a fejemet.

Szó sincs róla, hogy utána kellett volna néznie. Nem olyan figyelmetlen az a fickó. Bármilyen apróságról is volt szó, ő azután végigvett minden lehetőséget. Minden reakcióm és akcióm lehetőségét ellenőrizte.

Mindent előre tudott.

Másképpen nem tudtam elképzelni. Ennek ellenére körmönfontan győzködött, zsarolt, hogy ideküldhessen. Miért? Ha valamit el kell intézni, jóval több bejáratott eszköz van a kezében. Ha valamire éppen engem akart felhasználni, akkor is módjában állott, hogy rögtön elmondja nekem, hol van ez a hely, hova kell mennem.

Zavarom elmúltával méregbe gurultam. Úgy éreztem, hogy groteszk módon félrevezettek. Patkány is tudott valamit, a fekete öltönyös is, csak én nem értettem jóformán semmit, pedig az események középpontjába kerültem. Elképzeléseim zömmel tévesek, tetteim elhibázottak. Persze lehet, hogy az egész életem ilyen volt, elejétől végéig. Ilyen értelemben igaz, talán senkinek sem tehetek szemrehányást. De legalább nem kellett volna engem ennyire kihasználniuk. Mindent kisajtoltak, kicsavartak belőlem, az utolsó cseppig.

Legszívesebben mindent, de mindent otthagyva lementem volna a hegyről, de nem tehettem, nem állt módomban, hogy megtegyem. Ahhoz már túl mélyen keveredtem bele az ügyekbe. A legkézenfekvőbb az lett volna, ha sírva fakadok, de persze erről szó sem lehetett. Sejtettem, hogy még jóval előttem áll az a valami, amitől tényleg elbőghetem majd magam.

Kimentem a konyhába, fogtam a whiskysüveget meg a poharat, töltöttem bele öt centit tisztán és felhajtottam. Ezen kívül mást nem jutott eszembe.

9 | Ami visszatükröződik, és ami nem

A tizedik reggelen már mindent elfelejtettem és mindent elejtettem, ami arra való. Futásom közben megindult a második hóesés. A kásás ónos eső jéggé fagyott, majd a hóesés a szem számára áthatolhatatlanná vált. Ez már nem puha, pihés havazás volt, mint a múltkori, ez nyomasztóan tapadt a testhez. Félbeszakítottam futásomat, visszamentem, hogy egy forró fürdőt készítsek magamnak. Míg a kádba folyt a víz, leültem a kályha mellé, de ott sem tudtam felmelegedni. A nedves hideg beférkőzött a csontjaimba, még az ujjaim sem hajlottak, mikor kihámoztam őket a kesztyűből, a fülemet a hideg megcsípte, fájdalmasan elzsibbadt. Tagjaim recsegtek-ropogtak, mint a rossz papír.

Harminc perc a forró fürdőben, a tea konyakkal rendbe hozott, de azután is még két órán keresztül időnként elő-elővett a hideglelés. Ilyen a tél a hegyekben.

Azonmód hullt a hó egészen estig, és a mezőt beborította a vastag hótakaró. Amint leszállt a tájra a sötétség, elállt a havazás és megint úgy ellepett mindent a mélységes csend, akár a köd. Nem tudtam védekezni a némaság ellen. A lemezjátszót ismétlésre állítottam, és meghallgattam Bing Crosby „Fehér Karácsony”-át egyfolytában huszonhatszor.

Természetesen a hó még nem halmozódott fel annyira, a fold teljes átfagyásáig hátra volt még egy kis idő. Ahogy Birkaember előre megmondta. Másnap ropogósan derűs napra virradtam, az időnként előbukkanó nap lassan olvasztotta a havat. Vakítóan verték vissza a nap sugarait a réten szanaszét heverő hófoltok. Összeolvadva lecsúsztak a manzárdtető meredélyéről, alázuhanva nagyot dobbantottak, majd szétszóródtak a földön. Az odafönn meggyűlt hólé az ablak előtt cseperészett. Éles kör-

vonalakkal ragyogott körös-körül az egész világ. Az amerikai tölgy minden egyes örökzöld levelének csúcsán egy-egy odatapadt vízcsepp csillogott.

Zsebre dugott kézzel ácsorogtam az ablak előtt és néztem a tájat, mely úgy terült el előttem, hogy semmi köze nem volt hozzám. Minden úgy zajlott ott, hogy abba sem én, sem más nem jöhetett számításba. Lezuhan a hó a tető magasából, azután elolvad odalent.

A lezúduló hó dübörgő hangjai mellett takarítottam a házat. A havazás miatt teljesen ellustultam, másrészt az illem is megkívánta, ha már egyszer önkényesen elfoglaltam valakinek a házát, tartsam is rendben. Meg azután a főzés-mosás nekem nem derogál.

Ám a tágas lakás kitakarítása elképzeléseimmel ellentétben nehéz feladatnak bizonyult. Könnyebben lefutok tíz kilométert. Saroktól sarokig kisepertem, majd egy nagy porszívóval összegyűjtöttem a port. A fapadlót felmostam, majd padlófén--nyel beeresztettem. A munka felénél kifulladtam, de mivel nem dohányoztam már, a légszomj nem volt olyan kínos. Nem volt az a kellemetlen érzésem, hogy valami fennakadt a torkomon. Ittam a konyhában hideg szőlőlevet és még délelőtt elintéztem mindazt, ami hátramaradt. A zsalukat mind kinyitottam, és – hála a padlófénynek – csak úgy ragyogott a lakás. A fennsík szomorú és magányos hangulata kellemesen összeolvadt a viasz átható illatával.

Kimostam hat törlőrongyot, melyekkel a padlót viasszal beeresztettem, és kiteregettem őket száradni. Egy lábosban vizet forraltam spagettinek. Tőkehalikrát vajjal, bőséges fehérborral és szójaolajjal vegyítettem. Régen nem ettem ilyen jót. A közeli ligetből odahallatszott a nagy fakopáncs hangja.

Miután bekebeleztem a spagettit, a piszkos edény mosogatásával folytattam a munkát, majd rátértem a fürdőszoba és a vécé rendberakására. Még a bútorokat is kifényesítettem. Patkány gondosságának köszönhetően nem voltak elpiszkolódva, spray jel egyből sikerült megszépíteni őket. Kivezettem a házból egy hosszú tömlőt, és a vízsugárral letakarítottam a zsalugáterre rakódott port és szennyeződést. Estig csak két órám maradt lemezhallgatásra.

Ahogy beesteledett, elindultam, hogy Patkány szobájából magamhoz vegyek egy könyvet, de feltűnt, hogy a lépcső alján álló embermagasságú tükör szörnyen mocskos. Nekiláttam ronggyal és üvegtisztítóval, de akárhogy dörzsöltem – nem jött le róla a piszok. Nem értettem, Patkány miért csak éppen ezt a tükröt hanyagolta el ennyire. Meleg vizet öntöttem egy vödörbe, és nejlon súrolóval láttam neki, hogy az üvegről eltávolítsam a rátapadt zsíros szennyeződést, majd egy tiszta ruhával és meleg vízzel még egyszer lemostam. Annyi jött le róla, hogy a víz feketéllett a piszokról.

Szépen kidolgozott keretben láthatóan antik tükör volt, értékesnek tűnt, tisztítás után egy foltot, egy karcolást sem lehetett rajta felfedezni. Makulátlan, torzulásmentes felületén tetőtől talpig láthatta magát az ember. Én is megálltam előtte egy darabig és néztem magam teljes életnagyságban. Nem volt semmi különös. Én voltam én, a szokásos, nem éppen figyelemreméltó arckifejezésemmel álltam ott, csak valahogy szükségtelenül élesnek látszott az egész, és eltűnt a tükörben látható képek sajátos egysíkúsága. Mintha nem a saját tükröződésemet láttam volna, a kép, mely a tükörben egy síkban jelenik meg, itt olyan benyomást keltett, mintha valóságos önmagamat szemlélném. Arcom elé emelve jobb kezemet, a kezem fejével megtöröltem a számat. Szemben a tükörben lévő énem is ugyanazt tette, de úgy éreztem, hogy én csak megismételtem azt a mozdulatot,

amit ő tett. Nem voltam már biztos benne, hogy tényleg én voltam-e, aki szabad akaratából a kézfejét végighúzta a száján.

A fejemben tartva a „szabad akarat” kifejezést, ezúttal a bal kezem hüvelyk- és mutatóujja közé csippentettem a fülemet. A tükörbeli én is pontosan azt tette. Látszott, hogy ő is ugyanúgy fejben tartotta a „szabad akarat” kifejezését.

Felhagytam az egésszel, és otthagytam a tükröt. Erre persze ő is elment.

*

A tizenkettedik napon ismét havazott. Mikor felébredtem, már hullott a hó. Félelmes csendben. Nem volt kemény, sem ragadós. Lassan, táncosan ereszkedett le az égből, elolvadt, mielőtt még fölgyülemlett volna. Halkan, álmosítóan, szinte észrevétlenül szállingózott.

Előkerestem a raktárból az öreg gitárt, üggyel-bajjal fölhangoltam és egy régi dalt pengettem rajta. Benny Goodman ***Air Mail Special*** című számát hallgatva próbálgattam, és eljött a délidő. A saját sütésű, bár megkeményedett kenyérből vastag szeleteket vágtam, sonkát tettem közé, meg dobozos sört ittam.

Harminc perce gyakoroltam, mikor megérkezett Birkaember. A hó szép csendesen tovább hullott.

– Ha zavarok, jöhetek máskor is – szabadkozott az előszobaajtóban állva.

– Dehogyis, éppen jókor. Unatkoztam – nyugtattam meg, és a gitárt leeresztettem a földre.

Birkaember, éppúgy mint a múlt alkalommal, leverte azt a rettenetes sarat a cipőjéről, majd belépett. A hóesésben különösen jó feszített rajta a birkajelmez. Leült velem szemben, könyö-

két a fotel karfáján nyugtatta, fészkelődött egy kicsit ültőhelyében.

– Megmarad a hó? – kérdeztem.

– Még nem – válaszolt. – Olyik megmarad, olyik nem, ennek a fajtának nincs maradása.

– Aha.

– A jövő héttől már megmarad.

– Akarsz sört?

– Köszönöm, de inkább konyakot, ha szabad kérnem.

Kimentem a konyhába, összekészítettem neki a konyakot, magamnak sört és hozzá sajtos szendvicset, és mindezt bevittem a nappaliba.

– Gitároztál, igaz? – mondta Birkaember elismerően. – Én is szeretem a zenét, ugyan hangszeren játszani nem tudok.

– Én sem, tíz éve nem volt gitár a kezemben.

– Ugyan már! Játszanál mégis valamit nekem?

Nem akartam kedvét szegni, hát elpengettem az „Air Mail Special" dallamát, kíséretet rögtönözve hozzá, de a végén eltévesztettem a fogásokat és abbahagytam.

– Ügyes vagy – mondta Birkaember, és dicsérete őszintének hangzott –, jó lehet annak, aki tud hangszeren játszani.

– Ha valaki tényleg jól játszik, annak igen, de ha nincs jó hallásod, akkor minden hiába. Ha meg a füled jó, akkor már nem tetszik a saját játékod.

– Tényleg igaz lehet… – ismerte el Birkaember és hörpintett a konyakjából. Én meg felnyitottam a dobozos sörömet és csak úgy a dobozból iszogattam.

– Nem adtam tovább az üzenetet – szólalt meg Birkaember.

Némán bólintottam.

– Csak azért jöttem, hogy ezt elmondjam.

A naptárra pillantottam, ahol a pirossal jelölt határidőig már csak három nap volt hátra. Igaz, ez akkorra már mindegy volt nekem.

– Megváltozott a helyzet – mondtam. – Megharagudtam. Még soha életemben nem gurultam be ennyire!

Birkaember, kezében a konyakos pohárral, csak hallgatott. Én meg fogtam és a gitárt a hátlapjával teljes erőből a kandalló téglájához csaptam. Szörnyű hangzavar kíséretében ripityára tört. Birkaember fölpattant ülő helyéből, a fülei remegtek.

– Jogom van dühöngeni! – mondtam mintegy önmagamnak. – Igen, ez nekem jár.

– Sajnálom, hogy semmit sem tudok neked segíteni – mondta Birkaember. – De értsd meg, azért én még kedvellek téged.

Egy ideig csak a havat néztük. Puha, már eleve szétporlott hó hullott az égből.

Megint sörért mentem a konyhába, mikor az utam a tükör előtt vezetett el. Persze, hogy a másik én is éppen sört vitt. Ös--szenéztünk és sóhajtottunk egyet. Más-más világban éltünk, de ugyanazt gondoltuk. Egészen úgy, mint a Kacsalevesben Groucho Marx és Harpo Marx.

A nappali tükröződött mögöttem. Vagy szemben, mert ami nekem hátul volt, az neki elöl. A dívány, a szőnyeg, az óra, a kép, polc, minden, de minden ugyanolyan volt. Egy nem túl jó ízléssel, de kényelmesen berendezett szoba képe. De volt vala-

mi különbség, vagy talán csak nekem volt olyan érzésem, hogy valami eltér a valóságtól a tükörben.

A hűtőből kivettem egy új kék dobozos Lövenbraut, és ahogy a kezembe fogva vittem, visszamenet megint belenéztem a tükörbe, majd a valódi nappaliba, ahol ott ült Birkaember a fotelben és továbbra is a havat bámulta.

Végére akartam járni a dolognak, ezért a tükörben is kerestem Birkaember képét. De nem volt ott, nem látszott az alakja. A tükör szerint a szobában egy lélek sem volt. Az üres helyiségben nem ült senki sem a fotelben. Teljesen magányosan álltam a tükörben látható világban. A hideg végigfutott a hátamon.

– Rossz színben vagy – mondta Birkaember.

Nem szóltam semmit, csak leültem, kinyitottam a sörösdobozt és ittam egy kortyot.

– Biztos megfáztál. Aki nem szokta ezt, annak hideg ám itt a tél. A levegő is nedves. Feküdj le korán ma este – javasolta ő.

– Nem én. Ma nem fekszem le, végig itt fogom várni a barátomat – mondtam.

– Tudod, hogy ma fog jönni?

– Bizony – erősítettem meg. – Ma este tízkor idejön.

Ezúttal ő hallgatott el és nézett engem. A maszk mögül figyelő szeme teljesen kifejezéstelen maradt. Folytattam.

– Ma este összecsomagolok és holnap elmegyek innen. Ha találkozol, megmondhatod neki. Vagy talán nem is kell.

Birkaember olyanformán bólintott, hogy érti.

– Szomorú leszek, ha elmész – mondta. – De ezen nem lehet segíteni. Viszont kaphatnék abból a sajtos szendvicsből?

– Lehet.

Birkaember egy szalvétába burkolta a sajtos szendvicset és zsebre vágta. Kesztyűt húzott.

– Jó lenne egyszer viszontlátni egymást – mondta elmenőben.

– Találkozunk mi még – válaszoltam.

Keleti irányba tartott a legelőn át, tűnő alakját hófátyol takarta el. Csak a csend maradt utána. Poharába töltöttem még egy ujjnyi konyakot és felhajtottam. A torkom átforrósodott, röviddel azután a gyomromban is szétáradt az ital melege. Fél perc alatt elmúlt a remegésem. Megijesztett az óra ütése, visszhangot vert bennem.

Talán aludni kellene, gondoltam. A díványra fentről hoztam takarót, abba burkolózva elaludtam. Olyan kimerült voltam, mint a gyermek, aki három napig bolyongott az erdőben. Abban a szempillantásban elnyomott az álom.

Rettenetes álmom volt, borzalmas. Felidézhetetlenül szörnyűséges.

10 | És telt-múlt az idő

A sötétség a fülemen folyt be, mint az olaj. Valaki óriás pöröllyel szét akarta verni a fagyott földgolyót. Pontosan nyolc csapást mért rá. De az nem tört szét. Kis repedés támadt rajta, az igaz.

Nyolc óra. Este nyolc.

Megráztam a fejemet és felébredtem. Testem zsibbadt, fejem fájt. Valaki jégkockákkal bezárt volna egy sékerbe, hogy össze-vissza rázzon. Nincs rosszabb, mint sötétben ébredni. Olyan érzés, mint amikor mindent az égvilágon elölről kell kezdeni. Az ébredés első pillanataiban, mintha másnak az életét élném. Jó sokáig tart, míg visszazökkenek a kerékvágásba. Furcsa dolog a saját életemet olybá venni, mintha másé volna. Ilyen életet élni magában véve is nagyon titokzatos.

Megmostam az arcomat a konyhai vízcsapnál, utána megittam két pohár vizet. Jéghideg volt, de égő arcomat nem tudta lehűteni. Visszaültem a díványra. Csendben és sötétben próbáltam apránként összerakni saját életem töredékeit. Nem sokra mentem vele, de legalább ez a sajátom volt. Így azután lassan magamhoz tértem. Mitől vagyok én, én magam, azt nehéz egy másik embernek elmagyarázni. Meg talán senkit sem érdekel.

Olyan érzésem is volt, hogy valaki néz, de nem sokat törődtem vele. A sejtjeimre gondoltam. Ahogy a feleségem mondta: végül is mindent, de mindent elveszítünk. Még saját magunkat is. A tenyeremmel megtapintottam az arcomat. Nem éreztem, hogy az enyém volna. Valaki másé, aki felvette az én vonásaimat. Még az emlékezetem is elbizonytalanodott. Minden létező név felolvadt, felszívódott, homályba veszett.

A sötétben az óra elütötte a fél kilencet. A havazás elállt, de az eget változatlanul vastag felhőtakaró fedte. Teljes volt a sötétség. Sokáig ottmaradtam a díványba süppedve. A hüvelykujjam körmét rágtam, de még a saját kezemet sem láttam rendesen. A kályha el volt zárva, ennek köszönhetően a szoba kihűlt. Beburkolózva a takaróba belebámultam a mélységes sötétségbe. Mintha az örvény húzott volna le egy mély kút fenekére.

Telt-múlt az idő. A sötétség részecskéi furcsa ábrákat rajzoltak elém és egy ideig ott lebegtek előttem, majd hangtalanul szertefoszlottak, hogy átadják a helyüket a következőknek. A higanyszerűen leülepedett térben csak a sötétség mozgott.

Abbahagytam a tűnődést, és az időre bíztam, teljen csak és sodorjon magával engem. Újabb homály újabb képeket írt elém.

Elütötte a kilencet. Az utolsó gongszót lassan elnyelte a sötétség, és az így keletkezett résbe bebújt a csend.

– Beszélhetek? – kérdezte Patkány.

– Hogyne – válaszoltam.

11 | A homálylakók

– Hogyne – mondtam én.

– Ígéretemhez képest egy órával hamarabb ideértem – mentegetőzött Patkány.

– Jól van. Amint látod, egyfolytában csak ráérek.

Patkány csendesen elnevette magát. Mögöttem volt. Úgy éreztem, hogy a hátunkat egymásnak vetve ülünk.

– Valahogy olyan ez, mint régen – mondta ő.

– Biztos, hogy csak akkor tudtunk egy igazit beszélgetni, ha üggyel-bajjal szakítottunk rá egy kis szabadidőt – mondtam.

– Tényleg, úgy tűnik – nevetett hangtalan. A mély homályban is éreztem, mivel a hátunk összeért. De a levegő apró rezdüléséből és a hangulat változásából is sok mindent meg lehet tudni. Elvégre egykor barátok voltunk. Oly régen, hogy már nem is emlékszünk rá.

– Azért azok az igazi barátok, akik együtt ütik agyon a szabadidejüket – mondta egyszer valaki, igaz? – szólt Patkány. – Te voltál az a valaki?

– Változatlanul jók a megérzéseid. Úgy van, én mondtam.

Sóhajtottam.

– De ebben a mostani zűrös ügyben csúnyán cserbenhagyott a szimatom – mondtam. – Majd belehaltam. Pedig mennyi mindent súgtatok!

– Mindegy. Te helytálltál.

Hallgattunk. Úgy tűnt, hogy most a saját kezét veszi szemügyre (már megint).

– Nagyon sok gondot okoztam neked – szólt. – Nagyon sajnálom, de nem volt más mód. Rajtad kívül nem volt emberem, akit erre meg lehetett volna kérni. Ahogy a levélben megírtam.

– Erről szeretnék többet hallani – mondtam –, mert ezzel még nem vagyok meggyőzve.

– Persze, persze – mondta Patkány. – Természetesen elmondom. De előbb igyunk sört.

Fel akartam állni, de Patkány visszatartott.

– Hozom én – mondta. – Elvégre az én lakásom.

Megszokott útján kiment a sötétben a konyhába, és hallottam, amint annyi sört vesz elő, amennyi csak elfér a kezeiben. Közben hol becsuktam, hol kinyitottam a szememet, ettől más színezetet kapott a szoba sötétje.

Patkány visszajött és lerakta az asztalra a söröket. Kitapogattam egyet, kinyitottam és megittam a felét.

– Ha nem látom, mintha nem is létezne a sör – mondtam.

– Bocsánat, de nagy baj kerekedne abból, ha nincs sötét.

Egy darabig hallgattunk és ittunk.

– Nos… – kezdte Patkány és megköszörülte a torkát. Az üres dobozt visszatettem az asztalra, beburkolóztam a takaróba és várva vártam, hogy beszéljen már. De nem folytatta, csak az hallatszott, hogy a sötétben Patkány meglötyögteti a dobozát, nem maradt-e benne még ital. Ez szokása volt.

– Nos… – mondta megint, felhajtva a maradékot és a dobozt koppanva visszatette az asztalra. – Kezdjük ott, hogyan és miért kerültem én ide. Jó lesz így?

Nem válaszoltam. Miután meggyőződött róla, hogy nincs hozzá kedvem és nem is fogok, folytatta.

– 1953-ban vette apám ezt a telket. Én ötéves voltam akkor. Nem tudom, minek kellett szántszándékkal éppen itt földet vásárolnia. Biztos olcsón juthatott hozzá az amerikai hadsereggel ápolt jó kapcsolatai révén. Te is láthattad, hogy tényleg milyen szörnyen körülményes az idejutás. Nyáron még hagyján, de ha leesik a hó és meg is marad, semmire se jó az egész nyaraló. A megszálló amerikaiak gondoltak rá, hogy megcsinálják az utat és radarállomást vagy mit létesítenek itt, de annyi pénzt és energiát emésztett volna fel, hogy abbahagyták. Természetesen a város is szegény ahhoz, hogy utat építsen ide. Ha elkészül is, semmi haszna. Ilyenformán lett ez a telek ilyen elhagyatott.

– A birkaprof nem akart visszatérni ide?

– A doktor már csak az emlékeinek él. Sehova sem akar ő már visszatérni.

– Az meglehet – hagytam helyben.

– Igyunk még! – javasolta.

Mondtam, hogy nekem nem kell. A kályha kialudt, és én már teljesen átfagytam. Hallottam, amint Patkány nyitja a dobozt és iszik tovább egyedül.

– Apám odavolt ezért a helyért, némiképp rendbe hozta az utat, és a házat is karbantartotta. Azt hiszem, jó sok pénzbe kerülhetett, de ennek köszönhetően ha van autó, legalább is nyáron egész jól ellehet benne az ember. Van itt fűtés is, van vízöblítéses vécé, zuhanyozó, telefon, és akár tartalék áramfejlesztőt is lehet működtetni szükség esetén. Azt viszont el sem tudom képzelni, hogy ezek nélkül a birka prof hogy is élhetett itt. – Itt Patkány böffentett vagy sóhajtott egyet, a hang alapján nem tudtam eldönteni.

– 1955-től 1963-ig nyaranta mindig ide jöttünk. A szüleim, a nővérem és én, azután meg mindenféle lányokat is felhoztam ide. Ha belegondolok, életem legjobb ideje volt. A város még most is bérli a legelőt, és nyáron itt minden tele van juhokkal. Egy rakás birka az egész. Épp ezért nyári emlékeim mindig a birkákhoz kötődnek.

Nem nagyon értettem, milyen az, ha valakinek üdülője van, és azt hiszem, hogy további életem során sem fogom megérteni.

– Ám a hatvanas évek második felétől a család jószerivel már nem járt ide. Talán azért, mert szereztünk egy másik üdülőt, ami közelebb esett a lakásunkhoz, vagy mert a nővérem férjhez ment, vagy én nem jöttem ki a családdal, szóval történt ez, meg az. Lényeg, hogy a telek ismét elhagyatott lett. Utoljára hatvanhétben jártam itt. Akkor magamban jöttem ide. Egyedül töltöttem itt egy hónapot.

Valamilyen emlék juthatott eszébe, mert egy kis időre elhallgatott.

– Nem volt itt nagyon elhagyatott? – kérdeztem.

– Egyáltalán nem. Legszívesebben mindig is itt lettem volna. De nem lehetett, mert az üdülő nem az enyém, és én ebben sem akartam az apámra szorulni.

– Most sem?

– Most sincs másként, ezért eredetileg nem szándékoztam idejönni. Csakhogy a szapporói Delfin Szállóban megláttam a falon azt a képet, és hirtelen úgy éreztem, hogy még egyszer látnom kell ezt a helyet. Akárhogy is vesszük, érzelgős dolog volt ez részemről. Előfordult veled ilyesmi?

– Aha – mondtam, és a feltöltött tengeröblökre gondoltam.

– A birkaprof elmesélte nekem az álombeli csillagos hátú birka esetét. Te is tudsz róla?

– Tudok.

– A többit már könnyű elképzelni – mondta Patkány. – Gondolhatod, hogy én is látni akartam. Idesiettem télvíz idején, hogy itt töltsem ezt az évszakot. Sehogy sem tudtam kivetni magamból ezt a vágyat. Apám így, vagy úgy, az ilyesmi már mindegy volt. Megtettem minden előkészületet és eljöttem ide. Valami ellenállhatatlanul idevonzott.

– És találkoztál azzal a birkával.

– Úgy bizony – erősítette meg Patkány. – De arról, ami azután történt, kínos lenne beszélnem.

– Akárhogy is próbálnád elmagyarázni, ugye, én úgysem érteném meg a szenvedésedet? – kérdeztem.

Patkány ujjai között összeroppant a sörösdoboz, a második.

– Nem lenne jobb, ha te kérdeznél? Úgyis már nagyjából mindent tudsz – válaszolta.

Némán bólintottam.

– Nem bánod, ha rákérdezek?

– Nembánom.

– Te már meghaltál?

Félelmetesen hosszú csend következett. A szám is kiszáradt tőle.

– Úgy van – mondta ki Patkány. – Én meghaltam.

12 | Patkány, aki felhúzza az órát

– A konyhában a gerendára akasztottam fel magam – mondta Patkány. – Birkaember temetett el a garázs oldalában. Ha félnél tőle, elmondhatom, hogy a halál nem is fáj annyira. De valójában édes mindegy.

– Mikor történt?

– Egy héttel azelőtt, hogy megjöttél.

– Akkor húztad fel az órát?

Patkány elnevette magát.

– Csodálatos mi? Egy harminc éves élettörténet legeslegutolsó cselekedete. Minek húzza fel az órát egy halálba igyekvő ember? Különös, nem?

Elhallgatott, és csend ülte meg a szobát. Csak az óra ketyegése hallatszott. Ezen kívül minden hangot elnyelt a hó. Teljesen az volt az érzésem, hogy otthagytak kettőnket az űr közepén.

– Ha…

– Hagyd ezt! – vágott közbe Patkány. – Nincs már ***ha!*** Ezt te is tudhatnád, igaz?

Megráztam a fejemet, hogy én bizony nem.

– Jöhettél volna akár egy héttel előbb, akkor is meghalok. Legfeljebb derűsebb, melegebb időben találkozunk. Mindegy. Nem változtat azon, hogy meg kellett halnom. Még kegyetlenebb lett volna, elviselhetetlenül keserves.

– Minek kellett meghalnod?

A sötétben száraz hang hallatszott, mint mikor valaki összedörzsöli a tenyerét.

– Nem szeretnék veled erről beszélgetni. A vége úgyis védőbeszéd lenne önmagam felett. Nem gondolod, hogy nincs visszataszítóbb egy halott részéről, mint a mentegetőzés?

– De ha nem beszélsz, akkor én meg nem értem.

– Igyál még!

– Hideg van – válaszoltam.

– Annyira azért nincs.

Remegő kézzel kinyitottam a dobozt és lenyeltem egy korty sört. Tényleg, nem is volt már annyira hideg.

– Megpróbálom egyszerűen elmondani, ha megígéred. Hogy nem beszélsz róla senkinek.

– Ha beszélnék is, ugyan ki hinne nekem?

– Ez már igaz – nevette el magát.

Az óra elütötte a fél tizet.

– Le lehetne állítani ezt? – kérdezte Patkány. – Zajos.

– Hogyne lehetne, a te órád!

Felállt és megállította az inga járását. Bármilyen hangot és bármilyen időt el lehet törölni a föld színéről.

– Röviden: a birkával a bensőmben haltam meg. Megvártam, míg mélyen elalszik odabent, és csak akkor hurkoltam föl magamat a konyhában a gerendára. Ideje sem volt a menekülésre.

– Tényleg ezt kellett tenned?

– Úgy bizony, úgy kellett. Ha még egy keveset késlekedem, a birka teljesen leigáz engem is. Az utolsó lehetőség volt. – Patkány megint összedörzsölte a tenyerét. – Én a magam valódi énjével szerettem volna találkozni veled. Saját emlékeim, gyar-

lóságom, önmagam birtokában. A fénykép miatt történt így, amit titkos jelzésként küldtem neked. Úgy volt, hogy ha az véletlenül idevezet, én végül megmenekülök.

– És megmenekültél?

– Meg, bizony – szólt csendesen.

*

– A lényeg a gyarlóság – mondta Patkány. – Minden onnan indul ki. Ezt az esendőséget te biztos nem tudod megérteni.

– Minden ember esendő.

– Közhely! – pattintgatott ujjával Patkány. – Ilyenekből hiába sorakoztatsz fel akármennyit, nem jut el az ember sehová. Én most nagyon is személyes dolgokról beszélek.

Hallgattam.

– A gyarlóság a testen belül rothadás. Mint az üszkösödés, olyan az. Tizenéves korom derekától végig ezt éreztem. Ez idegesített folyton. Tudod te, milyen az, hogy valaki kétségtelenül rohad és ő maga is tud erről?

Beburkolóztam a takaróba és hallgattam.

– Nem, te talán ezt nem is érted, benned ez nincsen meg. De végül is ilyen a gyengeség. Ugyanolyan, mint az örökletes betegség. Bármennyire ismeri is az ember, önmaga nem tud tenni ellene semmit. Még egy ütemet sem tud kihagyni, csak egyre jobban hanyatlik.

– És mihez viszonyítva gyenge? – kérdeztem közbe.

– Mindenhez. Erkölcsileg, tudatilag gyenge, a létezésem önmagában is esendő.

Nevettem, ezúttal sikerült jóízűen nevetnem.

– Ha ezt kimondjuk, nincs olyan ember, aki ne lenne ilyen.

– Hagyjuk a közhelyeket, már az előbb is mondtam. Persze, hogy minden embernek van gyengéje. De az igazi gyengeség és az igazi erő egyaránt ritkaságszámba megy. Te vaksötétbe bezárva a különféle gyengeségeket nem ismered. Pedig azok léteznek ebben a világban. Nem lehet az égvilágon mindent általánosításokkal elintézni.

Hallgattam.

– Épp ezért hagytam el a várost. Nem akartam, hogy fény derüljön arra az emberek szeme előtt, hogy még annál is mélyebbre bukom. Téged is beleértve. Ha olyan helyre megyek el, ahol egy ember sem ismer, úgy végzem, hogy legalább nem alkalmatlankodom vele senkinek. Végül pedig… – itt Patkány egyszerre csak belesüllyedt a sötét némaságba, de azután folytatta-, végül is a gyengeségem miatt nem tudtam elmenekülni a birka árnyékából. Magamtól semmire sem jutottam. Gondolom, még ha akkor rögtön itt termettél volna, talán azzal sem mentem volna semmire. Vagy, ha nekidurálom magam és lejutok a hegyről. Biztos megint visszaestem volna. A gyarlóság már csak ilyen.

– Mit várt tőled a birka? – kérdeztem.

– Mindent az égvilágon, amit csak el lehet képzelni. A testemet, az emlékeimet, a gyengeségemet, az ellentmondásaimat… az efféléket nagyon szereti. Olyan csápjai vannak, hogy a fülem, orrom lyukán is behatol és mint egy szalmaszállal kiszívja a belsőt. Rágondolni is maga a borzalom, ugye?

– És mi a jutalom?

– Olyan nagyszerű, hogy már kár belém. Igaz, hogy a birka azt nem mutatta meg nekem határozott formában. Bárhogy is, éppen csak egy egészen csekélyke részt láttam csupán belőle. De az is…

Itt egy kicsit elhallgatott.

– De az is teljesen kiütött és nem tudtam mitévő legyek. Nem tudom szavakkal elmagyarázni. Az egy mindent elnyelő olvasztótégely volt. Minden képzeletet felülmúló szépség és félelmetesen ördögi. Ha a test belekerül, mindenestül eltűnik. A tudat, az értékek, érzelmek, minden megsemmisül benne. Közel ahhoz a dinamizmushoz, mely egykor az űr egy pontján megjelenve minden élő eredete lett.

– De te ugye, elutasítottad? – kérdeztem.

– Úgy van. A testemmel együtt mindenestül el van temetve. Már csak egy tennivaló maradt hátra, azt kell elvégezni és örökre sírba száll.

– Csak egyet?

– Egy bizony. Szeretném, ha majd megtennéd nekem. De most még hagyjuk ezt.

Egyszerre ittuk a sörünket. Lassanként átmelegedtem.

– Tehát az agyi vérrögök a korbács? – kérdeztem. – A birka azzal kényszerített uralmának elismerésére?

– Pontosan. Ha az egyszer megvan, azután nincs menekvés.

– És a Mester tulajdonképpen mit akart elérni?

– Ő megőrült. Biztosan nem bírta az olvasztótégely látványát. A birka kihasználta, és egy hatalmi struktúrát alakított ki a segítségével. Csakis azért bújt bele. Vagyis egyszer használatos eszköz, amit használat után eldobnak. Gondolatilag az az ember a nullával egyenlő.

– Akkor a Mester halála után téged használt arra, hogy hatalmi szerkezetét továbbörökítse – jegyeztem meg.

– Úgy van.

– Azután valami történt, igaz?

– Ami azután jön, az a tökéletes anarchia. Minden létező szembenállás összpontosul, és a középpontban én vagyok meg a birka.

– Miért utasítottad el?

Eközben az idő is halálba hanyatlott és a halott idő fölött lerakódott a hó.

– Én szeretem a magam gyarlóságát. A kínjaimat, a kellemetlenségeimet is szeretem. A nyári fényeket, a szél szagát, a kabóca ciripelését. Nem tehetek róla, de szeretem. Az a sör is, amit te most iszol… – itt Patkány elharapta a szót –, nem is tudom.

Kerestem a szavakat, de nem találtam. Belecsavarodva a takarómba, meredtem a sötétbe.

– Mi ugyanabból az anyagból egészen más dolgot hozunk létre – mondta Patkány. – Te hiszel abban, hogy a világ egyre jobb lesz?

– Mi javul és mi romlik benne, ki tudja megmondani? Patkány nevetett.

– Ha létezne közhelyország, király lehetnél benne.

– Birkamentesen,

– Birkamentesen – válaszolta és egy hajtásra megitta harmadik sörét, és az üres doboz a padlón koppant. – A legjobb lenne, ha minél gyorsabban lesietnél a hegyről. Mielőtt még nem szorulsz be a hófúvások közé. Nem szeretném, ha itt kellene töltened a telet. Négy-öt nap múlva elkezd felhalmozódni a hó és lejutni az eljegesedett úton istenkísértés.

– És veled mi lesz ezután? – kérdeztem.

Patkány megint látható élvezettel elnevette magát.

– Nekem már nincs ***ezután***, meg efféle. Eltűnők egyetlen tél leforgása alatt. Azt már nem tudom, hogy milyen hosszú lesz. Egyetlen tél, az egyetlen tél. Örülök, hogy találkozhattam veled. Igaz ugyan, hogy derűsebb és melegebb időben jobban szerettelek volna viszontlátni.

– J üdvözletét küldi.

– Mondd meg neki, hogy én is üdvözlöm őt.

– A nőddel is találkoztam.

– Hogy van?

– Jól. Ugyanannál a vállalatnál dolgozik most is.

– Na és még nem ment férjhez?

– Aha – feleltem. – Tőled akarja hallani, hogy vége van-e már vagy nincs.

– Befejeztük – mondta Patkány. – A magam ereje nem volt elég, hogy befejezzem, végeredményben mégis vége lett. Az életem teljesen értelmetlen élet volt, de persze a te kedvenc általánosításaiddal élve, kinek nem az.

– Úgy van – mondtam. – Végül még két kérdést hadd tegyek fel neked.

– Nosza.

– Az első a Birkaember.

– Rendes fickó.

– Amikor idejött, az ugye te voltál? – kérdeztem.

Patkány erre ropogó hangok kíséretében ide-oda forgatta a nyakát.

– Úgy van. Kölcsönvettem a figurát. Rögtön rájöttél?

– Úgy félidőben – mondtam –, először még nem.

– Őszintén szólva meglepett, amikor összetörted a gitárt.

Soha nem láttalak ennyire dühösnek, másrészt az első hangszerem volt, amit magamnak vettem. Ámbár elég olcsó volt.

– Hibáztam – ismertem el. – Azzal az ijesztgetéssel csak ki akartam ugratni a nyulat a bokorból.

– Mindegy. Holnapra már úgyis el fog tűnni itt ez az egész – jegyezte meg Patkány szárazon. – Na, most a második kérdés ugye a barátnődre vonatkozna?

– Úgy van.

Patkány hosszú szünetet tartott. Néhányszor összedörzsölte a kezeit, azután felsóhajtott.

– Ha egy mód van rá, róla nem akartam beszélni. Számításomon kívüli tényező volt.

– Aha. Én magunk közt akartam a partit játszani, és ebbe belelépett az a nő. Mi nem akartuk őt belekeverni. Te is tudod, milyen nagyszerű tehetség birtokában van, mindenfélét magához tud vonzani. De itt nem volt semmi keresnivalója. Ez itt messze meghaladta az ő képességeit.

– Mi lett vele?

– Semmi baja. Jól van – mondta Patkány. – De többé már nem jön el hozzád. Szegény barátom…

– Miért nem?

– Mert elenyészett. Valami végleg kihalt belőle.

Elnémultam.

– Megértem, mit érzel – folytatta ő. – De előbb, vagy utóbb úgyis eltűnt volna. Belőlem, belőled, meg mindenféle nőkből is valami végleg kihal egyszer.

Bólintottam.

– Na, én lassan megyek is – mondta Patkány. – Már nem maradhatok tovább. Biztos valahol még találkozunk.

– Meglehet – mondtam én.

– Csak egy kicsit vidámabban, nyárias évszakban lenne jó. Végül még valamit kérnék. Holnap reggel kilenckor állítsd be az időt a nagy állóórán, és a hátlapon lévő huzalokat kösd ös--sze. Zöldet a zölddel, pirosat a pirossal. Fél tízkor pedig eredj el innen, siess le a hegyről. Tizenkettőkor egy kollégámmal teázni fogunk itt. Rendben?

– Megteszem, amit kértél.

– Örültem a látásodnak.

Egy pillanatra csend lepett meg bennünket.

– Isten veled – mondta Patkány.

– Viszontlátjuk még egymást – így én.

A takaróba csavarva magamat, lehunytam a szememet és úgy füleltem. Patkány cipőjének száraz zörejéből ítélve lassan átment a szobán, majd kinyitotta a bejárati ajtót. Jeges levegő tódult a szobába. Szélcsendben settenkedett befelé a tömör fagy.

Patkány a nyitott ajtóban megtorpant, de úgy látszott, hogy nem a kinti tájat, nem is odabent a szobát nézhette, hanem valami alaktalan dologra figyelt. Az volt az érzésem, hogy a kilincsre, vagy a cipője orrára mered. Azután, mintha az idő kapuja zárult volna, halkan csettent valami, az ajtó becsukódott.

Csönd maradt körülöttem. A némaság és azon kívül semmi más.

13 | Zöld huzal meg piros drót – megfagyott sirály

Nem sokkal azután, hogy Patkány eltűnt, elviselhetetlen hidegrázás jött rám. A mosdóban öklendeztem, néhányszor hányni próbáltam, de csak rekedt hangok törtek elő a torkomból, más semmi.

Felmentem az emeletre, levettem a szvetteremet és bebújtam az ágyba. Hidegrázás és magas láz váltotta egymást. A szoba hol kitágult, hol meg összeszorult körülöttem. A takaró meg az alsónemű egy facsaró víz volt már az izzadságtól, kihűlve jeges borogatásként ölelt körül.

– Kilenckor állítsd be az időt – csengett a fülembe Patkány figyelmeztetése –, kösd össze zöldet a zölddel, pirosat a pirossal… Fél tízkor eredj innen… Rendben lesz – ez meg a Birkaember hangja volt – fog ez menni!

A sejtek kicserélődnek ám! – hallottam a feleségemet, aki még fehér csipkekombinéját is jobbjában tartotta.

Öntudatlanul megráztam a fejemet, jobbra-balra tíz centire. Piros huzal, piros drót… zöldet a zöldhöz…

– Nem tudsz te semmit – hallottam a barátnőmet, és úgy is volt, sejtelmem sem volt semmiről.

Hullámok hangját hallottam. Nehéz, téli hullámokét. Ónszínű tengert és nyakszirt fehérségű hullámokat, megfagyott sirályt láttam.

A lezárt tengeri akvárium kiállítótermében vagyok. Sorban állnak a bálnafa(llo)szok. Borzasztó meleg van odabent, alig kapok levegőt. Valaki kinyithatná már az ablakot.

– Nem lehet! – mondja a sofőr. – Ha egyszer kinyitjuk, nem lehet becsukni többé. Ha pedig ez bekövetkezik, mindnyájan meghalunk.

Valaki kinyitja az ablakot. Szörnyű a hideg. Sirályokat hallani. Vijjogásuk belevág a húsomba.

– Hogy hívják az ön macskáját?

– Szardínia – válaszolom.

– Nem, nem Szardínia – mondja a gépkocsivezető. – Már megváltozott a neve. A nevek gyorsan változnak. Bizonyára a saját nevét sem tudja.

Borzasztó a hideg, és a sirályok túl sokan vannak már.

– Igen hosszú utat jár be a középszerűség – így a fekete öltönyös ember.

…zöld huzal a pirossal, piros a zölddel…

– Hallottál valamit a háborúról? – kérdezte Birkaember. Benny Goodman zenekara elkezdte játszani a jól ismert

Air Mail Specialt. Charlie Christian hosszú szólójával. A zenész krémszínű, puha kalapot viselt. Ez volt az utolsó kép, amire emlékeztem.

14 | Újra az elátkozott kanyarban

Madárdal hallatszott.

A napfény csíkokban sütött be a zsalu résein az ágyamra. A padlóra esett karórám hét harmincötöt mutatott. A takaró meg az ing rajtam csuromvizes volt, mintha egy dézsa vizet öntöttek volna rám.

A fejem szédült még, de a láz már elmúlt. Odakint az egész táj fehérlett a hótól. Az új nap ragyogó ezüsttel vonta be a mezőt. A bőrömnek jólesett a hűvös levegő.

Lementem a fürdőszobába és forró zuhanyt vettem. Az arcom ijesztően fehér, egy éjszaka alatt szinte lehervadt róla a hús. A szokásosnál háromszor több borotvahabot kentem föl rá és alaposan kiborotváltam. Hihetetlen mennyiséget vizeltem. Miután túl voltam rajta, úgy elhagyott minden erőm, hogy azonmód, fürdőlepedőbe csavarva, lerogytam a díványra negyedórára.

A madár tovább kiáltozott. Olvadni kezdett, már cseperészett az eresz. Távolról éles csattanások hangja hallatszott.

Fél kilenc tájban ittam két pohár szőlőlevet és elrágcsáltam egy almát. Azután csomagoltam. Elvettem egy üveg fehérbort, egy nagy tábla Hershley csokoládét és két almát.

Mikor a csomagolás véget ért, a szobát megülte a szomorúság. Minden, ami volt, véget ért.

Kilencet mutatott a karórám, felhúztam a súlyokat és beállítottam a nagy állóóra mutatóit kilencre. Elhúztam a nehéz állványt és hátul összekötöttem a huzalokat… Zöldet a zölddel, pirosat a pirossal.

Az óra hátán négy luk, kettő felül, kettő alul két pár huzallal.

A dzsipben látott dróttal volt rögzítve az egész. Visszatoltam a helyére az állóórát. Megálltam a tükör előtt, hogy búcsúszót váltsak magammal.

– Menni fog ez! – mondtam,

– Menni fog ez! – mondta a másik.

*

Mint idejövet, megint átvágtam a mezőn. Ropogott a talpam alatt a hó. Előttem egy nagy, ezüst krátertóra emlékeztető széles legelő, egyetlen emberi lábnyom nélkül. Visszanéztem, csak az én nyomom vonala húzódott egészen a házig és közben furcsa ívet írt le. Úgy lehet, nem is olyan egyszerű egyenes vonalban menni.

Távolról nézve a ház valósággal élőlénynek látszott. Ahogy ott feszengett, a felgyülemlett hó összeolvadva lecsúszott a manzárdtetőről és ledobbanva szétszóródott a földön.

Folytattam az utamat és átértem a legelőn, majd hosszasan gyalogoltam a nyírfák között, át a hídon, a kúp alakú hegybe simuló kanyargós szerpentinen lefelé megérkeztem az elátkozott kanyarhoz.

A lehullott hó jószerivel még rá se fagyott az úttestre. De akármilyen biztosak is voltam a lépteim, nem tudtam attól a riasztó érzéstől megszabadulni, hogy bármikor leveszekedhetek egy süllyesztő fenekére. Az omladozó sziklafalhoz tapadva lépkedtem. Átnedvesedett a ruhám a hónom alól csepegő veríték-től. Olyan volt, mint egy gyermekkori rémálom.

Jobb kéz felől leláttam a lapályra. Már hó borította azt is. A síkság közepén folyt kápráztatóan ragyogva a Tizenkét zuhatag folyója. Messziről vonatfütty hallatszott. Remek idő volt.

Szusszantam egyet} majd a hátizsákomat vállamra vetve indultam tovább a szelídebb lejtőn lefelé. A következő kanyar után egy vadonatúj terepjáró állt az úton, a kocsi előtt pedig az a bizonyos ember, akit fekete ruhában járt.

15 | Tizenkét órai tea

– Már vártalak – mondta –, igaz, hogy csak húsz perce.

– Honnan tudta?

– Mit? A helyet vagy az időt?

– A időt – feleltem és letettem a hátizsákot.

– Mi gondolsz, mi a titka annak, hogy a Mester jobbkeze lehettem? Igyekezet, IQ, találékonyság? Ugyan! Az ok a tehetségemben rejlik. A ti szavaitokkal élve: mindenhez megérzés ken.

A fekete öltönyös ezúttal pehelydzsekit és sínadrágot viselt, zöld Ray Ban napszemüveggel.

– Sok közös vonásunk ***volt*** a Mesterrel. Például olyasfélék, amelyek túl vannak az ésszerűségen, a logikán és az erkölcsön.

– ***Volt?***

– A Mester egy héttel ezelőtt elhunyt. Pompás temetést rendeztünk neki. Az egész Tokió magán kívül az utódválasztás lázában ég. A sok középszerű fickó repdes össze-vissza. Jó mulatság, nem mondom.

Felsóhajtottam. Az ember ezüst tárcájából „mezítlábas", vagyis füstszűrő nélküli cigarettát húzott elő és rágyújtott.

– Kérsz egyet?

– Nem kell – mondtam.

– Derekasan helytálltál. Jobb voltál, mint amit vártunk tőled. Őszintén mondom, meglepődtem. Pedig elképzelhető volt az is, hogy megakadsz, és mi meg majd tippeket aduk. Ehhez képest úgy sikerült felkutatnod a birkaprofesszort, hogy az dicséretet érdemel. Szeretném, ha a beosztottam lennél.

– Az első perctől kezdve ismerte ezt a helyet, igaz?

– Még szép. Minek nézel te engem?

– Kérdezhetek valamit?

– Hogyne – mondta az ember vidáman, könnyedén. – Csak röviden.

– Miért nem mondták meg rögtön az elején?

– Mi azt akartuk, hogy saját szabad akaratodból, önként juss el ide, hogy azután kiugrasd őt a búvóhelyéről.

– Búvóhelyéről?

– Szellemi rejtekéből. Mikor a birka beleköltözik az emberbe, az átmenetileg elveszti önmagát. Izé, idegsokkot kap. Abból kell őt kiváltani – ez volt a te feladatod. Ám ahhoz, hogy higgyen neked, olyan üresnek kellett lenned, mint a fehér papír. Mit szólsz? Hát nem egyszerű?

– De igen.

– Ha nem sajnáljuk a magot bőven hinteni, minden egyszerű lesz. De a programot összeállítani, az nehéz. A számítógép nem tudja kiszámítani az emberi érzések elmozdulásait, ezt aprólékos munkával kell kidolgozni. Ám ha nem sajnálva a fáradságot elkészül a program és úgy működik ahogy elgondoltuk, az mindenek felett való nagy élvezet.

Erre csak megvontam a vállam.

– Namármost – folytatta a férfi –, a Birkakergető nagy kaland ezennel végéhez ért. Hála az én számításaimnak és a te naivitásodnak. Most kézre fogom őt keríteni. Úgy, bizony.

– Lehet – mondtam. – Hiszen ott van, mondta, hogy éppen tizenkét órára teára vár valakit.

Egyszerre néztünk a karóránkra. Tíz óra negyven volt.

– Na, nekem mennem kell – mondta végül az ember. – Ha akarod, a dzsip levisz a hegyről. Aztán meg ez itt a tiszteletdíjad.

Azzal belső zsebéből csekket vett elő és átadta. Zsebre vágtam anélkül, hogy az összegre rápillantottam volna.

– Nem is nézed meg?

– Erre talán nincs szükség – mondtam.

A férfi jókedvűen nevetett.

– Élvezet volt veled dolgozni. Még annyit, hogy a társad vállalkozását felszámoltuk. Sajnos. De még előtte az élet. A hirdetési szakma fellendülés előtt áll. Neked az a jó, ha egyedül dolgozol.

– Szerintem maga megőrült – mondtam búcsúzóul.

– Találkozunk még egyszer – válaszolta, majd gyalog nekivágott a kanyarnak, és elindult a fennsík irányába.

*

– Szardínia jól van – közölte a sofőr a terepjáróban, menet közben. – Szépen kigömbölyödött.

A vezető melletti ülést foglaltam el. A vezető egészen más embernek látszott, mint mikor a szörnyeteg autó volánjánál ült. Mindenfélét mesélt a Mester temetéséről meg a macskagondozásról, de alig figyeltem oda.

Fél tizenkettőre ért a dzsip a pályaudvarhoz. A városon halotti csend honolt. Az állomás előtti kerengőn egy öregember havat lapátolt. Mellette sovány kutya csóválta a farkát.

– Köszönöm – mondtam a sofőrnek.

– Szívesen. Mondja, feltárcsázta a jóisten telefonszámát?

– Nem értem rá.

– Amióta a Mester meghalt, nem kapcsol az a szám. Vajon mi történhetett?

– Biztos ő is elfoglalt.

– Az lehet – mondta a sofőr. – Minden jót.

– Viszontlátásra.

*

A Szapporó felé menő vonat éppen déli tizenkettőkor indult. Egy árva lelket sem láttam a peronon. A vonaton, engem is beleértve mindössze négyen utaztunk, de nekem mégis megkönnyebbülést hozott, hogy végre embereket láthattam. Akárhogyis, de visszatértem az élő világba, amely – legyen bár unalmas és középszerű – mégiscsak a sajátom.

Csokoládét rágcsáltam éppen, a csengő jelezte az indulást. Mikor a vonat lassan, egyet-egyet zökkenve megindult, távolról robbanás hallatszott. Teljes erőből nekiveselkedve sikerült kinyitnom az ablakot, és kidugtam rajta a fejemet. Három perc múltán láttam, hogy a kúp alakú hegy környékén fekete füstszalag emelkedik.

Amíg a vonat el nem kanyarodott jobbra, vagy félórán keresztül azt a gomolygó, sötét felleget bámultam.

epilógus

– Minden véget ért – mondta a birkák tudósa. – Minden az égvilágon.

– Elvégeztetett – tettem hozzá.

– Neked köszönet jár mindezért.

– Sok mindent elveszítettem – mondtam.

– Ugyan – ellenkezett az öreg –, még csak most kezdődik az életed, nem?

– De, igen.

Amikor kimentem a szobából, a tudós asztalára borulva, fojtottan felzokogott. Az ő elvesztegetett idejét tulajdonítottam el. Az utolsó pillanatig sem tudtam, hogy jól tettem-e.

*

– Elment valahová – mondta szomorúan a Delfin Szálló tulajdonosa. – Cím nélkül távozott.

Megkaptam a csomagomat és ugyanazt a szobát, mint amelyikben laktunk. Az ablakból ugyanarra az értelmetlen vállalatra nyílt kilátás, mint annak idején. A nagymellű nő sehol, csak a két fiatalember ült az íróasztal mellett és cigarettázva dolgoztak. Az egyik számolt valamit, a másik meg valami tört vonalú grafikont szerkesztett egy terjedelmes papírra. Az iroda látképe így, a dúskeblű nélkül egészen másként festett, mint azelőtt, de változatlanul képtelen voltam fogalmat alkotni róla, hogy ugyan miféle vállalkozás lehet, ahol buzgólkodnak. Hatkor azután mindenki elment, és az épület sötétbe borult.

Bekapcsoltam a tévét, hogy megnézzem a híreket. A hegyi robbanásról nem mondtak semmit sem. Vagy úgy, az tegnapelőtt történt?! Hol lehettem akkor, mit műveltem egy álló napon át? Erőlködtem, hogy emlékezzem rá, de csak a fejem fájdult bele.

Mindenesetre egy nap eltelt.

Így egy nap jön a másik után és én egyre távolodom az ***emléktől***. Mígnem valamikor a vaksötétből megint kiszól egy távoli hang.

Elzártam a tévét és cipőstül hanyatt dőltem az ágyon. Néztem a mennyezet foltjait. Régen meghalt és elfelejtett emberek jutottak róluk eszembe. A bizonytalan színű neonok kigyúltak és megváltoztatták a szoba színének tónusát. A fülem mellett ketyegett az órám. Levettem a csuklómról és leeresztettem a padlóra. Az autódudák hangja lágyan egymásra rétegződött. Aludni szerettem volna, de nem ment. Nem lehet aludni, amikor megfogalmazhatatlan érzések nyomják a szívemet.

Felvettem az ujjasomat, kimentem az utcára és bementem az utamba kerülő első diszkotékába. Non stop soulzene hangjai mellett megittam három whiskyt jéggel. Ettől kissé helyrejöttem. Rendbe kellett jönnöm, nem tehettem mást, mindenki ezt várta tőlem.

Amikor visszatértem a Delfin Szállóba, a tévé előtt ülő háromujjú portás-tulaj már az utolsó híradót nézte.

– Holnap kilenckor indulok – mondtam neki.

– Visszatér Tokióba?

– Nem, előbb még el kell mennem valahová. Nyolcra kérek ébresztést.

– Rendben van.

– Köszönök mindent.

– Nagyon szívesen – mondta az ember és felsóhajtott.

– Apám nem eszik. Ha így megy tovább, meg fog halni.

– Nehéz lehetett neki.

– Tudom én – mondta bánatosan a portás. – De nekem nem mond semmit.

– Majd csak jóra fordul minden – mondtam. – Csak idő kérdése.

*

Másnap már a repülőtéren ebédeltem. A gép Tokió Hanedán megállt, majd ismét továbbrepült. Balkéz felöl végig ott fénylett a tenger.

J változatlanul krumplit pucolt. A részmunkaidős fiatal lány vizet cserélt a virágvázákban meg törölgette az asztalokat. Így, Hokkaidóból visszatérve még maradt nekem valami az itteni őszből. J bárjának ablakából szép kilátás nyílt a környező hegyekre, melyeket elleptek a vörös lombok. Még nyitás előtt ott ültem a pultnál és söröztem. Fél kézzel ropogtattam a földimogyoró héját, kellemes hangot adott.

– Még az sem könnyű, hogy az ember ilyen jól roppanó földimogyorót szerezzen be – mondta J.

– Mi? – mondtam tovább rágcsálva.

– Na, és tart még a szabadság? – kérdezte.

– Véget vetettem neki.

– Véget?

– Hosszú lenne elbeszélni.

J végzett a hámozással, egy nagy szűrőben megmosta a burgonyát, majd lecsepegtette a vizet.

– Na, és most mihez fogsz kezdeni? – kérdezte.

– Nem tudom. Lesz egy kis pénzem a végkielégítésből, meg az üzletrészem is hoz valamit. Nem túl sok… meg van itt még ez is – mondtam és előszedtem a zsebemből a csekket, és látatlanba odaadtam J-nek. Ő megnézte és a fejét rázta.

– Iszonyú pénz ez, de nekem valahogy gyanús.

– Tulajdonképpen igazad van.

– De hosszú lenne elbeszélni… mi?

Elnevettem magam.

– Nálad akarom letétben hagyni. Tedd a bolti páncélszekrénybe.

– Hol van nálam páncélszekrény?

– Akkor a kasszában is jó lesz.

– A bankban kell széfet bérelni – mondta kissé aggodalmasan J. – De végül is mihez kezdesz vele?

– Idefigyelj J, ugye sok pénzbe került ideköltöztetni a boltodat, igaz?

– Sokba.

– Adósságod van?

– Van, bőséggel.

– Ezzel a csekkel ki tudod egyenlíteni?

– Visszajáró is lesz. De hát…

– Mit szólnál ahhoz, hogy ezzel az összeggel belépnénk az üzletbe Patkánnyal ketten. Nem kell se osztalék, se kamat. Csendestársak lennénk, csak a nevünket adjuk.

– De hogyan fogadhatnám el…

– Jól van. Majd eljövünk érte, ha én vagy Patkány bajba kerülünk.

– Hiszen eddig is főleg akkor jöttetek. Kezemben a söröspohárral a szemébe néztem.

– Igen. De most ezt így akarom.

J elnevette magát és a csekket bedugta köténye zsebébe.

– Emlékszem az első lerészegedésedre. Hány éve is volt?

– Tizenhárom.

– Már olyan régen?

J tőle szokatlan módon, vagy harminc percig beszélt a régi dolgokról, és lassan eljött a nyitás ideje. Felemelkedtem a székről.

– Még csak most jöttél…

– Jól nevelt gyerek nem marad sokáig.

– Találkoztál Patkánnyal?

Két kézzel a pultra támaszkodva felsóhajtottam.

– Találkoztam.

– Hosszú történet az is?

– Olyan hosszú, amilyet még életedben sem hallottál.

– Megkurtítani se lehet?

– Lehet, csak nincs értelme.

– Jól volt?

– Jól. Szeretett volna veled találkozni.

– Biztos találkozunk. Üzlettársak vagyunk. A pénzt ti kerestétek Patkánnyal.

– Nagyszerű.

Visszaültem a székre és magamba szívtam a rég nem látott kocsma hangulatát.

– Viszont igénylem, mint üzlettárs, hogy legyen a boltban flipper és wurlitzer.

– Mire legközelebb jössz, beszerzem – mondta J.

*

A folyó mentén elballagtam a torkolatig, és az ötszáz méternyi régi partszakasz maradványánál leülve két órán át sírtam. Életemben nem zokogtam még ennyire. Kétórányi könnyezés után végre fel tudtam tápászkodni. Nem tudtam hová is menjek, mindenesetre felkeltem, és leporoltam nadrágomról a rátapadt homokot.

*

Egészen beesteledett, mire nekiindultam. Hátam mögött csobogtak az apró hullámok. Hangjuk elkísért.

Tartalomjegyzék

ELSŐ FEJEZET – 1970. NOVEMBER 25. 3

1 | PIKNIK SZERDA DÉLUTÁN 4

MÁSODIK FEJEZET – 1978. JÚLIUS 14

1 | ARRÓL, HOGY TIZENHATOT LÉPEK 15
2 | ODA AZ ASSZONY, A FÉNYKÉPE, A KOMBINÉJA 24

HARMADIK FEJEZET – 1978. SZEPTEMBER 28

1 | CETFA(LLO)SZ, LÁNY HÁROMFÉLE FOGLALKOZÁSSAL 29
2 | A FÜL FELSZABADÍTÁSÁRÓL 47
3 | A FÜL FELSZABADÍTÁSÁRÓL – FOLYTATÁS 48

NEGYEDIK FEJEZET – BIRKAKERGETŐ NAGY KALAND 1 53

1 | EGY FURCSA FÉRFI – BEVEZETÉS 54
2 | EGY FURCSA FÉRFI 61
3 | A MESTER 68
4 | BIRKASZÁMLÁLÁS 73
5 | A KOCSI ÉS AZ Ő VEZETŐJE 77
6 | MILYEN IS A CSŐVÁJÓ FÉRGEK (TUBIFEX) VILÁGMINDENSÉGE? 81

ÖTÖDIK FEJEZET – PATKÁNY LEVELE ÉS EMLÉKEZETE 86

1 | PATKÁNY ELSŐ LEVELE (A POSTABÉLYEGZŐN 1977. DECEMBER 21.) 87
2 | PATKÁNY MÁSODIK LEVELE (A POSTABÉLYEGZŐ KELTE: 1978. MÁJUS ? NAPJA) 93
3 | NINCS VÉGE A DALNAK 99
4 | A NŐ SALTY DOGOT ISZIK ÉS A HULLÁMVERÉSRŐL MESÉL 111

HATODIK FEJEZET – BIRKAKERGETŐ NAGY KALAND 2 123

1 | EGY KÜLÖNÖS EMBER KÜLÖNÖS ELBESZÉLÉSE 1 124
2 | EGY KÜLÖNÖS EMBER KÜLÖNÖS ELBESZÉLÉSE 2 135
3 | A KOCSI ÉS AZ Ő VEZETŐJE 150
4 | NYÁRVÉG – ŐSZELŐ 155
5 | ÖTEZREDRÉSZ 159
6 | PIKNIK VASÁRNAP DÉLUTÁN 165
7 | A KORLÁTOLTAN MAKACS GONDOLKODÁSRÓL 174
8 | SZARDÍNIA SZÜLETÉSNAPJA 182

NYOLCADIK FEJEZET – BIRKAKERGETŐ NAGY KALAND 3 192

1 | A TIZENKÉT ZUHATAG FALVÁNAK SZÜLETÉSE, TÜNDÖKLÉSE ÉS HANYATLÁSA 193

2 | A TIZENKÉT ZUHATAG VÁROSÁNAK TOVÁBBI HANYATLÁSA ÉS A JUHOK.....206
3 | EGY ÉJ TIZENKÉT ZUHATAG VÁROSÁBAN.....225
4 | ELÁTKOZOTT KANYARBAN.....228
5 | A BARÁTNŐM ELHAGYJA A HEGYET. SZÖRNYŰ ÉHSÉG JÖN RÁM.....250
6 | LELET A GARÁZSBAN, GONDOLATOK A LEGELŐ KELLŐS KÖZEPÉN 254
7 | MEGJÖTT BIRKAEMBER.....258
8 | A SZÉL SAJÁTOS ÚTJA.....268
9 | AMI VISSZATÜKRÖZŐDIK, ÉS AMI NEM 282
10 | ÉS TELT-MÚLT AZ IDŐ.....290
11 | A HOMÁLYLAKÓK 292
12 | PATKÁNY, AKI FELHÚZZA AZ ÓRÁT 297
13 | ZÖLD HUZAL MEG PIROS DRÓT – MEGFAGYOTT SIRÁLY 307
14 | ÚJRA AZ ELÁTKOZOTT KANYARBAN.....309
15 | TIZENKÉT ÓRAI TEA.....312

EPILÓGUS.....316

TARTALOMJEGYZÉK.....322